AMERIKA

Franz Kafka

ELMER

2002

Když šestnáctiletý Karel Rossmann, kterého poslali chudí rodiče do Ameriky, protože ho svedla služebná a měla s ním dítě, vjížděl na lodi zpomalující už jízdu do newyorkského přístavu, všiml si, že sochu Svobody, na kterou se už dlouho díval, znenadání jako by prudce ozářilo slunce. Zdálo se mu, že najednou napřahuje paži, držící meč a že vzduch kolem ní volně proudí.

„Ta je vysoká," řekl si, a jak tu stál a vůbec nepomýšlel na odchod, zvolna ho zatlačil stále rostoucí zástup nosičů, procházejících kolem něho, téměř až k palubnímu zábradlí.

Jakýsi mladý muž, s nímž se za plavby letmo seznámil, šel kolem něho a řekl: „Copak, nechce se vám ještě vystupovat?" „Vždyť jsem připraven," řekl Karel, usmál se na něho a dal si kufr na rameno, z bujnosti a z přemíry sil. Ale jak se tak díval za svým známým, který pohupoval holí a vzdaloval se s ostatními, povšiml si zděšeně, že si dole v lodi zapomněl deštník. V rychlosti požádal známého, jenž se tím nezdál zvlášť potěšen, aby mu laskavě počkal chvilku u kufru, ještě jednou se rozhlédl kolem sebe, aby se tu vyznal, až se bude vracet, a spěšně odešel. Dole s lítostí zjistil, že chodba, kterou by si byl velice zkrátil

Cestu, je tentokrát uzavřena, což patrně souviselo s vyloděním všech cestujících, a musil si namáhavě hledat cestu po schodech, které znovu a znovu vedly k dalším schodům, chodbami, které neustále někam odbočovaly, musil projít prázdným pokojem s opuštěným psacím stolem, až opravdu docela zabloudil, neboť šel touto cestou jen jednou nebo dvakrát a vždy ve větší společnosti. Z bezradnosti a protože nepotkal živou duši, jen neustále nad sebou slyšel šoupavé kroky tisíců lidí a z dálky jako pouhý šum vnímal poslední záchvěvy už zastavených strojů, začal, aniž se rozmýšlel, nazdařbůh tlouci na malé dveře, na něž při svém bloudění narazil.

„Vždyť je otevřeno," zvolal kdosi zevnitř, Karel si upřímně oddechl a otevřel dveře. „Proč tak bláznivě boucháte na dveře?" zeptal se velikánský muž a sotva se na Karla podíval. Matné světlo, jež se už dávno opotřebovalo nahoře na lodi, vpadalo jakýmsi vrchním okénkem do ubohé kabiny, v níž stáli těsně vedle sebe jako ve skladišti postel, skříň, židle a ten muž. „Zabloudil jsem," řekl Karel, „ani jsem si toho tak za plavby nevšiml, ale je to strašně velká loď." „Ano, to máte pravdu," řekl muž s jakousi pýchou a nepřestal se obírat zámkem malého kufru, který oběma rukama stále znovu zavíral, aby si poslechl, jak zámek zapadá. „Pojďte přece dál!" pokračoval muž, „snad nechcete stát venku!" „Neruším?" zeptal se Karel. „Ale proč byste rušil!" „Vy jste Němec?" chtěl se Karel ještě ubezpečit, protože často slyšel,

že zejména Irové jsou nebezpečím pro lidi, kteří právě přijeli do Ameriky. „To jsem, to jsem," řekl muž. Karel ještě váhal. Tu vzal muž znenadání za kliku, zavřel rychle dveře a postrčil jimi Karla dovnitř. „Nesnáším, když mi sem někdo kouká z chodby," řekl a už se zase zabýval kufrem, „kdekdo si tu běží kolem a dívá se dovnitř, čert aby to vydržel!" „Ale chodba je přece docela, prázdná," řekl Karel, jenž tu stál nepohodlně přimáčknut na pelest. „Ano, teď," řekl muž. „Vždyť jde přece o ‚teď'," myslil si Karel, „s tím člověkem je těžká řeč." „Natáhněte se

na postel, tam máte víc místa," řekl muž. Karel šplhal na postel, jak nejlépe uměl, a hlasitě se zasmál, když se mu nezdařil první pokus vyhoupnout se nahoru. Sotva však byl na posteli, zvolal: „Proboha, vždyť jsem úplně zapomněl na svůj kufr!" „Kdepak je?" „Nahoře na palubě, jeden známý ho tam hlídá. Jak jen se jmenuje?" A z tajné kapsy, kterou mu matka všila na cestu do podšívky kabátu, vytáhl visitku. „Butterbaum, Franz Butterbaum." „Potřebujete ten kufr velmi nutně?" „Samozřejmě." „Tak pročpak jste ho svěřil cizímu člověku?" „Zapomněl jsem dole deštník a běžel jsem si pro něj, ale nechtěl jsem se vláčet s kufrem. Potom jsem ještě ke všemu zabloudil." „Vy jste sám? Nikdo vás nedoprovází?" „Ano, jsem sám." „Snad bych se měl toho muže držet," blesklo Karlovi hlavou, „kde hned tak najdu lepšího přítele." „A teď jste ztratil také ještě kufr. O deštníku ani nemluvím." A muž si sedl na židli, jako by ho Karlova záležitost začala teď trochu zajímat. „Věřím však, že kufr ještě není ztracen." „Víra tvá tě spasí," řekl muž a mocně se podrbal v tmavých, hustých vlasech, „na lodi se mění mravy zároveň s přístavy. V Hamburku by váš Butterbaum kufr možná ohlídal, tady se s největší pravděpodobností ztratí oba beze stopy." „To se ale musím hned podívat nahoru," řekl Karel a rozhlédl se, kudy by se dostal ven. „Jen tu zůstaňte," řekl muž a strčil ho téměř hrubým úderem do prsou zpátky na postel. „Pročpak?" zeptal se Karel rozmrzele. „Protože to nemá smysl," řekl muž, „za chviličku půjdu také, tak půjdeme spolu. Buď vám kufr ukradli, pak se nedá nic dělat, anebo ho ten člověk nechal stát, pak ho tím spíše najdeme, až loď bude úplně prázdná. A zrovna tak i deštník." „Vyznáte se na lodi?" zeptal se Karel nedůvěřivě a připadalo mu, že je nějaký skrytý háček v myšlence jinak přesvědčivé, že se jeho věci nejspíš najdou na prázdné lodi. „Jsem přece lodní topič," řekl muž. „Vy jste lodní topič!" zvolal Karel radostně, jako by to předčilo všechno očekávání, opřel se o loket a prohlížel si toho muže důkladněji. „Právě před kajutou, kde jsem spal s jedním Slovákem, bylo okénko, kterým bylo vidět do strojovny." „Ano, tam jsem pracoval," řekl topič. „Vždycky jsem se tolik zajímal o techniku," řekl Karel a rozvíjel dál svou myšlenku, „a stal bych se později jistě inženýrem, kdybych byl nemusil jet do Ameriky." „A proč jste musil jet?" „Ale co!" řekl Karel a odbyl celou tu historii mávnutím ruky. Přitom se s úsměvem podíval na topiče, jako by ho prosil o shovívavost dokonce i v záležitosti, k níž se mu nepřiznal. „Nějaký důvod to jistě má," řekl topič a nebylo docela jisté, zda tím chce Karla žádat, aby mu ten důvod pověděl, či zda mu v tom chce zabránit. „Teď bych se mohl také stát topičem," řekl Karel, „rodičům je teď úplně jedno, čím budu." „Moje místo bude volné," řekl topič, a jak si to plně uvědomil, strčil si ruce do kapes a rázně natáhl na postel nohy, které vězely v plandavých, jakoby kožených, ocelově šedých kalhotách. Karel se musel ještě víc přitlačit ke zdi. „Vy odcházíte z lodi?" „Ano, dneska se odtud klidíme!" „A proč? Nelíbí se vám tu?" „Tak to tady chodí, vždycky nerozhoduje, zda se něco člověku líbí nebo nelíbí. Ostatně máte pravdu, také se mi tu nelíbí. Asi to nemyslíte vážně, že byste se mohl stát topičem, ale to se jím pak člověk ještě nejspíš stane. Já vám to tedy vůbec neradím. Když jste chtěl studovat v Evropě,

proč nechcete studovat tady? Americké university jsou přece nesrovnatelně lepší než evropské.“ „To je možné,“ řekl Karel, „ale já nemám skoro žádné peníze na studium. Četl jsem sice o někom, kdo ve dne pracoval v obchodě a v noci studoval až se stal doktorem a tuším starostou, ale k tomu je třeba velké vytrvalosti, viďte? Obávám se, že ta mi chybí. Mimo to jsem nebyl zvlášť dobrý žák, opravdu mi nebylo za těžko rozloučit se se školou. A tady jsou školy snad ještě přísnější. Anglicky neumím skoro vůbec. Celkem vzato jsou tu dost zaujatí proti cizincům, myslím si.“ „Také jste to už poznal? Nu, to je dobře. To jste můj člověk. Podívejte se, jsme přece na německé lodi, patří Hambursko-americké linii, proč tu nejsme samí Němci? Proč je vrchní strojník Rumun? Jmenuje se Šubal. To je přece neuvěřitelné. A ten ničema týrá nás Němce na německé lodi! Nemyslete si,“ došel mu dech, mával rukou – „že naříkám jen tak pro nic za nic. Vím, že nemáte žádný vliv a že sám jste ubohý chlapec. Ale to už přestává všecko!“ Několikrát uhodil pěstí do stolu a přitom upřeně pozoroval pěst dopadající na stůl. „Sloužil jsem přece už na tolika lodích“ - a jmenoval jedním dechem za sebou dvacet jmen, Karel byl úplně zmaten – „a vyznamenal jsem se, byl jsem chválen, kapitáni byli s mou prací spokojeni, byl jsem dokonce několik let na téže obchodní plachetnici“ - povstal, jako by to byl vrchol jeho života – „a tady na téhle kocábce, kde jde všechno jako na drátku, kde nepotřebuješ důvtip, tady nejsem k ničemu, tady jsem Šubalovi pořád v cestě, jsem lenoch, zasluhuji si vyhazov a dostávám svou mzdu jen z milosti. Rozumíte tomu? Já ne.“ „To si nesmíte dát líbit,“ řekl Karel pobouřen. Téměř zapomněl, že je na nejisté palubě lodi, na pobřeží neznámého světadílu, tak se tu cítil na topičově posteli jako doma. „Byl jste už u kapitána? Už jste se u něho dovolával svého práva?“ „Prosím vás, jděte, jděte raději pryč. Nechci vás tu. Neposloucháte, co říkám, a dáváte mi rady. Jak mám jít ke kapitánovi!" A topič si zas unaveně sedl a zakryl si rukama obličej. „Lépe mu poradit nemohu,“ řekl si Karel. A vůbec shledal, že si měl raději dojít pro kufr, a ne tady dávat rady, které se nakonec považují za hloupé. Když mu otec navždy odevzdával kufr, zeptal se žertem: „Jak dlouho jej budeš mít?“ a teď je možná ten věrný kufr už doopravdy ztracen. Jedinou jeho útěchou je, že se otec stěží může dovědět, v jaké je situaci, i kdyby po tom pátral. Lodní společnost může říci jen to, že dojel až do New Yorku. Karlovi však bylo líto, že téměř ještě nepoužil věcí v kufru, ačkoli například už dávno potřeboval vyměnit košili. To tedy šetřil na nepravém místě; bude musit chodit ve špinavé košili, právě teď, kdy na začátku své životní dráhy potřebuje chodit čistě oblečen. Jinak by ztráta kufru nebyla ani tak zlá, neboť oblek, který má na sobě, je dokonce lepší než ten v kufru, to byl vlastně jen náhradní oblek, matka mu ho musila ještě před odjezdem narychlo vyspravit. Teď si také vzpomněl, že má v kufru ještě kousek veronského salámu, který mu matka přibalila jako zvláštní dárek, on však z něho snědl jen nepatrný kousek, protože během plavby neměl vůbec chuť k jídlu a úplně mu stačila polévka, kterou rozdělovali v mezipalubí. Teď by však měl ten salám rád po ruce, aby jím uctil topiče. Neboť takové lidi lze

snadno získat, když se jim podstrčí nějaká maličkost, to Karel znal od otce, který rozdával doutníky, a tak si vždy získával nižší zaměstnance, s nimiž měl obchodně co dělat. Teď neměl Karel už nic, co by mohl rozdávat, jen peníze, ale na ty nechtěl prozatím sáhnout, když už snad přišel o kufr. Znovu začal myslit na kufr, ale nemohl teď opravdu pochopit, proč ho při jízdě tak bedlivě hlídal, že pro samé hlídání téměř nespal, když si teď ten kufr nechal tak snadno vzít. Vzpomněl si na těch pět nocí, za nichž neustále podezříval malého Slováka, který ležel dva kavalce vlevo od něho, že má spadeno na jeho kufr. Ten Slovák číhal jen na to, kdy Karla konečně přemůže slabost a na chvilku si zdřímne, aby si mohl přitáhnout kufr dlouhou tyčí, s níž si ve dne stále hrál anebo cvičil. Ve dne vypadal ten Slovák celkem nevinně, ale sotva nastala noc, zvedal se chvílemi na lůžku a díval se smutně po Karlově kufru. Karel to docela zřetelně pozoroval, neboť co chvíli někdo, puzen neklidem vystěhovalců, rozsvítil světlo, ač to bylo podle lodního řádu zakázáno, a pokoušel se luštit nesrozumitelné prospekty vystěhovaleckých agentur. Bylo-li to světlo poblíž, mohl si Karel na chvilku zdřímnout, když však bylo vzdálené nebo když byla tma, musil mít oči dokořán. Toto vypětí ho opravdu vyčerpalo a teď možná bylo úplně nadarmo. Tenhle Butterbaum, kdyby ho tak jednou někde potkal!

V tomto okamžiku zazněly zvenčí do úplného ticha slabé krátké údery, jako by našlapovaly dětské nohy, zprvu z dálky, pak se blížily, zněly stále silněji a teď se změnily v klidný pochod mužů. Šli zřejmě jeden za druhým, což bylo v té úzké chodbě přirozené, a bylo slyšet zvuky, jako by řinčely zbraně. Karel, který se užuž chtěl natáhnout na posteli k spánku, v němž by se zbavil všech starostí o kufr a o Slováka, se poděsil a strčil do topiče, aby ho konečně upozornil, neboť to vypadalo, že zástup právě dospěl svým čelem ke dveřím. „To je lodní kapela," řekl topič, „hráli nahoře a teď jdou balit. Teď už je po všem a my můžeme jít. Pojďte!" Vzal Karla za ruku, v poslední chvíli ještě sundal ze zdi nad postelí zarámovaný obrázek Matky boží, nacpal jej do náprsní kapsy, chopil se svého kufru a rychle vyšel s Karlem z kabiny.

„Teď půjdu do kanceláře a řeknu těm pánům své mínění. Není tu už žádný cestující, tak nemusím brát ohledy." Topič svá slova všelijak opakoval a kopl v chůzi několikrát stranou, aby zašlápl krysu, která jim vběhla do cesty, srazil ji však jen rychleji do díry, k níž se ještě včas dostala. Byl to vůbec pomalý člověk, neboť měl nohy sice dlouhé, ale příliš těžkopádné.

Prošli kuchyňským oddělením, kde několik děvčat ve špinavých zástěrách - naschvál politých - mylo nádobí ve velkých kádích. Topič si zavolal jakousi Línu, objal ji v pase, vedl si ji kousek s sebou a ona se k němu pořád koketně tiskla. „Teď je výplata, půjdeš se mnou?" zeptal se. „Proč se mám namáhat, přines mi peníze raději sem," odpověděla, proklouzla mu pod rukou a utekla. „Kdepak jsi splašil toho hezkého hocha?" volala ještě, ale nečekala už na odpověď. Děvčata přerušila práci a bylo slyšet jejich smích.

Oni však šli dál a přišli ke dveřím, nad nimiž byl malý oblouk, nesený malými pozlacenými karyatidami. Na lodní zařízení to vypadalo dost přepychově. Karel si všiml, že nikdy nebyl v těchto místech, jež byla asi za plavby vyhrazena cestujícím první a druhé třídy, kdežto teď, před velkým úklidem lodi, byly oddělovací dveře vysazeny. Opravdu už také potkali několik mužů, kteří nesli na ramenou košťata a zdravili topiče. Karel žasl, jak je tu rušno, v mezipalubí neměl o tom ani tušení. Podél chodeb byly také nataženy dráty elektrického vedení a bylo neustále slyšet malý zvonek.

Topič zaklepal uctivě na dveře, a když se ozvalo „Dále!“ - vybídl Karla pohybem ruky, aby bez obav vstoupil. Karel sice vešel, ale u dveří se zastavil. Před třemi okny pokoje viděl mořské vlny, a když pozoroval, jak vesele běží, rozbušilo se mu srdce, jako by se ani nebyl na moře díval nepřetržitě po pět dlouhých dnů. Velké lodi si navzájem křížily cestu a poddávaly se příboji, jen pokud to jejich váha dovolovala. Podíval-li se člověk přimhouřenýma očima, zdálo se mu, že se ty lodi kolébají pod svou vlastní tíhou. Na stožárech měly úzké, ale dlouhé vlajky, které byly jízdou napjaty, ale přesto se ještě třepetaly. Třeskly pozdravné salvy, pravděpodobně z válečných lodí, jedna taková loď neplula ani zvlášť daleko od nich, a zdálo se, že bezpečná, hladká, a přece nikoli zcela vyvážená plavba hýčká dělové hlavně, jejichž ocelové pláště vrhaly třpytivé reflexy. Jen v dálce bylo možno, alespoň ode dveří, pozorovat malé loďky a čluny, jak v houfech vjíždějí do volného prostoru mezi velkými loďmi. A za tím vším stál New York a hleděl na Karla statisíci okny svých mrakodrapů. Ano, v tomto pokoji člověk věděl, kde je.

U kulatého stolu seděli tři páni, jeden byl lodní důstojník v modré námořnické uniformě, druzí dva byli přístavní úředníci v černých amerických uniformách. Na stole ležely vysoko nakupeny různé doklady; důstojník je nejdřív zběžně přehlédl s perem v ruce a pak je podal těm druhým dvěma. Ti je střídavě četli, dělali si výpisky, vkládali je do aktovek, pokud zrovna ten z nich, který skoro neustále malinko skřípal zuby, nediktoval něco svému kolegovi do protokolu.

U okna seděl za psacím stolem zády ke dveřím menší pán a zaměstnával se velkými folianty, jež měl před sebou seřazeny na pevné poličce ve výši hlavy. Vedle něho stála otevřená pokladna, která se aspoň na první pohled zdála prázdná.

Druhé okno bylo volné a z něho byla nejlepší vyhlídka. Blízko třetího však stáli dva páni a polohlasně hovořili. Jeden se opíral o stěnu, měl na sobě lodní uniformu a pohrával si s jílcem kordu. Pán, se kterým mluvil, byl obrácen k oknu, a když se pohnul, bylo možno tu a tam zahlédnout některé z řádů, jež měl jeho společník na prsou. Byl v civilu a měl tenkou bambusovou hůlku, která rovněž odstávala jako kord, protože stál s rukama v bok.

Karel neměl mnoho času, aby si všechno prohlédl, neboť brzy k nim přistoupil sluha, podíval se na topiče, jako by sem nepatřil, a zeptal se ho, co vlastně chce. Topič odpověděl právě tak tiše, jako byl tázán, že chce mluvit s panem vrchním pokladníkem. Sluha zamítl tuto

prosbu za svou osobu pohybem ruky, ale přesto šel po špičkách k pánovi s folianty, vyhýbaje se velkým obloukem kulatému stolu. Tento pán - bylo to jasně vidět - přímo strnul nad sluhovými slovy, avšak nakonec se obrátil k muži, který si přál s ním hovořit, a potom přísně a odmítavě zamával rukama proti topiči a pro jistotu také proti sluhovi. Nato se sluha vrátil k topiči a řekl mu tónem, jako by se mu s něčím svěřoval: „Kliďte se okamžitě z pokoje!"

Topič po této odpovědi pohlédl na Karla, jako by Karel byl jeho duší, které si němě stěžuje na své hoře. Karel se už nerozmýšlel a vyrazil, přeběhl napříč pokojem, dokonce lehce zavadil o důstojníkovu židli, sluha běžel přikrčen za ním, rozpřáhl ruce aby ho chytil, jako by honil nějaký hmyz, ale Karel byl u stolu vrchního pokladníka první a přidržel se stolu pro případ, že by se ho snad sluha pokoušel odtáhnout.

V pokoji bylo ovšem hned plno ruchu. Lodní důstojník sedící u stolu vyskočil, pánové z přístavního úřadu přihlíželi klidně, ale pozorně, oba páni u okna společně vykročili, sluha ucouvl, neboť myslil, že už ho není třeba tam, kde projevují zájem vznešení páni. U dveří čekal topič napjatě na okamžik, kdy bude třeba jeho pomoci. A vrchní pokladník se otočil v křesle velkým obloukem doprava.

Z tajné kapsy, kterou neváhal ukázat těmto lidem, vylovil Karel cestovní pas a místo dalšího představování jej optevřel a položil na stůl. Vrchní pokladník zřejmě považoval pas za cosi vedlejšího, neboť jej dvěma prsty nedbale odsunul stranou, a Karel pas zase zastrčil, jako by tato formalita byla uspokojivě vyřízena.

„Dovoluji si říci," začal pak, „že se podle mého názoru panu topiči stala křivda. Je zde jistý Šubal a ten si na něho zasedl. Pan topič už sloužil k naprosté spokojenosti na mnoha lodích, může vám je všechny vyjmenovat, je pilný, má svou práci rád a je opravdu nepochopitelné, proč by neobstál právě na této lodi, kde přece služba není zdaleka tak těžká, jako je na příklad na obchodních plachetnicích. Může to tedy být jen pomluva, co mu brání v postupu a připravuje ho o uznání, kterého by se mu jinak zcela určitě dostalo. Já jsem o této záležitosti mluvil jen povšechně, jednotlivé stížnosti vám řekne sám."

Karel se s touto řečí obrátil na všechny pány, neboť skutečně také všichni poslouchali a zdálo se daleko pravděpodobnější, že se spíš mezi všemi najde jeden spravedlivý, než že by tím spravedlivým byl právě vrchní pokladník. Mimo to Karel chytře zamlčel, že zná topiče teprve tak krátkou dobu. Byl by ostatně mluvil ještě daleko lépe, kdyby ho nemátl červený obličej pána s bambusovou hůlkou, který po prvé zahlédl z místa, kde teď stál.

„To všechno je naprostá pravda," řekl topič, dříve než se ho někdo zeptal, dokonce dříve, než se na něho vůbec někdo podíval. Tato topičova ukvapenost byla by bývala velkou chybou, kdyby se pán s řády, jistě to byl kapitán, jak se teď Karlovi ujasnilo, nebyl zřejmě rozhodl, že topiče vyslechne. Vztáhl totiž ruku a hlasem pevným jako rány kladivem zavolal na topiče: „Pojďte sem!" Teď záviselo všechno na tom, jak se topič zachová, neboť o spravedlivosti jeho věci Karel nepochyboval.

Na štěstí se při této příležitosti ukázalo, že topič prošel už hezký kus světa. Se vzorným klidem vyndal z kufříku naráz svazeček papírů a zápisník, zcela pominul vrchního pokladníka, a jako by se to rozumělo samo sebou, šel s tím ke kapitánovi a rozložil své důkazy na okenním rámu. Vrchnímu pokladníkovi nezbývalo, než aby se tam obtěžoval sám. „Ten člověk je známý kverulant," řekl na vysvětlenou, „je víc v pokladně než ve strojovně. Dohnal Šubala, toho klidného člověka, k úplnému zoufalství. Poslyšte!" obrátil se na topiče, „vy už opravdu zacházíte příliš daleko se svou dotěrností. Kolikrát vás už vyhodili z pokladny, jak si to zasluhujete, protože vaše požadavky jsou docela, naprosto a bez výjimky neoprávněné! Kolikrát jste odtamtud přiběhl do hlavní pokladny! Kolikrát vám řekli po dobrém, že Šubal je váš bezprostřední představený a že se jako jeho podřízený musíte dohodnout jedině s ním! A teď si ještě přijdete sem, když tu je pan kapitán, nestydíte se obtěžovat dokonce i jeho a ještě k tomu se opovažujete přivést si toho kloučka, kterého vidím na lodi vůbec poprvé a kterého jste zpracoval, aby za vás přednesl vaše nechutná obvinění!"
Karel se usilovně držel, aby se k němu nevrhl. Ale už tu byl také kapitán a řekl: „Poslechněme si také jednou toho muže. Beztak mi připadá, že si Šubal počíná poslední dobou až příliš samostatně; tím ovšem nemíním říci nic ve váš prospěch." Poslední slova platila topiči; bylo jen přirozené, že se ho nemohl hned zastat, ale zdálo se, že je všechno na dobré cestě. Topič začal vysvětlovat a překonal se hned na začátku, neboť dával Šubalovi titul „pan". Karel byl u opuštěného psacího stolu vrchního pokladníka tak potěšen, že samou radostí co chvíli smáčkl váhu na dopisy. – Pan Šubal je nespravedlivý! Pan Šubal dává přednost cizincům! Pan Šubal vykázal topiče ze strojovny a nechal ho čistit záchody, to přece určitě není práce pro topiče! - Jednou projevil dokonce pochybnosti o schopnostech pana Šubala, které prý jsou spíše zdánlivé než skutečné. Karel se při těchto slovech zadíval upřeně na kapitána, s důvěrou, jako by byl jeho kolega, a s přáním, aby se kapitán nenechal ovlivnit v topičův neprospěch jeho poněkud neobratným způsobem vyjadřování. Ze všech těch řečí se nakonec nikdo nedověděl nic podstatného, a ačkoli kapitán stále ještě hleděl před sebe a v očích se mu zračilo odhodlání vyslechnout tentokrát topiče až do konce, docházela přece ostatním pánům trpělivost a brzo už nevládl topičův hlas neomezeně v místnosti, což bylo na pováženou. Pán v civilu začal jako první mávat svou bambusovou hůlkou a ťukal na parkety, i když jen potichu. Ostatní pánové se ovšem tu a tam na něho podívali, pánové z přístavního úřadu, kteří měli zřejmě naspěch, sáhli zase po spisech a začali si je prohlížet, třebaže ještě poněkud roztržitě, lodní důstojník si zase přišoupl stůl blíž a vrchní pokladník, který myslil, že má vyhráno, si zhluboka ironicky povzdechl. Nezájmu, jenž se všech zmocnil, zdál se uchráněn jedině sluha, který soucitně chápal utrpení chudého člověka, podrobeného velkým pánům, a vážně přikyvoval Karlovi, jako by tím chtěl cosi vysvětlit.

Před okny plynul zatím dál přístavní život, jela kolem plochá nákladní loď a způsobila v pokoji téměř tmu, neboť byla naložena velkou hromadou sudů, jež byly zřejmě obdivuhodně srovnány, když se nerozkutálely; malé motorové čluny, které by si Karel mohl teď dobře prohlédnout, kdyby měl pokdy, hnaly se rovně do dáli, řízeny hbitými pohyby muže stojícího zpříma u kormidla! Podivná plovoucí tělesa se tu a tam sama vynořovala z neklidné vody, byla hned zase zaplavena a ztrácela se udivenému zraku pod vodou; čluny zámořských parníků poháněli vpřed rázně veslující námořníci a uvnitř seděli cestující tak, jak tam byli namačkáni, tiše a plni očekávání, třebaže někteří nemohli odolat, aby neotáčeli hlavy po měnící se scenérii. Nekonečný pohyb, neklid, přenesený z neklidného živlu na bezbranné lidi i na jejich díla!

Ale všechno nabádalo ke spěchu, ke zřetelnosti, k naprosto přesnému vylíčení; co však dělal topič? Rozpovídal se sice, až se zpotil, už dlouho nemohl udržet roztřesenýma rukama papíry na okně; napadaly ho o překot nejrůznější stížnosti na Šubala, z nichž by podle jeho názoru postačila jedna jediná, aby Šubala úplně zničila, ale to, co dokázal kapitánovi přednést, byla jen žalostná změť všeho možného. Pán s bambusovou hůlkou si už dlouho tiše pohvizdoval do stropu, pánové z přístavního úřadu už zadrželi důstojníka u svého stolu a tvářili se, jako by ho už vůbec nechtěli pustit, vrchnímu pokladníkovi zabránil zřejmě jen kapitánův klid, aby nevyjel, sluha v pozoru čekal, že mu jeho kapitán co nevidět dá rozkaz, jak má naložit s topičem.

Teď už Karel nemohl zůstat nečinný. Pomalu tedy vykročil ke skupině, ale tím rychleji si cestou rozmýšlel, jak by co nejobratněji zasáhl. Byl skutečně nejvyšší čas, už jen malou chvilku, a mohli by docela dobře oba dva vyletět z kanceláře. Kapitán je možná dobrý člověk a mimo to má, jak se Karlovi zdálo, právě teď nějaký zvláštní důvod, aby se ukázal spravedlivým představeným, ale konec konců se do něho nemůže hučet do nekonečna - a právě to topič dělal, ovšem proto, že byl v hloubi duše bezmezně rozhořčen.

Karel tedy řekl topiči: „Musíte vyprávět prostěji, jasněji, tak, jak to vypravujete, nemůže to pan kapitán posoudit. Copak zná všechny strojníky a poslíčky jménem, nebo dokonce křestním jménem, aby hned věděl, o koho jde, sotva takové jméno vyslovíte? Urovnejte si přece své stížnosti, řekněte nejdůležitější napřed a postupně ostatní, pak už snad nebude ani třeba, abyste se o většině z nich vůbec zmiňoval. Mně jste to přece vždycky líčil tak jasně!“ „Když mohou v Americe krást kufry, může člověk také tu a tam zalhat,“ myslil si na omluvu.

Kdyby to jen bylo pomohlo! Nebylo snad už příliš pozdě? Topič sice hned umlkl, když uslyšel známý hlas, ale sám už ani Karla dobře nepoznával očima úplně zalitýma slzami, jimiž oplakával uraženou mužskou čest, strašné vzpomínky i svou nynější velkou tíseň. Jak by také mohl - Karel to mlčky uznával tváří v tvář topiči, který nyní zmlkl - jak by také teď mohl najednou změnit svůj způsob vyjadřování, když se mu přece zdálo, že už uvedl všechno, co

bylo třeba říci, a nedošel nejmenšího uznání, ale že zároveň neřekl ještě vůbec nic, a nemůže přece teď na pánech žádat, aby znova všechno vyslechli. A v takové chvíli si ještě přijde Karel, jeho jediný zastánce, chce mu dát dobré ponaučení, ale místo toho mu ukazuje, že všechno, všechno je ztraceno.

„Kéž bych byl přišel dříve, místo abych se díval z okna," řekl si Karel, sklonil před topičem tvář a spustil ruce na švy kalhot na znamení, že je konec vší naději.

Ale topič to nepochopil, vytušil snad, že mu Karel cosi tajně vytýká, a v dobrém úmyslu, aby mu to rozmluvil, dovršil své počínání tím, že se teď začal s Karlem hádat. Teď, kdy přece pánové u kulatého stolu byli už dávno pohoršeni zbytečným hlukem, který je rušil v jejich důležité práci, kdy vrchní pokladník pomalu shledával kapitánovu trpělivost nepochopitelnou a jen tak tak že okamžitě nevybuchl, kdy sluha, zas už úplně ve sféře svých pánů, měřil topiče divokým pohledem a kdy konečně pán s bambusovou hůlkou, na něhož se i sám kapitán občas přátelsky podíval, byl už vůči topiči docela otupělý, ba byl jím zhnusen, a vytáhnuv malý zápisník a zřejmě zaměstnán docela jinými záležitostmi, těkal očima mezi zápisníkem a Karlem.

„Vždyť já vím," řekl Karel a měl co dělat, aby se ubránil přívalu slov, jež topič na něho chrlil, ale dokázal se během celého sporu ještě přátelsky na topiče usmívat, „máte pravdu, máte, nikdy jsem o tom nepochyboval." Byl by mu rád podržel rozmáchnuté ruce, z obavy, aby ho topič neuhodil, ještě raději by ho ovšem zatlačil někam do kouta a pošeptal mu několik tichých, chlácholivých slov, aby je nikdo jiný neslyšel. Ale topič se už neznal. Karel teď už dokonce nacházel jakousi útěchu v myšlence, že topič může v krajním případě silou svého zoufalství přemoci všech sedm mužů, jak tu jsou. Když se člověk podíval na psací stůl, zahlédl ovšem na něm desku se spoustou tlačítek elektrického vedení; a pouhým stiskem ruky bylo možno vzbouřit celou loď se všemi jejími chodbami, plnými nepřátelských lidí.

Vtom přistoupil ke Karlovi pán s bambusovou hůlkou, který přec dosud neprojevil ani trochu zájmu, a zeptal se ne zvlášť hlasitě, ale zřetelně, že to bylo slyšet přes všechen topičův křik: „Jakpak se vlastně jmenujete?"

V tom okamžiku někdo zaklepal, jako by čekal za dveřmi, až ten pán pronese ona slova. Sluha se podíval na kapitána a kapitán přikývl. Nato šel sluha ke dveřím a otevřel je. Venku stál ve starém šosatém kabátě muž střední postavy, který se podle svého vzhledu vlastně nehodil pro práci strojníka, a byl to – Šubal. Kdyby to Karel byl nepoznal všem na očích, v nichž se zračilo jakési uspokojení, jehož nebyl prost ani kapitán, byl by to musil s úlekem vidět na topiči, který napjal paže a zaťal pěsti tak, jako by toto sevření bylo pro něho ze všeho nejdůležitější a jako by byl hotov dát do něho všechnu životní sílu, kterou v sobě má. Tam teď vězela všechna jeho síla, i ta, která ho vůbec držela na nohou.

A zde tedy byl nepřítel, veselý a svěží ve svátečním obleku, pod paží měl knihu, pravděpodobně topičovy výplatní listiny a pracovní výkazy, díval se jednomu po druhém do

očí a dával bezostyšně najevo, že chce především zjistit, jak je kdo naladěn. Ihned si získal všech sedm mužů, neboť i když kapitán měl dříve proti němu jisté námitky, nebo je možná jen předstíral, připadalo mu asi po nesnázích, které mu způsobil topič, že už nemůže Šubalovi vůbec nic vytknout. Proti člověku, jaký je topič, není ani možno postupovat sdostatek přísně, a dá-li se něco vytknout Šubalovi, pak jenom to, že nedovedl za tu dobu zlomit topičovu
vzpurnost natolik, aby se dnes už neodvážil objevit před kapitánem.
Dalo se snad ještě čekat, že se přímé střetnutí topiče se Šubalem ani před lidmi nemine účinkem, jaký mu přísluší před vyšším fórem, neboť i když se Šubal dovedl dobře přetvařovat, vůbec nebylo jisté, že to vydrží do konce. Postačil by krátký záblesk jeho špatnosti, a aby byla pánům jasně patrna, o to by se Karel už postaral. Vždyť už přibližně znal bystrost, slabosti, nálady jednotlivých pánů a z tohoto hlediska nebyl ztracen čas, který tu dosud strávil. Jen kdyby si topič lépe počínal, ale ten se zdál naprosto neschopen boje. Kdyby mu byli Šubala podrželi, byl by asi dokázal rozbít tu nenáviděnou lebku pěstmi. Ale sotva asi byl schopen dojít k němu i jen těch několik kroků. Proč Karel nepředvídal, co se dalo předvídat tak snadno, že Šubal musí konečně přijít, ne-li z vlastního popudu, tedy proto, že ho zavolá kapitán? Proč se cestou s topičem nedomluvil na přesném válečném plánu, místo aby beznadějně nepřipraven, jak se ve skutečnosti stalo, prostě vstoupil tam, kde byly dveře? Je topič vůbec ještě schopen mluvit, říkat ano a ne, jak by bylo třeba při křížovém výslechu, k němuž by ovšem došlo jen v nejpříznivějším případě? Stál tu rozkročen, nejistý v kolenou, hlavu měl poněkud zvrácenu a vzduch proudil otevřenými ústy, jako by uvnitř už nebyly plíce, do nichž by vnikal.
Karel se ovšem cítil tak silný a při smyslech, jak snad doma nikdy nebyl. Kdyby ho tak mohli spatřit jeho rodiče, jak hájí dobro v cizí zemi před váženými osobnostmi, a třebaže ještě nezvítězil, je přece úplně připraven, aby dobyl konečného vítězství! Změnili by pak své mínění o něm? Posadili by ho mezi sebe a pochválili by ho? Pohlédli by mu jednou, jedinkrát do očí, které jim jsou tak oddány? Nejisté otázky a nejméně vhodný okamžik, aby si je kladl!
„Přicházím, protože se domnívám, že mě topič obviňuje z nějaké nepoctivosti. Jedno děvče z kuchyně mi řeklo, že ho vidělo, jak sem jde. Pane kapitáne a vy všichni, pánové, jsem připraven vyvrátit každé obvinění svými spisy, a bude-li třeba, výpověďmi nezaujatých a neovlivněných svědků, kteří stojí za dveřmi.“ Tak pravil Šubal. To byla ovšem jasná, mužná řeč a podle toho, jak se změnil výraz ve tvářích posluchačů, dalo se soudit, že po prvé po dlouhé době zase slyší lidské zvuky. Nepozorovali ovšem, že i tato krásná řeč má své mezery. Proč první věcné slovo, které ho napadlo, bylo „nepoctivost“? Měl snad topič ve svém obviňování vycházet z toho místo z jeho národní zaujatosti? Děvče z kuchyně vidělo topiče jít do kanceláře a Šubal hned pochopil, oč jde? Nebylo to vědomí viny, co bystřilo jeho chápavost? A hned si přivedl svědky a ještě k tomu tvrdil, že jsou nezaujatí a neovlivnění?

Darebáctví, nic než darebáctví! A ti pánové to trpí a ještě to uznávají za správné jednání? Proč nechal zřejmě uplynout velmi dlouhou dobu mezi hlášením děvčete a svým příchodem? Rozumí se, že jen proto, aby topič pány tak unavil, že pozvolna ztratí schopnost jasně usuzovat, neboť Šubal se musil především obávat jejich soudnosti. Což nezaklepal Šubal, který jistě stál už dlouho za dveřmi, teprve ve chvíli, kdy zcela vedlejší otázka onoho pána v něm vzbudila naději, že topič je vyřízen?
Všechno bylo jasné a Šubal to také bezděky tak podal, ale těm pánům se to musí ukázat jinak, ještě víc po lopatě. Je třeba je vyburcovat. Tak rychle, Karle, využij aspoň teď času, dříve než vstoupí svědkové jako záplava a všechno přehluší.
Kapitán však právě pokynul Šubalovi, ten hned odstoupil stranou - jako by jeho záležitost byla na chvilku odložena - a začal se potichu bavit se sluhou, který se k němu hned přidal, díval se přitom postranními pohledy na topiče a na Karla a velmi přesvědčivě rozkládal rukama. Zdálo se, že Šubal tak nacvičuje svou příští řeč.
„Nechtěl jste se toho mladého muže na něco zeptat, pane Jakobe?“ řekl kapitán pánovi s bambusovou hůlkou za všeobecného mlčení.
„Pravda,“ řekl pán a poděkoval malou úklonou za tuto pozornost. A potom se Karla ještě jednou zeptal: „jak se vlastně jmenujete?“
Karel se domníval, že prospěje hlavní záležitosti, když rychle vyřídí rušivý dotaz tvrdošíjného tazatele, a proto se nepředstavil, jak byl zvyklý, předložením pasu, který by byl musil teprve hledat, nýbrž jen krátce odpověděl: „Karel Rossmann.“
„Ale,“ řekl muž oslovený jménem Jakob a zprvu ustoupil s téměř nevěřícím úsměvem. Také v tvářích kapitána, vrchního pokladníka, lodního důstojníka, ba dokonce sluhy se zřejmě zračil úžas nad Karlovým jménem. Jen pánové od přístavního úřadu a Šubal zůstali lhostejní.
„Ale,“ opakoval pan Jakob a přistoupil poněkud strnulými kroky ke Karlovi, „potom jsem přece tvůj strýc Jakob a ty jsi můj milý synovec. Vždyť jsem to po celou tu dobu tušil!“ řekl kapitánovi, než objal a políbil Karla, což Karel mlčky strpěl.
„Jak se jmenujete vy,“ zeptal se Karel, když cítil, že strýc uvolnil paže, sice velmi zdvořile, ale bez jakéhokoli dojetí, a snažil se odhadnout, jaké následky by ta nová událost mohla mít pro topiče. Zatím nic nenasvědčovalo tomu, že by Šubal mohl mít z té věci nějaký prospěch.
„Tak přece pochopte své štěstí, mladý muži,“ řekl kapitán, jemuž se zdálo, že se Karel svou otázkou dotýká vážnosti pana Jakoba, který se postavil k oknu, patrně proto, aby nemusil ostatním ukázat svou vzrušenou tvář, kterou si ostatně otíral kapesníkem. „Je to senátor Edward Jakob, který se k vám hlásí jako váš strýc. Čeká vás teď skvělá životní dráha, jaké jste se asi vůbec nenadál. Pokuste se to pochopit, pokud je to v první chvíli možné, a vzpamatujte se!“
„Mám sice v Americe strýce Jakoba,“ řekl Karel, obrácen ke kapitánovi, „ale rozuměl-li jsem správně, je jméno Jakob jen příjmením pana senátora.“

„Tak jest," řekl kapitán pln očekávání.
„Nu, a můj strýc Jakob, bratr mé matky, se jmenuje Jakob křestním jménem, kdežto jeho příjmení by ovšem musilo znít stejně jako příjmení matčino, která je rozená Bendelmayerová."
„Pánové!" zvolal senátor na toto Karlovo vysvětlení a hbitě se vrátil od okna, kde se vzpamatovával. S výjimkou přístavních dělníků se všichni rozesmáli, někteří jakoby dojetím, smích ostatních byl neproniknutelný.
„To, co jsem řekl, přece nebylo tak směšné," myslil si Karel.
„Pánové," opakoval senátor, „proti mé i proti své vůli jste svědky malého rodinného výjevu, a proto nemohu jinak než podat vám vysvětlení, neboť se domnívám, že úplně zasvěcen je pouze pan kapitán." - Po této zmínce se oba uklonili.
„Teď si ale musím opravdu dávat pozor na každé slovo," řekl si Karel a potěšilo ho, když postranním pohledem zpozoroval, že se do topiče začíná vracet život.
„Žiji po všechna ta dlouhá léta svého pobytu v Americe - slovo pobyt se zde ovšem dobře nehodí pro amerického občana, kterým jsem celou duší - po všechna ta dlouhá léta tedy žiji bez jakéhokoli styku se svými evropskými příbuznými, z důvodů, jež sem za prvé nepatří a o nichž za druhé nemohu vyprávět proto, že by mě to opravdu příliš rozrušilo. Bojím se dokonce okamžiku, kdy snad budu nucen o nich vyprávět svému milému synovci, neboť při tom bude bohužel nezbytné, abych otevřeně promluvil o jeho rodičích a o jejich rodině."
„Je to můj strýc, bezpochyby," řekl si Karel a poslouchal, „pravděpodobně si dal změnit jméno."
„Můj milý synovec byl tedy svými rodiči jednoduše odstraněn - nazvěme tu věc pravým jménem - tak, jako se vyhazuje za dveře kočka, když zlobí. Nemám naprosto v úmyslu přikrášlovat, co můj synovec provedl, že byl takto potrestán, ale jeho provinění je takového rázu, že stačí je nazvat jménem, a už tím se z velké části omlouvá."
„Dobře se to poslouchá," myslil si Karel, „ale nechci, aby všechno vyprávěl. Nemůže to ostatně ani vědět. Odkud také?"
„Byl totiž," pokračoval strýc a nakláněl se nad bambusovou hůlku, kterou před sebou opřel o podlahu, a skutečně se mu tak podařilo setřít zbytečně slavnostní ráz, jaký by byl ten výjev jinak nezbytně měl, „byl totiž sveden služebnou, Janou Brummerovou, asi pětatřicetiletou ženskou. Rozhodně se nechci slovy ‚byl sveden' svého synovce dotknout, ale je přece jen těžké najít jiný, stejně výstižný výraz."
Karel, který přistoupil již hodně blízko ke strýci, se otočil, aby vyčetl z tváří přítomných,
jakým dojmem na ně to vyprávění působí. Nikdo se neusmál, všichni trpělivě a vážně poslouchali. Ostatně ani není zvykem smát se senátorovu synovci při první příležitosti, která se naskytne. Dalo by se spíš už říci, že se usmál na Karla topič, i když jen nepatrně, bylo to

však potěšující jako nová známka života i omluvitelné, neboť Karel předtím dělal v kabině takové tajnosti s věcí, která se teď veřejně rozhlásila.
„A tak tahle Brummerová," pokračoval strýc, „má teď s mým synovcem dítě, zdravého chlapce, kterého dala pokřtít jménem Jakob, bezpochyby po mé maličkosti, o níž se můj synovec zmínil jistě jen zcela mimochodem, ale která zřejmě na to děvče udělala velký dojem. Na štěstí, dodávám. Neboť protože se rodiče chtěli vyhnout placení alimentů, po případě jinému skandálu, který by je byl rovněž postihl - zdůrazňuji, že neznám ani tamní zákony, ani poměry rodičů - protože se tedy chtěli vyhnout placení alimentů a skandálu, poslali svého syna, mého milého synovce, do Ameriky, naprosto nevybaveného, jak vidíte, a nebýt divů a zázraků, které se vyskytují právě ještě v Americe, byl by chlapec, odkázaný sám na sebe, asi bídně zašel hned v první uličce newyorkského přístavu, nebýt toho, že mi ta služebná poslala dopis, který se mi po dlouhém bloudění dostal předevčírem do ruky a ve kterém mě zpravila o celé té historii, popsala zevnějšek mého synovce a prozíravě sdělila také jméno lodi. Kdyby mi šlo o to vás pobavit, pánové, mohl bych snad některá místa z toho dopisu tady přečíst" - a vytáhl z kapsy dva obrovské, hustě popsané archy dopisního papíru a zamával jimi. „Ten dopis by jistě na vás zapůsobil, neboť je napsán s poněkud prostou, i když dobře míněnou zchytralostí a s velkou láskou k otci dítěte. Ale nechci vás bavit víc, než je třeba k vysvětlení, tím méně se chci na uvítanou dotknout citů, které můj synovec možná ještě k ní chová, a bude-li chtít, může si pro své poučení přečíst ten dopis sám v tichém pokoji, který je už pro něho připraven."

Karel však nechoval k onomu děvčeti žádné city. Ve změti vzpomínek stále více se ztrácejících seděla v kuchyni vedle kredence a opírala se loktem o její desku. Dívala se na něho, když tu a tam přišel do kuchyně, aby přinesl otci sklenici vody nebo aby vyřídil matčin příkaz. Někdy psala celá zkroucená vedle kredence dopis a čerpala nápady z Karlovy tváře. Mnohdy měla oči zakryté rukou, potom k ní nepronikl žádné oslovení. Někdy klečela ve svém úzkém pokojíčku vedle kuchyně a modlila se k dřevěnému kříži; Karel ji pak jen ostýchavě pozoroval skulinou pootevřených dveří, když šel kolem. Někdy pobíhala po kuchyni, a když jí Karel přišel do cesty, uskočila a smála se jako čarodějnice. Někdy zavřela kuchyňské dveře, když Karel vešel, a držela kliku tak dlouho v ruce, až ji žádal, aby ho pustila ven. Někdy přinášela věci, které ani nechtěl, a vtiskla mu je mlčky do rukou. Jednou však řekla „Karle" a odvedla ho, ještě užaslého nad neočekávaným oslovením, se vzdechy a grimasami do svého pokojíku a zamkla. Objala ho rdousivě kolem krku, a zatím co ho prosila, aby ji svlékl, svlékla ve skutečnosti ona jeho a položila ho do své postele, jako by ho od nynějška nechtěla už nikomu nechat a chtěla ho hladit a pečovat o něho až do skonání světa. „Karle, ach ty můj Karle!" volala, jako by ho viděla a ubezpečovala se, že je její, kdežto on vůbec nic neviděl a cítil se nesvůj ve spoustě teplých peřin, které tu patrně nakupila zvlášť

pro něho. Potom si také k němu lehla a chtěla na něm vyzvědět jakási tajemství, ale když jí nemohl žádná povědět, zlobila se, ať už žertem či doopravdy, třásla jím, poslouchala tlukot jeho srdce, nabízela mu svá prsa, aby si také poslechl, ale nemohla k tomu Karla přimět, tiskla nahé břicho na jeho tělo, hledala rukou mezi jeho nohama tak protivně, že se Karel otřásl, až vystrčil hlavu a krk z podušek, přirazila pak břichem několikrát proti němu - bylo mu, jako by byla částí jeho samého, a snad proto se ho zmocnila strašlivá potřeba ochrany. Konečně se s pláčem octl ve své posteli, když mu mnohokrát řekla na shledanou. To bylo všechno, a přece z toho strýc dokázal udělat velkou událost. A kuchařka na něho tedy také myslila a zpravila strýce o tom, že přijede. To bylo od ní hezké a on jí to možná ještě někdy oplatí.

„A teď," zvolal senátor, „chci od tebe jasně slyšet, zda jsem tvůj strýc nebo ne."

„Jsi můj strýc," řekl Karel a políbil mu ruku a dostal za to polibek na čelo. „Jsem velmi rád, že jsem se s tebou setkal, ale mýlíš se, když si myslíš, že moji rodiče o tobě mluví jen špatně. Ale i jinak bylo v tvé řeči několik omylů, tím chci říci, že se ve skutečnosti všechno tak nezběhlo. Vždyť ty opravdu nemůžeš odtud ty věci tak dobře posuzovat a mimo to se domnívám, že z toho nevzejde žádná zvláštní škoda, když pánové byli v podrobnostech trochu nesprávně informováni o věci, na které jim přece opravdu nemůže zvlášť záležet."

„To jsi řekl dobře," pravil senátor, dovedl Karla před kapitána, projevujícího zřejmou účast, a zeptal se: „Nemám skvělého synovce?"

„Jsem šťasten," řekl kapitán a uklonil se, jak to dovedou školení vojáci, „že jsem poznal vašeho synovce, pane senátore. Je to zvláštní pocta pro mou loď, že právě na ní došlo k takovému setkání. Ale cesta v mezipalubí byla asi hodně zlá, ovšem kdo může vědět, koho tam vezeme. Děláme všechno možné, abychom lidem v mezipalubí všemožně ulehčili jízdu, mnohem víc na příklad než americké linie, ale abychom z takové cesty udělali zábavu, to se nám ovšem stále ještě nepodařilo."

„Neuškodilo mi to," řekl Karel.

„Neuškodilo mu to!" opakoval senátor a hlasitě se zasmál.

„Bojím se jen, že jsem ztratil kufr –" a tu si Karel vzpomněl na všechno, co se stalo a co měl ještě udělat, rozhlédl se a viděl, že všichni přítomní jsou dosud na témž místě a upírají na něho oči, oněmělí úctou a údivem. Jen na přístavních úřednících, pokud se to dalo poznat z jejich přísných, samolibých tváří, bylo vidět politování, že přišli v tak nevhodnou dobu, a kapesní hodinky, které teď měli před sebou, byly pro ně asi důležitější než všechno, co se dělo v pokoji a co se snad mohlo ještě stát.

První po kapitánovi, kdo projevil účast, byl kupodivu topič. „Srdečně vám blahopřeji," řekl a potřásl Karlovi rukou, čímž chtěl také vyjádřit jakési uznání. Když se potom chtěl obrátit se stejným oslovením i na senátora, ten o krok ustoupil, jako by tím byl topič překročil svá práva; topič toho také ihned nechal.

Ostatní si však nyní uvědomili, co mají dělat, a hned se zmateně hrnuli ke Karlovi a k senátorovi. Tak se stalo, že Karel dostal blahopřání i od Šubala, že je přijal a že za ně poděkoval. Když se všechno opět uklidnilo, přistoupili jako poslední přístavní úředníci a pronesli dvě anglická slova, což působilo směšným dojmem.

Senátorovi se zachtělo plně vychutnat svou radost a připomenout sobě i ostatním podrobnosti a všichni to ovšem nejen strpěli, ale i se zájmem přijali. Tak upozornil na to, že si nejvýraznější poznávací znamení, jak je kuchařka uvedla ve svém dopise o Karlovi, zapsal do zápisníku pro případ, že by je snad náhle okamžitě potřeboval. Když topič tak nesnesitelně žvanil, vytáhl si senátor zápisník, jen aby se rozptýlil, a snažil se pro zábavu porovnávat Karlovo vzezření a kuchařčino pozorování, jež ovšem zrovna nevynikalo detektivní přesností. „A tak člověk najde svého synovce!“ skončil tónem, jako by chtěl, aby mu ještě jednou blahopřáli.

„Co teď bude s topičem?“ zeptal se Karel, nedbaje strýcova předchozího vyprávění. Domníval se, že ve svém novém postavení může všechno, co si myslí, říci také nahlas.

„S topičem se bude jednat, jak zaslouží,“ řekl senátor, „a jak pan kapitán uzná za dobré. Myslím, že máme topiče dost a víc než dost a každý z přítomných pánů mi jistě přisvědčí.“

„Na tom přece nezáleží, jde-li o spravedlivou věc,“ řekl Karel. Stál mezi strýcem a kapitánem a domníval se, snad právě proto, že rozhodnutí závisí na něm.

A přesto topič vypadal, jako by už ztratil všechny naděje. Ruce měl zpola zastrčeny za opaskem, který bylo vidět při jeho rozčilených pohybech i s pruhem pestré košile. To mu vůbec nevadilo; postěžoval si na celé své utrpení, ať jen teď lidé vidí i těch několik hadrů, které má na sobě, a pak ať ho třeba vynesou. Vymyslil si, že mu tuto poslední poctu mají prokázat sluha a Šubal, protože zde mají nejnižší služební hodnost. Šubal pak bude mít pokoj a nepropadne už zoufalství, jak se vyjádřil vrchní pokladník. Kapitán bude moci zaměstnávat samé Rumuny, všude se bude mluvit rumunsky a snad potom půjde opravdu všechno lépe. Žádný topič už nebude žvanit u hlavní pokladny, jen na jeho poslední žvanění se bude vlídně vzpomínat, neboť, jak senátor výslovně prohlásil, bylo nepřímo podnětem k tomu, že senátor poznal svého synovce. Tento synovec se mu ostatně předtím pokoušel pomoci, a proto se mu již dříve víc než dost odvděčil za to, že mu pomohl shledat se se strýcem; topiče ani nenapadne, aby teď od něho ještě něco požadoval. Ostatně, i když je to senátorův synovec, dávno ještě není kapitánem, a z kapitánových úst nakonec padne zlé slovo. - Ve shodě se svým přesvědčením nepokoušel se topič na Karla ani pohlédnout, ale v tomto pokoji nepřátel nebylo bohužel jiné místo, kde by jeho oči mohly spočinout.

„Nevykládej si špatně situaci,“ řekl senátor Karlovi, „jde snad o věc spravedlivou, ale zároveň o věc kázně. Obojí, a zejména to druhé, podléhá zde posouzení pana kapitána.“

„Tak jest,“ řekl tiše pro sebe topič. Kdo si toho všiml a porozuměl tomu, udiveně se usmál.

„Mimo to jsme už pana kapitána tolik zdrželi v jeho úředních záležitostech, jež se jistě nakupí neuvěřitelnou měrou právě při příjezdu do New Yorku, že je nejvyšší čas, abychom opustili loď a nedělali snad událost z této bezvýznamné hádky dvou strojníků tím, že se do toho budeme zcela zbytečně plést. Chápu ostatně úplně tvé jednání, milý synovče, ale zrovna to mě opravňuje, abych tě odtud co nejrychleji odvedl."

„Dám pro vás okamžitě spustit člun," řekl kapitán a ke Karlovu úžasu zhola nic nenamítal proti strýcovým slovům, jež se přece nepochybně mohla vykládat tak, že se strýc pokořil. Vrchní pokladník běžel o překot k psacímu stolu a telefonoval kapitánův rozkaz vrchnímu lodníkovi.

„Čas už kvapí," řekl si Karel, „ale nemohu nic dělat, jinak všechny urazím. Nemohu přece teď opustit strýce, sotva mě zase nalezl. Kapitán je sice zdvořilý, ale to je také všechno. U kázně jeho zdvořilost končí a strýc mu jistě mluvil z duše. Se Šubalem nechci mluvit, dokonce lituji, že jsem mu podal ruku. A všichni ostatní lidé tady nestojí za nic."

A v takových myšlenkách šel pomalu k topiči, vytáhl jeho pravou ruku z opasku, držel ji ve své ruce a pohrával si s ní.

„Proč nic neříkáš?" zeptal se. „Proč si necháš všechno líbit?"

Topič jen svraštil čelo, jako by hledal výraz pro to, co má říci. Hleděl jen dolů na Karlovu a na svou ruku.

„Stala se ti přece křivda jako nikomu na lodi, to vím naprosto jistě."A Karel proplétal své prsty mezi prsty topičovými a ten se rozhlížel lesknoucíma se očima, jako by prožíval nějakou slast, kterou si však nikdo nemůže vykládat ve zlém.

„Ty se ale musíš bránit, říkat ano a ne, jinak ti lidé přece nebudou mít ani ponětí, kdo má pravdu. Musíš mi slíbit, že mě poslechneš, neboť z mnoha důvodů mám strach, že už ti vůbec nebudu moci pomáhat." A Karel teď plakal a líbal topiči ruku a vzal tu ruku, rozpraskanou a téměř bez života, a přitiskl si ji na tvář jako poklad, kterého se musí vzdát. – Vtom však už byl strýc senátor u něho a odtáhl ho, třebaže jen s docela nepatrným úsilím.

„Zdá se, že tě topič očaroval," řekl a pohlédl pln porozumění přes Karlovu hlavu na kapitána. „Cítil ses opuštěn, tu jsi nalezl topiče a jsi mu teď vděčný, to je docela chvályhodné. Nepřeháněj to však, už kvůli mně, a snaž se chápat své postavení."

Za dveřmi nastal hluk, bylo slyšet volání, a dokonce se zdálo, že kdosi je brutálně strkán ke dveřím. Vstoupil poněkud zpustlý námořník se ženskou zástěrou kolem pasu. „Venku jsou lidé," zvolal a ohnal se loktem, jako by byl ještě v tlačenici. Konečně se vzpamatoval a chtěl kapitánovi zasalutovat, tu si povšiml zástěry, strhl ji, hodil ji na zem a volal: „To je přece odporné, tak oni mi uvázali zástěru." Potom však srazil podpatky a salutoval. Někdo se pokusil zasmát, ale kapitán řekl přísně: „Tomu já říkám dobrá nálada. Kdopak je venku?"

„To jsou moji svědkové," řekl Šubal a předstoupil, „prosím zdvořile, abyste omluvil jejich nevhodné chování. Když ti lidé mají plavbu za sebou, jsou někdy jako diví."

„Zavolejte je okamžitě dovnitř!“ poručil kapitán, obrátil se hned k senátorovi a řekl zdvořile, ale rychle: „Buďte teď tak laskav, vážený pane senátore, a jděte se svým panem synovcem za tímto námořníkem; dovede vás ke člunu. Nemusím snad ani říkat, jakým potěšením a jakou ctí pro mne bylo, že jsem se s vámi, pane senátore, osobně seznámil. Přeji si jen, abych měl brzy příležitost pokračovat zase jednou, pane senátore, s vámi v našem přerušeném rozhovoru o poměrech v americkém loďstvu a abych pak byl snad opět přerušen tak příjemným způsobem jako dnes.“

„Prozatím mi stačí tento jeden synovec,“ řekl strýc se smíchem. „A teď přijměte můj srdečný dík za vaši laskavost a žijte blaze. Není ostatně tak docela nemožné, že se s vámi oba –“ přitiskl Karla srdečně k sobě – „snad sejdeme na delší dobu na své příští cestě do Evropy.“

„Bylo by mi to velkou radostí,“ řekl kapitán. Oba pánové si potřásli rukama, Karel mohl podat kapitánovi ruku už jen mlčky a letmo, neboť kapitána již zaměstnávalo asi patnáct lidí, kteří vtáhli dovnitř pod Šubalovým vedením, sice poněkud zaraženě, ale přece jen velmi hlučně. Námořník poprosil senátora, aby směl jít napřed, a razil pak cestu jemu i Karlovi, takže snadno prošli mezi uklánějícími se lidmi. Zdálo se, že tito lidé, celkem dobrosrdeční, považují Šubalovu hádku s topičem za povyražení, které nepřestává být směšné ani před kapitánem. Karel mezi nimi zpozoroval také děvečku Línu, jež na něho vesele mrkla a ovázala si zástěru, kterou námořník odhodil, neboť patřila jí.

Vyšli za námořníkem z kanceláře a zahnuli do malé chodby, tou se po několika krocích dostali ke dvířkám, odkud vedly krátké schody dolů do člunu, který byl pro ně připraven. V člunu, do něhož jejich vůdce hned rovnou seskočil, povstali námořníci a salutovali. Senátor právě napomínal Karla, aby sestupoval opatrně, když vtom se Karel ještě na nejhořejším schodu prudce rozplakal. Senátor dal Karlovi ruku pod bradu, přitiskl ho pevně k sobě a levou rukou ho hladil. Tak pomalu sestupovali schod za schodem a vstoupili v těsném objetí do člunu, kde senátor vyhledal pro Karla pěkné místo právě proti sobě. Na senátorovo znamení odrazili námořníci od lodi a dali se hned naplno do práce. Sotvaže byli vzdáleni několik metrů od lodi, objevil Karel znenadání, že jsou právě u onoho boku lodi, kam vedou okna hlavní pokladny. Všechna tři okna byla obsazena Šubalovými svědky, kteří velmi přátelsky zdravili a mávali, strýc dokonce poděkoval a jeden námořník provedl bravurní kousek, že poslal rukou vzhůru polibek, aniž přestal pravidelně veslovat. Bylo to opravdu, jako by topič už neexistoval. Karel upřel oči na strýce, jehož se skoro dotýkal koleny, a zmocnily se ho pochybnosti, zda mu tento muž dokáže vůbec kdy nahradit topiče. Strýc se také vyhnul jeho pohledu a díval se na vlny, které se čeřily kolem jejich člunu.

STRÝC

Ve strýcově domě Karel brzo přivykl novým poměrům. Však mu také strýc vycházel přátelsky vstříc v každé maličkosti a Karel nemusil nejprve projít školou trpkých zkušeností, což většinou tolik ztrpčuje první dobu života v cizině.

Karlův pokoj byl v šestém poschodí; pět spodních poschodí zabíraly strýcovy obchodní místnosti a v hloubce pod nimi byla ještě tři poschodí v podzemí. Světlo vnikalo do jeho pokoje dvěma okny a dveřmi vedoucími na balkón, a když sem ráno vstupoval ze své malé ložnice, uvádělo ho to světlo vždy nanovo v úžas. Kde by asi musil bydlit, kdyby byl vystoupil na pevninu jako ubohý malý přistěhovalec? Nebyli by ho možná ani vpustili do Spojených států, ale byli by ho poslali domů a nestarali se vůbec o to, že už nemá domov; strýc to dokonce pokládal za velmi pravděpodobné, jak znal přistěhovalecké zákony. Neboť tady člověk nemůže doufat, že s ním budou mít soucit, a co Karel v tomto ohledu o Americe četl, bylo pravdivé; patrně jen šťastlivci tu doopravdy užívají svého štěstí uprostřed bezstarostných tváří, které jsou kolem nich.

Před pokojem byl po celé jeho délce úzký balkón. Co by však v Karlově rodném městě bylo asi nejvyšším vyhlídkovým bodem, neposkytovalo zde o mnoho víc než rozhled po jedné ulici, jež vedla jako přímka dvěma řadami domů hranatých tvarů, a proto jako by unikala a ztrácela se v dálce, kde se z mlh přízračně zvedaly obrysy katedrály. A ráno i večer i za nočních snů byl v této ulici neustále tísnivý ruch, vypadalo to seshora, jako by se stále znovu začínaly mísit a proplétat zkreslené lidské postavy a střechy nejrůznějších vozidel, a z této změti nadto vycházela nová, zmnožená, divočejší změť hluku, prachu a výparů, a to všechno bylo zalito a prozářeno mocným světlem, jež bylo spoustou předmětů stále znovu rozptylováno, unášeno a rychle zase vrháno zpět, takže se to světlo zdálo oslněným očím tak hmotné, jako by nad touto ulicí byl každou chvíli vší silou rozbíjen všechno přikrývající skleněný poklop.

Strýc, který byl ve všem opatrný, radil Karlovi, aby se zatím do ničeho vážně nepouštěl. Má si prý všechno prohlédnout a zkusit, ale nedat se unést. První dny Evropana v Americe dají se přirovnat ke zrození, a ač si tu člověk, jen ať Karel nemá zbytečné obavy, zvykne rychleji, než vstoupí-li z onoho světa do světa pozemského, musí přece mít na paměti, že první úsudek je vždy nejistý a že člověk nesmí dopustit, aby mu snad zkreslil všechny příští úsudky, na nichž má být založen jeho další život v této zemi. On sám prý poznal přistěhovalce, kteří se nechovali podle těchto správných zásad a prostáli na příklad celé dny na balkóně a dívali se jako zbloudilé ovce dolů na ulici. To člověka nepochybně zmate! Tato osamělá nečinnost, která se zahledí do rušného newyorského dne, může být dovolena někomu, kdo cestuje pro zábavu, a může mu snad být doporučena, třebaže ne bez výhrad, ale pro toho, kdo tu zůstane, je to zkáza, v tomto případě se dá toho slova klidně užít, i když

to je nadsázka. A strýc se skutečně zakabonil, když zastihl Karla na balkóně při jedné ze svých návštěv, na něž chodíval vždy jen jednou za den, a to vždy v nejrůznější denní dobu. Karel si toho brzo povšiml, a proto si pokud možno odpíral potěšení postávat na balkóně.

Nebylo to také zdaleka jediné potěšení, jež měl. V jeho pokoji stál americký psací stůl v nejlepším provedení, jaký si jeho otec už léta přál a jaký se snažil koupit na nejrůznějších dražbách za levnou, jemu dostupnou cenu, což se mu však při jeho nepatrných prostředcích nikdy nepodařilo. Tento stůl ovšem nebylo možno srovnávat s psacími stoly, které se vyskytují na evropských dražbách a které se vydávají za americké. Měl na příklad ve svém nástavci sto přihrádek nejrůznější velikosti, a sám president Spojených států našel by vhodné místo pro každý svůj spis, ale mimo to bylo po straně regulační zařízení a člověk mohl otočením kliky na nejrůznější způsob přestavovat a nově pořádat přihrádky podle přání a potřeby. Tenké, malé postranní stěny se pomalu spouštěly a tvořily dno nově vystupujících přihrádek nebo vršek přihrádek, jež se nečekaně zvedaly; už po jednom otočení vypadal nástavec docela jinak a to všechno se dělo zvolna nebo nesmyslně rychle, podle toho, jak člověk točil klikou. Byl to nejnovější vynález, připomínal však Karlovi velmi živě jesličky, které byly doma na vánočním trhu předváděny žasnoucím dětem, a také Karel často před nimi stál, navlečen do zimních šatů, a nepřetržitě srovnával, jak se v jeslích projevovaly pohyby starého muže, který otáčel klikou, jak strnule postupovali Svatí tři králové, jak se rozzářila hvězda a nesměle ožíval svatý chlév. A vždy mu připadalo, že matka, která stála za ním, nesleduje dost podrobně všechny ty výjevy; přitáhl si ji k sobě, až ji cítil těsně za zády, a ukazoval jí s hlasitými výkřiky méně patrné zjevy, třeba zajíčka, který vpředu v trávě hned panáčkoval, hned se zase chystal k běhu, tak dlouho, až mu matka zakryla rukou ústa a byla patrně zase tak nepozorná jako předtím. Ten stůl nebyl ovšem zhotoven proto, aby jen budil takové vzpomínky, ale v dějinách vynálezů vyskytují se asi podobně nejasné souvislosti jako v Karlových vzpomínkách. Na rozdíl od Karla se strýcovi ten psací stůl vůbec nezamlouval, chtěl jen Karlovi koupit pořádný psací stůl a takové stoly byly teď vesměs vybaveny tímto novým zařízením, jež mělo i tu přednost, že se jím mohly bez velkých nákladů opatřit také starší psací stoly. Strýc přesto neopomenul Karlovi poradit, aby pokud možno vůbec nepoužíval regulátoru; aby ta rada byla účinnější, tvrdil strýc, že mechanismus je velmi choulostivý, že se lehce porouchá a že oprava je velmi nákladná. Nebylo těžko uhodnout, že takové poznámky jsou jen výmluvy, i když si člověk naopak musil zase říci, že se regulátor dá velmi snadno pevně nastavit, což však strýc nedělal.

V prvních dnech, kdy strýc s Karlem rozmlouval samozřejmě častěji, Karel také vyprávěl, že doma hrál na klavír, sice jen trochu, ale rád, a že ovšem má jen začátečnické znalosti, které pochytil od matky. Karel si byl dobře vědom, že takové vyprávění je zároveň prosbou o klavír, ale poznal poměry už dost, aby věděl, že strýc nemusí nijak šetřit. Přesto mu strýc tu prosbu nesplnil hned, ale řekl asi za týden, skoro jako by se proti své vůli k něčemu

přiznával, že právě přivezli klavír a že si Karel může dohlédnout na stěhování, má-li zájem. To ovšem byla snadná práce, ale přitom ani nebyla o mnoho snazší než stěhování samo, neboť v domě byl zvláštní výtah na nábytek, do něhož by se pohodlně vešel celý stěhovací vůz, a v tomto výtahu se vznášel také klavír vzhůru ke Karlovu pokoji. I Karel by byl mohl jet v témže výtahu s pianem a s nosiči, protože však byl hned vedle k disposici osobní výtah, jel tím, řídil jej pákou tak, že byl stále ve stejné výšce jako druhý výtah, a skleněnými stěnami se nepohnutě díval na krásný nástroj, který byl teď jeho majetkem. Když jej měl ve svém pokoji a vyloudil z kláves první tóny, měl takovou bláznivou radost, že vyskočil a raději se obdivoval klavíru trochu zpovzdáli, s rukama opřenýma v bok, místo aby pokračoval ve hře. Také akustika pokoje byla výborná a přispěla k tomu, že Karla docela přešla lehká rozmrzelost, kterou z počátku pociťoval proto, že bydlí v železném domě. Ač bylo na budově zvenčí vidět tolik železa, nepozoroval člověk v pokoji opravdu vůbec nic z železných součástí stavby a nikdo by nemohl ukázat ani maličkost v zařízení, jež by nějak rušila naprosto dokonalou útulnost. Karel skládal ze začátku velké naděje ve hru na klavír a nestyděl se myslit alespoň před usnutím na to, že by hrou mohl bezprostředně ovlivnit americké poměry. Opravdu to znělo zvláštně, když hrál při otevřených oknech do hlučného prostoru starou vojenskou píseň ze své vlasti, jakou si večer zpívají vojáci z okna do okna, když se rozloží v oknech kasáren a dívají se na tmavé náměstí. - Ale když se pak podíval na ulici, nezměnila se, a byla jen malou částí velkého koloběhu, který člověk sám o sobě nemohl zastavit, když neznal všechny síly, jež v tom kruhu působí. Strýc snášel Karlovu hru, nic také proti ní nenamítal, zvláště když si Karel, rovněž po strýcově domluvě, dopřával potěšení ze hry jen zřídka; ba dokonce přinesl Karlovi noty amerických pochodů a ovšem také národní hymny, ale sotva asi dalo se vysvětlit pouhou zálibou v hudbě, že se Karla jednou docela vážně zeptal, zda by se nechtěl také učit hrát na housle nebo na lesní roh.

Karlovým hlavním a nejdůležitějším úkolem ovšem bylo, aby se učil anglicky. Mladý profesor vysoké školy obchodní objevil se vždy v sedm hodin ráno v Karlově pokoji a zastihl ho, jak už sedí nad sešity u psacího stolu nebo jak přechází po pokoji a opakuje si zpaměti. Karel ovšem uznával, že si nemůže ani dost brzy osvojit angličtinu a že zde mimo to má nejlepší příležitost, aby strýce zvláště potěšil rychlými pokroky. A kdežto se angličtina v rozhovorech se strýcem zpočátku omezovala na pozdrav a na slova na rozloučenou, podařilo se mu skutečně brzo, že obratně převáděl do angličtiny stále větší části rozhovorů, a tím se zároveň i dostával k důvěrnějším námětům. Když Karel mohl jednoho večera strýci recitovat první americkou báseň, líčení jakéhosi požáru, byl strýc do hloubi duše spokojen. Stáli tehdy oba u okna v Karlově pokoji, strýc se díval na oblohu, jejíž jas už úplně pohasl, zvolna tleskal do taktu, unesen verši, zatím co Karel stál vedle něho vzpřímen a se strnulýma očima ze sebe namáhavě vybavoval obtížnou báseň.

Čím lepší byla Karlova angličtina, tím větší snahu strýc projevoval, aby se Karel setkal s jeho známými, a jen pro jistotu nařídil, že při takových setkáních má být Karlovi prozatím vždy nablízku profesor angličtiny. První známý vůbec, jemuž byl Karel jednou dopoledne představen, byl štíhlý, mladý, neuvěřitelně pružný člověk, kterého strýc uvedl do Karlova pokoje se zvláštní zdvořilostí. Byl to zřejmě jeden z četných milionářských synků, z hlediska rodičů nevydařených, který vedl takový život, že obyčejný člověk nemohl bez bolesti sledovat ani jediný libovolný den v životě tohoto mladého muže. A jako by to věděl nebo tušil a jako by to chtěl vyrovnat, pokud to bylo v jeho moci, měl trvale na rtech a v očích šťastný úsměv, kterým se, jak se zdálo, usmíval na sebe, na svůj protějšek a na celý svět.

S tímto mladým mužem, jistým panem Mackem, se Karel s naprostým strýcovým souhlasem domluvil, že budou spolu jezdit na koni o půl šesté ráno buď v jízdárně, anebo venku v přírodě. Karel sice zprvu váhal, než přislíbil, protože ještě nikdy neseděl na koni a chtěl se napřed trochu naučit jezdit, ale nakonec souhlasil, když mu strýc a Mack tolik domlouvali a když mu říkali, že jízda na koni je pouhá zábava a zdravé cvičení, ale vůbec žádné umění. Musil teď sice vstávat už o půl páté a to mu bylo často velmi líto, protože zde přímo trpěl touhou po spánku, asi proto, že po celý den musil neustále napínat pozornost, ale v koupelně ho lítost brzo přešla. Po celé délce i šířce vany byl vějíř sprch - který spolužák doma, i sebebohatší, měl něco takového, a dokonce ještě sám pro sebe - a teď tu Karel ležel natažen, v této vaně mohl rozpažit ruce, a pouštěl na sebe proudy vlažné, horké, opět vlažné a nakonec ledové vody, jak se mu zachtělo, na celé tělo, nebo na jeho části. Ležel tu, jako by ještě o něco déle vychutnával spánek, a zvláště rád schytával na zavřená víčka poslední, jednotlivě padající kapky, které se pak rozprskly a stékaly mu po tváři.

U jízdárny, kde vystoupil ze strýcova vysokého auta, očekával ho už profesor angličtiny, Mack přicházel po každé až později. Ale Mack také mohl klidně přijít až později, neboť skutečná, živá jízda začala, teprve když tu byl on. Což se nezdálo, že se teprve po jeho příchodu vzpínají koně, kteří dosud podřimovali, že se v místnosti hlasitěji ozývá práskání bičem, že se nahoře na galerii kolem jízdárny najednou objevují postavy, diváci, podkoní, žáci jezdecké školy čí kdoví, kdo to byli? Karel však využíval času před Mackovým příchodem k tomu, aby se přece jen trochu pocvičil v jízdě, i když to byla jen předběžná nejzákladnější cvičení. Byl tu dlouhán, který dosáhl na hřbet nejvyššího koně rukou jen mírně vztaženou, a ten dával Karlovi tyto sotva čtvrthodinové lekce. Karel neměl žádné zvláštní úspěchy a tak si mohl trvale osvojit mnohé žalostivé anglické výrazy, které při tomto učení bez dechu vykřikoval na svého učitele angličtiny, jenž stál vždy opřen o veřeje a většinou vypadal velmi rozespale. Nespokojenost, že neumí jezdit, přešla však Karla skoro úplně, když přišel Mack. Dlouhána poslali pryč a v dvoraně, kde bylo pořád ještě pološero, nebylo brzo slyšet nic než kopyta cválajících koní a sotva bylo vidět něco jiného než Mackovu vztyčenou paži, kterou dával Karlovi povel. Po půl hodině takové zábavy, která uplynula jako

ve snu, byl konec. Mack měl velmi naspěch, rozloučil se s Karlem, poplácal ho někdy po tváři, když byl zvlášť spokojen s jeho jízdou, a zmizel tak rychle, že už pro samý spěch nevyšel ani společně s Karlem ze dveří. Karel potom vzal učitele s sebou do auta a jeli na svou hodinu angličtiny většinou oklikami, protože by ztratili příliš mnoho času, kdyby jeli přeplněnou hlavní ulicí, která vedla vlastně rovnou od strýcova domu k jízdárně. Učitel angličtiny ostatně brzo přestal Karla doprovázet, neboť Karel si vyčítal, že toho unaveného muže zbytečně obtěžuje do jízdárny, zvláště když se už s Mackem velmi snadno anglicky dorozuměl, a proto poprosil

strýce, aby sprostil učitele této povinnosti. Strýc chvíli uvažoval a potom vyhověl i této prosbě.

Trvalo poměrně dlouho, než se strýc rozhodl, že dá Karlovi aspoň trochu nahlédnout do svých obchodních záležitostí, ač ho Karel o to nejednou žádal. Bylo to jakési komisionářství a zasílatelství, jaká snad v Evropě ani nejsou, pokud se Karel dovedl upamatovat. Podnik se totiž zabýval meziobchodem, který však nezáležel v dodávce zboží od výrobců spotřebitelům nebo snad obchodníkům, nýbrž měl na starosti zprostředkování nejrůznějšího zboží a surovin pro velké výrobní kartely i mezi nimi navzájem. Byl to tedy podnik, který zahrnoval koupě, skladování, transporty a prodeje obrovského rozsahu a který musil stále být ve zcela přesném, nepřetržitém telefonickém a telegrafním spojení se zákazníky. Telegrafní sál nebyl o nic menší, byl naopak větší než telegrafní úřad Karlova rodného města, jímž Karel jednou prošel se spolužákem, kterého v úřadě znali. Kam se jen člověk v telefonním sále podíval, všude se otvíraly a zavíraly dveře telefonních kabin a zvonění přímo ohlušovalo. Strýc otevřel nejbližší z těchto dveří a tam zahlédli v jiskřivém elektrickém světle zaměstnance, který si nevšímal šramotu dveří a měl kolem hlavy ocelovou pásku, jež mu přidržovala sluchátka na uších. Pravá paže ležela na stolku, jako by byla obzvlášť těžká, a jen prsty, které držely tužku, trhaly sebou nelidsky pravidelně a rychle. Velmi šetřil slovy, jež pronášel do mluvítka, a často bylo i vidět, že snad chce něco namítnout hovořícímu, že se ho chce na něco podrobněji zeptat, ale jistá slova, která slyšel, ho nutila, aby sklopil oči a psal, dříve než mohl provést svůj úmysl. Nebylo také třeba, aby mluvil, jak strýc Karlovi potichu vysvětlil, neboť táž hlášení, která přijímal tento muž, přijímali současně ještě dva jiní zaměstnanci a potom je porovnávali, aby omyly byly co možná vyloučeny. V témž okamžiku, kdy strýc a Karel vyšli ze dveří, vklouzl jimi praktikant a vyšel s papírem, který byl mezitím popsán. Ve středu sálu byl neustálý ruch, jak se lidé štvali sem a tam. Nikdo nezdravil, zdravení odpadlo, každý šel těsně v patách tomu, kdo byl před ním, a díval se na zem, po níž se chtěl co nejrychleji dostat kupředu, nebo lovil očima jednotlivá slova nebo číslice z papírů, které držel v ruce a které poletovaly při rychlé chůzi.

„Tys to opravdu přivedl daleko," řekl Karel jednou, když takto procházel podnikem, jehož prohlídka by vyžadovala mnoho dnů, i kdyby člověk chtěl každé oddělení jenom zhlédnout.

„A všechno jsem si před třiceti lety zařídil sám, abys věděl. Měl jsem tehdy v přístavní čtvrti malý obchod, a když tam za den složili pět beden, tak to bylo hodně, a já jsem šel pyšně domů. Dneska mám třetí největší skladiště v přístavu a ten krám je jídelna a sklad nářadí pětašedesáté skupiny mých nosičů."
„Ale to je přímo zázrak," řekl Karel.
„Tady se všechno tak rychle rozvíjí," řekl strýc a ukončil tím rozhovor.
Jednou přišel strýc těsně před jídlem, jež se Karel jako obvykle chystal pojíst sám, a vyzval ho, aby si hned vzal černý oblek a šel s ním k obědu, kterého se prý zúčastní dva jeho obchodní přátelé. Zatím co se Karel vedle v pokoji převlékal, sedl strýc k psacímu stolu a prohlížel anglický úkol, který Karel právě dopsal, udeřil rukou do stolu a hlasitě zvolal: „Opravdu výtečné!"
Oblékání se Karlovi samozřejmě dařilo lépe, když slyšel tuto chválu, ale byl si opravdu už dost jist svou angličtinou.
Ve strýcově jídelně, na kterou se ještě pamatoval od prvního večera po svém příjezdu, povstali dva velcí, tlustí páni a zdravili, jistý Green a jistý Pollunder, jak vyšlo najevo při hovoru u stolu. Strýc se totiž zmiňoval o svých známých jen letmo a nechal vždy na Karlovi, aby sám vypozoroval, co bylo nutné či zajímavé. Páni hovořili při jídle vlastně jen o důvěrných obchodních záležitostech, a tu se mohl Karel dobře poučit o obchodních výrazech, nechali ho, aby se mohl tiše obírat jídlem jako děcko, které se musí především dosyta najíst, ale po jídle se pan Green naklonil ke Karlovi a ptal se ho povšechně na jeho první dojmy z Ameriky, přičemž se zřejmě snažil mluvit s výslovností co nejzřetelnější. Karel odpovídal za hrobového ticha dosti obšírně, pohlédl přitom několikrát stranou na strýce a snažil se z vděčnosti zalíbit tím, že svou řeč zabarvil trochu po newyorksku. Při jednom výrazu se všichni tři pánové dokonce rozesmáli a Karel se už bál, že udělal hrubou chybu; ale neudělal, řekl něco dokonce velmi povedeného, jak prohlásil pan Pollunder. Vůbec se zdálo, že tento pan Pollunder našel v Karlovi zvláštní zalíbení, a když strýc a pan Green začali zase hovořit o obchodních záležitostech, řekl pan Pollunder Karlovi, aby si k němu přitáhl židli, vyptával se ho napřed, jak se jmenuje, odkud pochází a jakou měl plavbu, a potom zase mluvil sám, aby si Karel mohl odpočinout, smál se, pokašlával a chvatně vyprávěl o sobě a o své dceři, se kterou bydlí na malém venkovském sídle poblíž New Yorku, kde ovšem může trávit jen večery, neboť je bankéřem a jeho povolání ho nutí, aby byl celý den v New Yorku. Hned také zval Karla velmi srdečně, aby si s ním vyjel na toto venkovské sídlo, takový novopečený Američan jako Karel jistě prý také pociťuje potřebu, aby si někdy od New Yorku odpočal. Karel hned poprosil strýce o svolení, aby směl toto pozvání přijmout, a strýc také se zdánlivou radostí souhlasil, ale neřekl určité datum a nedopustil, aby se o něm uvažovalo, jak Karel a pan Pollunder očekávali.

Ale už příští den byl Karel volán do jedné strýcovy kanceláře (strýc měl deset různých kanceláří jen v tomto domě) a tam zastihl strýce a pana Pollundera, jak pohodlně a poněkud zamlkle sedí v křesle.
„Pan Pollunder," řekl strýc, bylo ho v pokoji sotva rozeznat ve večerním šeru, „pan Pollunder přijel, aby si tě odvezl na své venkovské sídlo, jak jsme se včera domluvili."
„Nevěděl jsem, že to má být už dnes," odpověděl Karel, „jinak bych už byl připraven."
„Když nejsi připraven, tak snad raději odložíme návštěvu na jindy," prohlásil strýc.
„Jaképak přípravy!" zvolal pan Pollunder. „Mladý muž je vždycky připraven."
„To ne kvůli němu," řekl strýc a obrátil se k hostu, „ale musil by si přece ještě dojít nahoru do svého pokoje a zdržoval by vás."
„Na to je také dost a dost času," řekl pan Pollunder, „počítal jsem i s tím, že se zdržím, a skončil jsem dříve práci v obchodě."
„Vidíš," řekl strýc, „jaké nepříjemnosti už teď působí tvá návštěva."
„Je mi to líto," řekl Karel, „ale budu hned zase zpátky," a chtěl už odběhnout.
„Jen tolik nepospíchejte," řekl pan Pollunder, „neděláte mi vůbec žádné nepříjemnosti, budu mít naopak velkou radost z vaší návštěvy."
„Zameškáš zítra hodinu v jízdárně, už jsi ji odřekl?"
„Ne," řekl Karel, ta návštěva, na kterou se těšil, se stávala obtížnou, „nevěděl jsem přece -"
„A přesto chceš odjet?" ptal se strýc dál.
Pan Pollunder, ten milý člověk, zasáhl, aby Karlovi pomohl. „Zastavíme se cestou v jízdárně a spravíme to."
„To rád slyším," řekl strýc. „Ale bude tě přece čekat Mack."
„Čekat mě nebude," řekl Karel, „ale jistě tam přijde."
„Nu tak?" řekl strýc, jako by vůbec neuznával Karlovu odpověď za ospravedlňující.
Opět řekl pan Pollunder rozhodující slovo: „Ale Klára –" to byla dcera pana Pollundera – „ho také čeká a už dnes večer, a ta snad má přednost před Mackem?"
„Zajisté," řekl strýc. „Tak už běž do svého pokoje," a uhodil několikrát jakoby mimoděk na postranní opěradlo křesla. Karel byl už u dveří, když ho strýc ještě zadržel otázkou: „Ale na hodinu angličtiny se zítra ráno přece vrátíš?"
„Ale!" zvolal pan Pollunder a udiveně se obrátil v křesle, pokud mu to jeho tloušťka dovolovala. „Copak nesmí zůstat aspoň přes zítřek venku? Přivezl bych ho pak pozítří ráno zpátky."
„To je naprosto vyloučeno," odpověděl strýc. „Nemohu připustit takový nepořádek v jeho studiu. Později, až bude žít podle zcela pravidelných zásad ve svém životním povolání, velice rád mu dovolím, aby přijal tak vlídné a čestné pozvání, třeba i na delší dobu."
„Jaké jsou to protimluvy!" myslil si Karel.
Pan Pollunder zesmutněl. „Na jeden večer a jednu noc to ale opravdu skoro nestojí za to."

„To bylo také moje mínění," řekl strýc.
„Člověk musí brát, co dostane," řekl pan Pollunder a už se zase smál. „Tak tedy čekám!" zavolal na Karla, a ten rychle odběhl, protože strýc už nic neříkal.
Když se zakrátko vrátil, připraven na cestu, zastihl v kanceláři už jen pana Pollundra, strýc odešel. Pan Pollunder byl celý šťastný a potřásal Karlovi oběma rukama, jako by se chtěl co nejpevněji ujistit, že Karel s ním teď přece jen pojede. Karel byl ještě celý uhřátý spěchem a rovněž potřásal panu Pollunderovi rukama, z radosti, že může jet na výlet.
„Nezlobil se strýc, že pojedu?"
„Ale ne, to všechno přece nemyslil tak vážně. Záleží mu totiž na vaší výchově."
„Řekl vám sám, že to předtím nemyslil tak vážně?"
„Ale ano," řekl pan Pollunder protáhle a dokázal tím, že neumí lhát.
„Je to zvláštní, jak nerad mi dovolil, abych vás navštívil, ačkoli jste přece jeho přítel."
Ani pan Pollunder si to nedovedl vysvětlit, třebas to otevřeně nepřiznal, a oba o tom ještě dlouho uvažovali, ač začali hned hovořit o jiných věcech, když za vlahého večera jeli autem pana Pollundera.
Seděli těsně vedle sebe, pan Pollunder držel Karla za ruku a vyprávěl. Karel se hodně vyptával i na slečnu Kláru, jako by byl netrpělivý, že jízda trvá tak dlouho, a jako by se tím vyprávěním mohl dostat dříve na místo než ve skutečnosti. Ačkoliv Karel dosud nikdy nejel večer newyorkskými ulicemi, v nichž se teď nad chodníkem a jízdní dráhou hnal hluk jako smršť každou chvíli jiným směrem a zdálo se, že jej ani nepůsobí lidé, nýbrž že je to nějaký cizí živel, přesto se Karel nestaral o nic jiného než o tmavou vestu pana Pollundera, přes kterou klidně visel zlatý řetěz, a snažil se přesně postihnout slova svého společníka. Z ulic, kde se lidé ve velkém, neskrývaném strachu, aby se neopozdili, úprkem hrnuli do divadel pěšky nebo nejrůznějšími vozidly, jedoucími největší rychlostí, dostali se Karel a pan Pollunder spojovacími okresy do předměstí, kde strážníci na koních co chvíli odkazovali jejich vůz do postranních ulic, protože hlavní ulice byly zataraseny demonstrujícími kovodělníky, kteří stávkovali, a na křižovatkách bylo možno dovolit jen nejnutnější provoz. Když pak auto vyjelo z temnějších, dunících ulic a projíždělo jednou z těch velkých tříd, jež se rovnaly celým náměstím, objevily se po obou stranách v perspektivách, které nikdo nemohl sledovat až do konce, chodníky zaplněné masou lidí, kteří postupovali drobnými krůčky a jejichž zpěv byl jednolitější než zpěv jediného lidského hlasu. V uvolněné jízdní dráze však bylo tu a tam vidět strážníka na nehybném koni nebo lidi nesoucí vlajky, či transparenty napjaté přes ulici, nebo dělnického vůdce, obklopeného spolupracovníky a ordonancemi, nebo vůz pouliční dráhy, který se dost rychle neodklidil a teď tu stál, prázdný a temný, zatím co řidič a průvodčí seděli na plošině. Skupinky zvědavců postávaly ve značné vzdálenosti od skutečných demonstrantů a nehýbaly se z místa, ačkoli jim nebylo jasno, co se vlastně děje. Karel se však radostně opíral o paži, kterou ho objal pan Pollunder; nadmíru

ho blažilo vědomí, že brzo bude vítaným hostem v osvětleném venkovském domě, obehnaném zdmi a hlídaném psy, a ačkoli už začal být ospalý, a nechápal proto přesně či aspoň nepřetržitě všechno, co říkal pan Pollunder, přece se občas vzchopil a promnul si oči, aby se zase na chvíli přesvědčil, zda si pan Pollunder povšiml jeho ospalosti, neboť tomu chtěl stůj co stůj zabránit.

VILA U NEW YORKU

„Jsme na místě,“ řekl pan Pollunder, když Karel měl právě jeden ze svých ztracených okamžiků. Auto stálo před vilou, rozsáhlejší, než se sluší na rodinný domek, a vyšší, jak už bývají vily boháčů v okolí New Yorku. Ježto byla osvětlena jen spodní část domu, nedalo se ani odhadnout, jak je vysoký. Před vilou šuměly kaštany a mezi nimi - brána byla už otevřena - vedla krátká cesta ke schodům před vchodem. Podle únavy, kterou pocítil, když vystupoval, se Karlovi zdálo, že jízda trvala přece jen dost dlouho. V temné kaštanové aleji zaslechl, jak vedle něho říká dívčí hlas: „Tak tady je konečně pan Jakob.“

„Jmenuji se Rossmann,“ řekl Karel a stiskl ruku kterou mu podávala dívka, jejíž obrysy teď rozeznával.

„Je to jen Jakobův synovec,“ řekl pan Pollunder na vysvětlenou, „a jmenuje se Karel Rossmann.“

„To nevadí, stejně jsme rádi, že ho tu máme,“ řekla dívka, neboť jí na jménu zvlášť nezáleželo.

Přesto se Karel ještě zeptal, když kráčel k domu mezi panem Pollunderem a dívkou: „Vy jste slečna Klára?“

„Ano,“ řekla a už dopadlo z domu světlo na tvář, kterou k němu nakláněla, takže ji mohl trochu rozeznat, „ale nechtěla jsem se představovat tady v té tmě.“

„Copak nás čekala u brány?“ pomyslil si Karel, jenž se cestou pozvolna vzpamatovával.

„Máme ostatně dnes večer ještě jednoho hosta,“ řekla Klára.

„To snad ne!“ zvolal Pollunder mrzutě.

„Pana Greena,“ řekla Klára.

„Kdy přijel?“ zeptal se Karel jako v předtuše.

„Před chvilkou. Neslyšeli jste jeho auto jet před vámi?“

Karel vzhlédl k Pollundrovi, aby zjistil, co o věci soudí, ale ten měl ruce v kapsách a jen trochu hlučněji vykračoval.

„Není to k ničemu bydlit jen kousek za New Yorkem, neuchrání vás to, aby vás lidé nerušili. Musíme se rozhodně odstěhovat ještě dál, i kdybych měl projezdit půlku noci, než se dostanu domů.“

Zastavili se u schodů.

„Ale pan Green tu přece nebyl hodně dlouho,“ řekla Klára, jež zřejmě naprosto souhlasila s otcem, ale chtěla ho přesto uchlácholit.

„Proč si přijede zrovna dnes večer,“ řekl Pollunder a slova se mu už vztekle valila přes odulý dolní ret, který se jako volný, těžký kus masa snadno prudce rozhýbal.

„Právě!“ řekla Klára.

„Snad zas brzo odejde," řekl Karel a sám se divil, jak se shoduje s těmito lidmi, kteří mu byli ještě včera úplně cizí.
„Ba ne," řekla Klára, „má pro tatínka nějaký velký obchod a budou se o něm asi dlouho domlouvat, neboť mi už žertem pohrozil, že budu musit poslouchat až do rána, chci-li se chovat jako zdvořilá hostitelka."
„To tak ještě scházelo. Zůstane tady přes noc!" zvolal Pollunder, jako by to už byl vrchol všeho zla. „Měl bych opravdu chuť," řekl a ten nový nápad ho naladil vlídněji, „měl bych opravdu chuť, pane Rossmanne, posadit vás zase do auta a dovézt vás zpátky ke strýci. Dnešní večer je už beztoho pokažen a kdoví, kdy vás pan strýc zase k nám pustí. Jestliže vás však dovezu zpátky už dnes, nemůže nám příště odříci."
A bral už Karla za ruku, aby provedl svůj úmysl. Ale Karel se nehýbal a Klára prosila, aby ho tu nechal, neboť alespoň ona a Karel se nenechají panem Greenem ani trochu rušit, a konečně poznal i Pollunder sám, že jeho rozhodnutí není zrovna nejpevnější. Ostatně teď najednou zaslechli - a to snad bylo rozhodující - jak pan Green volá z horního konce schodů dolů do zahrady: „Kdepak vězíte?"
„Pojďte," řekl Pollunder a zamířil ke schodům. Karel a Klára šli za ním a prohlíželi si teď ve světle zkoumavě jeden druhého.
„Ta má ale červené rty," řekl si Karel a myslil na rty pana Pollundra a na to, v jakou krásu se proměnily u dcery.
„Po večeři," řekla, „půjdeme rovnou do mého pokoje, je-li vám to vhod, abychom se toho pana Greena zbavili aspoň my, když už tatínek s ním musí jednat. A vy pak budete tak hodný a zahrajete mi na klavír, tatínek mi už vypravoval, jak dobře hrajete, kdežto já to bohužel vůbec neumím a nedotknu se klavíru, ač mám vlastně hudbu velmi ráda."
Karel s Klářiným návrhem docela souhlasil, třebaže by byl rád přiměl pana Pollundera, aby se k nim také přidal. Před obrovitou postavou Greenovou - na Pollunderovu výšku si Karel totiž už zvykl -, jež se před nimi pozvolna vztyčovala, jak stoupali po schodech, ztrácel Karel všechnu naději, že by tomuto člověku mohl dnes večer pana Pollundera nějak odloudit.
Pan Green je uvítal velmi chvatně, jako by měli mnoho dohánět, zavěsil se do pana Pollundera a strčil Karla a Kláru před sebou do jídelny, jež vypadala velmi slavnostně, neboť z pruhů čerstvého listí, jež bylo na stole, jako by vyrůstaly květiny; člověk jen tím víc litoval rušivé přítomnosti pana Greena. Karel, jenž čekal u stolu, až ostatní usednou, se právě radoval, že jsou otevřeny velké skleněné dveře na zahradu, jimiž vanula dovnitř silná vůně jako do zahradní besídky, když vtom pan Green počal skleněné dveře s funěním zavírat, sehnul se k dolním zástrčkám, natáhl se k horním a to vše s takovou mladickou rychlostí, že sluha, který přispěchal, neměl už nic na práci. První slova pana Greena u stolu vyjadřovala podiv, že Karel dostal od strýce svolení k této návštěvě. Zas a zas nesl k ústům plnou lžíci

polévky a vysvětloval napravo Kláře, nalevo panu Pollunderovi, proč se tak diví a jak strýc nad Karlem bdí a že ho miluje příliš, aby se ta láska dala ještě nazvat láskou strýcovskou.
„Nestačí mu, že se tady zbytečně plete, ještě se zároveň plete mezi mne a strýce," myslil si Karel a nemohl polknout ani hlt zlatožluté polévky. Ale potom zas nechtěl dát na sobě znát, jak je nesvůj, a začal polévku mlčky hltat. Večeře se protahovala a stávala se trýzní. Jen pan Green a nanejvýš ještě Klára se živě bavili a našli si chvílemi i příležitost, aby se krátce zasmáli. Pan Pollunder se vmísil do zábavy jen několikrát, a to když se pan Green rozhovořil o obchodech. Ale i v takových rozmluvách brzo ustal a pan Green ho musil za chvíli znovu vyrušit. Kladl ostatně důraz na to - a v té chvíli Karel vždy zbystřil pozornost, jako by pocitoval hrozící nebezpečí, a musil být Klárou upozorněn, že je u večeře a před ním stojí pečeně -, že původně neměl v úmyslu vykonat tuto nečekanou návštěvu. Neboť i když je ten obchod, o němž se ještě bude mluvit, zvláště naléhavý, mohly se aspoň nejdůležitější body projednat dnes ve městě a věci vedlejší odložit na zítřek nebo na pozdější dobu. A tak prý také byl skutečně u pana Pollundera ještě dlouho před zavřením obchodu, ale nezastihl ho, takže musil zatelefonovat domů, že se na noc nevrátí, a vyjet si sem.
„Pak musím prosit za prominutí," řekl Karel hlasitě, než někdo mohl odpovědět, „neboť jsem tím vinen, že pan Pollunder dnes odešel dříve z obchodu, a je mi to velmi líto."
Pan Pollunder si zakryl téměř celý obličej ubrouskem, kdežto Klára se sice na Karla usmívala, ale nebyl to úsměv účastný, nýbrž úsměv, který ho měl nějak ovlivnit.
„Nemusíte se vůbec omlouvat," řekl pan Green, jenž zrovna dělil ostrými řezy holoubě, „právě naopak, jsem přece rád, že mohu strávit večer v tak příjemné společnosti a nemusím večeřet sám doma, kde mě obsluhuje má stará hospodyně, která je tak stará, že jí už jen cesta ode dveří ke stolu dělá potíže, a já se mohu hezky dlouho rozložit v křesle, když ji chci na té její cestě pozorovat. Teprve nedávno jsem prosadil, že sluha nosí pokrmy až ke dveřím jídelny, ale cesta ode dveří ke stolu patří jí, pokud jí rozumím."
„Můj ty bože," zvolala Klára, „je to ale věrnost!"
„Ba, ještě je věrnost na světě," řekl pan Green a dal sousto do úst, kde se jazyk jediným pohybem zmocnil pokrmu, jak si Karel náhodou všiml. Udělalo se mu málem nevolno a povstal. Pan Pollunder a Klára ho chytili téměř současně za ruce.
„Musíte ještě posedět," řekla Klára. A když si zase sedl, pošeptala mu: „Brzo spolu zmizíme. Mějte strpení."
Pan Green se zatím klidně obíral jídlem, jako by se rozumělo samo sebou, že pan Pollunder a Klára mají Karla uklidnit, když se mu z něho dělá nevolno.
Večeře se protahovala hlavně proto, že se pan Green dlouze a důkladně obíral každým chodem a byl vždy ochoten pustit se neúnavně do každého nového chodu; opravdu to vypadalo, že si chce pořádně odpočinout od své staré hospodyně. Tu a tam pochválil, jak slečna Klára dovede vést domácnost, což jí zřejmě lichotilo, kdežto Karel byl v pokušení

odporovat, jako by ji tím pan Green napadal. Pan Green však na tom nepřestal; aniž vzhlédl od jidla, vyslovil občas politování, že Karel má tak nápadně malou chuť. Pan Pollunder hájil Karlovu chuť k jídlu, ačkoli jako hostitel měl Karla také pobízet. A Karel byl opravdu tak nesvůj z té tísně, kterou pociťoval po celou dobu večeře, že si proti svému lepšímu přesvědčení vyložil tento výrok pana Pollundera jako nevlídnost. A skutečně odpovídalo jeho stavu, že chvílemi docela nevhodně jedl rychle a mnoho a potom zase unaveně položil na dlouhou dobu vidličku a nůž a byl nejnehybnější člověk v celé společnosti, takže si sluha, který nosil jídlo, často s ním nevěděl rady.

„Však zítra povím panu senátorovi, jak jste zarmoutil slečnu Kláru, že jste nejedl," řekl pan Green a naznačil žertovný smysl svých slov jen tím, jak zacházel s příborem.

„Jen se podívejte na to děvče, jak je smutné," pokračoval a vzal Kláru za bradu. Strpěla to a zavřela oči.

„Ty maličká," zvolal, opřel se v křesle, a brunátný v tváři, hlasitě se zasmál jako dobře nasycený člověk. Karel se marně snažil pochopit chování pana Pollundera. Pan Pollunder seděl nad svým talířem a díval se do něho, jako by se tam dělo něco opravdu důležitého. Nepřitáhl si Karlovu židli blíž k sobě, a když už promluvil, mluvil ke všem, ale Karlovi neměl co říci. Zato strpěl, aby se Green, ten prohnaný newyorkský starý mládenec, se zřejmým úmyslem dotýkal Kláry, aby urážel Karla, Pollunderova hosta, anebo s ním aspoň zacházel jako s děckem, a aby se odhodlával a chystal provést ještě docela jiné věci.

Když večeře skončila - Green, jenž postihl celkovou náladu, byl první, kdo povstal a jaksi zvedl všechny s sebou -, šel Karel sám stranou k jednomu z velkých oken, rozdělených úzkými bílými lištami, jež vedla na terasu, a když přistoupil blíž, povšiml si, že to vlastně jsou dveře. Kam se poděla nechuť, kterou pan Pollunder a jeho dcera zpočátku pociťovali ke Greenovi a která se Karlovi tehdy zdála nepochopitelná? Teď oba stojí s Greenem a přikyvují mu. Sálem se šířil kouř z doutníku pana Greena, který mu Pollunder dal a který byl jeden z těch tlustých doutníků, o nichž otec občas doma vyprávěl jako o nějaké skutečnosti, kterou však pravděpodobně nikdy na vlastní oči neviděl, a ten kouř zanášel Greenův vliv také do koutů a výklenků, kam sám nikdy nevkročí. I když Karel stál co nejdál, přece cítil, jak ho kouř lechtá v nose, a chování pana Greena, po němž se ze svého místa jen jednou rychle ohlédl, zdálo se mu hanebné. Teď už ani nepovažoval za vyloučeno, že strýc jen proto nechtěl tak dlouho svolit k této návštěvě, poněvadž znal slabý charakter pana Pollundera a pokládal tedy za možné, i když to přesně nepředvídal, že by se při této návštěvě někdo mohl Karla dotknout. Ani ta americká dívka se Karlovi nelíbila, ač si ji rozhodně nepředstavoval o moc hezčí. Od té doby, co s ní pan Green žertoval, byl dokonce překvapen, jak krásná dokáže být její tvář a zejména jak jí září nezkrotně planoucí oči. Ještě nikdy neviděl sukni, která by tak pevně obepínala tělo jako ta její, malé záhyby na žlutavé, jemné a pevné látce naznačovaly, jak pevně látka přiléhá. A přece na ní Karlovi vůbec nezáleželo a byl by se rád zřekl návštěvy

v jejím pokoji, kdyby místo toho mohl otevřít dveře, na jejichž kliku pro jistotu položil ruku, kdyby mohl sednout do auta nebo, kdyby šofér už spal, mohl jít třeba pěšky do New Yorku. Jasná noc s měsícem v úplňku, jenž se k němu sklání, je každému útočištěm, a mít snad venku pod širým nebem strach, zdálo se Karlovi nesmyslné. Představoval si, jak ráno - dříve se asi sotva dostane pěšky domů - překvapí strýce, a po prvé mu bylo v tomto sálu dobře. Nebyl sice dosud nikdy ve strýcově ložnici a ani nevěděl, kde ten pokoj je, ale to se už doptá. Potom zaklepá, a až se ozve obřadné „Dále!", vběhne do pokoje a překvapí milého strýce, jehož až dosud znal jen dokonale oblečeného v šatech po bradu upjatých, jak v noční košili sedí zpříma na posteli a udiveně upírá oči na dveře. Samo o sobě to snad tolik neznamená, ale je třeba uvážit, co by z toho mohlo vzejít. Snad posnídá poprvé společně se strýcem, strýc v posteli, on na židli, snídaně na stolku mezi nimi, snad se ta společná snídaně stane stálým zvykem, snad se sejdou víckrát za den než pouze jednou jako dosud, budou-li takto snídat, a pak ovšem budou také moci spolu otevřeněji mluvit, ba bude tomu dokonce stěží možno zabránit. Konec konců byl dnes vůči strýci trochu neposlušný či spíše umíněný jen proto, že si nemohli otevřeně pohovořit. A i když tu dnes musí zůstat přes noc - bohužel to tak vypadá, ač ho nechali tady stát u okna, aby se bavil na vlastní pěst -, snad bude ta nešťastná návštěva znamenat obrat k lepšímu v jeho vztahu ke strýci, snad strýc dnes večer uvažuje podobně ve své ložnici.

Když se tak trochu utěšil, otočil se. Před ním stála Klára a řekla: „Copak se vám u nás vůbec nelíbí? Nechcete se tu cítit trochu jako doma? Pojďte, udělám poslední pokus."

Vedla ho napříč sálem ke dveřím. U postranního stolku seděli oba pánové a před sebou měli ve vysokých sklenicích lehce šumivé nápoje, které Karel neznal a které by byl rád ochutnal. Pan Green se opíral loktem o stůl, nakláněl se celým obličejem co nejblíž k panu Pollunderovi; kdo by neznal pana Pollundera, mohl by se docela klidně domnívat, že se tu domlouvají o nějakém zločinu, a ne o obchodu. Pan Pollunder provázel Karla přívětivým pohledem až ke dveřím, ale pan Green se za Karlem vůbec neohlédl, ač se člověk zpravidla už bezděky podívá týmž směrem jako jeho protějšek, a Karlovi se zdálo, jako by toto chování nějak vyjadřovalo Greenovo přesvědčení, že se každý z nich, Karel na svou pěst i Green na svou pěst, má pokusit, aby si tu stačil, jak dovede, a že nutný společenský vztah mezi nimi bude časem vytvořen vítězstvím nebo zničením jednoho z nich.

„Má-li tohle na mysli," řekl si Karel, „pak je blázen. Já od něho opravdu nic nechci a on ať mi také dá pokoj."

Sotvaže vyšel na chodbu, napadlo ho, že se asi choval nezdvořile, neboť se na Greena tak zadíval, že ho Klára musila téměř odvléknout z pokoje. Tím ochotněji šel teď vedle ní. Cestou po chodbách nevěřil zprvu svým očím, když viděl, že každých dvacet kroků stojí sluha v bohatě zdobené livreji a svírá oběma rukama silný podstavec svícnu.

„Nové elektrické vedení je dosud zavedeno jen do jídelny," vysvětlovala Klára. „Koupili jsme ten dům teprve nedávno a dali jsme jej úplně přestavět, pokud se vůbec dá přestavět starý dům se svérázným slohem."
„Tak tedy už i v Americe jsou staré domy," řekl Karel.
„To se rozumí," řekla Klára se smíchem a táhla ho dál. „Vy máte podivné představy o Americe."
„Neměla byste se mi posmívat," řekl nakvašeně. On konec konců zná už Evropu i Ameriku, kdežto ona jenom Ameriku.
Když šli kolem jedněch dveří, strčila Klára do nich lehce napřaženou rukou, nezastavila se a řekla jen: „Tady budete spát."
Karel si chtěl ovšem pokoj hned prohlédnout, ale Klára prohlásila netrpělivě a skoro s křikem, že na to je přece dost času a že má jít napřed s ní. Dohadovali se chvilku na chodbě, nakonec si Karel myslil, že nemusí ve všem Kláře ustupovat, vytrhl se jí a vstoupil do pokoje. Překvapilo ho, jaká je za oknem tma; bylo to tím, že se venku rozkládala mohutná koruna stromu. Bylo slyšet ptačí zpěv. V pokoji, do něhož ještě nepronikло měsíční světlo, nebylo ovšem možno téměř nic rozeznat. Karel litoval, že si nevzal s sebou elektrickou lampičku,
kterou mu daroval strýc. V tomto domě se člověk neobejde bez lampičky, a kdyby jich měl několik, mohl by poslat sluhy spat. Sedl si na okno, díval se ven a poslouchal. Zdálo se, že se listím starého stromu prodírá vyplašený pták. Kdesi v kraji zazněla píšťala newyorkského předměstského vlaku. Jinak bylo ticho.
Ale ne nadlouho, neboť vtom už vstoupila Klára. Zvolala zřejmě rozzlobena: „Co to má znamenat?" a pleskla rukou na sukni. Karel jí chtěl odpovědět, teprve až bude zdvořilejší. Ale ona k němu rázně přistoupila, zvolala: „Tak chcete jít se mnou nebo ne?" a ať úmyslně či jen v rozčilení uhodila ho tak do prsou, že by byl vypadl z okna, kdyby nebyl ještě v posledním okamžiku, jak sklouzl z okna, dosáhl nohama podlahy.
„Vždyť bych byl vypadl," řekl vyčítavě.
„Škoda, že se to nestalo. Proč jste tak nezpůsobný! Shodím vás ještě jednou."
A skutečně ho popadla a nesla ho skoro až k oknu, neboť měla tělo sportem vycvičené, a Karel byl zprvu tak ohromen, že zapomněl klást odpor. U okna se však vzpamatoval, vyprostil se obratem těla a objal ji.
„Vždyť to bolí," řekla hned.
Ale Karel si teď myslil, že ji už nesmí pustit. Ponechával jí sice volnost, že mohla přecházet, jak se jí zachtělo, ale šel za ní a nepouštěl ji. Vždyť bylo tak snadné obejmout ji v těch jejích úzkých šatech.
„Pusťte mě," zašeptala s rozpálenou tváří těsně u jeho obličeje, viděl ji jen s námahou, tak blízko u něho byla. „Pusťte mě, dám vám něco hezkého." „Proč tak vzdychá," myslil si Karel, „nemůže ji to bolet, vždyť ji příliš netisknu," a ještě ji nepouštěl. Ale když zůstal chvilku mlčky

stát a nedával pozor, pocítil najednou na svém těle, jak jí zase přibývá sil, a vtom už se mu vymkla, uchopila ho obratným hmatem, odrážela jeho nohy postojem podle jakési cizokrajné zápasnické techniky a strkala ho před sebou ke zdi, dýchajíc přitom s nádhernou pravidelností. U zdi však byla pohovka, na tu Karla položila, ani se k němu příliš nesklonila a jen řekla: „Teď se hni, jestli můžeš."
„Ty vzteklá kočko," dokázal Karel právě ještě ze sebe vyrazit v návalu vzteku a studu. „Ty ses zbláznila, ty vzteklá kočko!"
„Dej si pozor na to, co povídáš," řekla, sjela mu jednou rukou ke krku a začala ho tak silně škrtit, že Karel nemohl dělat nic jiného než lapat po vzduchu, druhou ruku zatím přiblížila k jeho tváři, jakoby zkusmo se jí dotkla, odtahovala pak ruku pořád dál a mohla nechat každou chvíli dopadnout políček.
„Co by se stalo," zeptala se přitom, „kdybych tě za trest za tvé chování vůči dámě poslala domů s pořádnou fackou? Možná, že by ti to prospělo na tvé další cestě životem, i když by to zrovna hezká vzpomínka nebyla. Je mi tě líto a jsi docela hezký chlapec, a kdyby ses byl naučil džiu-džitsu, byl bys asi nařezal ty mně. Přesto přese všecko - přímo strašně mě to svádí, abych tě zpolíčkovala, jak tu teď tak ležíš. Budu toho asi litovat; ale kdybych to udělala, říkám ti už teď, že to udělám téměř proti své vůli. Potom se ovšem nespokojím s jedním políčkem, nýbrž budu tě bít zprava i zleva, až ti opuchnou tváře. A ty jsi možná čestný muž - skoro bych to věřila - a nebudeš chtít dál žít po těch políčcích a sprovodíš se ze světa. Ale proč ses tedy ke mně tak choval? Nelíbím se ti snad? Nestojí to za to jít do mého pokoje? Dej pozor! Teď už jsem ti téměř mimoděk jednu vrazila. Jestli snad ještě dnes z toho takhle vyvázneš, chovej se příště slušněji. Nejsem tvůj strýc, kterému můžeš vzdorovat. Ostatně tě chci ještě upozornit, že si nesmíš myslit, že jsi na tom z hlediska cti stejně jako po skutečném výprasku, když tě teď pustím a neuhodím. Kdyby sis to snad myslil, pak bych ti přece jen raději doopravdy nabila. Co asi řekne Mack, až mu to všechno povím?"
Jak si vzpomněla na Macka, pustila Karla a v jeho nejasných myšlenkách připadal mu Mack jako osvoboditel. Cítil ještě chvilku Klářinu ruku na krku, bránil se tedy ještě trochu a potom ležel klidně.
Vyzvala ho, aby vstal, on neodpověděl a nehýbal se. Klára kdesi rozsvítila svíčku, pokoj se rozjasnil, na stropě se objevil modrý klikatý vzor, ale Karel zůstal ležet na pohovce s hlavou opřenou o polštář, jak mu ji Klára položila, a nepohnul jí ani o vlásek. Klára přecházela po pokoji, sukně jí šustila kolem nohou, potom zůstala dlouhou dobu stát, pravděpodobně u okna.
„Už ses vytrucoval?" zeptala se pak.
Karel těžce nesl, že si nemůže odpočinout v tomto pokoji, který mu pan Pollunder přece vykázal pro tuto noc. To děvče tady pobíhá, zastavuje se a mluví, a on jí přece má tak vysloveně dost. Rychle spát a dostat se odtud, to je jeho jediné přání. Nechce už vůbec do

postele, zůstane jenom tady na pohovce. Číhal jen na to, až ona vyjde, aby mohl hned skočit ke dveřím, zastrčit závoru a pak se zase vrhnout zpátky na pohovku. Pociťoval takovou potřebu protáhnout se a zívat, ale před Klárou to nechtěl udělat. A tak ležel, hleděl upřeně vzhůru, cítil, jak jeho tvář je stále strnulejší, před očima se mu míhala moucha, jež kolem něho poletovala, a on si skoro ani neuvědomoval, co to je.

Klára k němu zase přistoupila, naklonila se směrem, kam se díval, a kdyby se nebyl přemohl, byl by už na ni musil pohlédnout.

„Teď půjdu," řekla. „Možná, že později dostaneš chuť ke mně přijít. Dveře mého pokoje jsou čtvrté od těchto dveří na téže straně chodby. Půjdeš tedy kolem tří dalších dveří a ty, k nimž se pak dostaneš, jsou ty pravé. Nevrátím se dolů do sálu, nýbrž zůstanu už zde ve svém pokoji. Tys mě ale také pořádně unavil. Nebudu zrovna na tebe čekat, ale když chceš přijít, tak přijď. Vzpomeň si, že jsi slíbil, že mi zahraješ na klavír. Ale třeba jsem tě docela vyčerpala a ty se nemůžeš ani hnout, to si pak tady zůstaň a vyspi se. Otci neřeknu zatím ani slovo o naší rvačce; povídám ti to proto, aby sis s tím snad nedělal starosti." Potom vyběhla dvěma skoky z pokoje, ačkoli tvrdila, že je unavena.

Karel se naráz zpříma posadil, to ležení bylo mu už nesnesitelné. Aby měl trochu pohybu, šel ke dveřím a vyhlédl na chodbu. Tam ale byla tma! Byl rád, když zavřel dveře a zastrčil závoru a stál zas u svého stolu ve světle svíčky. Byl rozhodnut, že v tomto domě už nezůstane, nýbrž půjde dolů k panu Pollunderovi, otevřeně mu řekne, jak s ním Klára jednala - nezáleželo mu vůbec na tom, že se přizná k porážce -, a s tímto jistě dostačujícím odůvodněním požádá pana Pollundera, aby mu dovolil odjet nebo odejít domů. Kdyby snad pan Pollunder něco namítal proti okamžitému odchodu domů, pak ho chtěl Karel aspoň poprosit, aby ho směl sluha doprovodit do nejbližšího hotelu. Člověk se sice zpravidla nechová k laskavým hostitelům tak, jak to měl Karel v úmyslu, ale ještě neobvyklejší je jednat s hostem způsobem, jakým s ním zacházela Klára. Když slíbila, že panu Pollunderovi o té rvačce zatím nepoví, pokládala to dokonce za laskavost, to už ale volá do nebe. Copak byl Karel pozván na zápas, aby pro něho bylo tak zahanbující, že ho přemohla dívka, která asi strávila v životě většinu času tím, že se učila zápasnickým trikům? Možná, že ji učil sám Mack. Jen ať mu všechno vypravuje; Mack má jistě uznání, to Karel ví, i když nikdy neměl příležitost, aby to přesně zjistil. Karel však také ví, že by dělal ještě mnohem větší pokroky než Klára, kdyby ho Mack cvičil; potom by sem jednoho dne zase přišel, velmi pravděpodobně nezván, prozkoumal by si ovšem napřed to místo, které Klára tak dobře zná, takže byla ve značné výhodě, potom by Kláru popadl a vyklepal by s ní pohovku, na kterou ho dnes povalila.

Teď jde jen o to, aby našel cestu zpátky do sálu, kde patrně také v první roztržitosti odložil klobouk na nevhodné místo. Svíčku si ovšem vezme s sebou, ale ani při světle se tu člověk snadno nevyzná. Například ani neví, zda tento pokoj je v téže úrovni jako sál. Cestou sem ho

Klára pořád tak táhla, že se vůbec nemohl rozhlédnout. Musil také myslit na pana Greena a na sluhy, kteří nesli svícny; zkrátka, teď opravdu ani neví, zda přešli jedno schodiště či dvě nebo snad vůbec žádné. Podle vyhlídky se dá soudit, že pokoj je dosti vysoko, a to mu vnukalo představu, že šli po schodech, ale už k domovnímu vchodu musili přece stoupat po schodech, proč by tedy nemohla být i tato strana domu zvýšená? Kdyby jen bylo aspoň někde na chodbě vidět záblesk světla ze dveří nebo kdyby se z dálky ozval i jen sebetišší hlas!
Jeho kapesní hodinky, strýcův dárek, ukazovaly jedenáct hodin, vzal svíčku a vyšel na chodbu. Dveře nechal otevřeny, aby aspoň znovu našel svůj pokoj, kdyby jeho hledání bylo marné, a potom i proto, aby v nejhorším případě našel dveře Klářina pokoje. Pro jistotu postavil mezi dveře židli, aby se nemohly samy zavřít. Na chodbě zjistil nepříjemnou věc - šel ovšem od Klářiných dveří dál vlevo -, že proti němu vane průvan, který byl sice docela slabý, ale přesto mohl lehce zhasit svíčku, takže Karel musil chránit plamen rukou a mimo to se musil občas zastavovat, aby se skomírající plamen zase rozhořel. Dostával se pomalu kupředu, a cesta se mu proto zdála dvojnásob dlouhá. Urazil už velký kus cesty podle stěn, v nichž vůbec nebyly dveře, člověk si stěží mohl představit, co je za nimi. Potom zase byly dveře vedle dveří, pokusil se některé otevřít, byly zamčené a místnosti zřejmě neobydlené. Bylo to neslýchané plýtvání místem a Karel myslil na obydlí ve východním New Yorku, jež mu strýc chtěl ukázat, kde prý v malém pokoji bydlí několik rodin a domovem jedné rodiny je kout pokoje, kde se děti tlačí v houfu kolem rodičů. A tady je tolik prázdných pokojů a jsou tu jen k tomu, aby dutě zněly, když člověk zabuší na dveře. Karlovi připadalo, že pana Pollundera obloudili falešní přátelé, že je blázen do své dcery a že se tím zkazil. Strýc ho jistě posuzuje správně a tuto návštěvu a to bloudění po chodbách zavinila jen strýcova zásada, že nebude Karla ovlivňovat v jeho úsudku o lidech. Karel to strýci zítra beze všeho poví, neboť strýc podle své zásady také klidně a rád vyslechne, co o něm synovec soudí. Tato zásada je ostatně snad jediná věc, jež se Karlovi na strýci nelíbí, a ani tato nelibost není zcela jednoznačná.
Najednou zeď na jedné straně chodby končila a místo ní se objevilo mramorové zábradlí, studené jako led. Karel postavil svíčku vedle sebe a naklonil se opatrně dolů. Do tváře mu zavanula temná prázdnota. Je-li to hlavní hala domu - ve světle svíčky bylo vidět kus klenutého stropu -, proč nevešli touto halou? K čemu slouží tato velká hluboká prostora? Vždyť tady nahoře člověk stojí jako na kruchtě v kostele. Karel téměř litoval, že nemůže zůstat v tomto domě až do zítřka, přál by si, aby ho pan Pollunder za denního světla všude provedl a všechno mu vysvětlil.
Zábradlí nebylo ostatně dlouhé a Karel se brzo zase dostal do uzavřené chodby. Když se chodba náhle zatáčela, vrazil Karel velmi prudce do zdi, ale naštěstí mu neupadla, ani nezhasla svíčka, neboť o ni neustále pečoval a křečovitě ji držel. Jelikož chodba nekončila,

žádné okno neposkytovalo výhled, nic se nehýbalo ani nahoře, ani dole, Karel si už myslil, že chodí stále dokola po téže chodbě, a doufal, že snad opět najde otevřené dveře svého pokoje, ale ani dveře, ani zábradlí se už neobjevily. Až dosud se Karel přemáhal, aby hlasitě nezavolal, neboť nechtěl v tak pozdní dobu dělat hluk v cizím domě, ale teď usoudil, že v tomto neosvětleném domě to nebude žádný přečin, a právě se chystal zavolat hlasité „halo!" na obě strany chodby, když vtom zpozoroval světýlko, blížící se ve směru, odkud přišel. Teprve teď mohl odhadnout délku rovné chodby; ten dům byl pevnost, a ne vila. Karel měl takovou radost z toho spásného světla, že zapomněl na všechnu opatrnost a rozběhl se k němu; už při prvních skocích mu zhasla svíčka. Nedbal toho, neboť ji už nepotřeboval; tady k němu přichází starý sluha s lucernou, ten mu už ukáže správnou cestu.

„Kdo jste?" zeptal se sluha a podržel lucernu Karlovi u obličeje, čímž zároveň osvětlil svou tvář. Působila trochu strnule velkým bílým plnovousem, který splýval na prsa a tam končil v hedvábných prsténcích. „To je jistě věrný služebník, když má dovoleno nosit takové vousy," myslil si Karel a bez okolků si je prohlížel, aniž mu vadilo, že je sám pozorován. Odpověděl ostatně hned, že je hostem pana Pollundera, že chce jít ze svého pokoje do jídelny, a nemůže ji najít.

„Ach tak," řekl sluha, „nezavedli jsme ještě elektrické světlo."

„To vím," řekl Karel.

„Nechcete si rozsvítit svíčku od mé lampy?" zeptal se sluha.

„Prosím," řekl Karel a zapálil si svíčku.

„Tady na chodbách moc táhne," řekl sluha, „svíčka lehce zhasne, proto mám lucernu."

„Ano, lucerna je mnohem praktičtější," řekl Karel.

„Jste už také celý pokapaný od svíčky," řekl a posvítil svíčkou na Karlův oblek.

„Vůbec jsem si toho nevšiml!" zvolal Karel a velmi ho to mrzelo, neboť to byl černý oblek, o němž strýc řekl, že mu sluší ze všech nejlíp. Ta rvačka s Klárou obleku asi také neprospěla, vzpomněl si teď. Sluha byl natolik úslužný, že vyčistil oblek, jak to jen ve spěchu šlo; Karel se před ním otáčel, ukazoval mu ještě tu a onu skvrnu a sluha ji poslušně odstraňoval.

„Proč tady vlastně tak táhne?" zeptal se Karel, když už šli dál.

„Je tu ještě hodně nedostavěno," řekl sluha, „začali už sice s přestavbou, ale jde to velmi pomalu. Teď ještě ke všemu stávkují stavební dělníci, jak asi víte. S takovou stavbou je spousta trápení. Teď tu udělali několik velkých průlomů, nikdo je nezazdil a průvan protahuje celým domem. Kdybych neměl uši plné vaty, tak bych tu nevydržel."

„Mám tedy mluvit hlasitěji?" zeptal se Karel.

„Ne, vy máte jasný hlas," řekl sluha. „Ale abych se vrátil k téhle stavbě; zvláště tady, blízko kaple, kterou bude nutno později určitě od domu oddělit, se nedá průvan vůbec vydržet."

„Balustráda, kolem níž jsme šli v této chodbě, vede tedy do kaple?"

„Ano."

„To jsem si hned myslil," řekl Karel.
„Stojí za podívanou," řekl sluha, „nebýt jí, nebyl by asi pan Mack ten dům koupil."
„Pan Mack?" zeptal se Karel. „Myslil jsem, že dům patří panu Pollunderovi?"
„Zajisté," řekl sluha, „ale pan Mack měl přece hlavní slovo při té koupi. Vy pana Macka neznáte?"
„Znám," řekl Karel. „Ale v jakém vztahu je k panu Pollunderovi?"
„Je to slečnin ženich," řekl sluha.
„To jsem ovšem nevěděl," řekl Karel a zastavil se.
„To vás tolik udivuje?" zeptal se sluha.
„Chci si to jen srovnat v hlavě. Když člověk nezná tyhle vztahy, může se dopustit nejhorších chyb," odpověděl Karel.
„Jen se divím, že vám o tom nic neřekli," řekl sluha.
„Opravdu," řekl Karel zahanben.
„Myslili si asi, že to víte," řekl sluha, „není to přece žádná novinka. Jsme ostatně na místě," a otevřel dveře. Za nimi byly příkré schody, vedoucí kolmo k zadním dveřím jídelny, jež byla právě tak jasně osvětlena, jako když přijeli.
Než Karel vstoupil do jídelny, odkud bylo slyšet hlasy pana Pollundera a pana Greena stejně tak jako asi před dvěma hodinami, řekl sluha: „Přejete-li si, počkám tu na vás a odvedu vás pak do vašeho pokoje. Je přece jen obtížné vyznat se tady hned první večer."
„Nevrátím se už do svého pokoje," řekl Karel a nevěděl, proč zesmutněl při těchto slovech.
„Tak zlé to nebude," řekl sluha, usmál se poněkud povzneseně a poklepal mu na rameno. Vyložil si asi Karlova slova tak, že Karel má v úmyslu zůstat celou noc v jídelně, bavit se s pány a popíjet s nimi. Karel se teď nechtěl zpovídat, mimo to si myslil, že by mu sluha, který se mu zamlouval lépe než ostatní zdejší sluhové, mohl potom ukázat, kudy se jde do New Yorku, a proto řekl: „Chcete-li tu počkat, tak je to od vás jistě velmi laskavé a já vaši nabídku vděčně přijímám. Každopádně vyjdu za chviličku ven a řeknu vám, co budu dál dělat. Myslím si, že budu ještě potřebovat vaši pomoc." „Dobrá," řekl sluha, postavil lucernu na zem a sedl si na nízký podstavec, který byl prázdný, což asi také souviselo s přestavbou domu. „Počkám tu tedy. Tu svíčku můžete u mne také nechat," řekl ještě sluha, když Karel chtěl jít do sálu s hořící svíčkou.
„Jsem to ale roztržitý," řekl Karel a podal sluhovi svíčku. Sluha jenom přikývl, a nebylo znát, stalo-li se tak vědomě či pokývl-li hlavou, když si rukou hladil vousy.
Karel otevřel dveře, ty hlasitě zadrnčely, aniž za to mohl, neboť byly z jediné skleněné tabule, jež se téměř prohnula, když někdo prudce otevřel a vzal přitom jen za kliku. Karel je polekaně pustil, neboť chtěl zrovna vstoupit zvlášť tiše. Neobrátil se už, ale povšiml si ještě, jak sluha, který zřejmě vstal ze svého podstavce, dveře opatrně a neslyšně zavřel.

„Promiňte, že ruším,“ řekl oběma pánům, kteří se na něho dívali udiveně. Zároveň však přelétl pohledem po sále, zda by snad někde nezahlédl svůj klobouk. Nikde jej však neviděl, ze stolu bylo všechno sklizeno, pravděpodobně někdo na neštěstí odnesl klobouk do kuchyně.
„Kdepak jste nechal Kláru?“ zeptal se pan Pollunder a zdálo se, že mu to vyrušení není nemilé, neboť se hned jinak usadil v křesle a obrátil se naplno ke Karlovi. Pan Green se tvářil, jako by se ho to netýkalo, vytáhl nestvůrně velkou a tlustou tobolku, přehraboval se v ní, zřejmě hledal jakousi listinu, ale pročítal přitom také jiné papíry, které se mu dostaly právě do ruky.
„Měl bych prosbu a doufám, že si ji špatně nevyložíte,“ řekl Karel, rychle přistoupil k panu Pollunderovi a položil ruku na opěradlo jeho křesla, aby mu byl co nejblíž.
„A jaká je to prosba?“ zeptal se pan Pollunder a podíval se na Karla přímým a otevřeným pohledem. „Samozřejmě je už předem splněna.“ Objal Karla a přitáhl si ho ke kolenům. Karel to rád strpěl, třebas mu připadalo, že je příliš dospělý na to, aby se s ním takhle zacházelo. Ale o to obtížnější mu bylo vyslovit svou prosbu.
„Jak se vám vlastně u nás líbí?“ zeptal se pan Pollunder. „Nezdá se vám také, že je člověk na venkově jakoby vysvobozen, když se dostane z města? Celkem vzato“ - a podíval se na pana Greena výmluvným postranním pohledem přes Karla, který mu stál poněkud v cestě – „celkem vzato mám tento pocit vždy znova každý večer.“
„Mluví,“ myslil si Karel, „jako by nevěděl o tom velkém domě, nekonečných chodbách, o kapli, prázdných pokojích, o té tmě všude.“
„Tak tedy,“ řekl pan Pollunder, „tu prosbu!“ a přátelsky zatřásl Karlem, který stál pořád mlčky.
„Prosím,“ řekl Karel, a ať sebevíc tlumil hlas, nedalo se zabránit, aby to všechno neslyšel pan Green, jenž seděl vedle a před nímž Karel tak nerad říkal svou prosbu, neboť mohla snad být chápána jako urážka pana Pollundera – „prosím, pusťte mě ještě teď v noci domů.“
A protože nejhorší bylo už venku, hrnulo se všechno ostatní tím rychleji; aniž sebemíň zalhal, říkal věci, na které předtím vlastně vůbec nepomyslil. „Chtěl bych stůj co stůj domů. Rád zase přijdu, neboť kde jste vy, pane Pollundere, tam jsem i já rád. Jen dnes tu nemohu zůstat. Víte, že strýc nerad svolil k této návštěvě. Měl pro to jistě dobré důvody, jako pro všechno, co činí, a já jsem se odvážil takřka si vynutit jeho souhlas proti jeho přesvědčení, které bylo správné. Zneužil jsem prostě jeho lásky ke mně. Co namítal proti této návštěvě, na tom teď nezáleží, vím jen zcela určitě, že v těch pochybnostech nebylo nic, co by se mohlo dotknout vás, pane Pollundere, neboť vy jste nejlepší, opravdu nejlepší přítel mého strýce.
Pokud jde o přátelství mého strýce, nemůže se vám nikdo ani zdaleka rovnat. To je také jediná, ale nepostačující omluva pro mou neposlušnost. Nejste možná přesně zasvěcen do vztahu mezi strýcem a mnou, budu tedy mluvit jen o věcech nejzřejmějších. Dokud neskončím studium angličtiny a neseznámím se dostatečně s obchodní praxí, jsem zcela

odkázán na dobrotu svého strýce, které ovšem smím, jako jeho blízký příbuzný, užívat. Nemyslete si, že bych si už teď mohl vydělat na živobytí nějakým poctivým způsobem -
a před každým jiným chraň mě bůh. Na to byla bohužel má výchova příliš málo praktická. Vychodil jsem s průměrným prospěchem čtyři třídy evropského gymnasia a to znamená pro výdělečnou činnost ještě méně než nic, neboť učební osnovy na našich gymnasiích jsou velmi zaostalé. Rozesmálo by vás, kdybych vám vyprávěl, čemu jsem se učil. Když člověk pokračuje ve studiu, ukončí gymnasium a jde na universitu, pak se to asi všechno nějak srovná a nakonec má ucelené vzdělání, s nímž může něco počít a jež mu dává odvahu vydělávat peníze. Z tohoto souvislého studia byl jsem však bohužel vytržen; někdy si myslím, že neznám vůbec nic, a konec konců by bylo také všechno, co bych snad znal, pro Američany pořád ještě příliš málo. Poslední dobou se v mé vlasti tu a tam zřizují reformní gymnasia, na nichž se vyučuje také moderním jazykům a snad i obchodním naukám; když jsem vyšel z obecné školy, nic takového ještě nebylo. Otec mě chtěl sice dát učit angličtině, ale za prvé jsem tehdy nemohl tušit, jaké neštěstí mě potká a jak budu angličtinu potřebovat, a za druhé jsem měl hodně učení na gymnasiu, takže mi k jiné práci nezbývalo zrovna mnoho času. Zmiňuji se o tom všem, abych vám ukázal, jak jsem na strýci závislý, a jak jsem mu proto také zavázán. Uznáte zajisté, že si za takových okolností nesmím dovolit, abych i v nejmenším jednal proti jeho vůli, třeba jen vytušené. A proto musím jít hned domů, abych aspoň zčásti napravil chybu, které jsem se vůči němu dopustil.“

Pan Pollunder pozorně poslouchal Karlovu dlouhou řeč, občas přitiskl Karla téměř neznatelně k sobě, zvláště když se zmiňoval o strýci, a několikrát vážně a jakoby v očekávání pohlédl na Greena, ale ten se dál obíral svou tobolkou. Čím jasněji si Karel během své řeči uvědomoval svůj vztah ke strýci, tím více ztrácel klid a bezděky se snažil vyvinout se z Pollunderova objetí. Všechno ho tu tísnilo; cesta ke strýci, skleněnými dveřmi, po schodech, alejí, po silnicích, předměstími až k velké dopravní tepně vedoucí do strýcova domu, jevila se mu jako nedílná souvislost, volná a rovná cesta, jež je pro něho připravena a jež ho naléhavě volá. Laskavost pana Pollundera i ohavnost pana Greena splývaly, a on si z toho zakouřeného pokoje přál pro sebe jen to, aby mu dovolili odejít. Měl sice pocit, že se vypořádal s panem Pollunderem a že je připraven k boji s panem Greenem, ale přesto se ho zmocnil jakýsi neurčitý strach, jehož návaly mu kalily zrak.

Ustoupil o krok a stál teď stejně daleko od pana Pollundera jako od pana Greena.

„Nechtěl jste mu něco říci?“ zeptal se pan Pollunder pana Greena a vzal ho prosebně za ruku.

„Nevím, co bych mu řekl,“ odpověděl pan Green, vytáhl konečně z tobolky nějaký dopis a položil jej před sebe na stůl.

„Je opravdu chvályhodné, že se chce vrátit ke strýci, a dalo by se předpokládat, že tím strýce zvlášť potěší. Ledaže by už strýce příliš rozhněval svou neposlušností, což je ovšem také

možné. Pak by ale bylo lépe, kdyby tu zůstal. Těžko lze říci něco určitého; jsme sice oba strýcovi přátelé a těžko by bylo rozeznat, zda v tom přátelství mám přednost já nebo pan Pollunder, ale do strýcova nitra nahlédnout nemůžeme, a zvláště ne ze vzdálenosti tolika kilometrů, jež nás tady dělí od New Yorku."

„Prosím, pane Greene," řekl Karel a s přemáháním přistoupil k němu blíž. „Vyciťuji z vašich slov, že také pokládáte za nejlepší, abych se ihned vrátil."

„To jsem vůbec neřekl," prohlásil pan Green, prohlížel si zamyšleně dopis a přejížděl dvěma prsty po jeho okraji. Chtěl tím jaksi naznačit, že se ho tázal pan Pollunder, že také odpověděl jemu, kdežto po Karlovi že mu vlastně nic není.

Zatím přistoupil ke Karlovi pan Pollunder a odtáhl ho jemně od pana Greena k jednomu z těch velkých oken. „Milý pane Rossmanne," řekl nakloněn ke Karlovu uchu, a úvodem si otřel kapesníkem obličej, přidržel ho u nosu a vysmrkal se, „jistě si nemyslíte, že vás tu chci zdržovat proti vaší vůli. O tom přece nemůže být ani řeč. Auto vám sice nemohu dát k disposici, neboť stojí daleko odtud v jedné veřejné garáži, protože jsem ještě neměl kdy, abych si zařídil vlastní garáž, když se tu všechno teprve staví. Šofér také nespí zde v domě, nýbrž blízko garáže, opravdu ani nevím kde. Mimo to vůbec není jeho povinností, aby byl teď doma, jeho povinností je pouze, aby byl ráno včas připraven k jízdě. Ale to všechno by nevadilo, abyste se nemohl okamžitě vrátit domů, neboť trváte-li na tom, doprovodím vás ihned na nejbližší stanici městské dráhy. Je však tak daleko, že se asi nedostanete domů o mnoho dříve, než pojedete-li se mnou ráno autem - vždyť vyjedeme už v sedm hodin."

„Jel bych přece jen raději městskou drahou, pane Pollundere," řekl Karel. „Na městskou dráhu jsem si ani nevzpomněl. Sám říkáte, že městskou drahou budu doma dříve, než kdybych jel ráno autem."

„Ale je to jen docela nepatrný rozdíl."

„Přesto, přesto, pane Pollundere," řekl Karel, „nezapomenu na vaši laskavost a vždy sem rád přijedu, za předpokladu ovšem, že mě ještě pozvete po tom, jak jsem se dnes choval, a snad vám budu moci příště lépe vysvětlit, proč je dnes pro mne tak důležitá každá minuta, o kterou strýce spatřím dříve." A jako by už byl obdržel dovolení k odchodu, dodal: „Ale opravdu mě nesmíte doprovázet. Není toho ani vůbec třeba. Venku je sluha, který mě rád doprovodí na stanici. Teď si musím jenom ještě najít klobouk." A než dořekl poslední slova, prošel pokojem, aby se ještě naposled pokusil někde rychle najít svůj klobouk.

„Nemohl bych vám vypomoci čepicí?" řekl pan Green a vytáhl čepici z kapsy. „Třeba vám náhodou bude dobře."

Karel se zaraženě zastavil a řekl: „Přece vám nevezmu vaši čepici. Vždyť mohu jít docela dobře prostovlasý. Nepotřebuji vůbec nic."

„Není to moje čepice. Jen si ji vezměte!"

„Tak děkuji," řekl Karel, aby se nezdržoval, a vzal si čepici. Nasadil si ji a napřed se zasmál, protože mu padla jako ulitá, potom ji zase vzal do ruky a prohlížel si ji, ale nemohl najít zvláštnost, kterou na ní hledal; byla to úplně nová čepice. „Padne mi tak dobře!" řekl.

„Tak tedy padne!" zvolal pan Green a uhodil do stolu.

Karel šel už ke dveřím, aby zavolal sluhu, když vtom povstal pan Green, protáhl se po bohaté večeři a vydatném odpočinku, poklepal si na prsa a řekl tónem, v němž bylo něco mezi radou a rozkazem: „Než odejdete, musíte se rozloučit se slečnou Klárou."

„To musíte," řekl pan Pollunder a rovněž povstal. Na hlase mu bylo znát, že mu ta slova nejdou od srdce, malátně svěsil ruke ke švům kalhot a stále si rozpínal a zapínal kabát, který byl podle poslední módy a zcela krátký a sotva sahal k bokům, což dobře nesluší tak tlustým lidem, jako byl pan Pollunder. Jak tak stál vedle pana Greena, bylo ostatně zřejmé, že to u pana Pollundera není žádná zdravá tloušťka; mohutná záda byla poněkud shrbená, břicho se zdálo měkké a ochablé, opravdové břemeno, a obličej bledý a ztrápený. Naproti tomu tu byl pan Green, snad ještě trochu tlustší než pan Pollunder, ale byla to tloušťka rovnoměrná a pevná, nohy byly po vojensku sraženy, hlavu měl vzpřímenou a pokyvoval jí; vypadal jako velký borec, jako cvičitel.

„Jděte tedy napřed k slečně Kláře," pokračoval pan Green. „To vám jistě způsobí potěšení a také se to velmi dobře hodí do mého časového rozvrhu. Než odtud odejdete, musím vám totiž povědět něco opravdu zajímavého, co asi také může být rozhodující pro váš návrat. Jenže jsem bohužel vázán vyššírn příkazem, abych vám před půlnocí nic neprozradil. Dovedete si jistě představit, že toho sám lituji, neboť to ruší můj noční odpočinek, ale řídím se příkazem. Teď je čtvrt na dvanáct, tak tedy mohu ještě dojednat své záležitosti s panem Pollunderem, při čemž by vaše přítomnost jen rušila, a vy můžete strávit příjemné chvilky se slečnou Klárou. Přesně ve dvanáct sem přijďte a dovíte se, čeho třeba."

Mohl snad Karel odmítnout tuto žádost, která skutečně na něm vyžadovala jen minimum zdvořilosti a vděčnosti k panu Pollunderovi, a kterou nadto vyslovil člověk jinak nezúčastněný a hrubý, zatímco pan Pollunder, jehož se to týkalo, se slovy i pohledy držel co nejvíce zpátky? A jakou zajímavou věc se smí dovědět až po půlnoci? Jestliže neurychlí jeho návrat domů aspoň o ty tři čtvrti hodiny, o něž jej teď oddaluje, pak ho zvlášť nezajímá. Ale pochyboval hlavně o tom, zda vůbec může jít ke Kláře, když je přece jeho nepřítelkyní. Kdyby měl aspoň u sebe dláto, které mu strýc dal jako těžítko na dopisy! Vždyť Klářin pokoj je možná hodně nebezpečné doupě. Ale je přece zhola nemožné, aby tu o Kláře vůbec něco řekl, protože je to Pollunderova dcera, a jak se právě dověděl, dokonce Mackova nevěsta. Měla se k němu chovat jen trochu jinak, a byl by se jí otevřeně obdivoval, že má vztah k takovým lidem. Uvažoval ještě o tom všem, ale vtom poznal, že tu nikdo nestojí o jeho úvahy, neboť Green otevřel dveře a řekl sluhovi, který seskočil s podstavce: „Doveďte toho mladého muže k slečně Kláře."

„Tak se vykonávají rozkazy," myslil si Karel, když ho sluha vedl ke Klářinu pokoji zvláště krátkou cestou a přitom skoro běžel, ačkoli sténal stařeckou slabostí. Když Karel šel kolem svého pokoje, jehož dveře byly stále ještě otevřeny, chtěl na okamžik vstoupit, snad aby se uklidnil. Sluha to však nedovolil.
„Ne," řekl, „musíte k slečně Kláře. Vždyť jste to sám slyšel."
„Zdržel bych se uvnitř jenom okamžik," řekl Karel a myslil si, že by si pro změnu chvilku lehl na pohovku, aby mu to do půlnoci rychleji uteklo.
„Neztěžujte mi provedení příkazu," řekl sluha.
„On asi pokládá za trest, že musím jít ke slečně Kláře," myslil si Karel a udělal několik kroků, ale zase se vzdorovitě zastavil.
„Tak pojďte přece, mladý pane," řekl sluha, „když už jste tady. Já vím, chtěl jste ještě v noci odejít, jenže všechno nejde, jak si člověk přeje, vždyť jsem vám hned říkal, že to sotva bude možné."
„Ano, chci odejít a také odejdu," řekl Karel, „a chci se teď se slečnou Klárou jenom rozloučit."
„Tak?" řekl sluha a Karel na něm viděl, že mu nevěří ani slovo. „Proč tedy s rozloučením otálíte; pojďte přece."
„Kdo je na chodbě?" ozval se Klářin hlas a bylo vidět, jak se blízko nich vyklání z jedněch dveří a drží v ruce velkou stolní lampu s červeným stínidlem. Sluha k ní rychle došel a hlásil se. Karel šel pomalu za ním.
„Jdete pozdě," řekla Klára.
Karel jí na to neodpověděl a řekl sluhovi potichu, ale tónem strohého rozkazu, neboť už znal jeho povahu: „Čekejte na mne u těchto dveří!"
„Chtěla jsem už jít spat," řekla Klára a postavila lampu na stůl. Jako dole v jídelně zavřel sluha i zde opatrně zvenčí dveře. „Vždyť je už půl dvanácté pryč."
„Půl dvanácté pryč?" opakoval Karel tázavě, jako by se polekal toho čísla. „To se ale musím hned rozloučit," řekl, „neboť přesně ve dvanáct musím být dole v jídelně."
„Vy máte ale naléhavé záležitosti," řekla Klára a roztržitě si upravovala záhyby volného nočního úboru. Tváře jí planuly a neustále se usmívala. Karlovi připadalo, že není nebezpečí, že by se s Klárou zase pohádal. „Nemohl byste přece jen zahrát ještě trochu na klavír, jak mi to včera slíbil tatínek a dnes vy sám?"
„Ale není už trochu pozdě?" zeptal se Karel. Byl by jí rád vyhověl, neboť byla docela jiná než předtím, jako by se povznesla do sféry Pollunderovy a dále až do Mackovy.
„Ano, je už pozdě," řekla a zdálo se, že ji už přešla chuť na hudbu. „A pak se tu také rozléhá každý tón po celém domě; jsem přesvědčena, že se i služebnictvo nahoře v podkroví probudí, budete-li hrát."
„Tak tedy hrát nebudu, stejně doufám, že se sem ještě podívám; ostatně, nebude-li vás to příliš obtěžovat, navštivte někdy mého strýce a zajděte při té příležitosti i do mého pokoje.

Mám nádherný klavír. Strýc mi jej daroval. Budete-li si přát, zahraji vám potom všechny věcičky, které umím; není jich bohužel mnoho a také se vůbec nehodí pro tak velkolepý nástroj, na jakém by měli hrát jenom mistři. Dáte-li mi předem zprávu o své návštěvě, můžete však mít i toto potěšení, neboť strýc mi chce co nejdřív vzít nějakého proslulého učitele - dovedete si představit, jak se na to těším - a jeho hra bude zajisté stát za to, abyste mě navštívila, až budu mít hodinu. Mám-li být upřímný, jsem rád, že je už na hraní pozdě, neboť neumím ještě vůbec nic; divila byste se, jak málo znám. A teď dovolte, abych se rozloučil, konec konců je už přece čas jít spat." A protože se Klára na něho laskavě podívala a patrně mu vůbec nezazlívala tu rvačku, dodal s úsměvem, když jí podával ruku: „V mé vlasti se říká: Spi dobře a sladce sni."
„Počkejte," řekla a nepřijala podávanou ruku, „snad byste měl přece zahrát." A zmizela malými postranními dveřmi, vedle nichž stál klavír.
„Co se to děje?" myslil si Karel. „Dlouho čekat nemohu, i když je tak milá." Někdo zaklepal na dveře z chodby a sluha, který se neodvažoval zcela otevřít, zašeptal malou štěrbinou: „Promiňte, právě mě volají a nemohu déle čekat."
„Tak jděte," řekl Karel, neboť teď si už troufal najít cestu do jídelny sám. „Jenom mi nechte za dveřmi lucernu. Kolik je vlastně hodin?"
„Bude tři čtvrti na dvanáct," řekl sluha.
„Jak pomalu ten čas utíká," řekl Karel. Sluha chtěl už zavřít dveře, když si Karel vzpomněl, že mu ještě nedal spropitné, vytáhl z kapsy šilink - jak je v Americe zvykem, nosil teď vždycky drobné mince volně v kapse u kalhot, kde mu cinkaly, kdežto bankovky měl v náprsní kapse - a podal sluhovi minci se slovy: „Za vaše dobré služby."
Klára se už zase objevila a přihlazovala si rukama účes, když vtom Karla napadlo, že přece jen neměl posílat sluhu pryč, neboť kdo ho teď dovede na stanici městské dráhy? Ale co, však pan Pollunder ještě nějakého sluhu sežene; je ostatně možné, že zavolali sluhu do jídelny a potom že bude k disposici.
„Přece jen vás prosím, abyste něco zahrál. Člověk tak málokdy slyší hudbu, že si nechce nechat ujít příležitost, aby ji slyšel."
„Pak ale je nejvyšší čas," řekl Karel, nerozmýšlel se už a sedl hned ke klavíru.
„Chcete noty?" zeptala se Klára.
„Děkuji, neumím noty ani pořádně číst," odpověděl Karel a již hrál. Byla to písnička, kterou by musil hrát velmi pomalu, aby jí zvláště cizinci aspoň trochu porozuměli, a Karel to dobře věděl, ale odbřinkal ji v nejostřejším pochodovém tempu. Když skončil, rozhostilo se v domě zase ticho, jako by se vtlačilo zpátky na své místo, z něhož bylo hrou vypuzeno. Oba seděli jako omámeni a nehýbali se.
„Docela pěkné," řekla Klára, ale po této hře nemohlo Karlovi zalichotit žádné zdvořilé slůvko.
„Kolik je hodin?" zeptal se.

„Tři čtvrti na dvanáct.“

„To mám ještě chvilku čas,“ řekl a myslil si: „Buď, anebo. Nemusím přece hrát všech deset písní, které umím, ale jednu mohu zahrát, jak nejlíp dovedu.“ A začal hrát svou oblíbenou vojenskou píseň. Tak zvolna, že vzněcoval v posluchači napjatou touhu uslyšet další notu, ale Karel s ní otálel a vyloudil ji jen s námahou. Musil skutečně při každé písni nejprve očima vyhledávat patřičné klávesy, ale mimo to cítil, jak se ho zmocňuje žal, který si za koncem písně hledá jiný konec a nemůže jej nalézt. „Opravdu nic neumím,“ řekl Karel, když píseň dohrál, a podíval se na Kláru se slzami v očích.

Vtom se z vedlejšího pokoje ozval hlasitý potlesk. „Ještě někdo poslouchá!“ zvolal Karel otřesen.

„Mack,“ řekla tiše Klára. A už bylo slyšet, jak Mack volá: „Karle Rossmanne, Karle Rossmanne!“

Karel se přehoupl oběma nohama najednou přes stoličku u klavíru a otevřel dveře. Uviděl Macka, jak zpola sedí, zpola leží ve velké posteli s nebesy. Přes nohy měl volně hozenou přikrývku. Baldychýn z modrého hedvábí byl jedinou, poněkud dívčí okrasou této jinak prosté, hranaté postele z těžkého dřeva. Na nočním stolku hořela jen jedna svíčka, ale ložní prádlo a Mackova košile byly tak bílé, že se světlo svíčky, jež na ně dopadalo, od nich odráželo s téměř oslňujícím jasem; také hedvábí baldachýnu, lehce zřasené a ne zcela napjaté, zářilo aspoň na okrajích. Ale hned za Mackem propadala se postel a všechno ostatní do naprosté tmy. Klára se opřela o pelest a měla oči už jen pro Macka.

„Nazdar,“ řekl Mack a podal Karlovi ruku. „Hrajete docela dobře; až dosud jsem věděl, jen že umíte jezdit na koni.“

„Umím jedno jako druhé stejně špatně,“ řekl Karel. „Kdybych věděl, že posloucháte, určitě bych nebyl hrál. Ale vaše slečna“ - zarazil se váhal, zda má říci „nevěsta“, když už Mack a Klára zřejmě spolu spí.

„Tušil jsem to,“ řekl Mack, „proto vás sem Klára musila vylákat z New Yorku, jinak by se mi vůbec nepodařilo slyšet vás hrát. Je to ovšem hodně začátečnické a udělal jste několik chyb dokonce i v těchto písních, které jste přece nacvičil a které jsou velmi primitivní, ale přesto mě to velmi potěšilo, nehledě k tomu, že nepohrdám hrou žádného člověka. Ale nechcete se posadit a ještě chvilku u nás zůstat? Kláro, podej mu přece židli.“

„Děkuji,“ řekl Karel a zajíkl se. „Nemohu zůstat, ačkoli bych tu zůstal velmi rád. Příliš pozdě jsem zjistil, že jsou v tomto domě tak útulné pokoje.“

„Přestavuji všechno tímto způsobem,“ řekl Mack.

V tom okamžiku zaznělo dvanáct úderů zvonu rychle za sebou, každý úder vpadal do dunění předešlého. Karel cítil na tvářích závan z těchto mohutně rozhoupaných zvonů. Jaká je to ves, jež má takové zvony!

„Nejvyšší čas," řekl Karel, vztáhl k Mackovi a ke Kláře ruce, ale nepodal jim je a vyběhl na chodbu. Nenašel tam lucernu a litoval, že dal sluhovi spropitné příliš brzo.
Chtěl se, tápaje podle zdi, dostat k otevřeným dveřím svého pokoje, ale byl sotva v polovině cesty, když uviděl, jak se k němu nejistou chůzí chvatně blíží pan Green se zdviženou svíčkou. V ruce, v níž držel svíčku, nesl také dopis.
„Rossmanne, pročpak nejdete? Proč mě necháváte čekat? Co jste tropil u slečny Kláry?"
„To je otázek!" myslil si Karel, „a teď mě ještě k tomu tlačí na zeď," neboť pan Green stál opravdu těsně před Karlem, který se zády opíral o zeď. Green se na této chodbě zdál až směšně velký a Karel se v duchu žertem ptal, zda snad nespolkl toho dobráka Pollundera.
„Vy ale opravdu nedržíte slovo. Slíbíte, že přijdete ve dvanáct dolů, a zatím se plížíte kolem dveří slečny Kláry. To já naopak jsem vám slíbil na půlnoc něco zajímavého a už jsem s tím tady." A s těmito slovy podal Karlovi dopis. Na obálce stálo: „Karlu Rossmannovi, odevzdat osobně o půlnoci, ať bude zastižen kdekoli."
„Konec konců," řekl pan Green, zatím co Karel otvíral dopis, „zasluhuje, myslím, uznání už to, že jsem sem přijel kvůli vám z New Yorku, takže jste mě nemusil nutit, abych za vámi ještě běhal po chodbách."
„Od strýce!" řekl Karel, sotvaže nahlédl do dopisu. „Čekal jsem to," řekl obrácen k panu Greenovi.
„Jestli jste to čekal nebo nečekal, je mi docela jedno. Tak už čtěte," řekl pan Green a přidržel Karlovi svíčku.
Karel při jejím světle četl:

„Milý synovče! Jak jsi už asi poznal během našeho soužití, bohužel příliš krátkého, jsem naprosto zásadový člověk. To je velmi nepříjemné a smutné nejen pro mé okolí, nýbrž i pro mne, vděčím však svým zásadám za vše, čím jsem, a nikdo nemůže po mně žádat, abych zapřel sám sebe, nikdo, ani Ty ne, můj milovaný synovče, třebaže bys právě Ty byl první na řadě, kdyby mě snad někdy napadlo ustoupit onomu všeobecnému náporu na své zásady. Potom bych nejraději právě Tebe uchopil a povznesl těmato rukama, kterýma držím a popisuji tento papír. Ježto však prozatím nic nenasvědčuje, že by k tomu mohlo někdy dojít, musím Tě po dnešní příhodě bezpodmínečně poslat od sebe pryč a prosím Tě naléhavě, abys mě ani sám nevyhledával, ani se nepokoušel navázat se mnou styk, písemně ani pomocí prostředníků. Proti mé vůli ses rozhodl, že ode mne dnes večer odejdeš, pak ale také setrvej při svém rozhodnutí po celý svůj život; jen tehdy to bude rozhodnutí mužné. Zvolil jsem si za doručitele této zprávy pana Greena, svého nejlepšího přítele; jistě nalezne dostatek šetrných slov, jichž se mi v této chvíli opravdu nedostává. Je to vlivný muž a už kvůli mně tě bude podporovat radou i skutkem při tvých prvních samostatných krocích. Abych pochopil náš rozchod, který se mi teď ke konci tohoto dopisu zase zdá

nepředstavitelný, musím si stále znovu říkat: Z Tvé rodiny, Karle, nepřichází nic dobrého. Kdyby Ti snad pan Green zapomněl vydat kufr a deštník, pak mu to připomeň.
Přeji Ti v dalším životě mnoho zdaru

Tvůj věrný strýc Jakob."

„Jste hotov?" zeptal se Green.
„Ano," řekl Karel. „Přinesl jste mi ten kufr a deštník?" zeptal se.
„Tady je," řekl Green a postavil na zem vedle Karla jeho starý cestovní kufr, který až dosud držel v levé ruce za zády.
„A deštník," ptal se Karel dál.
„Všechno je tu," řekl Green a vytáhl také deštník, který měl zavěšený v kapse kalhot. „Ty věci přinesl jistý Šubal, vrchní strojník Hambursko-americké linie, a tvrdil, že je našel na lodi. Můžete mu příležitostně poděkovat."
„Aspoň mám teď zase své staré věci," řekl Karel a položil deštník na kufr.
„Příště si na ně máte dávat lepší pozor, vzkazuje vám pan senátor," poznamenal pan Green a zeptal se pak, zřejmě jen ze zvědavosti: „Co je to vlastně za podivný kufr?"
„Je to kufr, s jakým vojáci v mé vlasti nastupují vojenskou službu," odpověděl Karel, „je to starý vojenský kufr mého otce. Je ostatně docela praktický," dodal s úsměvem, „nenechá-li ho někde člověk stát."
„Konec konců jste už dostal dost za vyučenou," řekl pan Green, „a druhého strýce asi v Americe nemáte. Tady vám dám ještě lístek třetí třídy do San Franciska. Rozhodl jsem se, že pojedete právě tam, protože za prvé máte na Východě daleko lepší možnosti výdělku, a za druhé proto, že váš strýc má tady prsty ve všem, co by pro vás mohlo přicházet v úvahu, a k vašemu setkání nesmí rozhodně dojít. Ve Frisku můžete pracovat zcela nerušeně; jen klidně začněte docela od píky a pokuste se ponenáhlu dostat nahoru."
Karel nevyciťoval z těchto slov zlomyslnost; zlá zpráva, kterou Green tajil po celý večer, byla odevzdána a od této chvíle vypadal Green jako neškodný člověk, s kterým se snad dá mluvit otevřeněji než s kýmkoli jiným. Sebelepší člověk, který je bez vlastní viny vyvolen, aby jako posel vyřídil tak tajemné a trýznivé rozhodnutí, nutně vypadá podezřele, dokud si je nechává pro sebe. „Odejdu ihned z tohoto domu," řekl Karel a čekal, zda s tím bude Green jako zkušený muž souhlasit, „neboť jsem zde byl přijat jen jako synovec svého strýce, kdežto jako cizinec tu nemám co pohledávat. Byl byste tak laskav a ukázal mi východ a dovedl mě pak na cestu, kterou bych se dostal k nejbližšímu hostinci?"
„Ale rychle," řekl Green. „Děláte mi už dost nesnází."
Když Karel viděl, jak rázně Green hned vykročil, zarazil se, to přece byl podezřelý spěch, chytil Greena dole za kabát, a ježto najednou poznal, jak se věci doopravdy mají, řekl: „Jedno mi ještě musíte vysvětlit: na obálce dopisu, který jste mi měl odevzdat, stojí pouze, že

jej mám dostat o půlnoci, kdekoli budu zastižen. Proč jste mě tedy zde zdržoval a odvolával se na tento dopis, když jsem ve čtvrt na dvanáct chtěl odtud odejít? Překročil jste tím příkaz."
Green uvedl svou odpověď pohybem ruky, kterým přehnaně naznačoval, jak je Karlova poznámka zbytečná, a pak řekl: „Stojí snad na obálce, že se mám kvůli vám uštvat k smrti, a vyplývá snad z obsahu dopisu, že se má adresa chápat takto? Kdybych vás byl nezdržel, byl bych vám musil odevzdat dopis přesně o půlnoci někde na silnici."
„Ne," řekl Karel nezmaten, „není to docela tak. Na obálce stojí: ‚Odevzdat po půlnoci.' Byl-li jste příliš unaven, nemusel jste snad ani jít za mnou, nebo možná že i já sám jsem se mohl vrátit ke strýci už o půlnoci, což ovšem i pan Pollunder popíral, nebo konečně by bylo vaší povinností dovézt mě zpátky ke strýci svým autem, o němž už najednou nebyla vůbec řeč, když jsem tolik toužil se vrátit. Neříká dopis docela jasně, že půlnoc má pro mne být ještě poslední lhůtou? A vy, vy jste vinen, že jsem ji zameškal."
Karel se ostře podíval na Greena a poznal, jak v Greenovi bojuje zahanbení, že byl takto odhalen, i radost, že se jeho záměr zdařil. Konečně se vzchopil a řekl tónem, jako by přímo vpadl Karlovi do řeči, ačkoli Karel přece už dlouho mlčel: „Už ani slovo!" A vystrčil Karla, který opět uchopil kufr a deštník, ze dvířek, jež před ním prudce otevřel. Karel stál užasle venku. Schody bez zábradlí, přistavěné k domu, vedly před ním dolů. Potřeboval jen sejít a potom zahnout trochu doprava k aleji vedoucí na silnici. V jasném měsíčním světle nemohl ani zabloudit. Slyšel, jak dole na zahradě štěkají psi, kteří byli puštěni a pobíhali sem a tam v temném stínu stromů. V jinak nerušeném tichu bylo docela zřetelně slyšet, jak psi dlouhými skoky dopadají do trávy.
Karel se dostal štastně ze zahrady, aniž ho psi obtěžovali. Nemohl bezpečně určit, kterým směrem leží New York. Cestou do vily si příliš málo všímal jednotlivostí, které by mu teď mohly pomoci. Konečně si řekl, že přece není nutné, aby šel do New Yorku, kde ho nikdo neočekává a jeden člověk docela určitě nečeká. Vykročil tedy nazdařbůh a vydal se na cestu.

CESTA DO RAMSU

Po krátkém pochodu dorazil Karel do malého hostince, který byl vlastně jen jakousi malou poslední stanicí newyorského dopravního ruchu, a proto ho málokdy používali nocležníci k přenocování, a žádal nejlacinější lůžko, jaké mají, neboť byl přesvědčen, že musí hned od začátku šetřit. Hostinský s ním také podle toho jednal a pokynem, jako by byl Karel jeho podřízený, ho vyzval, aby šel po schodech nahoru. Tam se Karla ujala rozcuchaná stará ženská, rozmrzelá, že ji vyrušil ze spaní, téměř ho ani nevyslechla a jen ho neustále napomínala, aby šel potichu, a tak ho dovedla do pokoje, vydechla ještě jednou „Pst!“ a zavřela za ním dveře.

Byla tu taková tma, že Karel zprvu nerozpoznal, zda jsou jen spuštěny záclony či zda snad pokoj vůbec nemá oken; konečně si povšiml malého zastřeného okénka a odhrnul z něho záclonku, takže dovnitř vniklo trochu světla. V pokoji byly dvě postele, obě však už byly obsazeny. Karel viděl dva mladé muže, kteří tvrdě spali a vypadali málo důvěryhodně především proto, že spali v šatech, ačkoli nechápal proč; jeden měl na sobě dokonce boty.

Ve chvíli, kdy Karel odkryl okénko, pozvedl jeden ze spáčů ruce a nohy do výše, a byla to taková podívaná, že se Karel přes své starosti v duchu zasmál.

Brzy si uvědomil, že se ke spaní nedostane, poněvadž nesmí nechat na pospas kufr, který právě získal zpět, a peníze, které má u sebe, nemluvě již o tom, že by ani neměl kde spát, když tu není pohovka ani divan. Odejít však rovněž nechtěl, neboť se neodvažoval projít kolem pokojské a hostinského, kdyby hned zas opouštěl dům. Konec konců mu tu snad nehrozí větší nebezpečí než na silnici. Bylo ovšem nápadné, že v celém pokoji neobjevil ani jediné zavazadlo, pokud se to dalo v šeru zjistit. Ale s největší pravděpodobností jsou ti dva mladíci snad podomkové, kteří musí kvůli hostům brzo vstávat, a proto spí v šatech. Pak to ovšem není žádná zvláštní čest s nimi spát, ale tím spíš to není nebezpečné. Jenom si rozhodně nesmí lehnout dřív, dokud to nebude zcela nepochybné.

Pod postelí ležela svíčka a zápalky. Karel se pro ně doplížil. Nerozpakoval se a rozsvítil, vždyť mu pokoj podle příkazu hostinského patří právě tak jako těm dvěma, kteří mimo to už prospali polovinu noci a mají před ním nesrovnatelnou výhodu v tom, že si obsadili postele. Jinak ovšem dbal, aby je nevzbudil, a proto přecházel po místnosti a počínal si při všem velmi opatrně.

Nejdřív chtěl prohlédnout kufr a zjistit, jak je na tom se svými věcmi, protože se na ně pamatoval už jen neurčitě a domníval se, že se nejcennější z nich už jistě ztratily. Neboť sáhne-li na něco Šubal, pak je malá naděje, že to člověk dostane zpátky beze škody. Jistě očekával, že dostane od strýce velké spropitné, a kdyby některé věci scházely, mohl se zase vymlouvat na pana Butterbauma, který vlastně kufr hlídal.

Již první pohled do otevřeného kufru Karla přivedl z míry. Kolik hodin plavby strávil tím, že kufr rovnal a přerovnával, a teď je tam všechno nacpáno páté přes deváté, až víko samo vyskočilo, když otevřel zámek.
Brzo však Karel s radostí poznal, co bylo příčinou toho nepořádku. Kdosi mu totiž dodatečně přibalil do kufru oblek, který Karel nosil na lodi a pro který v kufru už ovšem nebylo místo. Nic nescházelo. V tajné kapse kabátu byl nejen pas, ale i peníze, které si vzal s sebou z domova, takže na nějakou chvíli bohatě vystačí, přidá-li k nim obnos, který má u sebe. Našel také, čistě vyprané a vyžehlené, prádlo, které měl na sobě, když přijel. Ihned si dal hodinky a peníze do osvědčené tajné kapsy. Litoval jen, že všechny věci načichly veronským salámem; ani ten nescházel. Nepůjde-li to nějak odstranit, může Karel čekat, že bude celé měsíce chodit nasáklý tímto pachem.
Když hledal předměty, jež ležely docela vespod - kapesní bibli, dopisní papír a fotografii rodičů -, spadla mu čepice z hlavy přímo do kufru. Mezi svými věcmi ji hned poznal, byla to jeho čepice, čepice, kterou mu dala matka na cestu. Na lodi ji z opatrnosti nenosil, věděl totiž, že se v Americe většinou nosí čepice místo klobouků, a nechtěl si tu svou obnosit už před příjezdem. Pan Green jí ovšem použil k tomu, aby se pobavil na Karlův účet. Že by i tohle bylo ze strýcova příkazu? A bezděčným vzteklým pohybem popadl víko kufru a ono hlasitě zaklaplo.
Teď už se nedalo nic dělat, oba spáči se probudili. Nejdřív se protáhl a zívl jeden, hned po něm druhý. A na stole byl vysypán skoro celý obsah kufru; jsou-li to zloději, stačí, aby jen přistoupili a vzali si, co chtějí. Aby tomu předem zabránil a také aby i jinak vyjasnil situaci, šel Karel se svíčkou v ruce k postelím a vysvětloval mládencům, že má právo tu být. Zdálo se mu, že takové vysvětlení ani nečekali, neboť se na něho jenom dívali beze stopy údivu, ještě tak rozespalí, že ani nemohli promluvit. Oba byli velmi mladí, ale těžká práce nebo bída způsobily, že jim v obličeji předčasně vystouply kosti, vousy jim visely nepořádně na bradě, dlouho nestříhané vlasy měli rozcuchané a teď si ještě v rozespalosti mnuli a tiskli klouby prstů zapadlé oči.
Karel chtěl využít jejich chvilkové slabosti, a proto řekl: „Jmenuji se Karel Rossmann a jsem Němec. Povězte mi prosím také, jak se jmenujete a jaké jste národnosti, když už máme společný pokoj. Jenom ještě hned prohlašuji, že si nedělám nárok na postel, poněvadž jsem přišel tak pozdě a pak vůbec nemám v úmyslu spát. Kromě toho není třeba, aby vás zaráželo, že jsem tak pěkně oblečen, jsem zcela chudý a bez vyhlídek."
Menší z těch dvou - byl to ten, který spal v botách - naznačoval rukama, nohama i tváří, že ho to všechno nezajímá ani za mák a že teď vůbec není kdy na takové řeči, lehl si a hned usnul; druhý, muž se snědou pletí, také hned ulehl, ale ještě než usnul, natáhl nedbale ruku a řekl: „Tamhleten se jmenuje Robinson a je Ir, já se jmenuju Delamarche, jsem Francouz a

prosím teď o klid.“ Jen to dopověděl, nabral mocně dech, sfoukl Karlovu svíčku a zvrátil se do polštářů.
„Tohle nebezpečí je tedy zatím zažehnáno,“ řekl si Karel a vrátil se ke stolu. Není-li jejich ospalost pouze přetvářka, pak je všechno v pořádku. Je jenom nepříjemné, že jeden je Ir. Karel už přesně nevěděl, ve které knize kdysi doma četl, že se člověk má mít v Americe před Iry na pozoru. Dokud bydlel u strýce, měl ovšem nejlepší příležitost vypátrat, proč jsou Irové nebezpeční, ale docela tuto možnost zanedbal, protože si myslil, že má navždy vystaráno. Chtěl si tedy aspoň toho Ira lépe prohlédnout při svíčce, kterou znova zapálil, a přitom shledal, že právě on vypadá snesitelněji než Francouz. Měl dokonce ještě trochu zaoblené tváře a usmíval se ve spánku docela přívětivě, pokud to mohl Karel zpovzdáli zjistit, když si stoupl na špičky.
Přesto byl Karel pevně rozhodnut, že nebude spát, a usedl na jedinou židli v pokoji, odložil zatím skládání věcí do kufru, protože na to přece má ještě celou noc, a listoval trochu v bibli, aniž co četl. Potom vzal do ruky fotografii rodičů, na které nevelký otec stál vzpřímen, kdežto matka seděla před ním, poněkud zapadlá v křesle. Otec měl jednu ruku na zadním opěradle křesla, druhou ruku, zaťatou v pěst, na ilustrované knize, jež ležela otevřena vedle něho na křehkém ozdobném stolku. Měli ještě jinou fotografii, na ní je Karel se svými rodiči. Otec a matka tu na něho upřeně hledí, kdežto on se musil dívat přímo do přístroje, jak mu to fotograf nařídil. Tuto fotografii však s sebou na cestu nedostal.
Tím důkladněji si prohlížel fotografii, kterou měl před sebou, a pokoušel se z různých stran zachytit otcův pohled. Ale i když měnil otcův výraz tím, jak fotografii svíčkou rozmanitě osvětloval, otec ne a ne oživnout, jeho vodorovné, mohutné kníry nevypadaly ani trochu jako ve skutečnosti, nebyl to dobrý snímek. Matka byla lépe zachycena, ústa měla stažena, jako by jí někdo ublížil a ona se nutila do úsměvu. Karlovi připadalo, že každému, kdo se na obrázek podívá, musí to být tak nápadné, že se mu v příštím okamžiku zase zdálo, jako by ten dojem byl příliš silný a téměř protismyslný. Čím to, že snímek budí tak silné a nezvratné přesvědčení, že zpodobený člověk skrývá jakýsi cit? A na chvilku se přestal dívat na snímek a zahleděl se jinam. Když se jeho pohled zas vrátil, povšiml si matčiny ruky, jež docela v popředí visela z opěradla křesla a byla blizoučko, jen ji políbit. Pomyslil si, zda by snad přece jen nebylo dobře napsat rodičům, jak to také opravdu oba po něm žádali, otec naposledy velmi přísně v Hamburku. Tenkrát, toho strašného večera, kdy mu matka u okna oznámila, že pojede do Ameriky, se ovšem neodvolatelně zapřísáhl, že nikdy nenapíše, ale co znamená taková přísaha nezkušeného chlapce tady v těch nových poměrech! Právě tak dobře mohl tehdy přísahat, že se po dvou měsících, strávených v Americe, stane generálem americké milice, a zatím ve skutečnosti je se dvěma lumpy v podkrovní komůrce v hostinci u New Yorku a navíc musí uznat, že tady je na svém místě. A s úsměvem zkoumal tváře rodičů, jako by z nich mohl poznat, zda stále ještě touží, aby dostali od syna zprávu.

Jak se tak díval, uvědomil si brzo, že je přece jen velmi unaven a že sotva dokáže být celou noc vzhůru. Snímek mu vyklouzl z rukou, Karel si naň položil obličej, ucítil na tváři konejšivý chlad a spokojeně usnul.

Ráno se probudil tím, že ho kdosi lechtal pod paží. To ten Francouz si dovolil takovou dotěrnost. Ale už také Ir stál před Karlovým stolem a oba se na Karla dívali s velkým zájmem, zrovna tak jako si Karel prohlížel v noci je. Karla neudivilo, že se nevzbudil, když hoši vstávali; sotva si ze špatného úmyslu počínali zvlášť tiše, neboť on tvrdě spal a mimoto jim oblékání a zřejmě ani mytí nedalo moc práce.

Teď se navzájem náležitě a poněkud obřadně pozdravili a Karel se dověděl, že oba jsou strojní zámečníci, že už dlouho nemohou sehnat v New Yorku práci, a proto velmi sešli. Aby to dosvědčili, rozepjal Robinson kabát a ukázalo se, že nemá košili; dalo se to ovšem poznat už podle límečku, neboť mu seděl na krku příliš volně a byl přichycen vzadu na kabátě. Měli v úmyslu dojít do městečka Butterfordu, vzdáleného dva dny cesty od New Yorku, neboť tam prý jsou volná místa. Neměli nic proti tomu, aby Karel šel s nimi, a slíbili mu za prvé, že mu chvílemi ponesou kufr, za druhé, že mu opatří místo učedníka, dostanou-li sami práci, to že by byla maličkost, jen když vůbec bude nějaká práce. Karel se ještě ani závazně nevyjádřil, a už mu přátelsky radili, aby svlékl ty krásné šaty, protože mu budou vždycky na překážku, až se bude ucházet o nějaké místo. Že má právě v tomto domě dobrou příležitost zbavit se těch šatů, protože pokojská obchoduje se šatstvem. Karel se dosud ještě ani nerozhodl, co se šaty udělá, a už mu je pomáhali svléknout a odnesli je. Když si Karel, osamělý a trochu rozespalý, pomalu oblékal starý cestovní oblek, vyčítal si, že prodal šaty, jež by mu snad mohly uškodit při hledání učednického místa, ale jež by mu mohly jen prospět, kdyby se ucházel o něco lepšího. Otevřel dveře, aby ty dva zavolal zpátky, srazil se však s nimi na prahu a oni položili na stůl jako výtěžek půldolar; tvářili se přitom tak radostně, že se člověk neubránil dojmu, že měli při tom prodeji také svůj výdělek, a to tak velký, že to bylo k zlosti.

Nebylo ostatně kdy, aby si s nimi o tom promluvil, neboť vešla pokojská, právě tak rozespalá jako v noci, prohlásila, že musí připravit pokoj pro nové hosty, a vyhnala všechny tři na chodbu. Jistě to tak nebylo, jednala tak jenom ze zlomyslnosti. Karel, který se právě chystal, že si složí kufr, musil přihlížet, jak ta žena popadla oběma rukama jeho věci a hodila je do kufru takovou silou, jako by to byla zvířata, která je třeba zneškodnit. Oba zámečníci se sice kolem ní točili, tahali ji za sukni, poklepávali jí po zádech, ale jestliže měli v úmyslu Karlovi pomoci, pak se minuli cílem. Když žena kufr zavřela, vtiskla Karlovi držadlo do ruky, setřásla se sebe zámečníky a vyhnala všechny tři z pokoje s pohrůžkou, že nedostanou kávu, neposlechnou-li ji. Zřejmě docela zapomněla, že Karel nepatřil hned od počátku k těm zámečníkům, neboť s nimi jednala, jako by byli jedna parta. Zámečníci jí ovšem prodali Karlovy šaty a tím prokázali mezi sebou jakési společenství. Na chodbě musili dlouho chodit sem a tam a zvláště Francouz, který se zavěsil do Karla, neustále nadával a vyhrožoval, že

zboxuje hostinského, odváží-li se vylézt, a jako by se už na něho chystal, zuřivě třel o sebe zaťaté pěsti. Konečně přišel malý, nevinný chlapec; musil se natáhnout, když podával Francouzi konvici s kávou. Bohužel přinesl jen konvici a nemohl pochopit, že by si byli přáli ještě sklenky. Tak mohl pít vždycky jenom jeden a druzí dva stáli vedle něho a čekali. Karel neměl na kávu chuť, nechtěl však ty druhé urazit, a když došlo na něho, držel jen konvici u úst a nepil.

Na rozloučenou hodil Ir konvicí na kamenné dlaždice. Dostali se z domu, aniž je někdo spatřil, a vyšli do husté, nažloutlé ranní mlhy. Kráčeli celkem tiše vedle sebe po kraji ulice, Karel si musil sám nést kufr, ti dva by ho patrně vystřídali, teprve kdyby je o to poprosil; tu a tam vyrazilo z mlhy auto a všichni tři se po něm otáčeli; jezdily zde ponejvíce obrovské vozy a byly tak nápadné a objevovaly se tak nakrátko, že ani nebylo kdy, aby si člověk povšiml, zda v nich někdo sedí. Později se objevily kolony povozů, jež vezly do New Yorku potraviny, a zaplnily celou šířku ulice v pěti nepřerušených proudech, že nebylo možno přejít na druhou stranu. Místy se ulice rozšiřovala v náměstí, v jehož středu přecházel strážník na věžovitě vyvýšeném místě, aby měl dobrý přehled a mohl řídit svou hůlkou jak provoz na hlavní ulici, tak i provoz, který sem vyúsťoval z ulic postranních. Až k příštímu náměstí a k příštímu strážníkovi pak nikdo na dopravu nedohlížel, ale mlčící a pozorní vozkové a řidiči dobrovolně zachovávali nutný pořádek. Nejvíce se Karel divil naprostému klidu, s jakým se všechno dělo. Nebýt křiku bezstarostných zvířat, vezených na porážku, nebylo by snad slyšet nic než dusot kopyt a svištění pneumatik. Přitom ovšem vozy nejely stále stejnou rychlostí. Místy se musila vozidla úplně jinak seřadit, protože byl z postranních ulic příliš velký nával, a tu se pak zarazily celé proudy a jely jen krok za krokem, ale pak se opět stávalo, že se chvilku všechno hnalo bleskurychle kupředu, až se zas provoz uklidnil, jakoby ovládán jedinou brzdou. Přitom na ulici nezavířil ani prášek, všechno se pohybovalo v úplně čistém vzduchu. Nebyli tu chodci, zde neputovaly do města trhovkyně jako v Karlově vlasti, ale přece se tu a tam objevovala velká plochá auta, na nichž stálo asi dvacet žen s nůšemi, tedy snad přece trhovkyně, a natahovaly krk, aby viděly, jaký je na silnici provoz, a mohou-li doufat, že pojedou rychleji. Pak bylo vidět podobná auta, a po nich se procházeli muži s rukama v kapsách. Na všech autech byly rozmanité nápisy a Karel lehce vykřikl, když si na jednom z aut přečetl toto oznámení: „Přijmou se přístavní dělníci pro zasílatelství Jakob.“ Vůz jel právě docela pomalu a přihrblý čilý chlapík, který stál na schůdkách, vyzval ty tři pocestné, aby nastoupili. Karel se skryl za zámečníky, jako kdyby mohl být na voze strýc a zahlédnout ho. Byl rád, že také ti dva odmítli pozvání, i když se ho jaksi dotkl povýšený výraz, s jakým to učinili. Jen ať si nemyslí, že jsou příliš dobří, aby vstoupili do strýcových služeb. Dal jim to hned najevo, samozřejmě, že nikoli výslovně. Nato ho Delamarche požádal, aby se laskavě nepletl do věcí, kterým nerozumí; přijímat lidi tímto způsobem je prý hanebný podvod a firma Jakob je pověstná po celých Spojených státech. Karel neodpověděl, měl se však od té doby

víc k Irovi, také ho poprosil, aby mu chvilku nesl kufr. Když Karel prosbu několikrát opakoval, Ir mu s kufrem skutečně pomohl. Jenom si neustále stěžoval, jak je kufr těžký, a ukázalo se, že má v úmyslu pouze ulehčit kufru o veronský salám, který mu asi už v hotelu padl do oka. Karel musil salám vybalit, Francouz se ho ujal, zpracoval ho nožem podobným dýce a snědl skoro sám. Robinson dostal jen tu a tam kolečko, kdežto Karel, který si už zase musil sám nést kufr, nechtěl-li jej nechat stát na silnici, nedostal nic, jako by si byl vzal svůj díl už předem. Zdálo se mu příliš malicherné žebrat o kousek, ale žluč v něm vzkypěla.

Mlha se už docela rozptýlila, v dálce se třpytilo vysoké pohoří, jeho zvlněný hřeben se ztrácel ještě dál ve slunečním oparu. Podél silnice ležela špatně obdělaná pole, táhla se kolem velkých továren, které stály ve volné krajině, temné a plné kouře. V činžácích, podobných kasárnám a bez ladu postavených, se zachvívala spousta oken nejrůznějšími otřesy a záblesky a na všech těch malých, chatrných balkónech se ženy a děti věnovaly rozmanité činnosti, přičemž rozvěšené a rozložené šátky a kusy prádla poletovaly a mocně se vzdouvaly v ranním větru a střídavě ženy i děti zakrývaly nebo odhalovaly. Když člověk odvrátil pohled od domů, viděl, jak vysoko na nebi lítají skřivánci a dole zas vlaštovky, téměř nad hlavami jedoucích lidí.

Mnoho věcí připomínalo Karlovi domov a nevěděl, zda dělá dohře, že opouští New York a jde do vnitrozemí. V New Yorku je moře a možnost vrátit se kdykoli do vlasti. Zastavil se tedy a řekl oběma průvodcům, že má přece jen chuť zůstat v New Yorku. A když ho chtěl Delamarche prostě hnát dál, nedal se a řekl, že má snad ještě právo sám o sobě rozhodovat. Ir musil napřed spor urovnat a vysvětlit, že Butterford je mnohem krásnější než New York, a oba musili Karla ještě hodně prosit, než se znovu vydal na cestu. A ještě ani potom by byl nešel dál, kdyby si neřekl, že je možná pro něho lepší dostat se na místo, kde není taková příležitost k návratu do vlasti. Jistě tam bude lépe pracovat a dostane se spíš kupředu, když se nebude zdržovat zbytečnými myšlenkami.

Teď naopak on poháněl své druhy a ti měli takovou radost z jeho horlivosti, že mu střídavě nesli kufr, aniž je o to musil napřed prosit; a Karel vůbec nechápal, čím je vlastně tak rozradostnil. Šli krajinou, která se mírně zvedala, a když se tu a tam zastavili a ohlédli se, viděli, jak se panorama New Yorku a jeho přístavu rozvíjí do větší a větší šíře. Most, který spojuje New York s Brooklynem, vznášel se jemně nad East Riverem a zachvíval se, když člověk přimhouřil oči. Zdálo se, že na něm není žádný provoz, a pod ním se táhl neoživený, hladký pruh vody. V obou obrovských městech vypadalo všechno prázdné a zbytečně vystavěné. Nebylo skoro rozdílu mezi velkými a malými domy. V nepostřehnutelné hloubi ulic šel asi život po svém dál, ale nad nimi nebylo vidět nic než lehký opar, který byl sice nehybný, ale vypadal, jako by se dal lehce rozptýlit. Dokonce i v přístavu, největším na světě, se rozhostil klid a jen tu a tam se člověku zdálo, patrně ve vzpomínce na to, co dříve

viděl zblízka, že vidí loď, jak zvolna pluje malý kousek cesty. Ale ani tu nebylo možno dlouho sledovat, zmizela z očí a už se nedala najít.
Ale Delamarche a Robinson viděli zřejmě mnohem víc, ukazovali napravo i nalevo a vztaženýma rukama vyznačovali náměstí a zahrady a nazývali je jmény. Nemohli pochopit, že Karel byl přes dva měsíce v New Yorku a že viděl z města sotva co jiného než jedinou ulici. A slíbili mu, že s ním půjdou do New Yorku, až si v Butterfordu vydělají peníze, a že mu ukáží všechny pozoruhodnosti města, hlavně ta místa, kde se člověk může dosyta pobavit. A Robinson spustil z plna hrdla píseň, Delamarche ji provázel tleskáním a Karel v tom poznal operetní popěvek ze své vlasti, který se mu zde s anglickým textem líbil mnohem víc, než se mu kdy líbil doma. Tak si udělali malé představení pod širým nebem, jehož se všichni zúčastnili, jenom to město dole, jež se prý při té melodii dobře baví, patrně o tom vůbec nic nevědělo.
Jednou se Karel zeptal, kde je zasílatelská firma Jakob, a hned viděl, že Delamarchův a Robinsonův ukazovák míří možná na týž bod, možná na body na míle vzdálené. Když potom pokračovali v cestě, zeptal se Karel, kdy nejdřív by se mohli vrátit do New Yorku s dostatečným výdělkem. Delamarche řekl, že to může být docela dobře už za měsíc, neboť v Butterfordu je prý nedostatek dělníků a mzdy jsou vysoké. Dají ovšem své peníze do společné pokladny, aby se mezi nimi jako mezi kamarády vyrovnaly náhodné rozdíly ve výdělku. Společná pokladna se Karlovi nezamlouvala, ačkoli ovšem jako učedník vydělá méně než vyučení dělníci. Mimoto to se Robinson zmínil, že kdyby v Butterfordu nenašli práci, musili by putovat dál, a buď by se někde uchytili jako zemědělští dělníci, nebo by možná šli do kalifornských zlatých rýžovišť, což byl Robinsonův nejmilejší plán, jak se dalo soudit z jeho obšírného vyprávění.
„Proč jste se stal zámečníkem, když teď chcete na zlatá rýžoviště?“ zeptal se Karel, který nerad slyšel, že budou musit dělat tak dlouhé a nejisté cesty.
„Proč jsem se stal zámečníkem?“ řekl Robinson. „Určitě ne proto, aby mé matky syn při tom umřel hlady. Na zlatých rýžovištích se dá hezky vydělat.“
„Dalo se vydělat,“ řekl Delamarche.
„Vydělá se pořád,“ řekl Robinson a vyprávěl o četných známých, kteří přitom zbohatli a stále tam ještě jsou, nehnou ovšem už ani prstem, ale ze starého přátelství by pomohli k bohatství jemu a samozřejmě i jeho kamarádům.
„Však už nějaké místo v Butterfordu splašíme,“ řekl Delamarche a promluvil tím Karlovi z duše, avšak zvlášť přesvědčivě to nevyznělo.
Přes den se zastavili jenom jednou v hostinci a pojedli u stolu, který byl, jak se Karlovi zdálo, ze železa, venku před hostincem skoro syrové maso, jež se nedalo krájet nožem a vidličkou, nýbrž dalo se jenom trhat. Chléb byl válcovitého tvaru a v každé šišce vězel dlouhý nůž. K tomuto jídlu se podávala jakási černá tekutina, která pálila v krku. Delamarchovi a

Robinsonovi však chutnala, často zvedali sklenice a přáli si splnění rozličných přání, přiťukávali si přitom a drželi vždy chvilku sklenice ve vzduchu tak, že se dotýkaly. U vedlejšího stolu seděli dělníci v halenách zastříkaných vápnem a všichni popíjeli stejnou tekutinu. Kolem jezdila spousta aut a vrhala na stoly mračna prachu. Velké noviny šly z ruky do ruky, hovořilo se vzrušeně o stávce stavebních dělníků, občas někdo vyslovil jméno Mack. Karel se na něho vyptával a dověděl se, že to je otec toho Macka, kterého zná, a že je největším stavebním podnikatelem v New Yorku. Stávka ho prý stojí miliony a ohrožuje možná jeho obchodní postavení. Karel nevěřil ani slovo z tohoto tlachání lidí špatně zpravených a zlomyslných.
Ostatně mu ztrpčovalo oběd i to, že bylo velmi pochybné, kdo to jídlo zaplatí. Bylo by přirozené, aby každý zaplatil svůj díl, ale Delamarche i Robinson při jakési příležitosti prohodili, že vydali zbytek svých peněz za poslední nocleh. U nikoho z nich nebylo vidět hodinky, prsten, ani nic jiného, co by se dalo prodat. A Karel jim přece nemohl vyčítat, že něco vydělali na prodeji jeho šatů, to by byla urážka a rozchod navždy. Bylo však podivné, že si ani Delamarche, ani Robinson vůbec nedělali starosti s placením, měli naopak tak dobrou náladu, že se, jak to jen bylo možné, pokoušeli navazovat styky s číšnicí, která pyšně a těžkopádně chodila sem tam mezi stoly. Poněkud uvolněné vlasy jí spadaly po stranách do čela a na tváře a ona je neustále znovu přihlazovala nazpátek tím, že si pod ně vjížděla rukama. Konečně, když čekali, že snad na ně poprvé přátelsky promluví, přistoupila ke stolu, položila na něj obě ruce a zeptala se: „Kdo platí?“ Nikdy nevylétly ruce rychleji než teď ruka Delamarchova a Robinsonova, jež ukázaly na Karla. Karel se nelekl, vždyť to předvídal a nespatřoval v tom nic zlého, že si kamarádi, od nichž přec také očekává výhody, dají od něho zaplatit nějakou maličkost, třebaže by bylo slušnější, kdyby se o té věci byli výslovně domluvili před tímto rozhodným okamžikem. Trapné bylo pouze to, že musil peníze nejdřív vyhrabat z tajné kapsy. Měl původně v úmyslu, že si peníze uschová, až bude nejhůř, a že se tedy zatím postaví jaksi na stejnou úroveň se svými kamarády. Výhoda, kterou Karel získal těmito penězi a především tím, že je kamarádům zatajil, je víc než sdostatek vyrovnána, neboť oni jsou v Americe už od dětství, mají dost znalostí a zkušeností, jak vydělávat peníze, a konečně nepřivykli lepším životním poměrům, než jsou jejich dnešní. Když Karel teď zaplatí, ani tím vlastně své úmysly týkající se peněz neporuší; čtvrtdolar může konec konců postrádat a může tedy položit na stůl čtvrtdolarovou minci a prohlásit, že je to jeho jediný majetek a že je ochoten obětovat jej na společnou cestu do Butterfordu. Na cestu pěšky ta částka také úplně postačí. Nevěděl však, jestli má dost drobných, a ke všemu ty peníze i složené bankovky leží kdesi v hloubi tajné kapsy, ve které se ještě nejspíš něco najde, když člověk vysype celý obsah na stůl. Mimoto by bylo naprosto nevhodné, aby se kamarádi o této tajné kapse vůbec dověděli. Naštěstí se zdálo, že se kamarádi stále ještě zajímají spíš o číšnici než o to, jak Karel sežene peníze k zaplacení. Delamarche přilákal

číšnici mezi sebe a Robinsona tím, že ji vyzval, aby spočítala útratu, a ona se mohla ubránit dotěrnostem těch dvou jenom tak, že jednomu nebo druhému položila dlaň celou plochou na obličej a odstrčila ho. Zatím Karel, rozpálený námahou, shromaždoval pod stolem v jedné ruce peníze, které druhou rukou přehraboval v tajné kapse a po kousku vyndával. Konečně se domníval, ačkoli ještě neznal pořádně americké peníze, že má alespoň podle počtu mincí dostatečnou částku, a položil ji na stůl. Cinkot peněz rázem učinil konec žertům. Ke Karlově zlosti a k úžasu všech se ukázalo, že tu leží skoro celý dolar. Nikdo se sice neptal, proč Karel už dřív nic neřekl o penězích, které by byly stačily na pohodlnou cestu vlakem do Butterfordu, ale Karel byl přesto ve velkých rozpacích. Když bylo jídlo zaplaceno, Karel peníze pomalu zase shrábl, Delamarche mu vzal z ruky ještě jednu minci, kterou potřeboval jako spropitné, objal číšnici, přitiskl ji k sobě a z druhé strany jí podal peníz.

Karel jim byl vděčný, že se, když zas pokračovali v cestě, o penězích už nezmínili, a chvilku pomýšlel dokonce na to, že se jim přizná k celému svému majetku, ale upustil od toho, poněvadž se nenaskytla vhodná příležitost. K večeru se dostali do spíše venkovského, úrodného kraje. Kolem dokola bylo vidět velké lány polí, jež se svou časnou zelení prostíraly po mírných kopcích, bohatá venkovská sídla lemovala silnici a po celé hodiny šli rnezi pozlaceným mřížovím zahrad, několikrát přešli stále touž zvolna plynoucí řeku a mnohokrát slyšeli, jak nad nimi duní vlaky na vznosných viaduktech.

Slunce právě zapadalo za rovným okrajem dalekých lesů, když se vrhli do trávy na vyvýšenině uprostřed skupinky stromů, aby si odpočali po té námaze. Delamarche a Robinson tady leželi a protahovali se ze všech sil. Karel seděl zpříma a díval se na silnici, položenou několik metrů níže, po které se bez přestání, neméně než ve dne, míhala auta, jako by je někdo přesně odpočítaná vysílal odněkud z dálky a někdo jiný je v témže počtu v jiné dálce očekával. Po celý den, od nejčasnějšího rána, Karel neviděl, že by jedno auto zastavilo, že by vystoupil některý cestující.

Robinson navrhl, aby zde strávili noc. Jsou přece všichni dost unaveni a mohou potom vyrazit o to časněji a konečně sotva se jim podaří najít lacinější a příhodnější nocleh, než se úplně setmí. Delamarche souhlasil a jenom Karel se domníval, že je jeho povinností poznamenat, že má dost peněz, aby za všechny zaplatil nocleh třeba i v hotelu. Delamarche řekl, že budou peníze ještě potřebovat, ať jen si je dobře schová. Delamarche ani trochu neskrýval, že už počítají s Karlovými penězi. Když jeho první návrh byl přijat, prohlásil Robinson dál, že se teď ale musí před spaním pořádně najíst, aby se posilnili na zítřek, a že by jeden měl dojít všem pro jídlo do hotelu, jehož jméno „Hotel Occidental" zářilo docela blizoučko u silnice. Jako nejmladší, a protože se stejně nikdo nehlásil, Karel se bez váhání nabídl, že to obstará, a když si poručili slaninu, chléb a pivo, šel do hotelu.

Nablízku bylo jistě velké město, neboť hned v prvním sále hotelu, do něhož Karel vstoupil, byla spousta hlučících lidí a u bufetu, který se táhl podél celé přední stěny a kolem dvou

postranních stěn, nepřetržitě pobíhalo množství číšníků s bílými zástěrami na prsou. Přesto nebylo možno netrpělivé hosty uspokojit a na nejrůznějších místech bylo ustavičně slyšet kletby a rány pěstí na stůl. Karla si nikdo nepovšiml; přímo v sále ani nikdo neobsluhoval, hosté seděli u malinkých stolků, které se téměř ztrácely mezi třemi vedle sebe sedícími návštěvníky, a nosili si z bufetu všechno, nač měli chuť. Na každém stolečku stála velká láhev s olejem, octem nebo něčím podobným, a než hosté začali jíst, polévali si všechna jídla, která si donesli z bufetu. Chtěl-li se Karel vůbec k bufetu dostat, a tam asi potom teprve začnou těžkosti, zvláště když toho tolik objednává, musil se protlačit mezi spoustou stolů, a to se ovšem přes všechnu opatrnost neobešlo bez hrubého obtěžování hostů, kteří však všechno přijímali bez účasti, dokonce i to, že Karel, do něhož strčil jeden host, narazil na stolek a málem jej převrhl. Omluvil se sice, ale patrně mu nerozuměli; ostatně ani on sám nerozuměl za mák tomu, co na něho volali.

U bufetu si s námahou našel malé volné místečko, ale dlouho se odtud nemohl kolem sebe rozhlédnout, protože mu v tom překážely lokty sousedů, opřené o stůl. Bylo tu patrně vůbec zvykem opírat se o lokty a tisknout pěsti na spánky. Karel si vzpomněl na profesora latiny dr. Krumpala, jenž nenáviděl právě tento postoj, vždycky se pokradmu a nečekaně přiblížil a srazil lokty ze stolu tím, že je žertovně podtrhl pravítkem, které se nečekaně objevilo v jeho ruce.

Karel stál těsně přitlačen k bufetu, neboť sotvaže si stoupl do řady, postavili za ním stůl a jeden z hostů, kteří se tam usadili, otíral se svým velkým kloboukem silně o Karlova záda, kdykoli se při řeči jen trochu zaklonil. A přitom byla tak nepatrná naděje, že Karel od číšníka něco dostane, i když ti dva nemotorní sousedé odešli uspokojeni. Několikrát chytil Karel číšníka přes stůl za zástěru, ale ten se vždy s úšklebkem vytrhl. Nikdo se nedal zadržet, jen pobíhali a pobíhali. Kdyby aspoň bylo v Karlově blízkosti něco vhodného k jídlu a pití, byl by to vzal, zeptal se na cenu, položil by peníze na pult a s radostí by odešel. Ale právě před ním ležely pouze mísy s rybami podobnými sleďům, jejichž černé šupiny se na kraji nazlátle leskly. Ty budou asi velmi drahé a sotva by někoho nasytily. Mimo to měl na dosah ruky malé soudky s rumem, ale rum nechtěl kamarádům přinést, mají tak jako tak při každé příležitosti zřejmě spadeno jen na nejkoncentrovanější alkohol, a nechtěl je v tom ještě podporovat.

Karlovi tedy nezbývalo nic jiného než si najít jiné místo a znovu se namáhat. Čas už ale také velmi pokročil. Hodiny na druhém konci sálu, jejichž ručičky se daly pro kouř taktak rozeznat, jen když se člověk dobře podíval, ukazovaly už devět pryč. Jinde u bufetu byla však tlačenice ještě větší než na tom trochu odlehlém místě, kde byl Karel předtím. Kromě toho se sál s přibývajícím večerem víc a víc naplňoval. Neustále přicházeli hlavním vchodem s velkým povykem noví hosté. Na mnoha místech hosté odklidili jídlo z bufetu, jako by tu byli pány oni,

a posadili se na pult a připíjeli si navzájem. Byla to nejlepší místa a byl z nich rozhled po celém sále.
Karel se sice protlačil ještě dál, ale neměl vlastně už naději, že něčeho dosáhne. Vyčítal si, že se nabídl k této pochůzce, ač nezná zdejší poměry. Jeho kamarádi mu plným právem vyčiní, a navíc si ještě pomyslí, že nepřinesl jen proto nic, aby ušetřil. Tam, kde teď stál, jedli lidé sedící kolem stolů teplá masitá jídla s pěknými žlutými brambory, Karel nechápal, jak si to ti lidé opatřili.
Vtom uviděl několik kroků před sebou starší ženu, patřící zřejmě k hotelovému personálu, jež hovořila s jakýmsi hostem a smála se. Přitom se neustále prohrabovala vlásničkou v účesu. Karel se ihned rozhodl, že objedná jídlo u této ženy, už proto, že jako jediná žena v sále tvořila výjimku ze všeobecného hluku a shonu, a pak také z toho prostého důvodu, že byla jedinou zaměstnankyní hotelu, jež byla na dosah ruky, za předpokladu ovšem, že neodběhne za svými záležitostmi při prvním slově, se kterým se na ni obrátí. Ale stal se pravý opak. Karel ji ještě ani neoslovil, jen po ní pátravě pokukoval, když vtom se žena podívala na Karla, jako se člověk někdy uprostřed hovoru ohlédne stranou, přestala hovořit a zeptala se Karla přátelsky, angličtinou jasnou jako sama mluvnice, zda něco hledá.
„Ovšem," řekl Karel, „nemohu tu vůbec nic dostat."
„Tak pojďte se mnou, maličký," řekla, rozloučila se se svým známým, který smekl, což tu vypadalo jako neuvěřitelná zdvořilost, vzala Karla za ruku, šla k bufetu, odstrčila jakéhosi hosta, otevřela sklápěcí dveře u pultu, prošla chodbou za pultem, kde se člověk musil mít na pozoru před neúnavně pobíhajícími číšníky, otevřela dvojité tapetové dveře a už byli ve velkých chladných spižírnách.
„Člověk musí vědět, jak to tu chodí," řekl si Karel.
„Tak copak si přejete?" zeptala se a ochotně se k němu naklonila. Byla velmi tlustá, její tělo se kolébalo, ale obličej byl utvářen téměř jemně, ovšem ve srovnání s tělem. Když Karel spatřil spoustu jídel, jež tu byla pečlivě urovnána v regálech a na stolech, byl téměř v pokušení, aby si rychle vymyslil a objednal vybranější večeři, zvláště když se dalo očekávat, že ho tato vlídná paní obslouží levněji, avšak nenapadlo ho nic vhodného, a jmenoval proto nakonec zase jenom slaninu, chléb a pivo.
„Nic víc?" zeptala se žena.
„Ne, děkuji," řekl Karel, „ale pro tři osoby."
Když se ho paní zeptala na ty druhé dva, řekl jí několika stručnými větami o svých kamarádech a potěšilo ho, že se ho vyptává.
„Ale to je přece jídlo jako pro trestance," řekla paní a zřejmě čekala, jaké bude mít Karel další přání. Karla se však zmocnila obava, že mu paní jídlo daruje a nebude chtít za ně peníze, a proto mlčel. „Hned to tu všechno bude," řekla žena, šla ke stolu, na svou tloušťku podivuhodně hbitě, uřízla dlouhým tenkým nožem, zubatým jako pila, velký kus slaniny silně

prorostlé masem, vzala z přihrádky bochník chleba, zvedla zespodu tři láhve piva, dala všechno do lehkého slaměného košíčku a podala to Karlovi. Mezitím Karlovi vysvětlovala, že ho sem zavedla proto, že potraviny venku na bufetu, třebaže jdou rychle na odbyt, nejsou už nikdy tak čerstvé v tom kouři a v té spoustě výparů. Že však pro ty lidi venku je všechno dobré až dost. Karel teď neříkal už vůbec nic, neboť nevěděl, čím si zasloužil, že ho tak vyznamenává. Myslil na své kamarády, kteří by se možná nedostali až do této spižírny, i když se tak vyznají v Americe, a kteří by se musili spokojit se zkaženými potravinami z bufetu. Ze sálu sem nebylo slyšet ani hlásku, zdi byly zřejmě velmi silné, aby tyto sklepní místnosti byly stále dostatečně chladné. Karel už chvíli držel v ruce slaměný košík, nepomýšlel však na placení a ani se nepohnul. Jenom když paní chtěla ještě dodatečně vložit do koše láhev podobnou těm, které stály venku na stole, poděkoval a zachvěl se.

„Máte před sebou dalekou cestu?" zeptala se paní.

„Až do Butterfordu," odpověděl Karel.

„To je ještě velmi daleko," řekla paní.

„Ještě celý den cesty," řekl Karel.

„Ne dál?" zeptala se paní.

„To ne," řekl Karel.

Paní urovnávala nějaké věci na stolech; vešel číšník, rozhlížel se, jako by něco hledal, paní potom ukázala na velkou mísu plnou sardinek, trochu posypaných petrželkou, a číšník tuto mísu odnesl ve vysoko zdvižených rukou.

„Proč vlastně chcete přenocovat venku?" zeptala se paní. „Máme tady dost místa. Vyspěte se u nás v hotelu."

To znělo velmi lákavě, zvláště když Karel tak špatně spal minulou noc.

„Mám venku zavazadlo," řekl váhavě a trochu ješitně.

„Tak si je sem přineste," řekla paní, „to není na překážku."

„A co moji kamarádi!" řekl Karel a hned si povšiml, že ti ovšem na překážku jsou.

„Ti tady mohou také přenocovat, to se rozumí," řekla paní. „Jen pojďte! Nenechte se tak prosit."

„Moji kamarádi jsou jinak hodní lidé," řekl Karel, „ale nejsou čistotní."

„Vy jste neviděl tu špínu v sále?" zeptala se paní a ušklíbla se. „K nám může opravdu přijít i nejhorší člověk. Dám tedy hned připravit tři postele. Ovšem jen v podkroví, neboť hotel je plně obsazen, já jsem se také odstěhovala do podkroví, ale jistě je to lepší než venku."

„Nemohu přivést své kamarády," řekl Karel. Představil si, jaký povyk by ti dva ztropili na chodbách tohoto pěkného hotelu; Robinson by všechno znečistil a Delamarche by nepochybně obtěžoval i tuto paní.

„Nevím, proč byste nemohl," řekla paní, „ale nechcete-li jinak, nechte tedy kamarády venku a přijďte k nám sám."

„To nejde, to nejde," řekl Karel, „jsou to moji kamarádi a já musím zůstat s nimi."
„Jste vy ale tvrdohlavý," řekla paní a zadívala se jinam, „člověk to s vámi myslí dobře, a vy se bráníte ze všech sil."
Karel to všechno uznával, ale nevěděl si rady a tak už jenom řekl: „Děkuji vám srdečně za vaši laskavost." Potom si vzpomněl, že ještě nezaplatil, a zeptal se, co je dlužen.
„Zaplatíte to, až mi přinesete zpátky ten slaměný košík," řekla paní. „Nejpozději zítra ráno jej potřebuji."
„Prosím," řekl Karel. Paní otevřela dveře, jež vedly přímo ven, a řekla ještě, když Karel vycházel a ukláněl se: „Dobrou noc, neděláte však dobře." Byl už několik kroků od ní, když za ním ještě zavolala: „Na shledanou zítra!"
Sotvaže byl venku, slyšel už zase ze sálu v plné síle hluk, do něhož se teď také mísily zvuky dechového orchestru. Byl rád, že nemusil vycházet sálem. Všech pět poschodí hotelu bylo teď osvětleno, takže silnice před ním byla ozářena v celé šířce. Stále ještě jezdila venku auta, třebaže už nikoli nepřetržitě, vynořovala se z dálky rychleji než ve dne, ohmatávala bílými paprsky svítilen povrch silnice, projížděla světelným pruhem kolem hotelu, v němž jejich světla jako by pohasla, potom se znovu rozzářila a auta ujížděla dál do tmy.
Kamarády zastihl Karel už v tvrdém spánku, však také byl příliš dlouho pryč. Zrovna chtěl přinesené jídlo lákavě rozložit na papíry, které našel v košíku, a vzbudit kamarády, až bude všechno hotovo, když vtom s úlekem viděl, že jeho kufr, který tu nechal zamčený a od něhož měl klíč v kapse, je úplně otevřen a polovina obsahu je roztroušena kolem v trávě.
„Vstávejte!" křičel, „Vy si spíte a zatím tu byli zloději."
„Copak něco chybí?" zeptal se Delamarche. Robinson nebyl ještě úplně vzhůru a už sáhl po pivu.
„Nevím," zvolal Karel, „ale kufr je otevřený. To je přece neopatrnost, lehnout si a spát a nechat tu kufr bez dozoru."
Delamarche a Robinson se smáli a první řekl: „Nesmíte tedy příště zůstávat tak dlouho pryč. Hotel je odtud pár kroků, a vy potřebujete tři hodiny na cestu tam a zpátky. Měli jsme hlad, mysleli jsme si, že možná máte v kufru něco k jídlu, a tak jsme lechtali zámek tak dlouho, až se otevřel. Ale nebylo tam vůbec nic, takže si můžete všechno zase klidně zabalit."
„Tak," řekl Karel, zadíval se upřeně na koš, jenž se rychle prázdnil, a naslouchal podivnému zvuku, který Robinson vyluzoval při pití, jak mu nápoj vnikl nejdřív hluboko do hrdla a pak se zase prudce vracel, až to podivně zahvízdlo, a teprve potom vtekl mocným proudem dolů.
„Už jste dojedli?" zeptal se, když si ti dva na chvilku oddechli.
„Copak vy jste se nenajedl v hotelu?" zeptal se Delamarche, který myslil, že Karel požaduje svůj díl.
„Chcete-li ještě jíst, tak si pospěšte," řekl Karel a šel ke kufru.
„Zdá se, že je náladový," řekl Delamarche Robinsonovi.

„Nejsem náladový," řekl Karel, „ale je to snad správné vypáčit mi za mé nepřítomnosti kufr a vyházet mi věci ven? Vím, mezi kamarády musí člověk leccos snést a byl jsem také na to připraven, ale tohle je příliš. Přespím v hotelu a do Butterfordu nepůjdu. Rychle dojezte, musím vrátit košík."
„Vidíš, Robinsone, tak se mluví," řekl Delamarche, „to je vybrané vyjadřování. Vždyť je to Němec. Tys mě ráno před ním varoval, ale já jsem byl takový bláhový dobrák, a vzal jsem ho přesto s sebou. Důvěřovali jsme mu, vláčeli jsme se s ním celý den, ztratili jsme tím nejmíň půl dne a teď se rozloučí - poněvadž ho tam v hotelu někdo zlákal - jednoduše se rozloučí. Ale protože to je falešný Němec, neudělá to otevřeně, nýbrž hledá si záminku s tím kufrem, a protože to je hrubý Němec, nemůže odejít, aby se nedotkl naší cti a nenazval nás zloději, poněvadž jsme si dovolili malý žertík s jeho kufrem."
Karel, jenž si balil své věci, řekl, aniž se otočil: „Jen si tak mluvte dál a usnadněte mi odchod. Já vím docela dobře, co je to kamarádství. Měl jsem v Evropě také přátele a žádný mi nemůže vyčítat, že bych se k němu zachoval falešně nebo sprostě. Teď ovšem nejsme v žádném spojení, ale vrátím-li se ještě někdy do Evropy, přijmou mě všichni dobře a budou mě hned považovat za přítele. A vás, Delamarchi, a vás, Robinsone, vás že bych zradil, když jste přece byli tak laskaví - a já to nikdy nebudu zastírat -, že jste se mě ujali a dali mi naději na učednické místo v Butterfordu? Ale je v tom něco jiného. Vy nemáte nic, což vás v mých očích ani trochu nesnižuje, ale vy mi závidíte můj malý majetek, a proto se mě snažíte pokořit, a to nemohu snést. A teď, když jste mi vypáčili kufr, neomluvíte se ani slůvkem, a ještě mi nadáváte a nadáváte i mému národu - tím mi ale také berete každou možnost, abych s vámi zůstal. Ostatně vás, Robinsone, se to všechno vlastně ani netýká. Vašemu charakteru bych vytkl jen to, že jste příliš závislý na Delamarchovi."
„Teď aspoň vidíme," řekl Delamarche, přistoupil ke Karlovi a lehce do něho strčil, jako by ho chtěl upozornit, „teď aspoň vidíme, jak jste se vybarvil. Celý den jste za mnou chodil, držel jste se mě za rukáv, opičil jste se po mně každým pohybem a byl jste zticha jako pěna. A teď, když cítíte, že máte v hotelu nějakou oporu, začínáte se naparovat. Jste zkrátka malý filuta a já ještě ani nevím, jestli si to necháme jen tak beze všeho líbit. Jestli nebudeme chtít odměnu za to, co jste přes den od nás odkoukal. Ty, Robinsone, on si myslí, že mu závidíme majetek. Jeden den práce v Butterfordu - o Kalifornii ani nemluvím - a máme desetkrát víc, než jste nám ukázal a než snad máte ještě schováno v podšívce kabátu. Tak si jen hezky dejte pozor na hubu!"
Karel se zvedl od kufru a spatřil, že se teď k němu také blíží Robinson, rozespalý, avšak trochu oživlý po pivu. „Kdybych tu zůstal ještě dál," řekl, „mohl bych se snad dočkat ještě dalších překvapení. Zdá se, že máte chuť mě spráskat."
„Každá trpělivost má své meze," řekl Robinson.

„Vy raději mlčte, Robinsone," řekl Karel a nespouštěl Delamarche z očí, „v nitru mi přece jen dáváte za pravdu, ale navenek musíte být při Delamarchovi!"
„Chcete ho snad podplatit?" zeptal se Delamarche.
„Ani mě nenapadne," řekl Karel. „Jsem šťasten, že odcházím, a nechci už mít s nikým z vás nic společného. Jen jedno chci ještě říci, vyčtli jste mi, že mám peníze a že jsem je před vámi schoval. Dejme tomu, že je to tak; nebylo to snad velmi správné vůči lidem, které znám teprve několik hodin, a nepotvrzujete mi ještě teď svým chováním, že jsem jednal správně?"
„Jen buď klidný," řekl Delamarche Robinsonovi, ačkoli ten se ani nehnul. Potom se zeptal Karla: „Když už jste tak nestydatě upřímný, buďte ještě upřímnější, jak tu tak hezky spolu stojíme, a přiznejte se, proč vlastně chcete do hotelu." Karel musil ustoupit o krok zpátky přes kufr, tak blízko k němu Delamarche přistoupil. Ale Delamarche se tím nedal zmást, odstrčil kufr stranou, pokročil dopředu, šlápl přitom na bílou náprsenku, která zůstala ležet v trávě, a opakoval svou otázku.
Jakoby v odpověď stoupal od silnice nahoru ke skupině jakýsi muž s jasně zářící kapesní svítilnou. Byl to číšník z hotelu. Sotvaže Karla spatřil, řekl: „Už téměř půl hodiny vás hledám. Všechny náspy po obou stranách silnice jsem už prohledal. Paní vrchní kuchařka vám vzkazuje, že naléhavě potřebuje slaměný košík, který vám půjčila."
„Tady je," řekl Karel hlasem, jenž se chvěl rozčilením. Delamarche a Robinson ustoupili se zdánlivou skromností stranou, jak to vždy dělali před cizími lidmi lepšího postavení.
Číšník si vzal košík a řekl: „Pak se paní vrchní kuchařka nechá ptát, zda jste si to nerozmyslil, a přece jen snad nechcete přespat v hotelu. Také druzí dva pánové by byli vítáni, chcete-li je vzít s sebou. Postele jsou už připraveny. Dnes je sice teplá noc, ale není ani trochu bezpečné spát zde na stráni, jsou tu občas hadi."
„Když je paní vrchní kuchařka tak laskavá, tak tedy její pozvání přijmu," řekl Karel a čekal, jak se vyjádří jeho kamarádi. Ale Robinson jenom tupě stál a Delamarche měl ruce v kapsách a díval se vzhůru ke hvězdám. Oba zřejmě spoléhali na to, že je Karel beze všeho vezme s sebou.
„V tom případě," řekl číšník, „mám příkaz dovést vás do hotelu a odnést vaše zavazadlo."
„Pak tedy prosím, počkejte ještě okamžik," řekl Karel a shýbl se, aby složil do kufru těch několik věcí, které ještě ležely kolem.
Najednou se vzpřímil. Chyběla fotografie. Ležela docela nahoře v kufru, a teď ne a ne ji najít. Všechno tu bylo, jen fotografie scházela. „Nemohu najít fotografii," řekl prosebně Delamarchovi.
„Jakou fotografii?" zeptal se Delamarche.
„Fotografii mých rodičů," řekl Karel.
„My jsme žádnou fotografii neviděli," řekl Delamarche.
„Žádná fotografie tam nebyla, pane Rossmanne," potvrzoval také Robinson.

„Ale to přece není možné,“ řekl Karel, podíval se na číšníka, jako by hledal pomoc, a číšník přistoupil blíž. „Ležela nahoře, a teď je pryč. Kdybyste si byli raději ten žert s kufrem odpustili.“
„Omyl je naprosto vyloučen,“ řekl Delamarche, „v kufru nebyla žádná fotografie.“
„Byla pro mne důležitější než všechno ostatní, co mám v kufru,“ řekl Karel číšníkovi, který chodil kolem a hledal v trávě. „Je totiž nenahraditelná, žádnou jinou už nedostanu.“ A když číšník nechal marného hledání, řekl ještě: „Byl to jediný obrázek rodičů, který jsem měl.“
Na to řekl číšník hlasitě a zcela nepokrytě: „Snad bychom mohli ještě prohledat kapsy těch pánů.“
„Ano,“ řekl Karel, „musím tu fotografii najít. Ale než začnu prohledávat kapsy, řeknu ještě, že ten, kdo mi fotografii dobrovolně vydá, dostane celý kufr se vším všudy.“ Chvíli všichni mlčeli a pak řekl Karel číšníkovi: „Moji kamarádi si tedy zřejmě přejí kapesní prohlídku. Ale ještě i teď slibuji celý kufr tomu, v jehož kapse se fotografie najde. Víc dělat nemohu.“
Číšník začal hned prohledávat Delamarche, neboť se mu zdálo, že s ním bude těžší práce než s Robinsonem; toho přenechal Karlovi. Upozornil Karla na to, že je třeba prohledat oba zároveň, protože jinak by jeden z nich mohl fotografii nepozorovaně zašantročit. Hned prvním hmatem našel Karel v Robinsonově kapse svou kravatu, ale nevzal si ji a zavolal na číšníka: „Ať už u Delamarche najdete cokoli, nechte mu to, prosím, všechno. Nechci nic než tu fotografii, jenom tu fotografii.“
Při prohledávání náprsních kapes zavadil Karel rukou o teplou, tučnou hruď Robinsonovu a uvědomil se, že se možná dopouští na svých kamarádech velkého bezpráví. Pospíchal tedy, jak mohl. Všechno bylo ostatně marné, ani u Robinsona, ani u Delamarche se fotografie nenašla.
„Není to nic platné,“ řekl číšník.
„Asi fotografii roztrhali a pak zahodili,“ řekl Karel. „Myslil jsem, že jsou mými přáteli, ale potají mi chtěli jen škodit. Robinson ani tolik ne, toho by vůbec nenapadlo, že ta fotografie má pro mne takovou cenu, ale zato Delamarche.“ Karel viděl před sebou jenom číšníka, jehož svítilna osvětlovala malý kruh, kdežto všechno ostatní, také Delamarche a Robinson, bylo v hluboké tmě.
Nebylo ovšem už ani řeči o tom, že by ti dva mohli jít s ním do hotelu. Číšník si hodil kufr na rameno, Karel vzal slaměný košík a šli. Karel byl už na silnici, když se vytrhl ze zamyšlení, zastavil se a zavolal nahoru do tmy: „Poslyšte, má-li snad některý z vás přece jen tu fotografii a chce-li mi ji přinést do hotelu - pořád ještě dostane ten kufr a přísahám, že ho neudám.“ Dolů vlastně žádná odpověď nedolehla, bylo slyšet pouze jedno přerušené slovo, začátek Robinsonova zvolání, Delamarche mu však zřejmě ihned zacpal ústa. Karel čekal ještě drahnou chvíli, zda se ti dva nahoře přece jen ještě nerozhodnou jinak. Dvakrát vždy po

chvíli zavolal: „Stále jsem ještě tady!“ Ale neozvalo se ani hlesnutí, jen jednou se skutálel kámen ze svahu, možná že náhodou, možná že jej někdo hodil a minul se cíle.

HOTEL OCCIDENTAL

V hotelu zavedli Karla ihned do jakési kanceláře, kde vrchní kuchařka diktovala se zápisníkem v ruce mladé písařce nějaký dopis. Naprosto přesné diktování a pravidelné, hbité údery přehlušovaly jen chvílemi slyšitelný tikot nástěnných hodin, které ukazovaly už skoro půl dvanácté. „Tak!“ řekla vrchní kuchařka, sklapla zápisník, písařka vyskočila a přikryla stroj dřevěným poklopem, nespouštějíc při této mechanické práci z Karla oči. Vypadala ještě jako školačka. Měla velmi pečlivě vyžehlenou zástěru, na ramenou dokonce zřasenou, vysoko vyčesané vlasy, a po těchto podrobnostech překvapoval pohled na její vážnou tvář. Uklonila se nejdříve vrchní kuchařce, potom Karlovi, vzdálila se a Karel bezděky tázavě pohlédl na vrchní kuchařku.

„To je ale hezké, že jste přece jen přišel,“ řekla vrchní kuchařka. „A vaši kamarádi?“

„Nevzal jsem je s sebou,“ řekl Karel.

„Ti asi vyrazí velmi časně,“ řekla vrchní kuchařka, jako by si to chtěla vysvětlit.

„Vždyť se jistě domnívá, že s nimi půjdu i já,“ myslil si Karel a řekl proto, aby bylo naprosto jasno: „Rozešli jsme se ve zlém.“

Zdálo se, že to vrchní kuchařka pokládá za příjemnou zprávu. „Tak jste tedy volný?“ zeptala se.

„Ano, volný,“ řekl Karel a připadalo mu to úplně bezvýznamné.

„Poslyšte, nechtěl byste nastoupit místo tady v hotelu?“ zeptala se vrchní kuchařka.

„Velmi rád,“ řekl Karel, „znám toho ale hrozně málo. Neumím na příklad ani psát na stroji.“

„Na tom tolik nesejde,“ řekla vrchní kuchařka. „Prozatím byste tedy zastával jenom docela skromné místo a musil byste se snažit, abyste to pílí a pozorností přivedl dál. Rozhodně však si myslím, že bude pro vás lepší a vhodnější, když se někde usadíte, než takhle se toulat světem. Mám dojem, že se k tomu nehodíte.“

„Tohle všechno by schválil i strýc,“ řekl si Karel a přikývl na souhlas. Zároveň si vzpomněl, že se ještě ani kuchařce nepředstavil, ačkoli se o něho tolik stará. „Promiňte, prosím,“ řekl, „že jsem se ještě ani nepředstavil, jmenuji se Karel Rossmann.“

„Vy jste Němec, že ano?“

„Ano,“ řekl Karel, „nejsem ještě dlouho v Americe.“

„Odkudpak jste?“

„Z Prahy v Čechách,“ řekl Karel.

„Podívejme se,“ zvolala vrchní kuchařka německy se silným anglickým přízvukem a skoro zdvihla ruce, „to jsme tedy krajané, já se jmenuji Grete Mitzelbachová a jsem z Vídně. A Prahu výborně znám, vždyť jsem byla půl roku zaměstnána ve Zlaté Huse na Václavském náměstí. To je ale náhoda!“

„Kdy to bylo?“ zeptal se Karel.

„To už je hodně, hodně dávno.“

„Stará Zlatá Husa,“ řekl Karel, „byla před dvěma lety zbourána.“

„No ovšem,“ řekla vrchní kuchařka, pohroužena do vzpomínek na zašlé časy.

Najednou však zase oživla, vzala Karla za ruce a zvolala: „Teď, když se ukázalo, že jste můj krajan, nesmíte ani za nic odejít. To mi nesmíte udělat. Měl byste na příklad chuť stát se liftboyem? Řekněte jen ano, a budete jím. Až se trochu rozhlédnete, poznáte, že to není zvlášť lehké dostat takové místo, neboť je to nejlepší začátek, jaký si můžete představit. Přijdete do styku se všemi hosty, jste pořád na očích, dostanete drobné úkoly, zkrátka máte každý den možnost, abyste se dostal k něčemu lepšímu. Všechno ostatní nechte na starosti mně.“

„Byl bych docela rád liftboyem,“ řekl Karel po malé pomlce. Bylo by velmi bláhové, kdyby něco namítal proti místu liftboye, protože má pět tříd gymnasia. Těch pět tříd gymnasia by zde v Americe mohlo být spíše důvodem, aby se za ně styděl. Liftboyové se ostatně Karlovi vždy líbili, připadali mu jako ozdoba hotelu.

„Nevyžadují se jazykové znalosti?“ zeptal se ještě.

„Mluvíte německy a krásně anglicky, to úplně stačí.“

„Anglicky jsem se naučil teprve v Americe, za dva a půl měsíce,“ řekl Karel, myslil si, že nesmí zamlčet svou jedinou přednost.

„Už to vás dost doporučuje,“ řekla vrchní kuchařka. „Když si pomyslím, jaké potíže jsem měla s angličtinou. To už je ovšem dobrých třicet let. Zrovna včera jsem o tom mluvila. Včera jsem totiž měla padesáté narozeniny.“ A pokoušela se s úsměvem vyčíst z Karlovy tváře dojem, jakým na něho působí tento důstojný věk.

„Pak vám přeji hodně štěstí,“ řekl Karel.

„To může člověk vždycky potřebovat,“ řekla, potřásla Karlovi rukou a zase se trochu roztesknila nad tím starým úslovím z vlasti, které ji napadlo, když mluvila německy.

„Ale já vás tu zdržuji,“ zvolala pak. „A vy jste jistě velmi unaven a ve dne si to také můžeme všechno povědět mnohem lépe. Samou radostí, že jsem se setkala s krajanem, na nic nemyslím. Pojďte, zavedu vás do vašeho pokoje.“

„Mám ještě jednu prosbu, paní vrchní kuchařko,“ řekl Karel, když spatřil telefonní aparát, který stál na stole, „možná že mi zítra, snad časně zrána, moji bývalí kamarádi přinesou fotografii, kterou nutně potřebuji. Byla byste tak laskava a zatelefonovala vrátnému, aby ty lidi poslal ke mně nebo mě dal zavolat?“

„Jistěže,“ řekla vrchní kuchařka, „ale nestačilo by, kdyby si tu fotografii od nich vzal vrátný? A jaká je to fotografie, smím-li se ptát?“

„Je to fotografie mých rodičů,“ řekl Karel. „Ne, musím s těmi lidmi mluvit sám.“ Vrchní kuchařka neříkala už nic a zavolala telefonem do vrátnice příslušný příkaz, přičemž uvedla číslo 536 jako číslo Karlova pokoje.

Vyšli pak dveřmi proti vchodu na malou chodbu; malý liftboy se tu opíral o zábradlí výtahu a spal. „Můžeme se obsloužit sami," řekla vrchní kuchařka tiše a nechala Karla nastoupit do výtahu. „Deseti až dvanáctihodinová pracovní doba je přece jen trochu moc pro takového chlapce," řekla pak, když jeli nahoru. „V Americe je to zvláštní. Na příklad tady ten malý chlapec, přijel sem teprve před půl rokem se svými rodiči, je to Ital. Teď vypadá, jako by tu práci nemohl vůbec vydržet, nemá už v obličeji kousek masa, usíná ve službě, ačkoli je od přirozenosti velmi ochotný - ale jen co si odslouží ještě půl roku zde nebo někde jinde v Americe, všechno lehko vydrží, a za pět let z něho bude silný muž. Podobné příklady bych vám mohla vyprávět celé hodiny. Přitom ani nemyslím na vás, neboť vy jste silný mladík; je vám sedmnáct let, že ano?"

„Příští měsíc mi bude šestnáct," odpověděl Karel.

„Dokonce teprv šestnáct!" řekla vrchní kuchařka. „Tak jen hlavu vzhůru!"

Nahoře zavedla Karla do pokoje, který byl sice už v podkroví a měl jednu stěnu šikmou, ale jinak, když se rozsvítily obě žárovky, vypadal velmi útulně. „Nelekejte se toho zařízení," řekla vrchní kuchařka, „to není totiž hotelový pokoj, nýbrž jeden pokoj z mého bytu, který má tři pokoje, takže mi vůbec nepřekážíte. Zamknu spojovací dveře, abyste byl zcela nerušen. Zítra ovšem jako nový hotelový zaměstnanec dostanete svůj vlastní pokojík. Kdybyste byl přišel se svými kamarády, byla bych vás uložila ve společné ložnici podomků, ale když jste sám, myslím si, že se vám tu bude líbit lépe, i když musíte ležet jenom na pohovce. A teď dobře spěte, abyste se posilnil do služby. Zítra to ještě nebude tak zlé."

„Děkuji vám mnohokrát za vaši laskavost."

„Počkejte," řekla a zastavila se u východu, „tady byste byl moc brzo vzhůru." A šla k postranním dveřím, zaklepala a zavolala: „Terezo!"

„Prosím, paní vrchní kuchařko," ozval se hlas malé písařky.

„Až mě půjdeš ráno budit, musíš jít chodbou, tady v pokoji spí host. Je hrozně unaven." Usmála se na Karla, když to říkala.

„Rozumělas?"

„Ano, paní vrchní kuchařko."

„Tak tedy dobrou noc!"

„Dobrou noc přeji."

„Já totiž," řekla paní vrchní kuchařka na vysvětlenou, „už několik let neobyčejně špatně spím. Mohu teď být se svým postavením spokojena a nemám vlastně ani zapotřebí si dělat starosti. Jistě to jsou následky dřívějšího trápení, že trpím takovou nespavostí. Usnu-li ve tři hodiny ráno, mohu být ráda. Protože ale musím být už zase v pět, nejpozději o půl šesté na místě, musím se dávat budit, a to zvlášť opatrně, abych nebyla ještě nervosnější, než už jsem. A proto právě mě budí Tereza. Ale teď už víte opravdu všechno, a já se odtud ne a ne hnout. Dobrou noc!" A přes svou váhu byla téměř mžikem z pokoje.

Karel se těšil na spánek, neboť ten den ho velmi unavil. A příjemnější prostředí pro dlouhý, nerušený spánek si ani nemohl přát. Pokoj nebyl sice určen za ložnici, byl to spíše obývací pokoj, nebo správněji přijímací pokoj vrchní kuchařky a jen na tento večer sem dali zvlášť pro něho umývací stolek, ale přesto si Karel nepřipadal jako vetřelec, nýbrž měl naopak pocit, že je o něho dobře postaráno. Jeho kufr tu stál v pořádku a jistě dlouho nebyl bezpečněji schován. Na nízké skřínce se zásuvkami, přes kterou byla přehozena řídce pletená vlněná pokrývka, stály různé fotografie, zarámované a zasklené; když si Karel prohlížel pokoj, zastavil se u nich a díval se na ně. Byly to ponejvíce staré fotografie a ukazovaly většinou dívky v nemoderních nepohodlných šatech, s lehce nasazenými, malými, ale vysokými kloboučky, opírající se pravou rukou o slunečník, tváří byly obráceny k pozorovateli, a přesto se mu jejich pohled vyhýbal. Mezi fotografiemi mužů vzbudil Karlovu pozornost zejména obrázek mladého vojáka, který si položil čapku na stolek a stál rovně jako svíce, s bujnými černými vlasy, a byl pln pyšného, ale potlačovaného smíchu. Knoflíky jeho stejnokroje byly na fotografii dodatečně pozlaceny. Všechny tyto fotografie pocházely ještě asi z Evropy, Karel by si to pravděpodobně mohl přesně přečíst na zadní straně, ale nechtěl je brát do ruky. Právě tak, jak tu stojí ty fotografie, chtěl by také on vystavit fotografii rodičů, až bude mít svůj pokoj.

Omyl si důkladně celé tělo, kvůli své sousedce se snažil, aby ho pokud možno nebylo slyšet, a zrovna se natáhl na pohovku a předem vychutnával spánek, když vtom se mu zdálo, že slyší slabé klepání na dveře. Nedalo se hned zjistit, na které dveře to bylo, mohl to také být jenom náhodný šramot. Klepání se také hned neopakovalo a Karel už téměř spal, když se ozvalo znova. Teď však už nebylo pochyb, že to je klepání a že přichází od písařčiných dveří. Karel běžel po špičkách ke dveřím a zeptal se tak tiše, že by to nemohlo nikoho vzbudit, i kdyby přece jen někdo vedle spal: „Přejete si něco?"

Okamžitě a stejně tiše se ozvala odpověď: „Neotevřel byste dveře? Klíč je na vaší straně."

„Prosím," řekl Karel, „musím se jenom napřed obléknout."

Nastala malá pomlka, pak uslyšel: „To není nutné. Otevřte a lehněte si do postele, já chvilku počkám."

„Dobře," řekl Karel a také to udělal, jen ještě rozsvítil elektrické světlo. „Už ležím," řekl pak poněkud hlasitěji. Vtom už také vyšla ze svého tmavého pokoje malá písařka, oblečená přesně tak jako dole v kanceláři, zřejmě celou tu dobu nepomyslila na spaní.

„Prosím mnokrát za prominutí," řekla a stála trochu sehnuta před Karlovým lůžkem, „a neprozraďte mě, prosím. Nechci vás také dlouho vyrušovat, vím, že jste strašně unaven."

„Není to tak zlé," řekl Karel, „ale snad jsem se měl přece jen raději obléknout." Musil ležet natažen, aby mohl být přikryt až ke krku, neboť neměl noční košili.

„Vždyť zůstanu jenom chvilku," řekla a přitáhla si židli. „Mohu se posadit k pohovce?"

Karel přikývl. Tu si sedla tak těsně k pohovce, že se Karel musil odtáhnout ke zdi, aby se na ni mohl dívat. Měla kulatý pravidelný obličej, jen čelo měla neobyčejně vysoké, ale bylo to možná také jenom účesem, který jí zrovna neslušel. Byla oblečena velmi čistě a pečlivě. V levé ruce mačkala kapesník.

„Zůstanete tu dlouho?“ zeptala se.

„Ještě to není docela jisté,“ odpověděl Karel, „ale myslím, že tu zůstanu.“

„To by totiž bylo velmi krásné,“ řekla a přejela si tvář kapesníkem, „jsem tu totiž tak sama.“

„To se divím,“ řekl Karel. „Paní vrchní kuchařka je na vás přece velmi vlídná. Nejedná s vámi vůbec jako se zaměstnankyní. Už jsem si myslil, že jste příbuzné.“

„Ach ne,“ řekla, „jmenuji se Tereza Berchtoldová, a jsem z Pomořan.“

Také Karel se představil. Tu se po prvé na něho naplno podívala, jako by se trochu odcizil tím, že vyslovil své jméno. Chvilku mlčeli. Potom řekla: „Nemyslete si, že jsem nevděčná. Bez paní vrchní kuchařky bych na tom přece byla daleko hůř. Pomáhala jsem tady dříve v hotelové kuchyni a už mi hrozilo, že budu propuštěna, protože jsem nemohla zastat tu těžkou práci. Mají tu příliš velké požadavky. Před měsícem omdlelo jedno děvče z kuchyně jenom z té námahy a leželo pak čtrnáct dní v nemocnici. A já nejsem zvlášť silná, dříve jsem hodně stonala a tím jsem se trochu opozdila ve vývoji; sotva byste řekl, že už mi je osmnáct. Ale teď už jsem silnější.“

„Tady je jistě hodně namáhavá práce,“ řekl Karel. „Teď jsem dole viděl jednoho chlapce, jak spí ve stoje u výtahu.“

„A přitom jsou na tom liftboyové ještě nejlíp,“ řekla, „ti si vydělají na spropitném hezké peníze, a přitom se ani zdaleka tolik nenadřou jako ti v kuchyni. Ale já jsem měla opravdu štěstí, paní vrchní kuchařka potřebovala jednou nějaké děvče, aby upravilo ubrousky pro banket, poslala k nám dolů do kuchyně, je nás tu na padesát děvčat, byla jsem právě po ruce a ona byla se mnou velmi spokojena, neboť ve skládání ubrousků jsem se vždycky vyznala. A tak si mě od té doby ponechala u sebe a pomalu mě vycvičila na svou sekretářku. Při tom jsem se hodně naučila.“

„Copak je tu tolik psaní?“ ptal se Karel.

„Ach, velmi mnoho,“ odpověděla, „to si pravděpodobně neumíte ani představit. Viděl jste přece, že jsem dnes pracovala do půl dvanácté, a dnes není žádný zvláštní den. Nepíši ovšem stále, mám také hodně pochůzek ve městě.“

„Jakpak se jmenuje to město?“ zeptal se Karel.

„To vy nevíte?“ řekla, „Ramses.“

„Je to velké město?“ zeptal se Karel.

„Hodně velké,“ odpověděla, „nechodím tam ráda. Ale opravdu nechcete ještě spát?“

„Ne, ne,“ řekl Karel, „vždyť ještě vůbec nevím, proč jste sem přišla.“

„Protože si nemám s kým promluvit. Nejsem přecitlivělá, ale když člověk opravdu nikoho nemá, je šťasten, když ho aspoň někdo vyslechne. Viděla jsem vás už dole v sále, šla jsem právě pro paní vrchní kuchařku, když vás vedla do spižírny."

„To je hrozný sál," řekl Karel.

„Už to ani nepozoruji," odpověděla. „Ale chtěla jsem jen říci, že paní vrchní kuchařka je ke mně tak laskavá, jako byla jen moje matka. V našem postavení je však přece jen příliš velký rozdíl, abych s ní mohla volně mluvit. Měla jsem dříve dobré přítelkyně mezi děvčaty v kuchyni, ale ty už tu dávno nejsou a ta nová děvčata sotva znám. Mnohdy mi také připadá, že mě má nynější práce namáhá víc než ta dřívější, že ji přitom ani nevykonávám tak dobře jako tamtu a že mě paní vrchní kuchařka ponechává na mém místě jenom ze soucitu. Konec konců člověk musí mít opravdu lepší školní vzdělání, aby mohl být sekretářkou. Je to hřích, že to říkám, ale velice často se bojím, že se zblázním. Proboha," řekla náhle mnohem rychleji a letmo se dotkla Karlova ramene, protože měl ruce pod přikrývkou, „nesmíte však o tom říci paní vrchní kuchařce ani slovo, jinak jsem opravdu ztracena. Kdybych ji kromě těch nepříjemností, jež jí působím svou prací, také ještě zarmoutila, to už by opravdu bylo příliš."

„To je samozřejmé, že jí nic neřeknu," odpověděl Karel.

„Tak dobře," řekla, „a zůstaňte tady. Byla bych ráda, kdybyste tu zůstal, a budete-li chtít, mohli bychom být kamarády. Hned jak jsem vás po prvé uviděla, pojala jsem k vám důvěru. A přesto, představte si, tak jsem špatná - dostala jsem také strach, že by vás paní vrchní kuchařka mohla místo mne udělat svým tajemníkem a mne že by propustila. Teprve když jsem tu dlouho seděla sama, zatím co jste byl dole v kanceláři, rozvážila jsem si tu věc tak, že by to bylo dokonce velmi dobré, kdybyste mou práci dělal vy, neboť vy byste jí jistě lépe rozuměl. Kdybyste nechtěl dělat pochůzky po městě, mohla bych si tuto práci ponechat já. Ale jinak bych jistě byla mnohem užitečnější v kuchyni, zvláště když jsem už také trochu zesílila."

„Už je to zařízeno," řekl Karel, „já budu liftboyem a vy zůstanete sekretářkou. Jestli ale paní vrchní kuchařce jen v nejmenším naznačíte své plány, prozradím i to ostatní, co jste mi dnes řekla, třebaže by mě to velmi mrzelo."

Tento tón Terezu tak rozrušil že padla u postele na kolena a s nářekm zabořila obličej do podušek.

„Vždyť já nic neprozradím," řekl Karel, „ale vy nesmíte také nic říci."

Teď už nemohl zůstat docela schován pod přikrývkou, pohladil děvčeti trochu ruku, nepřipadl na nic vhodného, co by jí mohl říci, a jen si pomyslil, že se tu krušně žije. Konečně se uklidnila aspoň natolik, že se zastyděla za svůj pláč, pohlédla vděčně na Karla, domlouvala mu, aby zítra zůstal dlouho ležet, a slíbila, že přijde kolem osmé hodiny nahoru a vzbudí ho, bude-li mít kdy.

„Vy dovedete tak příjemně budit," řekl Karel.

„Ano, některé věci dovedu," řekla, na rozloučenou zlehka přejela rukou po jeho přikrývce a odběhla do svého pokoje.
Druhého dne trval Karel na tom, že hned nastoupí službu, ačkoli mu vrchní kuchařka chtěla dát ten den volna, aby si mohl prohlédnout Ramses. Ale Karel jasně prohlásil, že k tomu se ještě naskytne příležitost, teď že je pro něho důležitější, aby začal pracovat, neboť už v Evropě zbytečně přerušil práci zaměřenou k jinému cíli a začíná jako liftboy ve věku, kdy aspoň ti zdatnější hoši se přirozeným postupem pomalu dostávají k významnější práci. Že je docela správné, když začíná jako liftboy, ale stejně správné je, že si musí zvlášť pospíšit. Za těchto okolností by ho prohlídka města ani trochu netěšila. Nemohl se odhodlat ani ke krátké procházce, na kterou ho vyzvala Tereza. Stále mu tanulo na mysli, že by to s ním nakonec mohlo dopadnout tak jako s Delamarchem a Robinsonem, když se nepřičiní.
U hotelového krejčího si zkusil uniformu liftboye, jež byla velmi skvostně vyzdobena zlatými knoflíky a zlatými šňůrkami, ale když si ji oblékal, přece ho trochu zamrazilo, neboť zvláště v podpaždí byl kabátek studený, tvrdý a tak zvlhlý potem liftboyů, kteří jej nosili před ním, že se nedal vůbec vysušit. Bylo také třeba uniformu pro Karla zvlášť upravit, zejména povolit v prsou, neboť ani jedna z deseti uniforem, které tu byly, mu nepadla ani přibližně. I když se na uniformě musilo šít a i když mistr byl zřejmě velký puntičkář - dvakrát mrštil už odevzdanou uniformou, až letěla zpátky do dílny - bylo všecko hotovo za necelých pět minut a Karel odešel z dílny už jako liftboy v přiléhavých kalhotách a v kabátku, který mu byl velmi těsný, ač mistr Karla rozhodně ujišťoval o pravém opaku, a který ho neustále sváděl k dechovým cvičením, protože se chtěl přesvědčit, zda může ještě dýchat.
Potom se hlásil u vrchního číšníka, jemuž měl podléhat, u štíhlého, hezkého muže s velkým nosem, kterému bylo už asi přes čtyřicet. Neměl kdy, aby s Karlem aspoň trochu pohovořil, a zazvonil prostě na liftboye, náhodou právě na toho, kterého Karel viděl už včera. Vrchní číšník mu říkal pouze křestním jménem, Giacomo, ale to se Karel dověděl teprve později, neboť v anglické výslovnosti se to jméno nedalo rozeznat. Tento hoch dostal teď příkaz, aby Karlovi ukázal, co je pro službu u výtahu třeba, ale byl tak plachý a uspěchaný, že se to Karel stěží dověděl, ačkoli bylo vlastně třeba ukázat jen pár maličkostí. Giacoma jistě také rozzlobilo, že musil, zřejmě kvůli Karlovi, zanechat služby u výtahu a že byl přidělen k ruce pokojským, což se mu podle určitých zkušeností, jež však zamlčel, zdálo potupné. Karla především zklamalo to, že liftboy přijde do styku se strojním zařízením výtahu jen natolik, že je uvádí do pohybu pouhým stisknutím knoflíku. Opravy hnacího zařízení provádějí naprosto výhradně hoteloví strojníci, takže na příklad Giacomo sloužil sice u výtahu už půl roku, ale nikdy nespatřil na vlastní oči ani hnací zařízení ve sklepě, ani strojní zařízení uvnitř
výtahu, ačkoli by se byl velmi rád na ně podíval, jak výslovně řekl. Celkem to byla jednotvárná služba, a poněvadž se pracovalo dvanáct hodin, střídavě ve dne a v noci, byla

tak namáhavá, že se podle Giacomových slov nedala vůbec vydržet, jestliže si člověk nedovedl na několik minut zdřímnout stoje.

Karel na to neřekl nic, ale dobře chápal, že právě toto umění stálo Giacoma místo.

Karel velmi uvítal, že výtah, který má na starosti, je určen jen pro nejvyšší poschodí, a že proto nepřijde do styku s nejnáročnějšími boháči. Nemohl se tu ovšem zase tolik naučit jako jinde a bylo to dobré jen pro začátek.

Už po prvním týdnu Karel poznal, že tu službu plně zastane. Mosaz jeho výtahu byla vzorně vycíděna, žádný z třiceti ostatních výtahů se s ním nemohl srovnávat, a snad by se třpytil ještě víc, kdyby hoch, který s ním měl službu u téhož výtahu, byl aspoň přibližně tak pilný a kdyby se ve své nedbalosti nespoléhal na Karlovu píli. Byl to rodilý Američan jménem Renell, ješitný hoch s tmavýma očima a s hladkými, trochu propadlými tvářemi. Měl vlastní elegantní oblek a spěchal v něm lehce navoněn do města, když měl večer volno; občas také Karla poprosil, aby ho večer zastupoval, protože prý musí odejít za rodinnými záležitostmi, a málo se staral, že jeho vzezření usvědčuje všechny takové výmluvy ze lži. Přesto ho měl Karel docela rád a těšilo ho, když s ním Renell za takových večerů chvilku postál dole u výtahu, než odešel ve svém vycházkovém obleku, když se ještě trochu omlouval, zatím co si natahoval rukavice, a potom odcházel chodbou. Karel mu ostatně chtěl tímto zastupováním jenom prokázat laskavost, jak se mu to zpočátku zdálo samozřejmé vůči staršímu kolegovi, ale nechtěl, aby se to stalo zvykem, neboť to neustálé ježdění výtahem ho dost zmáhalo a zvláště ve večerních hodinách nemělo téměř konce.

Karel se také brzo naučil krátce a hluboce klanět, jak se to žádá od liftboyů, a spropitné chytal v letu. Zmizelo v kapse jeho vesty a nikdo podle Karlova výrazu nepoznal, zda bylo velké či malé. Před dámami otvíral dveře s trochou galantnosti a do výtahu za nimi naskakoval zvolna, neboť ženy zpravidla nastupovaly váhavěji než muži z obavy o své sukně, klobouky a ozdoby. Za jízdy stál těsně u dveří, kde byl nejméně nápadný, ovšem zády k hostům, a ruku měl na držadle, aby mohl, jakmile dojede, okamžitě otevřít prudkým trhnutím dveře výtahu, a aby tím přesto nikoho nepolekal. Jen málokdy mu někdo za jízdy poklepal na rameno, aby se zeptal na nějakou maličkost, a Karel se pak rychle otočil, jako by to očekával, a hlasitě odpověděl. Ačkoli měl hotel mnoho výtahů, byl tu často takový nával, zvláště když skončila divadla nebo když přijely určité rychlíky, že sotva vysadil hosty nahoře, musil se zase štvát dolů, aby vzal do zdviže hosty, kteří tam čekali. Mohl také zvýšit obvyklou rychlost tím, že zatáhl za ocelové lano procházející výtahovou kabinou, ale to bylo podle předpisů zakázáno a bylo to prý i nebezpečné. Karel to také nikdy nedělal, když vezl hosty, když je však nahoře vysadil a dole čekali jiní, pak na nic nedbal a tahal za lano silnými, pravidelnými hmaty jako námořník. Ostatně věděl, že to druzí liftboyové dělají rovněž, a nechtěl, aby mu jiní hoši přebrali jeho hosty. Několik hostů, kteří bydlili v hotelu delší dobu, což tu bylo dost obvyklé, naznačovalo tu a tam úsměvem, že Karla poznávají a považují za

svého liftboye, Karel přijímal takovou vlídnou pozornost s vážnou tváří, ale byl tomu rád. Mnohdy, když byl provoz trochu slabší, přijímal i zvláštní malé příkazy, na příklad aby došel pro nějakou maličkost, zapomenutou v pokoji, hostu, který se už nechtěl do pokoje obtěžovat. Tehdy rychle vyjel sám ve svém výtahu, který v takových chvílích zvlášť dobře ovládal, vstoupil do cizího pokoje, kde se často povalovaly nebo visely na věšácích neobvyklé a nevídané věci, ucítil charakteristickou vůni cizího mýdla, voňavky, ústní vodičky, ani chvilku se nezdržel, a hned zase spěchal zpátky s předmětem, který většinou nalezl, ačkoli pokyny hostů bývaly nepřesné. Často litoval, že nemůže převzít větší úkoly, protože k tomu byli zvláštní sluhové a poslíčkové, kteří vyřizovali příkazy na kole, nebo dokonce i na motorce. Jen při posílkách do jídelen nebo do heren se mohl Karel uplatnit, byla-li vhodná příležitost.

Když se po dvanáctihodinové pracovní době vrátil z práce, a to tři dny v šest hodin večer a další tři dny v šest hodin ráno, byl tak unaven, že šel rovnou do postele a o nikoho se nestaral. Měl postel ve společné ložnici liftboyů, paní vrchní kuchařka, jejíž vliv přeci asi nebyl tak velký, jak se Karel první večer domníval, se sice snažila získat pro něho vlastní pokojík a bylo by se jí to snad také podařilo, ale Karel se toho zřekl, vida, jaké s tím má vrchní kuchařka potíže a jak často o této záležitosti telefonuje s jeho představeným, s tím tolik zaměstnaným vrchním číšníkem. Přesvědčil ji, že se pokoje vzdává docela vážně, když poukázal na to, že nechce, aby mu ostatní chlapci záviděli výhodu, o kterou se vlastně svou prací sám nezasloužil.

Klidnou ložnicí ten sál ovšem nebyl. Každý hoch si totiž jinak rozděloval své dvanáctihodinové volno mezi jídlo, spánek, zábavu a vedlejší výdělek, a proto bylo v sále neustále velmi rušno. Někteří hoši spali a přetáhli si přikrývku přes uši, aby nic neslyšeli; když se přece jen někdo probudil, překřikoval tak zuřivě křik druhých, že se probudili i ostatní spáči, i když měli sebelepší spánek. Téměř každý hoch měl svou dýmku, viděli v tom jakýsi přepych, i Karel si ji pořídil a brzy mu zachutnala. Ve službě se však kouřit nesmělo, a proto kdekdo kouřil v ložnici, když zrovna tvrdě nespal. A tak stálo kolem každé postele mračno kouře a všechno bylo zakouřeno. Ačkoli většina hochů s tím vlastně souhlasila, nebylo možno prosadit, aby v noci svítilo světlo jen na jednom konci sálu. Kdyby se tento návrh prosadil, mohli se ti, kdo chtěli spát, klidně vyspat v tmavé polovině sálu - byl to velký sál se čtyřiceti lůžky -, a ostatní zatím mohli v osvětlené části hrát v kostky nebo karty a zařídit si všechno, k čemu je třeba světla. Jestliže by chtěl jít spát někdo, jehož postel stála v osvětlené polovině sálu, mohl použít jedné z volných postelí ve tmě, neboť vždycky bylo dost volných postelí a nikdo nic nenamítal proti tomu, aby někdo jiný dočasně použil jeho postele. Ale nebylo noci, kdy by se toto rozdělení dodržovalo. Vždy se stávalo, že na příklad dva hoši, kteří využili tmy, aby se trochu prospali, dostali chuť zahrát si v posteli karty. Dali si tedy mezi postele prkno a rozsvítili ovšem nejbližší elektrickou lampu, jejíž bodavé světlo vyrušilo ze

spánku spáče, když leželi k němu obráceni. Trochu se sice ještě převalovali, ale nakonec nevěděli co jiného počít než také rozsvítit a zahrát si se sousedem, který se rovněž probudil. A všechny dýmky ovšem zase dýmaly. Bylo tu také několik hochů, kteří chtěli spát stůj co stůj - Karel patřil většinou mezi ně - ti nepokládali hlavu na polštář, nýbrž si ji polštářem přikrývali nebo se do něho zachumlali. Ale jak má člověk spát, když nejbližší soused vstane uprostřed noci, aby se před službou ještě trochu pobavil ve městě, když šplíchá vodou a hlučně se myje v umyvadle, které stojí v hlavách naší postele, když si nejen s rámusem obouvá boty, ale i podupává, aby se do nich lépe dostal - skoro všem byly boty těsné, ačkoli měly americký tvar. Jak spát, když soused nakonec zjistí, že mu chybí nějaká maličkost ve výstroji, a stáhne polštář ze spáče, který je pod ním ovšem už dávno vzhůru a čeká jenom na to, aby se na rušitele vrhl? Vždyť všichni byli také sportovci a mladí, většinou silní hoši, kteří si nechtěli dát ujít žádnou příležitost k sportovním cvikům. A když někdo v noci vyskočil, probuzen velkým rámusem z nejlepšího spánku, mohl být jist, že najde na podlaze vedle své postele zápasící dvojici a že v prudkém světle spatří znalce boxu stojící v košili a ve spodkách na všech postelích kolem dokola. Jednou při takovém nočním boxerském zápasu padl jeden ze zápasníků na spícího Karla, a když Karel otevřel oči, první, co uviděl, byla krev, jež tekla chlapci z nosu a potřísnila všechny povlaky dřív, než se tomu dalo zabránit. Často strávil Karel skoro celých dvanáct hodin tím, že se pokoušel vyzískat několik hodin spánku, i když ho také velmi lákalo zúčastnit se zábavy s ostatními. Ale vždycky se mu zdálo, že všichni ostatní mají před ním v životě náskok, který on musí vyrovnat horlivější prací a trochou odříkání. Ačkoli mu tedy hlavně kvůli práci velmi záleželo na spánku, nestěžoval si ani vrchní kuchařce, ani Tereze na poměry v ložnici, neboť předně je všichni těžce snášeli, aniž si na ně vážně stěžovali, a pak to trápení v sále nezbytně patřilo k jeho údělu liftboye, jejž vděčně přijal z rukou vrchní kuchařky.

Jednou týdně při střídání směny měl čtyřiadvacet hodin volna a využil je zčásti k tomu, aby vykonal jednu dvě návštěvy u vrchní kuchařky a aby vyčíhal Terezu v jejím stroze vyměřeném volnu a zběžně s ní pohovořil kdekoliv, v nějakém koutku, na některé chodbě a jen zřídka v jejím pokoji. Někdy ji také doprovázel na jejích pochůzkách městem, které musila vždy vyřídit velmi spěšně. Tehdy skoro běželi k nejbližší stanici podzemní dráhy, Karel s její taškou v ruce, cesta uběhla mžikem, jako by nějaká síla bez jakéhokoli odporu poháněla vlak k cíli, už z něho vystoupili, a místo aby čekali na výtah, který jim byl příliš pomalý, vyběhli po schodech nahoru. Objevila se velká náměstí, z nichž se hvězdicovitě rozbíhaly ulice, a provoz, který se přímočaře valil ze všech stran, se proměnil ve vřavu. Ale Karel a Tereza spěchali těsně vedle sebe do rozličných kanceláří, prádelen, skladišť a obchodů, kde musili projednávat objednávky nebo stížnosti, které sice nebyly zvlášť významné, ale nedaly se tak snadno vyřídit telefonicky. Tereza brzy zpozorovala, že Karlovu pomoc při tom nelze podceňovat, že naopak dokáže mnohé věci hodně urychlit. Kdykoli ji

doprovázel, nemusila jako často předtím čekat, až ji příliš zaměstnaní obchodníci vyslechnou. Karel přistoupil k pultu a klepal na něj prsty tak dlouho, až to pomohlo, volal přes hradbu lidí svou stále ještě poněkud příliš spisovnou angličtinou, kterou bylo možno lehce poznat mezi stovkami hlasů, bez váhání šel za lidmi, i když se třeba povzneseně uchýlili do hloubi sebedelších obchodních místností. Nedělal to z drzosti a uznával jiná stanoviska, ale cítil se jist ve svém postavení, které mu dávalo určitá práva. Hotel Occidental byl zákazník, kterého bylo třeba brát vážně, a Tereza konec konců přes své obchodní zkušenosti pomoc potřebovala.

„Vy byste měl stále chodit se mnou," říkala někdy se šťastným úsměvem, když se vraceli z pochůzky, kterou zvlášť dobře vyřídili.

Za toho půldruhého měsíce, co strávil v Ramsu, byl Karel jen třikrát delší čas, více než několik hodin, v Terezině pokojíku. Byl ovšem menší než kterýkoli z pokojů vrchní kuchařky, stálo v něm několik málo kusů nábytku, jaksi nakupených jen kolem okna, ale po svých zkušenostech ze společné ložnice dovedl už Karel ocenit vlastní, poměrně klidný pokoj, a třebaže to výslovně neřekl, přece si Tereza povšimla, jak se mu její pokoj líbí. Neměla před ním tajnosti, po její návštěvě tehdy onoho prvního večera nebylo by také dost dobře možné, aby mu ještě něco zatajovala. Byla nemanželské dítě, její otec byl polírem na stavbě a matku s dítětem nechal za sebou přijet z Pomořan; ale jako by tím byl splnil svou povinnost nebo jako by byl očekával jiné lidi než upracovanou ženu a slabé děcko, které přivítal na přístavišti, odstěhoval se brzy po jejich příjezdu bez dlouhého vysvětlování do Kanady a opuštěná žena a dítě nedostaly od něho ani dopis, ani žádnou jinou zprávu, což nebylo ani tak překvapující, neboť zmizely beze stopy v přelidněných příbytcích newyorské východní čtvrti.

Jednou Tereza vyprávěla - Karel stál vedle ní u okna a díval se na ulici - o smrti své matky. Jak jednoho zimního večera matka a ona - bylo jí tehdy asi pět let - každá se svým uzlíčkem spěchaly ulicemi, aby si našly nocleh. Jak ji matka nejdříve vedla za ruku - byla sněhová bouře a nebylo lehké dostat se kupředu -, až jí ruka ochabla, a matka Terezu pustila, aniž se za ní ohlédla, a jak se pak Tereza sama musila s námahou držet matčiných sukní. Tereza často klopýtala, ba i upadla, ale matka byla jako beze smyslů a nezastavila se. A ty sněhové bouře v těch dlouhých, rovných newyorských ulicích! Karel ještě neprožil zimu v New Yorku. Když jdeš proti větru a ten se točí v kruhu, nemůžeš otevřít oči ani na okamžik, vítr ti neustále šlehá do obličeje sníh, běžíš, ale nedostaneš se dál, je to zoufalé. Dítě je při tom ovšem proti dospělým ve výhodě, podběhne vítr a ještě se ze všeho zaraduje. Tak ani Tereza tehdy matku plně nechápala - vždyť byla ještě tak malá - a byla teď přesvědčena, že matka nemusila zahynout tak žalostnou smrtí, kdyby se k ní Tereza toho večera chovala rozumněji. Matka byla tehdy už dva dny bez práce, neměly už ani vindru, strávily den pod širým nebem bez jediného sousta a v uzlíčku vláčely s sebou jen nepotřebné hadry, které se

neodvažovaly odhodit snad z pouhé pověrčivosti. Matka měla na zítřek slíbenou práci na stavbě, ale obávala se, jak se celý den snažila Tereze vysvětlit, že nebude moci využít této příznivé příležitosti, neboť se cítila k smrti unavena; hned ráno ke zděšení kolemjdoucích vykašlala na ulici spoustu krve a její jedinou touhou bylo dostat se někam do tepla a odpočinout si. A zrovna ten večer neměly kam se uchýlit. Tam, kde je domovník nevykázal už z průjezdu, v němž by si snad přece trochu odpočaly od toho nečasu, běžely těsnými ledovými chodbami, vystoupily do horních poschodí, obcházely úzké pavlače, klepaly nazdařbůh na dveře, někdy se neodvažovaly nikoho oslovit, pak zase prosily každého, s kým se setkaly, a jednou nebo dvakrát matka bez dechu klesla na stupeň tichého schodiště, strhla k sobě Terezu, jež se téměř bránila, a líbala ji, bolestivě tisknouc své rty na její. Když člověk potom ví, že to byly poslední polibky, nechápe, že mohl být tak slepý a nepoznat to, třebas byl malé děcko. Mnohé místnosti, kolem kterých procházely, měly dveře dokořán otevřeny a jimi vycházel dusivý vzduch, a z oblaků kouře, naplňujících pokoje jako od požáru, vynořovala se pouze neurčitá postava, stojící ve dveřích, a dokazovala buď svou němou přítomností, nebo úsečným slovem, že je nemožné najít v tomto pokoji přístřeší. Ve vzpomínce se nyní Tereze zdálo, že matka doopravdy hledala přístřeší jenom v prvních hodinách, neboť asi tak po půlnoci už nikoho neoslovila, ačkoli s malými přestávkami neustále až do svítání pospíchala dál a ačkoli v těch domech, kde se nikdy nezavírají vrata ani dveře bytů, je stále živo a člověk na každém kroku někoho potkává. Je samozřejmé, že neběžely a že se nedostávaly rychle z místa, avšak napínaly síly do krajnosti a ve skutečnosti se možná jenom ploužily. Tereza ani nevěděla, zda od půlnoci do pěti hodin ráno byly ve dvaceti domech nebo ve dvou či dokonce jen v jednom. Chodby těchto domů jsou podle vychytralých plánů uspořádány tak, aby bylo co nejlépe využito místa, ale bez ohledu na to, zda se tu člověk může snadno orientovat; jak často asi procházely týmiž chodbami! Tereza se sice nejasně pamatovala, že vyšly ze vrat jednoho domu, který prohledávaly celou věčnost, ale také se jí zdálo, že se na ulici ihned obrátily a znova se vrhly do toho domu. Pro dítě to ovšem bylo nepochopitelné soužení, že matka je chvílemi drží a že se chvílemi zase samo musí držet matky, která je vlekla za sebou beze slůvka útěchy, a ve svém nerozumu si to všechno dovedlo tehdy vysvětlit jen tak, že mu matka chce utéci. Proto se Tereza, i když ji matka držela za ruku, pro jistotu jen tím pevněji držela ještě i druhou rukou matčiných sukní a znova a znova propukala v pláč. Nechtěla, aby ji tu matka nechala mezi těmi lidmi, kteří před nimi s dupotem stoupali do schodů, kteří šli za nimi, dosud neviditelní za ohybem schodiště, kteří se na chodbách hádali přede dveřmi a strkali jeden druhého do pokoje. Opilci bloudili po domě s přitlumeným zpěvem a matka s Terezou ještě šťastně proklouzla, když se už tito lidé shlukávali v hloučky. Jistě se mohly pozdě v noci, kdy už nikdo nedává takový pozor a ani netrvá neústupně na svém právu, vtlačit

alespoň do jedné ze společných nocleháren, pronajímaných podnikateli, a také kolem některých šly, ale Tereza se v tom nevyznala a matka už nechtěla odpočívat. Zrána, když se začínal krásný zimní den, opřely se obě o zeď jednoho domu a snad tam trochu spaly, snad jen strnule hleděly otevřenýma očima. Ukázalo se, že Tereza ztratila svůj uzlíček, a matka se chystala Tereze nabít jako trest za tuto nepozornost, ale Tereza neslyšela a necítila žádnou ránu. Šly pak dál ulicemi, které začínaly oživovat, matka při zdi, přešly přes most, kde matka setřela rukou jinovatku ze zábradlí, a dostaly se nakonec, tehdy to Tereza trpně přijala, dnes to nechápala, právě k oné stavbě, kam byla matka na ráno objednána. Neřekla Tereze, zda má počkat nebo odejít, a Tereza to považovala za rozkaz, že má počkat, protože to nejlépe odpovídalo jejímu přání. Sedla si tedy na hromadu cihel a dívala se, jak matka rozdělala svůj uzlíček, vytáhla z něho pestrý hadřík a ovázala si jím šátek, který měla celou noc na hlavě. Tereza byla příliš unavena, aby jí vůbec přišlo na mysl, že má matce pomoci. Aniž se ohlásila v boudě na staveništi, jak je zvykem, aniž se koho zeptala, vystoupila matka rovnou na žebřík, jako by už sama věděla, jaká práce jí byla přidělena. Tereza se tomu divila, protože přidavačky na stavbě bývají zaměstnávány pouze dole při hašení vápna, podávání cihel a jiných jednoduchých pracích. Myslila si proto, že matka chce dnes dělat lépe placenou práci, a rozespale se na ni nahoru usmívala. Stavba nebyla ještě vysoká, stálo sotva přízemí, i když už k modré obloze čněly vysoké trámy lešení pro další stavbu, ještě ovšem bez spojovacích prken. Nahoře matka obratně obešla zedníky, kteří kladli cihlu na cihlu a z nepochopitelných důvodů ji nevykázali, opatrně se přidržovala útlou rukou dřevěné přepážky, která sloužila jako zábradlí, a rozespalá Tereza žasla dole nad tou obratností a zdálo se jí, že se na ni matka ještě jednou laskavě podívala. Teď však matka došla na své cestě k hromádce cihel, před níž končilo zábradlí a pravděpodobně i cesta, ale nic na to nedbala, vykročila přímo přes tu hromadu cihel, a jako by ji její obratnost opustila, pobořila ji a přepadla přes ni do hlubiny. Za ní se valila spousta cihel a konečně, drahnou chvíli později, uvolnilo se kdesi těžké prkno a s rachotem na ni spadlo. Poslední Terezina vzpomínka na matku byla, jak tam s roztaženýma nohama ležela v kostkované sukni, kterou měla ještě z Pomořan, jak ji skoro zakrývalo to hrubé prkno, jež na ní leželo, jak se potom ze všech stran sbíhali lidé a shora ze stavby volal nějaký muž zlostně cosi dolů.

Bylo už pozdě, když Tereza skončila své vyprávění. Vyprávěla obšírně, což neměla jinak ve zvyku, a musila se slzami v očích přestávat právě u lhostejných míst, když třeba popisovala trámy lešení, které čněly k nebi, každý sám pro sebe. Nyní, po deseti letech, znala naprosto přesně každou maličkost, jak se tehdy udála, a protože pohled na matku nahoře ve zpola dohotoveném přízemí byl její poslední vzpomínkou na matčin život a ona ji ani nemohla vypovědět dost jasně svému příteli, chtěla se k tomu ještě jednou vrátit, když dovyprávěla, zarazila se však, zakryla si rukama tvář a neřekla už ani slovo.

V Terezině pokoji zažil však Karel také veselejší chvíle. Zahlédl tam při své první návštěvě učebnici obchodní korespondence a Tereza mu ji na jeho prosby půjčila. Zároveň se domluvili, že Karel vypracuje úlohy z této učebnice a že je předloží Tereze, aby je prohlédla, neboť ona už knihu prostudovala, pokud to potřebovala pro svou drobnou práci. A tak ležel Karel po celé noci s vatou v uších na své posteli dole ve společné ložnici, pro změnu v nejrůznějších polohách, četl v knize a čmáral úlohy do sešitku plnicím perem, které mu dala vrchní kuchařka odměnou za to, že pro ni velmi prakticky pořídil a čistě napsal velký seznam inventáře. Když ho ostatní hoši rušili, dokázal to většinou obrátit v dobré tím, že je vždy žádal, aby mu trochu poradili s angličtinou, až toho měli dost a nechali ho na pokoji. Často se divil, že se ostatní úplně smířili se svým nynějším postavením, že vůbec nepociťují jeho přechodný ráz - liftboyové starší dvaceti let nebyli trpěni - že nechápou, jak je nezbytné, aby se rozhodli o svém budoucím povolání, a přes Karlův příklad nic nečtou, leda detektivky, které ve špinavých cárech kolovaly od jedné postele ke druhé. Když se setkali, opravovala Tereza úlohy s neobyčejnou důkladností; někdy se rozcházeli v názorech, Karel uváděl jako svědka svého slavného newyorského profesora, ale to na Terezu platilo stejně málo jako názory liftboyů o gramatice. Vzala mu plnicí pero z ruky a přeškrtla místo, o němž byla přesvědčena, že je chybné, Karel však v takových sporných případech z důkladnosti přeškrtl zase Tereziny škrty, ačkoli to neměla zpravidla spatřit žádná vyšší autorita než Tereza. Někdy však přišla vrchní kuchařka a rozhodla pak vždy v Terezin prospěch, což nebylo ještě průkazné, neboť Tereza byla její sekretářka. Příchod vrchní kuchařky byl však zároveň znamením smíru, neboť vařili čaj, přinesli zákusky a Karel musil vyprávět o Evropě, přičemž ho ovšem mnohokrát přerušovala vrchní kuchařka, jež se neustále vyptávala a divila, takže si Karel uvědomil, kolik se tam za poměrně krátkou dobu od základů změnilo a kolik se toho asi také už změnilo za dobu jeho nepřítomnosti a jak se to vůbec pořád mění.

Karel byl asi měsíc v Ramsu, když šel jednou večer kolem něho Renell a řekl mu, že ho před hotelem zastavil jakýsi muž jménem Delamarche a že se ho vyptával na Karla. Renell prý neměl důvod, aby něco zamlčoval, a vyprávěl podle pravdy, že Karel je liftboyem, ale má naději, že z protekce vrchní kuchařky dostane ještě docela jiné místo. Karel si všiml, jak opatrně Delamarche jednal s Renellem, a že ho dokonce pozval, aby s ním ten večer povečeřel.

„Nemám už nic společného s Delamarchem," řekl Karel, „a ty se měj před ním také na pozoru!"

„Já?" řekl Renell, protáhl se a rychle odešel. Byl to nejhezčí hoch v hotelu a mezi ostatními chlapci kolovala pověst, o které nikdo nevěděl, od koho pochází, že prý ho jedna vznešená dáma, jež bydlí už delší dobu v hotelu, ve výtahu při nejmenším zlíbala. Pro toho, kdo tu pověst znal, bylo nepochybně velmi dráždivé, když viděl, jak kolem něho kráčí ona sebevědomá dáma, klidnými, lehkými kroky, s jemnými závoji, s přísně upjatým živůtkem,

vypadající tak, že by podle jejího zevnějšku vůbec nikdo nevytušil, že by se tak mohla chovat. Bydlila v prvním poschodí a Renellova zdviž nebyla pro ni, ale přirozeně nebylo možno takovým hostům zabraňovat, aby použili jiného výtahu, když ostatní výtahy byly právě obsazeny. Tak se stávalo, že tato dáma občas jezdila Karlovým a Renellovým výtahem, a opravdu vždycky jen tehdy, když měl službu Renell. Byla to možná náhoda, ale nikdo tomu nevěřil, a když výtah s těma dvěma vyjel, zmocnil se ostatních liftboyů neklid, jen s námahou potlačovaný, který dokonce už způsobil, že jednou zakročil vrchní číšník. Ať už toho byla příčinou dáma, ať už pověst, rozhodně se Renell změnil, byl nyní ještě daleko sebevědomější, přenechal čištění úplně Karlovi, který už čekal na nejbližší příležitost, aby si s ním o tom důkladně pohovořil, a ve společné ložnici se už vůbec neukázal. Nikdo jiný nevystoupil tak úplně ze společenství liftboyů, neboť zpravidla byli všichni docela zajedno, alespoň ve služebních otázkách, a tvořili organisaci, kterou ředitelství hotelu uznávalo.
O tom všem Karel uvažoval, přemýšlel také o Delamarchovi a celkem vykonával službu jako dosud. Kolem půlnoci se trochu rozptýlil, neboť Tereza, jež ho občas překvapila malými dárky, přinesla mu velké jablko a tabulku čokolády. Trochu se bavili a celkem jim ani nevadilo, když byli vyrušeni a když Karel musil vyjet výtahem. Hovor se stočil také na Delamarche a Karel zpozoroval, že vlastně Delamarche pod Tereziným vlivem už nějakou dobu považuje za nebezpečného člověka, neboť tak ovšem Tereze připadal podle toho, co jí Karel o něm vyprávěl. Karel ho však v jádře měl pouze za ubožáka, kterého zkazilo neštěstí a se kterým se dá vyjít. Tereza to však velmi živě popírala, dlouho do Karla mluvila a žádala na něm slib, že s Delamarchem nepromluví už ani slovo. Místo aby jí to slíbil, naléhal na ni Karel znovu a znovu, aby šla spát, protože je už dávno po půlnoci, a když se zdráhala, hrozil, že opustí své místo a odvede ji do jejího pokoje. Když konečně byla ochotna odejít, řekl: „Proč si děláš tak zbytečné starosti, Terezo? Budeš-li pak mít klidnější spaní, rád ti slibuji, že budu s Delamarchem mluvit, jen když nebude vyhnutí." Potom musil mnohokrát vyjet nahoru, neboť hoch od vedlejší zdviže byl odvolán a Karel musil obsluhovat oba výtahy. Někteří hosté mluvili o nepořádku a jeden pán, který doprovázel dámu, dotkl se dokonce Karla zlehka holí, aby ho popohnal, byla to docela zbytečná pobídka. Kdyby byli hosté aspoň hned šli ke Karlovu výtahu, když viděli, že u druhého výtahu nestojí žádný hoch, ale to neudělali, nýbrž chodili k vedlejšímu výtahu a tam stáli s rukou na klice nebo dokonce sami vstupovali do výtahu, a právě tomu měli liftboyové podle nejpřísnějšího paragrafu služebního řádu stůj co stůj zabránit. Tak musil Karel pobíhat sem a tam, což ho velmi unavovalo, a přitom ani neměl pocit, že plní přesně svou povinnost. K tomu ještě asi ve tři hodiny ráno chtěl jakýsi nosič, starý člověk, se kterým se trochu spřátelil, aby mu Karel s něčím pomohl, ale to vůbec nebylo možné, neboť hosté stáli zrovna před oběma výtahy a bylo třeba duchapřítomnosti, aby Karel dlouhými kroky ihned zamířil k jedné skupině. Byl proto rád, když druhý hoch zase

nastoupil, a zavolal na něho několik vyčítavých slov, že se tak dlouho zdržel, ačkoli za to chlapec pravděpodobně vůbec nemohl.

Po ctvrté hodině ranní bylo trochu klidněji, ale Karel už také naléhavě potřeboval klid. Opíral se ztěžka o zábradlí vedle výtahu, jedl pomalu jablko, z něhož už po prvním kousnutí vycházela silná vůně, a díval se dolů do světlíku ohraničeného velkými okny spižíren, za nimiž visely trsy banánů a trochu se třpytily ve tmě.

PŘÍPAD ROBINSON

Vtom mu kdosi poklepal na rameno. Karel si přirozeně myslil, že je to nějaký host, zastrčil rychle jablko do kapsy, skoro se na muže ani nepodíval a spěchal k výtahu.
„Dobrý večer, pane Rossmanne," řekl však ten muž, „to jsem já, Robinson."
„Vy jste se ale změnil!" řekl Karel a potřásl hlavou.
„Ano, daří se mi dobře," řekl Robinson a díval se na své šaty, jejichž jednotlivé části byly docela pěkné, ale jako celek vypadaly přímo ošuměle, protože se k sobě naprosto nehodily. Nejnápadnější byla bílá vesta, kterou měl zřejmě po prvé na sobě, se čtyřmi malými, černě lemovanými kapsičkami, na něž se Robinson snažil upozornit také tím, že vypjal hruď.
„Vy máte drahé šaty," řekl Karel a letmo pomyslil na své krásné, jednoduché šaty, v nichž by obstál dokonce i vedle Renella a jež ti dva špatní přátelé prodali.
„Ano," řekl Robinson, „kupuji si skoro každý den něco. Jak se vám líbí ta vesta?"
„Líbí," řekl Karel.
„To ale nejsou opravdové kapsy, to je jen tak uděláno," řekl Robinson a vzal Karla za ruku, aby se o tom sám přesvědčil. Ale Karel ucouvl, neboť z Robinsonových úst vycházel nesnesitelný zápach kořalky.
„Už zase hodně pijete," řekl Karel a stoupl si znovu k zábradlí.
„Ne," řekl Robinson, „moc nepiju," a dodal v rozporu se svou dřívější spokojeností: „Co má jinak člověk na světě." Rozmluva byla přerušena jízdou a sotva byl Karel zase dole, zavolali ho telefonicky, aby došel pro hotelového lékaře, protože v sedmém poschodí omdlela jedna dáma. Cestou Karel tajně doufal, že se Robinson zatím vzdálí, poněvadž nechtěl, aby ho s ním někdo spatřil, ani nechtěl nic slyšet o Delamarchovi, neboť myslil na Terezino varování. Ale Robinson ještě čekal ve strnulém postoji opilce a právě šel kolem vyšší hotelový úředník v černém vycházkovém kabátě a s cylindrem, ale na štěstí si Robinsona patrně ani zvlášť nevšiml.
„Nechtěl byste se někdy podívat k nám, Rossmanne, žijeme si teď velice dobře," řekl Robinson a pohlédl lákavě na Karla.
„Zvete mě vy nebo Delamarche?" zeptal se Karel.
„Já i Delamarche. Jsme v tom zajedno," řekl Robinson.
„Tak vám říkám a prosím, vyřiďte to také Delamarchovi: Rozešli jsme se navždy, aby v tom bylo už jednou provždy jasno. Vy dva jste mi ublížili víc než kdokoli jiný. Vzali jste si snad do hlavy, že mi nedáte ani teď pokoj?"
„Jsme přece vaši kamarádi," řekl Robinson a do očí mu vstoupily odporné slzy opilců. „Delamarche vám vzkazuje, že vám chce vynahradit všechno, co bylo dřív. Bydlíme teď s Bruneldou, báječnou zpěvačkou." A hned chtěl vysokým hlasem zazpívat nějakou píseň, jenže Karel na něho ještě včas zasykl: „Buďte zticha, ale okamžitě; copak nevíte, kde jste?"

„Rossmanne," řekl Robinson, který se už ze strachu neodvážil zpívat, „já jsem váš kamarád, říkejte si, co chcete. A vy zde teď máte takové krásné postavení, mohl byste mi dát nějaké peníze?"
„Vy je zase jenom propijete," řekl Karel, „tady dokonce vidím ve vaší kapse láhev s nějakou kořalkou, z té jste se jistě napil, když jsem byl pryč, neboť zpočátku jste přece byl ještě docela při smyslech."
„To já jenom na posilněnou, když mám nějakou cestu," omlouval se Robinson.
„Já vás už vůbec nechci napravovat," řekl Karel.
„Ale ty peníze!" řekl Robinson s vytřeštěnýma očima.
„Delamarche vám asi přikázal, že musíte přinést peníze. Dobrá, dám vám peníze, ale jen s tou podmínkou, že odtud okamžitě odejdete a že mě tu už nikdy nenavštívíte. Když mi chcete něco sdělit, napište mi. Karel Rossmann, liftboy, hotel Occidental, to jako adresa stačí. Ale tady, říkám to znovu, už mě nesmíte nikdy navštívit. Tady jsem ve službě a nemám na návštěvy kdy. Chcete tedy peníze s touto podmínkou?" zeptal se Karel a sahal do kapes u vesty, neboť se rozhodl, že na to obětuje spropitné za dnešní noc. Robinson na otázku jenom přikývl a těžce dýchal. Karel si to nesprávně vyložil a zeptal se ještě jednou: „Ano nebo ne?"
Tu mu Robinson pokynul, aby k němu přistoupil; bylo už na něm zřetelně vidět, jak ztěžka polyká, a zašeptal: „Rossmanne, mně je strašně špatně."
„K čertu," ulevil si Karel a vlekl ho oběma rukama k zábradlí. A už se to valilo z Robinsonových úst dolů do hloubky. V přestávkách mezi návaly nevolnosti utíkal se bezmocně poslepu ke Karlovi: „Jste opravdu dobrý hoch," říkal pak, nebo: „Už je po tom," což však ještě dávno nebylo pravda, nebo: „Ti darebáci, co mi to tam nalili za svinstvo?" Karel to už u něho samým neklidem a hnusem nevydržel a začal přecházet sem a tam. Zde v koutě vedle výtahu je Robinson sice trochu schován, ale co kdyby ho přece jen někdo spatřil, jeden z těch nervozních bohatých hostů, kteří čekají jen na to, aby si stěžovali u hotelového úředníka, který hned přiběhne a pak se za to vztekle mstí celému domu, nebo co kdyby šel kolem jeden z těch neustále se střídajících hotelových detektivů, jež kromě ředitelství nikdo nezná a jež člověk vidí v každém, kdo se zkoumavě dívá, třeba jen proto, že je krátkozraký. A stačilo by už, kdyby dole, kde je restaurace po celou noc nepřetržitě v provozu, někdo šel do spižíren, všiml si s údivem té ohavnosti ve světlíku a zeptal se Karla telefonicky, co se to proboha tam nahoře děje. Mohl by pak Karel Robinsona zapřít? A kdyby to udělal, což by se Robinson ve své hlouposti a ve svém zoufalství neodvolával právě jenom na Karla, místo aby se omluvil? A nebudou pak musit Karla okamžitě propustit, poněvadž se stalo něco tak neslýchaného, že liftboy, nejnižší a nejspíš postradatelný zaměstnanec v ohromné stupnici služebnictva tohoto hotelu, dopustil, aby jeho přítel znečistil hotel a hosty polekal, nebo je dokonce vyhnal? Mohli by dále trpět liftboye, který má takové

přátele a ke všemu jim ještě dovoluje, aby ho navštěvovali ve službě? Nenasvědčovalo by všechno tomu, že takový liftboy je sám piják, nebo snad i něco horšího, neboť co je víc nasnadě než domněnka, že častoval své přátele z hotelových zásob tak dlouho, až pak provádějí takové věci, jako teď Robinson, na kterémkoli místě tohoto úzkostlivě čistého hotelu? A proč by se takový hoch omezoval na krádeže potravin, když přece možnosti krádeže jsou opravdu nepřeberné; každý ví, jak jsou hosté nedbalí, že jsou všude otevřené skříně, na stolech se povalují cenné věci, kazety že jsou dokořán a klíče bezmyšlenkovitě pohozeny.

Vtom Karel v dáli zahlédl, jak vycházejí hosté ze sklepního lokálu, kde právě skončilo varietní představení. Postavil se k výtahu a ani se neodvažoval otočit se po Robinsonovi, ze strachu, jaká podívaná by se mu naskytla. Málo ho upokojilo, že odtamtud neslyšel žádný zvuk, ani jediný povzdech. Obsluhoval sice své hosty a jezdil s nimi nahoru a dolů, ale nemohl přece jen docela skrýt svou roztržitost a pokaždé, když jel dolů, byl připraven, že ho dole čeká trapné překvapení.

Konečně měl zase chvilku, aby se podíval po Robinsonovi; dřepěl docela skrčen v koutě a tiskl obličej ke kolenům. Kulatý tvrdý klobouk si posunul hluboko do týla.

„Ale teď už jděte," řekl Karel tiše a pevně.

„Tady jsou peníze. Když si pospíšíte, mohu vám ještě ukázat nejkratší cestu."

„Nemohu odejít," řekl Robinson a utíral si malinkým kapesníkem čelo, „já tady umřu. Nedovedete si představit, jak je mi zle. Delamarche mě bere všude s sebou do vybraných podniků, ale já ty jemné věci nesnáším, denně to Delamarchovi říkám."

„Tady nemůžete zůstat," řekl Karel, „považte přece, kde jste. Když vás tu najdou, potrestají vás a já přijdu o místo. Chtěl byste to?"

„Nemohu odejít," řekl Robinson, „raději skočím tady dolů," a ukázal mezi tyčemi zábradlí do světlíku. „Když tu tak sedím, dá se to ještě snést, ale vstát nemohu, vždyť jsem to už zkoušel, jak jste byl pryč."

„Tak tedy dojdu pro vůz a pojedete do nemocnice," řekl Karel a trochu zatřásl Robinsonovýma nohama, neboť hrozilo, že co nevidět upadne do úplné netečnosti. Ale sotvaže Robinson uslyšel slovo nemocnice, které v něm patrně budilo strašné představy, začal hlasitě plakat a vzpínal ke Karlovi ruce, jako by prosil o milost.

„Ticho," řekl Karel, srazil mu ruce dolů, až to plesklo, běžel k liftboyovi, kterého v noci zastupoval, požádal ho, aby mu tu službu na malou chvilku oplatil, spěchal zpátky k Robinsonovi, zvedl ho vší silou do výše, zatím co Robinson stále ještě vzlykal, a pošeptal mu: „Robinsone, chcete-li, abych se vás ujal, pak se ale snažte jít teď docela malý kousek cesty rovně. Dovedu vás totiž ke své posteli a tam můžete zůstat tak dlouho, až vám bude dobře. Budete překvapen, jak rychle se zotavíte. Jen se ale teď chovejte rozumně, neboť všude na chodbách jsou lidé, a také moje postel je ve společné ložnici. Vzbudíte-li jen

sebemenší pozornost, nebudu pro vás moci už nic udělat. A oči musíte mít otevřené, nemohu vás tu vodit jako člověka na smrt nemocného."

„Udělám všechno, co považujete za správné," řekl Robinson, „ale sám mě asi sotva dokážete vést. Nemohl byste ještě dojít pro Renella?"

„Renell tu není," řekl Karel.

„Ach, pravda," řekl Robinson, „Renell je s Delamarchem. Ti dva mě přece za vámi poslali. Já už si všecko pletu." Karel využil této samomluvy i dalších Robinsonových nesrozumitelných řečí a postrkoval Robinsona kupředu. Šťastně se dostali až k rohu, odkud vedla poněkud slaběji osvětlená chodba k ložnici liftboyů. Jeden z liftboyů proti nim právě prudce vyběhl a utíkal kolem nich dál. Jinak se až dosud setkali s lidmi, kteří nebyli nebezpeční; mezi čtvrtou a pátou hodinou bylo totiž nejklidněji a Karel dobře věděl, že nepodaří-li se mu odstranit Robinsona teď, nebude na to za svítání, až začne denní provoz, už vůbec pomyšlení.

Ve společné ložnici se právě konala na druhém konci sálu velká pranice nebo nějaký podobný podnik, bylo slyšet rytmické tleskání, vzrušený dupot a sportovní výkřiky. V té polovině sálu, v níž byly dveře, bylo vidět na postelích jen několik málo tvrdošíjných spáčů, hoši většinou leželi na zádech a strnule hleděli do vzduchu, tu a tam někdo vyskočil z postele, oblečený či neoblečený, tak, jak právě byl, aby se podíval, co se děje na druhém konci. Karel tedy dovedl Robinsona, který se zatím rozchodil, celkem nepozorovaně k Renellově posteli. Byla velmi blízko u dveří a naštěstí nebyla obsazena, kdežto v jeho vlastní posteli, jak z dálky viděl, spal klidně jiný hoch, kterého vůbec neznal. Robinson ihned usnul, jakmile pod sebou ucítil postel - jedna noha se mu ještě klátila z postele. Karel mu přetáhl přikrývku vysoko přes obličej a myslil, že má alespoň pro nejbližší dobu po starosti. Robinson se jistě nevzbudí před šestou ráno, a do té doby tu Karel zase bude, a pak, snad už s Renellem, vymyslí, jakým způsobem by odtud Robinsona dostal. Vyšší orgány prohlížely ložnici jen výjimečně, liftboyové už před lety prosadili, že byla zrušena všeobecná inspekce, dříve obvyklá, ani po této stránce se tedy neměl čeho obávat.

Když Karel zase přišel k výtahu, viděl, že jeho i sousedův výtah právě vyjely. Znepokojen čekal, jak se to vysvětlí. Jeho výtah sjel dolů dříve a vystoupil z něho hoch, který před chvilkou běžel chodbou.

„Kdepak jsi byl, Rossmanne?" zeptal se. „Proč jsi odešel? Proč jsi to nehlásil?"

„Ale vždyť jsem přece řekl, že mě má chvilku zastupovat," odpověděl Karel a ukázal na hocha od sousední zdviže, který právě přicházel. „Já jsem ho přece také zastupoval dvě hodiny v největším provozu."

„To je všechno v pořádku," řekl oslovený hoch, „ale přece to nestačí. Copak nevíš, že se i sebekratší nepřítomnost ve službě musí hlásit v kanceláři vrchního číšníka? Na to přece tady máš telefon. Já bych za tebe milerád zaskočil, ale víš sám, že to není jen tak. Před oběma

výtahy právě stáli noví hosté od rychlíku, který přijíždí o půl páté. Nemohl jsem přece jet nejdřív tvým výtahem a nechat své hosty čekat, tak jsem tedy vyjel napřed svým!“
„No a?“ zeptal se Karel napjatě, poněvadž oba hoši mlčeli.
„No,“ řekl hoch od sousedního výtahu, „vtom jde právě kolem vrchní číšník, vidí čekat lidi před tvým výtahem, a obsluha nikde, vzkypí v něm žluč, zeptá se mě, když jsem hned přiběhl, kde vězíš, já neměl potuchy, tys mi přece vůbec neřekl, kam jdeš, a tak hned telefonoval do ložnice, aby sem okamžitě přišel jiný hoch.“
„Vždyť jsem tě potkal už na chodbě,“ řekl Karlův náhradník.
Karel přikývl.
„Pochopitelně,“ ujišťoval druhý hoch, „jsem hned řekl, žes mě poprosil, abych tě zastupoval, ale copak ten dá na takové omluvy? Ty ho asi ještě neznáš. A my ti máme vyřídit, že máš přijít do kanceláře. Tak se raději nezdržuj a běž tam. Snad ti to ještě odpustí, vždyť jsi byl pryč opravdu jenom dvě minuty. Odvolej se jen klidně na to, žes mě požádal, abych tě zastupoval. O tom, že ty jsi zastupoval mne, raději nemluv, dej si poradit, mně se nemůže nic stát, měl jsem povolení, ale není dobře o takové věci mluvit a plést ji ještě do této záležitosti, se kterou nemá nic společného.“
„Bylo to poprvé, co jsem odešel ze služby,“ řekl Karel.
„To je vždycky tak, jenže tomu nikdo nevěří,“ řekl hoch a běžel ke svému výtahu, protože se blížili lidé.
Karlův zástupce, hoch asi čtrnáctiletý, který měl zřejmě s Karlem soucit, řekl: „Už se stalo, a nejednou, že podobnou věc prominuli. Obyčejně člověka přeloží na jinou práci. Pokud vím, byl pro něco takového propuštěn jenom jeden. Musíš si vymyslit dobrou omluvu. Rozhodně neříkej, že se ti najednou udělalo špatně, to se ti vysměje. To už je lepší, když řekneš, že ti nějaký host přikázal, abys rychle něco vyřídil jinému hostu, a že už nevíš, kdo byl první host, a druhého že jsi nemohl najít.“
„No,“ řekl Karel, „však to nebude tak zlé,“ po všem, co slyšel, nevěřil už, že to dobře dopadne. A kdyby mu snad i prominuli tu nedbalost ve službě, tam v ložnici leží přece ještě Robinson jako živoucí ztělesnění jeho viny a při žlučovité povaze vrchního číšníka je velmi pravděpodobné, že se nespokojí s povrchním vyšetřováním a že nakonec ještě vyšťárá Robinsona. Není sice výslovně zakázáno brát do ložnice cizí lidi, ale jenom proto ne, že se nezakazují věci naprosto nepředstavitelné.
Když Karel vstoupil do kanceláře, seděl vrchní číšník právě u snídaně, chvílemi se napil kávy a pak se zase díval do seznamu, který mu zřejmě přinesl nejvyšší hotelový vrátný, jenž byl rovněž přítomen. Byl to hřmotný člověk, kterého honosný, bohatě zdobený stejnokroj – i po ramenou a dolů po pažích mu splývaly zlaté řetězy a stuhy – dělal ještě ramenatějším, než skutečně byl. Lesknoucí se černé kníry, protažené do ostrých špiček, jaké se nosí v Uhrách, nepohnuly se ani při seberychlejším pohybu hlavou. Celkem se ten muž mohl pod

břemenem svého oděvu jen těžko pohybovat a nepostavil se jinak než s rozkročenýma nohama, aby správně rozložil svou váhu.
Karel vstoupil hbitě a bez váhání, jak si tu v hotelu navykl, neboť pomalost a opatrnost, jež se u soukromníků pokládají za projev zdvořilosti, považují se u liftboyů za lenost. Mimo to ani nebylo třeba, aby na něm hned při vstupu poznali, že si je vědom viny. Vrchní číšník sice letmo pohlédl na otvírající se dveře, ale hned se pak vrátil ke své kávě a četbě a už se o Karla nestaral. Ale vrátný se snad cítil vyrušen Karlovou přítomností, snad chtěl přednést nějakou tajnou zprávu nebo prosbu, rozhodně se co chvíli díval nevrle a s hlavou strnule sklopenou na Karla, a když se střetl s Karlovými pohledy, jak měl zřejmě v úmyslu, odvrátil se pak zase k vrchnímu číšníkovi. Karel si však myslil, že by to nedělalo dobrý dojem, kdyby teď, když už tu jednou je, zase z kanceláře odešel, jestliže mu to nepřikáže vrchní číšník. Ten však studoval dál seznam, a aniž přestal číst, ukusoval z kousku koláče a občas z něho oklepl cukr. Najednou spadl na zem jeden list seznamu, vrátný se ani nepokusil jej zdvihnout, věděl, že by to nedokázal, a nebylo to ani třeba, neboť už tu byl Karel a podal list vrchnímu číšníkovi, který jej od něho vzal takovým pohybem ruky, jako by list sám vzlétl se země. Celá ta malá služba nebyla nic platná, neboť vrátný se i nadále nepřestal nevrle dívat.
Přesto byl Karel klidnější než předtím. Už to, že se zdálo, jako by jeho záležitost nepřipadala vrchnímu číšníkovi důležitá, mohlo se pokládat za dobré znamení. Bylo to konec konců docela pochopitelné. Takový liftboy neznamená ovšem vůbec nic, a nesmí si proto nic dovolit, ale právě proto, že nic neznamená, nemůže ani provést nic mimořádného. Vrchní číšník byl přece v mládí sám liftboyem - ještě tato generace liftboyů byla na to hrdá - on to byl, jenž liftboye po prvé organizoval, a jistě i on někdy odešel ze služby bez dovolení, i když ho teď ovšem nikdo nemůže přimět, aby si na to vzpomněl, a když se také musí uvážit, že právě jako bývalý liftboy pokládá za svou povinnost, aby v tomto povolání udržoval kázeň tím, že je někdy neúprosně přísný. Mimo to však Karel skládal naději v ubíhající čas. Hodiny v kanceláři ukazovaly už čtvrt na šest, každou chvíli se může vrátit Renell, snad už tu dokonce je, vždyť mu jistě bylo nápadné, že se Robinson nevrátil, Delamarche a Renell nemohli ostatně být nijak daleko od hotelu Occidental, jak teď Karla napadlo, neboť jinak by sem Robinson ve svém bídném stavu nebyl došel. Najde-li Renell Robinsona ve své posteli, a to se přece musí stát, pak je všechno v pořádku. Neboť Renell je praktický, zvláště když jde o jeho vlastní zájmy, a nějak už Robinsona z hotelu hned odstraní, což přece může udělat tím snadněji, že se Robinson zatím trochu sebral a že mimo to Delamarche asi čeká před hotelem, aby se ho ujal. Je-li však už Robinson pryč, pak může Karel mnohem klidněji předstoupit před vrchního číšníka a může se snad tentokrát z toho dostat ještě s důtkou, třebaže přísnou. Pak se poradí s Terezou, dá-li se vrchní kuchařce říci pravda - co se jeho týče, neviděl tu žádnou překážku -, a půjde-li to jen trošku, sprovodí se ta záležitost ze světa bez zvláštní škody.

Karel se právě trochu uklidnil takovými úvahami a chystal se, že si nenápadně přepočítá spropitné, jež v noci dostal, neboť po hmatu mu připadalo neobyčejně bohaté, když vtom položil vrchní číšník na stůl seznam se slovy: „Počkejte prosím ještě okamžik, Fjodore," pružně vyskočil a vykřikl na Karla tak hlasitě, že Karel zprvu jen polekaně civěl do velké černé díry úst.

„Odešel jsi bez dovolení ze svého místa. Víš, co to znamená? To znamená vyhazov. Nechci slyšet žádné omluvy, své vylhané výmluvy si můžeš nechat, mně úplně stačí to, žes tam nebyl. Jestliže takovou věc strpím a prominu jednou, uteče mi příště všech čtyřicet liftboyů ze služby a já si mohu vynést po schodech svých pět tisíc hostů sám."

Karel mlčel. Vrátný přistoupil blíž a trochu popotáhl Karlovi kabátek, na němž bylo několik záhybů, bezpochyby proto, aby vrchního číšníka zvlášť upozornil na tuto nepořádnost v Karlově oblečení.

„Udělalo se ti snad najednou špatně?" zeptal se vrchní číšník lstivě.

Karel se zkoumavě na něho zadíval a odpověděl: „Ne."

„Tak ani špatně se ti neudělalo?" zvolal vrchní číšník tím hlasitěji. „To sis jistě vymyslil nějakou báječnou lež. Jakou omluvu máš? Ven s tím."

„Nevěděl jsem, že se musí telefonicky žádat o povolení," řekl Karel.

„To je ale povedené," řekl vrchní číšník, popadl Karla za límec kabátu a vlekl ho téměř ve vzduchu k předpisům pro obsluhu výtahů, které byly připevněny na stěně. Také vrátný šel za nimi ke stěně. „Tady čti!" řekl vrchní číšník a ukázal na jeden paragraf. Karel myslil, že si to má přečíst potichu. „Nahlas!" rozkázal však vrchní číšník.

Místo aby četl nahlas, řekl Karel, doufaje, že tím spíše uchlácholí vrchního číšníka: „Znám ten paragraf, dostal jsem přece také služební řád a důkladně jsem jej pročetl. Ale člověk zapomene zrovna takové nařízení, které nikdy nepotřebuje. Sloužím už dva měsíce a nikdy jsem neodešel ze svého místa."

„Zato z něho odejdeš teď," řekl vrchní číšník, šel ke stolu, vzal zase do ruky seznam, jako by chtěl dál číst, uhodil jím však o stůl, jako by to byl nějaký bezcenný cár, a přecházel křížem krážem po pokoji, rudý na čele i ve tváři. „Má to člověk zapotřebí kvůli takovému výrostku! Takové rozčilování v noční službě!" vyrazil ze sebe několikrát. „Víte, kdo chtěl právě vyjet nahoru, když tenhle spratek utekl od výtahu?" obrátil se na vrátného. A vyslovil jméno, při němž se vrátný, který jistě znal všechny hosty a mohl odhadnout jejich významnost, tak zachvěl, že rychle pohlédl na Karla, jako by pouhá jeho existence byla potvrzením, že nositel onoho jména musil chvilku marně čekat u výtahu, od něhož utekl liftboy.

„To je strašné!" řekl vrátný a nesmírně znepokojen potřásal zvolna hlavou nad Karlem, který se na něho smutně díval a myslil si, že teď bude musit ještě ke všemu pykat za nechápavost toho člověka.

„Ostatně já už tě taky znám,“ řekl vrátný a vztáhl proti němu svůj tlustý, velký, strnule napjatý ukazovák. „Ty jsi jediný hoch, který mě zásadně nezdraví. Co si vlastně myslíš? Každý, kdo projde kolem vrátnice, musí mě pozdravit. U ostatních vrátných si můžeš dělat, co chceš, ale já vyžaduji, abyste mě zdravili. Někdy se sice tvářím, jako bych nedával pozor, ale můžeš být docela klidný, vím velmi dobře, kdo mě zdraví a kdo ne, ty klacku!“ A odvrátil se od Karla, napřímil se a kráčel k vrchnímu číšníkovi; ten však dojídal snídani, a místo aby se vyjádřil o záležitosti vrátného, zběžně prohlížel ranní noviny, které sluha právě přinesl do pokoje.
„Pane vrchní vrátný,“ řekl Karel, který chtěl urovnat aspoň tu záležitost s vrátným, dokud vrchní číšník nedával pozor, neboť si byl vědom, že mu sotva může uškodit vrátného výtka, ale zato jistě jeho nepřátelství, „já vás docela určitě zdravím. Nejsem přece ještě dlouho v Americe a pocházím z Evropy, kde se, jak známo, zdraví daleko víc, než je třeba. To jsem si ovšem ještě docela neodvykl a ještě před dvěma měsíci mi při každé příležitosti domlouvali v New Yorku, kde jsem se náhodou stýkal s lidmi z vyšších kruhů, abych zanechal své přepjaté zdvořilosti. A právě vás že bych nezdravil! Zdravil jsem vás každý den několikrát. Ale přirozeně ne po každé, když jsem vás viděl, protože přece kolem vás přejdu stokrát za den.“
„Musíš mě zdravit po každé, po každé bez výjimky, musíš po celou dobu, co se mnou mluvíš, držet čepici v ruce; musíš mě vždycky oslovovat ‚pane vrchní vrátný`, a ne ‚vy`. A to po každé, po každé.“
„Po každé?“ opakoval Karel tiše a tázavě a vzpomněl si, že se na něj vrátný po celou dobu, co tu byl, díval vždycky přísně a vyčítavě, už od toho prvního rána, kdy se ještě docela nepřizpůsobil svému podřízenému postavení a kdy se trochu příliš směle a bez okolků, zevrubně a naléhavě vrátného vyptával, zda se snad po něm neptali dva muži a zda tu nenechali pro něho fotografii.
„Teď vidíš, kam vede takové chování,“ řekl vrátný, jenž se zase vrátil těsně ke Karlovi, a ukázal na vrchního číšníka, který stále ještě četl, jako by to byl mstitel vykonávající za něho pomstu. „Ve svém příštím místě už budeš umět vrátného zdravit, i když to třeba bude jen v nějaké bídné špelunce.“
Karel pochopil, že vlastně již přišel o místo, neboť vrchní číšník to už vyslovil, vrchní vrátný to opakoval jako hotovou věc, a u liftboye bude asi sotva třeba, aby propuštění potvrdilo ředitelství hotelu. Šlo to sice rychleji, než by si byl pomyslil, neboť konec konců sloužil přece dva měsíce, jak nejlépe dovedl, jistě lépe než leckterý jiný hoch. Ale na takové věci se v rozhodujícím okamžiku zřejmě nebere zřetel v žádném světadílu, ani v Evropě, ani v Americe, nýbrž rozhodne se tak, jak komu v první zlosti vyjde ortel z úst. Snad by bylo teď nejlepší, kdyby se hned rozloučil a odešel, vrchní kuchařka a Tereza možná ještě spí, mohl by se s nimi rozloučit písemně, aby se nemusil loučit osobně a vyhnul se projevům zklamání a smutku nad svým chováním, mohl by rychle sbalit kufr a tiše odejít. Zůstane-li tu však i jen

jediný den, a jistě by potřeboval trochu se vyspat, nečeká ho nic jiného než vyhrocení jeho záležitosti ve skandál, výčitky ze všech stran, nesnesitelný pohled na slzy Terezy a snad i vrchní kuchařky a nakonec možná také ještě trest. Byl však zmaten tím, že tu má proti sobě dva nepřátele a že v každém slově, které řekne, najde ne-li jeden, tedy druhý něco, co by mohl vytknout a vyložit ve zlém. Proto mlčel a těšil se zatím z klidu, který se v pokoji rozhostil, neboť vrchní číšník stále ještě četl noviny a vrchní vrátný rovnal podle stránek seznam rozházený po stole, což mu působilo velké potíže, neboť byl zřejmě krátkozraký.
Konečně vrchní číšník zívl a odložil noviny, ujistil se pohledem, že tu Karel ještě je, a zazvonil na zvonek u telefonu, který stál na stole. Volal několikrát „haló!", ale nikdo se nehlásil. „Nikdo se nehlásí," řekl vrchnímu vrátnému. Vrátný, jak se Karlovi zdálo, sledoval telefonování se zvláštním zájmem a řekl: „Je přece už tři čtvrti na šest. Jistě už je vzhůru. Jen zazvoňte silněji." V tom okamžiku dostal bez další výzvy spojení. „Zde vrchní číšník Isbary," řekl vrchní číšník. „Dobré jitro, paní vrchní kuchařko. Snad jsem vás dokonce nevzbudil? To je mi velmi líto. Ano, ano, je už tři čtvrti na šest. Ale to je mi skutečně líto, že jsem vás polekal. Měla byste na noc vypínat telefon. Ne, ne, je to opravdu neomluvitelné, zvláště proto, že věc, o které chci s vámi mluvit, je tak málo důležitá. Ale ovšemže mám čas, prosím, počkám u telefonu, přejete-li si."
„Přiběhla jistě k telefonu v noční košili," řekl vrchní číšník s úsměvem vrchnímu vrátnému, který s napětím ve tváři stál po celou dobu nakloněn nad telefonním přístrojem. „Opravdu jsem ji vzbudil, jinak ji totiž budí to malé děvče, co jí píše na stroji, ale dnes to asi výjimečně opomenula udělat. Je mi líto, že jsem ji vylekal, ona je beztoho nervozní."
„Proč nemluví dál?"
„Šla se podívat, co je s tím děvčetem," odpověděl vrchní číšník už se sluchátkem u ucha, neboť telefon zase zvonil. „Však už se najde," mluvil dál do telefonu. „Nesmíte se nechat vším tak vylekat. Potřebujete opravdu pořádný oddech. Nu tedy, mám malý dotaz. Je tady liftboy jménem" - obrátil se tázavě na Karla a ten mohl hned pohotově dodat své jméno, neboť dával bedlivě pozor – „tedy jménem Karel Rossmann. Vzpomínám-li si dobře, zajímala jste se trochu o něho; bohužel se vám špatně odvděčil za vaši laskavost, odešel bez dovolení ze služby, způsobil mi tím velké nepříjemnosti, ani je teď ještě nemohu odhadnout, a já jsem ho kvůli tomu právě propustil. Doufám, že tu věc neberete tragicky. Co říkáte? Propustil, ano, propustil. Ale vždyť jsem vám řekl, že odešel ze služby. Ne, v tom vám opravdu nemohu povolit, milá paní vrchní kuchařko. Jde o mou autoritu, tady je mnoho v sázce, jeden takový hoch mi zkazí celou tu bandu. Právě u liftboyů musí člověk po čertech dávat pozor. Ne, ne, v tomto případě vám nemohu vyhovět, jakkoli se o to vždy snažím. Kdybych ho tu přese všechno nechal, jen proto, aby mi neustále hýbal žlučí, kvůli vám, ano, kvůli vám, paní vrchní kuchařko, tu nesmí zůstat. Vy na něm máte zájem, jaký si vůbec nezasluhuje, a protože znám nejen jeho, ale i vás, vím, že by vás jistě velice zklamal, a toho

vás chci stůj co stůj ušetřit. Říkám to docela otevřeně, ačkoli ten zatvrzelý mladík stojí pár kroků přede mnou. Bude propuštěn, ne, ne, paní vrchní kuchařko, bude nadobro propuštěn, ne, ne, nebude přeložen na jinou práci, není vůbec k ničemu. Ostatně jsou i jinak na něho stížnosti. Vrchní vrátný na příklad, ano, copak, Fjodor, ano, si stěžuje na nezdvořilost a drzost toho mladíka. Jak, že to nestačí? Ale, milá paní vrchní kuchařko, vy kvůli tomu mladíkovi zapíráte svůj charakter. Ne, tak na mne nesmíte naléhat.“

V tomto okamžiku sklonil se vrátný k uchu vrchního číšníka a něco mu pošeptal. Vrchní číšník napřed na něho udiveně pohlédl a pak mluvil do telefonu tak rychle, že mu Karel zpočátku dost dobře nerozuměl, a proto přistoupil po špičkách o dva kroky blíž.

„Milá paní vrchní kuchařko,“ zaslechl, „upřímně řečeno, nebyl bych si pomyslil, že se tak špatně vyznáte v lidech. Zrovna se dovídám o tom vašem andílkovi něco, co od základu změní vaše mínění o něm, a je mi téměř líto, že vám to musím říci právě já. Tento jemný hoch tedy, kterého nazýváte vzorem slušnosti, nenechá uplynout jedinou noc, kdy má volno, aby neběžel do města, a vrací se odtamtud až ráno. Ano, ano, paní vrchní kuchařko, to je prokázáno svědky, věrohodnými svědky, ano. Můžete mi snad říci, kde bere peníze na takové radovánky? Jak má potom být bdělý ve službě? A chcete snad ještě také, abych vám vylíčil, co ve městě provádí? To si ale opravdu zvlášť pospíším, abych se toho hocha zbavil. A vy to, prosím, berte jako výstrahu, jak má být člověk opatrný vůči přivandrovalým klukům.“

„Ale, pane vrchní číšníku,“ zvolal teď Karel, jemuž se přímo ulevilo, neboť tu zřejmě došlo k velkému omylu, což ale by mohlo zase nejspíš vést k tomu, že se všechno ještě nade všechno očekávání zlepší, „tady jde určitě o záměnu. Myslím, že vám pan vrchní vrátný řekl, že odcházím každou noc. Ale to je naprosto nesprávné, jsem naopak každou noc ve společné ložnici, to mohou potvrdit všichni hoši. Když nespím, učím se obchodní korespondenci, ale ze sálu se v noci vůbec nehnu. To se přece dá snadno dokázat. Pan vrchní vrátný si mě zřejmě plete s někým jiným a teď chápu, proč se domnívá, že ho nezdravím.“

„Budeš hned zticha,“ křičel vrchní vrátný a hrozil pěstí, někdo jiný by v té situaci sotva pohnul prstem. „Já že si tě s někým pletu! No, pak už nemohu být vrchním vrátným, když si pletu lidi. Slyšíte, pane Isbary, pak už nemohu být vrchním vrátným, nu ovšem, když si pletu lidi. Za mých třicet služebních let se mi sice ještě nestalo, abych si někoho spletl, jak mohou dosvědčit stovky pánů vrchních číšníků, které jsme za tu dobu měli, ale u tebe, ty kluku mizerná, jsem prý s tím začal. U tebe, s tím tvým nápadným hladkým obličejem. Jaképak záměny! Kdybys běžel do města každou noc za mými zády, potvrdím už podle toho, jak vypadáš, že jsi práskaný lump.“

„Nech toho, Fjodore!“ řekl vrchní číšník, jehož telefonický rozhovor s vrchní kuchařkou byl zřejmě náhle přerušen. „Je to přece docela jednoduché. Na jeho nočních zábavách ani tak zvlášť nesejde. Chtěl by možná na rozloučenou ještě vyvolat nějaké velké vyšetřování o tom,

co provádí v noci. Dovedu si představit, jak by se mu to líbilo. Pro nic za nic bychom sem volali pokud možno všech čtyřicet liftboyů a vyslechli je jako svědky, ti by si ho ovšem také všichni spletli, musil by tedy svědčit pomalu všechen personál, v hotelu by se samozřejmě na chvilku zastavil provoz, a než bychom ho konečně vyhodili, přišel by si aspoň na své. To tedy raději neuděláme. Vrchní kuchařku, tu hodnou paní, měl už za blázna a to nám může stačit. Nechci už nic slyšet; jsi na místě propuštěn ze služby pro nedbalost. Tady ti dávám poukaz na pokladnu, aby ti vyplatili mzdu až do dnešního dne. To je ostatně - mezi námi řečeno - po tom, jak ses choval, prostě dar, který ti dávám jenom z ohledu na paní vrchní kuchařku."

Nový telefonický hovor zdržel vrchního číšníka, takže nemohl hned podepsat poukaz. „Ti liftboyové mi dají dnes práce!" zvolal, jakmile uslyšel první slova. „To je neslýchané!" zvolal za chvilku. Obrátil se od telefonu na vrátného a řekl: „Fjodore, zadrž prosím chvilku toho hocha, musíme si s ním ještě promluvit." A do telefonu přikázal: „Přijď ihned nahoru!"

Teď alespoň se vrchní vrátný mohl vyzuřit, když se mu to nepovedlo během rozmluvy. Držel Karla pevně nahoře za paži, ne snad klidným sevřením, jež by se konec konců dalo vydržet, nýbrž občas sevření uvolnil a pak zase tiskl Karla silněji a silněji, a poněvadž měl velkou sílu, připadalo Karlovi, že to vůbec nebere konce, a dělaly se mu mžitky před očima. Ale nejenom že Karla držel, občas ho také vytáhl do výšky, jako by měl rozkaz, aby ho zároveň natahoval, cloumal jím a přitom znovu a znovu říkal zpola tázavě vrchnímu číšníkovi: „Jen abych si ho teď nespletl, jen abych si ho teď nespletl."

Pro Karla bylo vysvobozením, když vstoupil vrchní liftboy, jistý Bess, věčně funící, tlustý mladík, a když poněkud obrátil pozornost vrchního vrátného k sobě. Karel byl tak zmalátnělý, že sotva pozdravil, když k svému údivu spatřil, že za tím chlapcem vklouzla Tereza, bledá jako stěna, nepořádně ustrojená, s nedbale upravenými vlasy. V mžiku byla u něho a šeptala: „Ví to už vrchní kuchařka?"

„Vrchní číšník jí to telefonoval," odpověděl Karel.

„Pak už je dobře, pak už je dobře," řekla rychleji a oči jí oživly.

„Ne," řekl Karel. „Ty ani nevíš, co proti mně mají. Musím odtud, vrchní kuchařka už je o tom také přesvědčena. Prosím, nezůstávej tu, jdi nahoru, přijdu se pak s tebou rozloučit." „Ale, Rossmanne, co tě napadá, zůstaneš hezky u nás, dokud budeš chtít. Vrchní číšník přece udělá všechno, co chce vrchní kuchařka, on ji miluje, nedávno jsem se to dověděla. Jen buď klidný."

„Prosím, Terezo, odejdi. Nemohu se tak dobře hájit, když jsi tady. A musím se hájit důkladně, protože proti mně uvádějí lži. Čím lépe však dokážu dávat pozor a hájit se, tím větší mám naději, že tu zůstanu. Tak, Terezo –" v návalu bolesti se bohužel nezdržel a dodal potichu: „Aspoň kdyby mě ten vrchní vrátný pustil! Nevěděl jsem vůbec, že je můj nepřítel. Ale jak mě pořád mačká a tahá." „Proč jen to říkám?" pomyslil si zároveň, „to nevydrží žádná ženská klidně poslouchat," a opravdu se Tereza, aniž jí v tom Karel mohl ještě zabránit svou volnou

rukou, obrátila na vrchního vrátného: „Pane vrchní vrátný, prosím, pusťte okamžitě Rossmanna, vždyť mu působíte bolest. Paní vrchní kuchařka hned sama přijde a pak už se ukáže, že se mu tady ve všem křivdí. Pusťte ho; jaké vám to dělá potěšení, že ho trápíte." A chtěla dokonce vrchního vrátného chytit za ruku. „Rozkaz, slečinko, rozkaz," řekl vrchní vrátný a přitáhl si volnou rukou Terezu přátelsky k sobě, avšak druhou rukou tiskl teď Karla přímo usilovně, jako by mu nejen chtěl působit bolest, nýbrž jako by měl s touto paží, které se zmocnil, nějaký zvláštní záměr, jehož ještě dávno nebylo dosaženo.

Tereze to trvalo nějakou chvilku, než se vyvinula z objetí vrchního vrátného, a právě se chtěla přimluvit za Karla u vrchního číšníka, který stále ještě poslouchal Bessovo velmi rozvláčné povídání, když vtom rychle vstoupila vrchní kuchařka.

„Zaplať pánbůh," zvolala Tereza a chvilku nebylo v pokoji slyšet nic než tato hlasitá slova. Vrchní číšník hned vyskočil a odstrčil Bessa stranou.

„Vy tedy přicházíte sama, paní vrchní kuchařko? Kvůli této maličkosti? Po našem telefonickém rozhovoru jsem to mohl tušit, ale přece jsem tomu vlastně nevěřil. A přitom se záležitost vašeho chráněnce víc a víc zhoršuje. Obávám se, že ho opravdu nepropustím, ale že ho zato budu muset dát zavřít. Poslyšte sama." A pokynul Bessovi, aby přistoupil.

„Chtěla bych napřed promluvit několik slov s Rossmannem," řekla vrchní kuchařka a sedla si na židli, protože ji vrchní číšník k tomu vybídl.

„Pojď prosím blíž, Karle," řekla potom. Karel poslechl, či spíše byl přivlečen vrchním vrátným.

„Pusťte ho přece," řekla vrchní kuchařka hněvivě, „vždyť to není žádný loupežný vrah." Vrchní vrátný ho skutečně pustil, předtím ho však ještě jednou stiskl tak silně, že i jemu námahou vstoupily slzy do očí.

„Karle," řekla vrchní kuchařka, složila ruce klidně do klína a pohlédla se schýlenou hlavou na Karla - nebylo to vůbec jako výslech - „především ti chci říci, že ti stále ještě naprosto věřím. Také pan vrchní číšník je spravedlivý člověk, za to ručím. Oba si v jádře přejeme, abys tu zůstal" - pohlédla přitom letmo na vrchního číšníka, jako by chtěla prosit, aby jí nevpadl do řeči. To se také nestalo. „Zapomeň tedy, co ti tu snad až doposud řekli. Především si nemusíš zvlášť připouštět, co ti snad řekl pan vrchní vrátný. Je sice rozčilený, a při jeho službě to není div, ale má také ženu a děti a ví, že nemáme zbytečně trápit chlapce, který je odkázán sám na sebe, že se o to už dost postarají ostatní."

V pokoji bylo naprosté ticho. Vrchní vrátný pohlédl na vrchního číšníka, jako by žádal vysvětlení, vrchní číšník se podíval na vrchní kuchařku a zavrtěl hlavou. Liftboy Bess se šklebil docela nesmyslně za zády vrchního číšníka. Tereza tiše vzlykala radostí i žalem a usilovně se snažila, aby to nikdo neslyšel.

Karel se však nedíval na vrchní kuchařku, ačkoli se to mohlo vykládat jen v jeho neprospěch a vrchní kuchařka si jistě přála, aby se na ni podíval, nýbrž hleděl před sebe na podlahu. V celé jeho paži škubala bolest, košile se mu lepila na rány a vlastně by si měl svléknout kabát

a prohlédnout se. Co vrchní kuchařka řekla, bylo ovšem míněno velmi přátelsky, ale na neštěstí se mu zdálo, že právě z chování vrchní kuchařky musí vyplynout, že si nezaslouží vlídnost, že po dva měsíce nezaslouženě těžil z dobroty vrchní kuchařky, ba že si nezaslouží nic jiného než dostat se do rukou vrchnímu vrátnému.

„Říkám to," pokračovala vrchní kuchařka, „abys teď bez rozpaků odpovídal, což bys ovšem dělal pravděpodobně i jinak, jak tě znám."

„Smím, prosím, zatím dojít pro lékaře, ten člověk by totiž zatím mohl vykrvácet," vpadl najednou liftboy Bess velmi zdvořile, ale velmi nevhod.

„Jdi," řekl vrchní číšník Bessovi a ten hned odběhl. A pak řekl vrchní kuchařce: „Věc se má tak. Vrchní vrátný nezadržel tohohle hocha jen tak pro nic za nic. Dole v ložnici liftboyů našli totiž úplně cizího, na mol opilého muže, který ležel pečlivě přikryt v jedné posteli. Ovšemže ho vzbudili a chtěli ho dostat ze sálu ven. Ten muž ale začal dělat velký povyk, pořád vykřikoval, že ložnice patří Karlu Rossmannovi a že je jeho hostem, že ho sem přivedl Rossmann a že potrestá každého, kdo se opováží na něj sáhnout. Musí prý ostatně na Karla Rossmanna počkat i proto, že mu slíbil peníze a jen si pro ně šel. Dejte, prosím, pozor, paní vrchní kuchařko: slíbil mu peníze a šel si pro ně. Ty můžeš také dávat pozor, Rossmanne," prohodil vrchní číšník ke Karlovi; ten se právě otočil k Tereze, jež jako očarována hleděla na vrchního číšníka a neustále si přihlazovala vlasy z čela nebo dělala ten pohyb jaksi bezděčně. „Ale snad ti připomínám nějaké závazky. Ten člověk dole totiž řekl, že po tvém návratu půjdete oba na noční návštěvu k jedné zpěvačce, jejíž jméno ovšem nikdo nepochytil, protože je vždycky jenom nějak zpěvavě vyslovoval."

Vtom se vrchní číšník odmlčel, neboť vrchní kuchařka nápadně zbledla a povstala ze židle, kterou trochu odstrčila.

„Ušetřím vás dalšího," řekl vrchní číšník.

„Ne, prosím, ne," řekla vrchní kuchařka a vzala ho za ruku. „Vypravujte jen dál, chci slyšet všechno, proto tu přece jsem." Tu vystoupil vrchní vrátný a udeřil se zvučně do prsou, aby dal najevo, že jemu bylo všechno jasné od samého počátku. Vrchní číšník ho uklidňoval a zároveň usadil slovy: „Ano, měl jste docela pravdu, Fjodore."

„Není už mnoho co vyprávět," řekl vrchní číšník. „Jací už ti hoši jsou, nejdřív se tomu člověku posmívali, pak se s ním pohádali a jednoduše ho zboxovali, protože mezi nimi se vždycky najdou dobří boxeři; a já jsem se ani neodvážil zeptat, kde a na kolika místech krvácí, neboť ti chlapci jsou strašní rváči a s opilcem mají ovšem snadnou práci!"

„Tak," řekla vrchní kuchařka, držela opěradlo židle a dívala se na místo, které právě opustila. Tak mluv přece, prosím, aspoň slůvko, Rossmanne!" řekla potom. Tereza odběhla z místa, kde dosud stála, k vrchní kuchařce a zavěsila se do ní, což ji Karel ještě nikdy neviděl udělat. Vrchní číšník stál těsně za vrchní kuchařkou a pomalu jí urovnával jednoduchý, trochu

přehrnutý krajkový límeček. Vrchní vrátný, stojící vedle Karla, řekl: „Tak bude to?“ chtěl tím však jenom zamaskovat herdu, kterou dal mezitím Karlovi do zad.
„Je to pravda,“ řekl Karel, po té ráně méně určitě, než chtěl, „že jsem toho muže dovedl do ložnice.“
„Víc nechceme vědět,“ řekl vrátný jménem všech. Vrchní kuchařka se beze slova obrátila k vrchnímu číšníkovi a potom k Tereze.
„Nemohl jsem si jinak pomoci,“ řekl Karel dál. „Ten muž je můj kamarád z dřívějška, přišel mě sem navštívit po dvou měsících, co jsme se neviděli, ale byl tak opilý, že nemohl zase sám odejít.“
Vrchní číšník prohodil polohlasně vedle vrchní kuchařky: „Přišel tedy na návštěvu a byl potom tak opilý, že nemohl odejít.“ Vrchní kuchařka pošeptala vrchnímu číšníkovi něco přes rameno a ten, jak se zdálo, něco namítal s úsměvem, který se zřejmě netýkal této záležitosti. Tereza - Karel se díval jenom na ni - se tiskla zcela bezmocně tváří k vrchní kuchařce a nechtěla už nic vidět. Jediný člověk, který byl úplně spokojen s Karlovým vysvětlením, byl vrchní vrátný; několikrát opakoval: „To je přece docela v pořádku. Kumpánovi musí člověk pomáhat,“ a usiloval pohledy i posunky, aby toto vysvětlení vštípil všem přítomným.
„Jsem tedy vinen,“ řekl Karel a odmlčel se, jako by čekal na vlídné slovo svých soudců, jež by mu dodalo odvahy k další obhajobě, ale to slovo nepřicházelo, „vinen jsem jenom tím, že jsem toho muže - jmenuje se Robinson, je to Ir - dovedl do ložnice. Všechno ostatní, co řekl, řekl v opilosti a není to pravda.“
„Tys mu tedy neslíbil peníze?“ zeptal se vrchní číšník.
„Ano,“ řekl Karel a litoval, že na to zapomněl, z nerozvážnosti nebo z roztržitosti prohlásil příliš určitými výrazy, že je nevinen. „Peníze jsem mu slíbil, protože mě o ně požádal. Ale nechtěl jsem pro ně dojít, nýbrž chtěl jsem mu dát spropitné, jež jsem si dnes v noci vydělal.“ A ná důkaz toho vyndal z kapsy peníze a ukázal na dlani několik drobných mincí.
„Zaplétáš se stále více,“ řekl vrchní číšník. „Kdyby ti člověk měl věřit, musil by vždycky zapomenout to, co jsi řekl předtím. Nejdříve jsi tedy dovedl toho muže - ani to jméno Robinson ti nevěřím, tak se žádný Ir nejmenoval, co je Irsko Irskem - nejdříve jsi ho tedy jen dovedl do ložnice, ostatně už jen proto bys mohl na místě vyletět, ale peníze jsi mu napřed neslíbil, pak zase, když se tě člověk znenadání zeptá, jsi mu peníze slíbil. Ale my si tu nehrajeme na otázky a odpovědi, nýbrž chceme slyšet tvé ospravedlnění. A tys nejdříve nechtěl jít pro peníze, nýbrž chtěls mu dát své dnešní spropitné, jenže se potom ukáže, že ty peníze máš ještě u sebe, takže jsi patrně přece jen chtěl někam dojít pro peníze, o čemž svědčí i to, žes byl tak dlouho pryč. Konec konců by to nebylo nic zvláštního, kdybys mu chtěl donést peníze ze svého kufru; že to však všemožně zapíráš, to je ovšem něco zvláštního, stejně tak, že se pořád snažíš zamlčet, žes toho muže opil teprve tady v hotelu, o čemž přece nelze ani v nejmenším pochybovat, neboť tys to byl, kdo přiznal, že přišel sám,

ale odejít sám nemohl, a on to byl, kdo přece vykřikoval v ložnici, že je tvým hostem. Sporné tedy zůstávají už jen dvě věci, na které můžeš odpovědět sám, chceš-li věc zjednodušit, které však se dají konečně zjistit i bez tvé pomoci. Za prvé, jak sis opatřil přístup ke spižírnám, a za druhé, jak jsi nashromáždil peníze na rozdávání?"

„Není možné se hájit, když tu chybí dobrá vůle," řekl si Karel a už vrchnímu číšníkovi neodpovídal, i když tím Tereza asi velmi trpěla. Věděl, že všechno, co může říci, se bude potom vyjimat docela jinak, než jak to bylo míněno, a že záleží jenom na tom, jak se věci posuzují, aby byly shledány dobrými či špatnými.

„On neodpovídá," řekla vrchní kuchařka.

„To je nejrozumnější, co může udělat," řekl vrchní číšník.

„Však on si už něco vymyslí," řekl vrchní vrátný a opatrně si hladil vousy rukou, která byla předtím tak krutá.

„Mlč," řekla vrchní kuchařka Tereze, jež se po jejím boku rozvzlykala, „vidíš, že neodpovídá, jak tedy mohu pro něho něco udělat? Nakonec to jsem já, kdo je vůči panu vrchnímu číšníkovi v neprávu. No tak, řekni, Terezo, domníváš se, že jsem pro něho opomenula něco udělat?" Jak mohla Tereza něco takového vědět a co bylo platné, že si vrchní kuchařka snad až příliš zadávala před těmi dvěma pány svou otázkou a prosbou, se kterou se veřejně obrátila na tu dívenku.

„Paní vrchní kuchařko," řekl Karel, který se ještě jednou vzchopil, i když jen proto, aby Terezu ušetřil odpovědi, pro nic jiného, „nemyslím, že jsem vám udělal ostudu, a kdyby se všechno důkladně vyšetřilo, musil by to shledat také kdokoli jiný."

„Kdokoli jiný," řekl vrchní vrátný a ukázal prstem na vrchního číšníka. „To je namířeno proti vám, pane Isbary."

„Nuže, paní vrchní kuchařko," řekl vrchní číšník, „je půl sedmé, tedy pozdě, hodně pozdě. Myslím, že bude nejlépe, když mi přenecháte poslední slovo v této záležitosti, kterou jsme už projednávali až příliš trpělivě."

Vstoupil malý Giacomo, chtěl jít ke Karlovi, ale rozmyslil si to, polekán naprostým tichem, a čekal.

Vrchní kuchařka nespustila z Karla od jeho posledních slov oči a také nic nenasvědčovalo tomu, že slyšela poznámku vrchního číšníka. Její oči byly upřeny na Karla, byly velké a modré, ale trochu zakalené stářím a vším, co zkusila. Jak tu tak stála a slabě před sebou pohupovala židlí, dalo se očekávat, že v příštím okamžiku řekne: „Nuže, Karle, když o tom přemýšlím, ta záležitost není ještě docela jasná a potřebuje, jak jsi správně řekl, ještě důkladné vyšetření. A to teď zahájíme, ať už jsou s tím ostatní srozuměni nebo ne, neboť spravedlnost být musí." Místo toho však řekla vrchní kuchařka po malé pomlce, kterou se nikdo neodvážil přerušit - jen hodiny bily půl sedmé, na potvrzenou slov vrchního číšníka, a současně s nimi bily, jak každý věděl, všecky hodiny v celém hotelu, znělo to v uších i v

představě jako dvojí škubání jediné velké netrpělivosti: „Ne, Karle, ne, ne! To si nebudeme namlouvat. Spravedlivé věci také působí docela jiným dojmem a tak, musím to přiznat, tvoje záležitost nepůsobí. Smím to říci a také to musím říci; musím to přiznat, neboť jsem přišla s nejlepším úmyslem ti prospět. Vidíš, i Tereza mlčí.“ (Ta však nemlčela, plakala.)
Vrchní kuchařka se zarazila, náhle rozhodnuta, a řekla: „Karle, pojď sem.“ a když k ní přišel - vrchní číšník a vrchní vrátný se hned za jeho zády dali svorně do živého hovoru -, objala ho levou rukou, šla s ním a Terezou, jež kráčela za nimi jako bez vůle, do pozadí pokoje, s oběma tam několikrát přecházela a přitom řekla: „Je možné, Karle, a ty na to zřejmě spoléháš, jinak bych ti vůbec nerozuměla, že ti vyšetřování dá v některých maličkostech za pravdu. Pročpak ne? Snad jsi opravdu zdravil vrchního vrátného. Já tomu dokonce věřím, vím také, co si mám myslit o vrchním vrátném, vidíš, ještě i teď s tebou mluvím otevřeně. Ale taková malá ospravedlnění ti vůbec nepomohou. Vrchní číšník, jehož znalost lidí jsem se za ta mnohá léta naučila oceňovat a který je nejspolehlivější člověk, jakého vůbec znám, jasně vyslovil tvou vinu a zdá se mi ovšem, že se nedá popřít. Možná, žes jednal jenom nepředloženě, možná však, že nejsi takový, za jakého jsem tě pokládala. A přece,“ s tím jaksi přerušila samu sebe a ohlédla se letmo po obou pánech, „nemohu ještě odvyknout myšlence, že jsi v jádře slušný hoch.“ „Paní vrchní kuchařko, paní vrchní kuchařko,“ napomínal ji vrchní číšník, když zachytil její pohled.
„Hned jsme hotovi,“ řekla vrchní kuchařka a mluvila teď ke Karlovi rychleji. „Poslyš, Karle, jak se tak dívám na tu záležitost, jsem ještě ráda, že vrchní číšník nechce zavést vyšetřování; neboť kdyby je chtěl zavést, musila bych tomu v tvém zájmu zabránit. Ať se raději nikdo nedoví, jak a čím jsi hostil toho člověka, který ostatně nemůže být jedním z tvých bývalých kamarádů, jak uvádíš, neboť s těmi ses při rozchodu velmi pohádal, takže teď přece nebudeš jednoho z nich častovat. Může to tedy být jen nějaký známý, s nímž ses v noci lehkomyslně sbratřil v nějaké krčmě ve městě. Jak jsi mohl, Karle, přede mnou skrývat všechny tyto věci? Když jsi snad nemohl vydržet ve společné ložnici a začal jsi v noci flámovat nejprve z tohoto nevinného důvodu, pročpak jsi neřekl ani slovo, ty víš, že jsem ti chtěla opatřit vlastní pokoj a vzdala jsem se toho teprve na tvé prosby. Teď se mi zdá, žes dal přednost společné ložnici, protože ses tam cítil volnější. A peníze sis přece uschoval v mé pokladně a spropitné jsi mi nosil každý týden; kde jsi, chlapče, proboha bral peníze na ty zábavy a kde jsi chtěl teď vzít peníze pro svého přítele? To jsou ovšem vesměs věci, které alespoň teď nesmím vrchnímu číšníkovi ani naznačit, neboť pak by snad bylo vyšetřování nevyhnutelné. Musíš tedy bezpodmínečně pryč z hotelu, a to co nejrychleji. Jdi přímo do pensionu Brenner - byl jsi tam přece s Terezou už několikrát - tam tě na mé doporučení zdarma ubytují -“ a vrchní kuchařka napsala na vizitku několik řádek zlatýrn krejónem, který vytáhla z blůzy, a pokračovala bez přestávky dál – „tvůj kufr pošlu hned za tebou. Terezo, běž přece do šatny liftboyů a sbal mu kufr!“ (Ale Tereza se nehýbala, nýbrž chtěla, tak jako vydržela všechen žal, teď také plně s

Karlem prožít obrat k lepšímu, který v jeho záležitosti nadcházel díky laskavosti vrchní kuchařky.)
Někdo pootevřel dveře, aniž se ukázal, a hned je zase zavřel. Platilo to zřejmě Giacomovi, neboť ten předstoupil a řekl: „Rossmanne, mám ti něco vyřídit."
„Hned," řekla vrchní kuchařka a vsunula Karlovi, který ji poslouchal se sklopenou hlavou, vizitku do kapsy, „tvé peníze si zatím ponechám, víš, že mi je můžeš svěřit. Dnes zůstaň doma a promysli si svou záležitost, zítra - dnes nemám čas, také jsem se tu už příliš dlouho zdržela - přijdu k Brennerovi a podíváme se, co můžeme pro tebe dál udělat. Neopustím tě, to ti rozhodně říkám už dnes. Nemusíš si dělat starosti se svou budoucností, spíš se zamysli nad tím, co se právě stalo." Poté mu zlehka poklepala na rameno a šla k vrchnímu číšníkovi.
Karel zdvihl hlavu a díval se za tou velkou statnou ženou, jež se od něho nenuceně a klidným krokem vzdalovala.
„Copak nemáš vůbec radost," řekla Tereza, jež zůstala u něho, „že všechno tak dobře dopadlo?"
„Ale ano," řekl Karel a usmál se na ni, nevěděl však, proč by se měl radovat z toho, že ho odtud posílají pryč jako nějakého zloděje. V Tereziných očích zářila nejčistší radost, jako by jí bylo docela lhostejné, zda Karel něco spáchal či ne, zda ho posuzují správně či ne, jen když ho nechají uniknout, s ostudou nebo se ctí. A tak se chovala právě Tereza, která přece byla ve svých vlastních záležitostech tak úzkostlivá a celé týdny v myšlenkách obracela a zkoumala každé slůvko vrchní kuchařky, jež neznělo docela jednoznačně. Úmyslně se zeptal: „Mohla bys mi hned sbalit a poslat kufr?" Proti své vůli zavrtěl údivem hlavou, jak rychle Tereza pochopila tu otázku, a protože byla přesvědčena, že v kufru jsou věci, jež je třeba přede všemi lidmi skrývat, ani se na Karla nepodívala, ani mu nepodala ruku, nýbrž jen zašeptala: „Ovšem, Karle, hned ti sbalím kufr." A už byla pryč.
Teď se však Giacomo už neudržel, a rozčilen dlouhým čekáním, hlasitě vykřikl: „Rossmanne, ten člověk se válí dole na chodbě a nechce se nechat odtud odvést. Chtěli ho zavézt do nemocnice, ale on se brání a tvrdí, že bys nikdy nedovolil, aby přišel do nemocnice. Mají prý vzít auto a poslat ho domů, ty že to auto zaplatíš. Chceš?"
„Ten člověk má k tobě důvěru," řekl vrchní číšník. Karel pokrčil rameny a odpočítal Giacomovi do ruky peníze. „Víc nemám," řekl pak.
„Mám se tě také zeptat, zda chceš jet s ním," zeptal se ještě Giacomo a cinkal přitom penězi.
„Nepojede s ním," řekla vrchní kuchařka.
„Tak tedy, Rossmanne," řekl vrchní číšník rychle a ani nečekal, až bude Giacomo venku, „jsi okamžitě propuštěn."
Vrchní vrátný několikrát přikývl, jako by to byla jeho vlastní slova, jež vrchní číšník jen opakuje.
„Důvody tvého propuštění nemohu ani nahlas říci, neboť jinak bych tě musil dát zavřít."

Vrchní vrátný pohlédl s nápadnou přísností na vrchní kuchařku, neboť dobře poznal, že ona je příčinou příliš mírného jednání.
„Teď jdi k Bessovi, převlékni se, odevzdej Bessovi livrej a odejdi ihned, ale ihned z domu."
Vrchní kuchařka zavřela oči, jako by tím chtěla Karla uklidnit. Zatím co se ukláněl na rozloučenou, letmo zahlédl, jak vrchní číšník jakoby potají vzal vrchní kuchařku za ruku a pohrával si s ní. Vrchní vrátný doprovodil Karla těžkými kroky až ke dveřím, nenechal ho už dveře zavřít, nýbrž sám je ještě podržel otevřené a vykřikl za Karlem: „Za čtvrt minuty ať tě vidím, jak jdeš kolem mne v hlavní bráně! Pamatuj si to!"
Karel si pospíšil, jak mohl, jen aby se vyhnul mrzutosti u hlavní brány, ale všechno šlo mnohem pomaleji, než chtěl. Nejdřív se mu nepodařilo hned najít Bessa a teď, v době snídaně, bylo všude plno lidí, potom se ukázalo, že si jeden hoch vypůjčil Karlovy staré kalhoty, a Karel musil prohledat stojany na šaty skoro u všech postelí, než ty kalhoty našel, takže uplynulo asi pět minut, než se Karel dostal k hlavní bráně. Právě před ním šla jakási dáma uprostřed čtyř pánů. Všichni šli k velkému autu, jež na ně čekalo a jehož dveře už otevřel lokaj dokořán, levou paži, kterou měl volnou, strnule upažil, což vypadalo velmi slavnostně. Ale Karel marně doufal, že nepozorovaně proklouzne ven za touto vznešenou společností. Už ho chytil vrchní vrátný za ruku a vtáhl ho k sobě mezi dvěma pány, jež poprosil za prominutí.
„To že bylo čtvrt minuty?" řekl a podíval se na Karla úkosem, jako by pozoroval špatně jdoucí hodinky. „Jen sem pojď," řekl pak a vedl ho do velké vrátnice, kterou si Karel sice už dlouho chtěl jednou prohlédnout, ale do níž teď vstupoval jen s nedůvěrou, postrkován vrátným. Byl už ve dveřích, když se obrátil a pokusil se vrátného odstrčit a uniknout.
„Ne, ne, vchází se tudy," řekl vrchní vrátný a obrátil Karla.
„Vždyť jsem už propuštěn," řekl Karel a mínil tím, že mu v hotelu nemá už nikdo co poroučet.
„Dokud já tě držím, nejsi propuštěn," řekl vrátný, což ovšem bylo také správné.
Karel konečně neměl ani důvod, proč by se vrátnému bránil. Neboť co se mu mohlo ještě stát? Nadto stěny vrátnice byly výhradně z obrovských skleněných tabulí, kterými bylo zřetelně vidět množství lidí hrnoucích se proti sobě dvoranou, jako by člověk byl přímo mezi nimi. Ba, zdálo se, že v celé vrátnici není kout, kde by bylo možno se skrýt před očima lidí. Ačkoli ti lidé venku měli zřejmě napilno, neboť se prodírali kupředu se vztaženou paží a skloněnou hlavou, s číhajícíma očima a s vysoko zdviženými zavazadly, neopomenul přesto téměř nikdo pohlédnout do vrátnice, neboť za jejími skly byla vyvěšena oznámení a zprávy, jež byly důležité jak pro hosty, tak pro hotelový personál. Kromě toho byl však také ještě přímý styk mezi vrátnicí a dvoranou, neboť u dvou velkých posouvacích oken seděli dva vrátní a byli neustále zaměstnáni tím, že udíleli informace o nejrůznějších záležitostech. Tito lidé byli přímo přetíženi a Karel byl přesvědčen, že se vrchní vrátný, jak ho znal, při svém služebním postupu těmto místům vyhnul. Tito dva informátoři měli - zvenčí si to člověk

nemohl dobře představit – před sebou v otvoru okénka stále alespoň deset tázavých obličejů. Těch deset tazatelů, kteří se neustále měnili, často mluvilo takovou směsicí jazyků, jako by každý z nich přicházel z jiné země. Vždycky se jich ptalo několik zároveň, vždycky kromě toho mluvili někteří mezi sebou. Většinou si chtěli z vrátnice něco odnést nebo tam něco odložit, a také z té tlačenice neustále vyčnívaly netrpělivě mávající ruce. Jednou měl kdosi nějaké přání týkající se jakýchsi novin, a ty se znenadání seshora rozestřely a na okamžik zakryly všechny tváře. Tomu všemu museli čelit ti dva vrátní. Pouhé mluvení by na jejich úkol nestačilo, drmolili, zvlášť jeden, zasmušilý muž s tmavými vousy po celé tváři, dával informace bez nejmenšího přerušení. Nepodíval se ani na stolní desku, odkud musil neustále něco podávat, ani tomu nebo onomu tazateli do tváře, nýbrž hleděl pořád jen upřeně před sebe, zřejmě aby šetřil a sbíral síly. Vousy byly ostatně jistě trochu na újmu srozumitelnosti jeho řeči a Karel za tu chvilku, co se u něho zastavil, pochopil jen velmi málo z toho, co vrátný říkal, ale bylo to možná také tím, že právě mluvil nějakou cizí řečí, třebaže s anglickým přízvukem. Kromě toho mýlilo i to, že jedna informace navazovala tak těsně na druhou a tak spolu splývaly, že často některý tazatel ještě poslouchal s napjatou tváří, protože se domníval, že se to týká ještě jeho záležitosti, a teprve za chvilku zpozoroval, že už je odbyt. Bylo také třeba zvyknout si na to, že vrátný nikdy nikoho nepožádal, aby opakoval svou otázku, i když byla vyjádřena celkem srozumitelně a jen nedosti zřetelně, sotva postižitelné zavrtění hlavou pak prozradilo, že nemá v úmyslu na tuto otázku odpovědět, a bylo věcí tazatele, aby poznal svou chybu a otázku lépe formuloval. Právě proto strávili někteří lidé před okénkem spoustu času. Každý vrátný měl k ruce poslíčka, který musil neustále běhat a nosit z regálu na knihy a z různých skříní všechno, co vrátný právě potřeboval. To byla v hotelu nejlépe placená, i když nejnamáhavější místa pro docela mladé hochy, v jistém smyslu na tom byli ještě hůře než vrátní, neboť ti musili jenom přemýšlet a mluvit, kdežto ti chlapci musili přemýšlet a běhat zároveň. Jestliže někdy přinesli něco nesprávného, nemohl se ovšem vrátný ve spěchu zdržovat tím, že by je dlouho poučoval, nýbrž jednoduše shodil věc, kterou mu dali na stůl, rovnou na zem. Velmi zajímavé bylo, jak se krátce po Karlově vstupu vrátní střídali. Musili se ovšem aspoň ve dne střídat často, neboť sotva by se asi našel člověk, který by vydržel u přepážky déle než hodinu. Ve chvíli, kdy se měli vystřídat, ozval se zvonek a z postranních dveří najednou vystoupili dva vrátní, kteří teď měli přijít na řadu, každý se
svým poslíčkem. Postavili se zatím nečinně u přepážky a pozorovali chvilku lidi venku, aby zjistili, kam právě v tom okamžiku dospěly odpovědi na dotazy. Když se jim zdálo, že přišel vhodný okamžik, aby zasáhli, poklepali na rameno vrátnému, jehož měli vystřídat, a ten, ačkoli si dosud nevšímal ničeho, co se dělo za jeho zády, ihned věděl, oč jde, a uvolnil místo. Všecko šlo tak rychle, že tím lidé venku byli často překvapeni a téměř ucouvli leknutím, když se před nimi tak náhle objevila nová tvář. Ti dva, kteří byli vystřídáni, se protahovali a

polévali si pak horké hlavy vodou nad dvěma připravenými umyvadly. Vystřídaní poslíčkové se však ještě nesměli protáhnout, nýbrž musili ještě chvíli zvedat a dávat na místo předměty shozené na zem v době jejich služby.
To všecko Karel s nejnapjatější pozorností ve chvilce postihl a s lehkými bolestmi hlavy šel tiše za vrchním vrátným, který ho vedl dál. Také vrchní vrátný zřejmě zpozoroval, jak velký dojem udělal na Karla způsob, jakým se tu podávají informace, náhle škubl Karlovou rukou a řekl: „Vidíš, tak se zde pracuje." Karel tady v hotelu sice nelenošil, ale o takové práci se mu ani nezdálo, a zapomínaje téměř úplně, že vrchní vrátný je jeho úhlavní nepřítel, vzhlédl k němu a pokývl mlčky a uznale hlavou. Vrchnímu vrátnému se však zdálo, že to je zase přeceňování vrátných a vůči němu snad nezdvořilost, neboť jako by si z Karla tropil blázny, zvolal bez obav, že by ho někdo mohl zaslechnout: „Tohle je ovšem nejhloupější práce v celém hotelu. Když člověk poslouchá hodinu, zná tak zhruba všechny otázky, jež se dávají, a na zbývající přece není třeba odpovídat. Kdybys nebyl býval drzý a nezvedený, kdybys nebyl lhal, flámoval, chlastal a kradl, mohl jsem tě snad zaměstnat u jednoho takového okénka, neboť k tomu mohu potřebovat výhradně jen zabedněné hlavy."
Karel úplně přeslechl pohanu, pokud se týkala jeho osoby, tak velice byl pobouřen, že někdo zlehčuje poctivou a těžkou práci vrátných, místo aby ji ocenil, a že ji nadto zlehčuje člověk, který by se jistě musil po několika minutách klidit za posměchu všech tazatelů, kdyby se toho někdy odvážil a posadil se k takové přepážce.
„Nechte mě," řekl Karel, jeho zvědavost, pokud šlo o vrátnici, byla ukojena víc než dost, „nechci mít s vámi už nic společného."
„To nestačí, aby ses odtud dostal," řekl vrchní vrátný, zmáčkl Karlovi ruce, že jimi Karel nemohl ani hnout, a takřka ho odnesl na druhý konec vrátnice. Nevidí ti lidé venku, jaký je vrchní vrátný surovec? Anebo vidí-li to, co si myslí, že se nikdo nad tím nepozastaví, že nikdo aspoň nezaťuká na sklo, aby vrchnímu vrátnému ukázal, že je pozorován a že nemůže s Karlem nakládat, jak se mu zlíbí?
Ale brzo Karel nadobro ztratil naději, že se mu dostane pomoci z dvorany, neboť vrchní vrátný vzal za šňůru a nad skleněnými tabulemi v jedné polovině vrátnice se v mžiku zatáhly černé záclony až úplně nahoru. Také v této části vrátnice byli ovšem lidé, ale měli plno práce a neslyšeli a neviděli nic, co nesouviselo s jejich prací. Mimo to byli zcela závislí na vrchním vrátném a byli by raději pomohli skrýt všechno, co by jen vrchního vrátného napadlo, místo aby Karlovi pomohli. Bylo tu na příklad šest vrátných u šesti telefonů. Člověk si hned všiml, že to bylo zařízeno tak, že jeden vždy jenom přijímal hovory, kdežto jeho soused telefonicky vyřizoval příkazy podle poznámek, které dostal od prvního. Byly to nejnovější telefony, pro něž není třeba hovorny, neboť zvonění není hlasitější než cvrkot, člověk může do telefonu mluvit šeptem, a slova přece dospějí k cíli hromovým hlasem díky zvláštnímu elektrickému zesilovači. Proto bylo ty tři mluvčí u jejich telefonů sotva slyšet a člověk si mohl myslit, že

pozorují, co se děje v telefonní mušli, a přitom si potichu něco pro sebe povídají, zatím co druzí tři jakoby ohlušeni hlukem, jenž k nim doléhá a je pro ostatní lidi okolo neslyšitelný, sklánějí hlavy nad papírem, který mají za úkol popsat. Opět stál i zde vedle každého ze tří mluvčích jeden hoch jako pomocník; tito tři hoši nedělali nic jiného, než že střídavě nakláněli hlavu ke svému pánovi a naslouchali mu, a potom rychle, jako by je píchl, vyhledávali telefonní čísla v obrovských žlutých knihách - převracení spousty listů naprosto přehlušovalo hluk telefonů.

Karel se opravdu nemohl zdržet, aby to přesně nesledoval, ačkoli ho vrchní vrátný, který se posadil, držel před sebou v jakémsi sevření.

„Je mou povinností," řekl vrchní vrátný a zatřásl Karlem, jako by ho chtěl jenom přimět, aby se k němu obrátil tváří, „abych jménem ředitelství hotelu alespoň trochu napravil, co vrchní číšník opomenul udělat, ať už z jakýchkoli důvodů. Tak tu vždycky zaskočí jeden za druhého. Jinak by to v tak velkém podniku ani nešlo. Ty snad řekneš, že nejsem tvůj bezprostřední představený; nu, tím je to ode mne hezčí, že se ujímám této jinak zanedbané záležitosti. Jsem ostatně jako vrchní vrátný v jistém smyslu postaven nade všemi, neboť mně přece podléhají všechny hotelové brány, tedy tato hlavní brána, tři střední brány a deset vedlejších bran, o nesčetných dvířkách a východech bez dveří ani nemluvě. Rozumí se, že mě mají bezpodmínečně poslouchat všechny příslušné skupiny zaměstnanců. Za tuto velkou hodnost mám ovšem vůči ředitelství hotelu zas i povinnost nepustit ven nikoho, kdo je jen v nejmenším podezřelý. Právě ty mi však připadáš dokonce velmi podezřelý, protože se mi tak uzdálo." A z radosti nad tím zvedl ruce a nechal je zase dopadnout takovou silou, až to pláclo a zabolelo. „Je možné," dodal a bavil se přitom královsky, „že by ses jiným východem dostal nepozorovaně ven, neboť jsi mi ovšem nestál za to, abych kvůli tobě dával zvláštní příkazy. Ale když už jsi jednou tady, chci tě užít. Nepochyboval jsem ostatně o tom, že se dostavíš na schůzku, kterou jsme si dali u hlavní brány, neboť to je pravidlo, že drzý a neposlušný člověk přestává se svými neřestmi právě tam a tehdy, kde je mu to na škodu. Jistě to budeš moci ještě často pozorovat sám na sobě."

„Nemyslete si," řekl Karel a vdechoval podivně zatuchlý pach, který vycházel z vrchního vrátného a který ucítil teprve zde, když byl tak dlouho docela blízko něho, „nemyslete si," řekl, „že jsem vám vydán úplně na pospas, vždyť mohu křičet."

„A já ti mohu zacpat ústa," řekl vrchní vrátný právě tak klidně a rychle, jak to asi hodlal udělat, kdyby toho bylo třeba. „A kdyby sem někdo kvůli tobě přišel, opravdu si myslíš, že by ti kdokoli dal za pravdu proti mně, vrchnímu vrátnému? Snad tedy uznáváš, že tvé naděje jsou nesmyslné. Víš, dokud jsi byl ještě v uniformě, to jsi opravdu vypadal, že stojíš ještě trochu za povšimnutí, ale v tomhle obleku, který je možný opravdu jenom v Evropě! -" a potahoval na nejrůznějších místech za oblek, který byl sice před pěti měsíci ještě skoro nový, ale teď ovšem byl obnošený, pomačkaný a především plný skvrn, což bylo způsobeno

hlavně bezohledností liftboyů, kteří měli podle příkazu udržovat podlahu sálu čistou a bez prachu, ale z lenosti ji každý den doopravdy nečistili, nýbrž kropili ji nějakým olejem a tím zároveň hanebně postříkali všechny šaty na stojanech. Ať si člověk schoval šaty kdekoli, vždycky se našel někdo, kdo právě neměl své šaty po ruce, ale zato snadno našel schované cizí šaty a vypůjčil si je. A možná, že to byl zrovna hoch, který měl ten den uklízet sál, a ten pak nejen postříkal šaty olejem, ale úplně je polil odshora dolů. Jen Renell schoval své nákladné šaty na nějakém tajném místě, odkud je sotva kdy někdo vytáhl, zvláště také proto, že si nikdo nepůjčoval cizí šaty snad ze zlomyslnosti nebo z lakoty, nýbrž proto, že si je pouze ze spěchu a z ledabylosti vzal tam, kde je našel. Ale i na Renellových šatech byla uprostřed zad kruhovitá načervenalá olejová skvrna a ve městě by byl mohl znalec jenom podle této skvrny poznat, že ten elegantní mladý muž je liftboy.

A Karel si řekl při těchto vzpomínkách, že také jako liftboy dost vytrpěl, a že přesto to bylo všechno nadarmo, neboť teď ta služba liftboye nebyla, jak doufal, předstupeň k lepšímu zaměstnání, naopak byl teď zatlačen ještě hlouběji a dostal se dokonce velmi blízko k vězení. Mimo to ho teď ještě zadržel vrchní vrátný, který asi uvažoval o tom, jak by mohl Karla ještě více zahanbit. A Karel úplně zapomněl, že vrchní vrátný rozhodně není člověk, který by se snad dal přesvědčit, a zvolal, přičemž se několikrát uhodil do čela rukou, kterou měl právě volnou: „I jestli jsem vás snad opravdu nezdravil, jak může dospělý člověk být tak pomstychtivý kvůli tomu, že ho někdo opomene pozdravit.“

„Nejsem pomstychtivý,“ řekl vrchní vrátný, „chci jen prohledat tvé kapsy. Jsem sice přesvědčen, že nic nenajdu, neboť jsi byl asi opatrný a nechals asi svého přítele postupně všechno odklidit, každý den něco. Ale prohledat tě musím.“ A už sáhl do jedné kapsy Karlova kabátu takovou silou, až praskly postranní švy. „Tak tady nic nemáme," řekl a přebíral v ruce obsah této kapsy, reklamní kalendář hotelu, list s jednou úlohou z obchodní korespondence, několik knoflíků od kabátů a od kalhot, vizitku vrchní kuchařky, tužku na leštění nehtů, kterou mu kdysi hodil jeden host, když balil kufr, staré kapesní zrcátko, jež mu Renell kdysi daroval odměnou za to, že ho asi desetkrát zastupoval ve službě, a ještě několik drobností. „Tak tady nic nemáme,“ opakoval vrchní vrátný a hodil všechno pod lavici, jako by bylo samozřejmé, že Karlův majetek, pokud jej neukradl, patří pod lavici.

„Teď je toho ale dost,“ řekl si Karel - zřejmě ve tváři docela rudý - a když se vrchní vrátný, který chtivostí zapomněl na opatrnost, přehraboval v Karlově druhé kapse, vyklouzl Karel jedním trhnutím z rukávů, strčil při prvním, ještě nezvládnutém skoku do jednoho z vrátných, až dost silně narazil na svůj přístroj, běžel pak dusným vzduchem ke dveřím, vlastně pomaleji, než měl v úmyslu, byl však šťastně venku, než se vrchní vrátný ve svém těžkém kabátě mohl vůbec zdvihnout. Strážní služba nebyla asi přece jen tak vzorně organizována, ozvalo se sice zvonění z několika stran, ale bůhví proč! Zaměstnanci hotelu sice přecházeli ve vratech křížem krážem v takovém počtu, že si člověk mohl skoro myslit, že mu chtějí

nenápadným způsobem znemožnit, aby vyšel ven, neboť v tom přecházení sem a tam se žádný zvláštní smysl nedal postihnout; ale Karel se brzo dostal ven, musil však ještě jít po chodníku podél hotelu, neboť se nemohl dostat na ulici, protože nepřetržitá řada aut trhavě popojížděla kolem hlavní brány. Ta auta téměř najížděla jedno na druhé, jen aby se dostala co nejdřív k svému pánu, každé bylo postrkováno tím zadním. Chodci, kteří měli zvlášť naspěch, aby se dostali na ulici, procházeli sice tu a tam mezi jednotlivými auty, jako by tam byl veřejný průchod, a bylo jim docela jedno, zda v autě sedí jen šofér a služebnictvo nebo nejvznešenější lidé. Takové chování se však Karlovi zdálo přece jen přehnané a bylo asi třeba vyznat se už dobře ve zdejších poměrech, aby se toho člověk odvážil; jak snadno by se mohl dostat k autu, v němž sedí lidé, kteří by mu to brali za zlé, kteří by ho srazili a způsobili skandál, a jako podezřelý hotelový zaměstnanec, který utekl v košili, se ničeho nemusil víc obávat. Ta nekonečná řada aut nemůže přece věčně takhle projíždět a on je také vlastně nejméně podezřelý, dokud se drží u hotelu. Opravdu se Karel dostal konečně na místo, kde řada aut sice nekončila, ale odbočovala směrem k ulici a byla volnější. Právě chtěl zmizet v ruchu ulice, kde asi volně pobíhají ještě mnohem podezřeleji vypadající lidé, než byl on, tu zaslechl, jak poblíž někdo volá jeho jméno. Otočil se a viděl, jak dva liftboyové, jež dobře znal, vyndavají s krajním úsilím nosítka z nízkého malého otvoru dveří, jež vypadaly jako vchod do hrobky, a na nosítkách opravdu ležel Robinson, jak teď Karel poznal, s četnými obvazy na hlavě, na obličeji a na rukou. Byla to ošklivá podívaná, jak zdvihal ruce k očím, aby si obvazem utřel slzy, jež proléval z bolesti nebo z jiného žalu, nebo dokonce z radosti, že se shledal s Karlem.

„Rossmanne," zvolal vyčítavě, „proč mě necháváš tak dlouho čekat! Už hodinu trávím tím, že se bráním, aby mě neodvezli, než přijdeš. Tihle chlapi" - a dal jednomu liftboyovi pohlavek, jako by on byl chráněn před ranami svými obvazy – „jsou praví ďábli. Ach, Rossmanne, ta návštěva u tebe mě přišla draho."

„Copak ti udělali?" řekl Karel a přistoupil k nosítkám, jež liftboyové postavili se smíchem na zem, aby si odpočali.

„Ty se ještě ptáš?" vzdychal Robinson, „a vidíš, jak vypadám. Uvaž, že ze mne velmi pravděpodobně udělali mrzáka na celý život. Mám strašlivé bolesti odtud až sem" - a ukázal napřed na hlavu a pak na prsty u nohou – „přál bych ti, abys viděl, jak jsem krvácel z nosu. Vesta je docela zničená, tu jsem tam vůbec nechal, kalhoty mám roztrhané, jsem ve spodkách" - a poodhrnul trochu přikrývku a vyzval Karla, aby pod ni nakoukl. „Co jen ze mne bude. Budu musit při nejmenším několik měsíců ležet a to ti hned povídám, nemám nikoho jiného než tebe, kdo by se mohl o mne starat, neboť Delamarche je příliš netrpělivý. Rossmanne, Rossmánku!" A Robinson vztáhl ruku po Karlovi, který trochu poodstoupil, aby si ho naklonil pohlazením. „Proč jen jsem tě navštívil!" opakoval několikrát, aby nedal Karlovi zapomenout na spoluvinu, kterou má na jeho neštěstí. Karel sice ihned poznal, že příčinou

Robinsonova nářku nejsou rány, nýbrž strašná kocovina, kterou má z toho, že sotva těžce opilý usnul, ihned ho vzbudili a znenadání zboxovali do krve, takže se nemohl už vůbec vyznat v tom střízlivém světě. Že jeho rány jsou nepatrné, bylo vidět už podle neforemných obvazů ze starých hadrů, do nichž ho liftboyové zřejmě pro legraci celého zabalili. A ti dva liftboyové u nosítek se také co chvíli otřásali smíchem. Tady však nebylo na místě přivádět Robinsona k sobě, neboť kolem chvátali o překot chodci, aniž se starali o skupinu u nosítek, občas přeskakovali lidé Robinsona jako opravdoví sportovci, řidič, zaplacený Karlovými penězi, zvolal: „Jedem, jedem!" Liftboyové posledními silami zdvihli nosítka, Robinson vzal Karla za ruku a řekl lichotně: „No pojď, tak přece pojď." Nebyl snad Karel v tom svém úboru ještě nejlépe schován v temném autě? A tak si sedl vedle Robinsona, který si o něho opřel hlavu. Liftboyové, kteří tu zůstali, potřásli mu, svému bývalému kolegovi, oknem vozu srdečně rukou a auto zabočilo ostrým obratem do ulice, až se zdálo, že se určitě stane neštěstí, ale auto ihned jelo rovně dál a klidně splynulo s okolním ruchem.

ASYL

Byla to jistě odlehlá předměstská ulice, v níž auto zastavilo, neboť koldokola bylo ticho, na kraji chodníku seděly děti na bobku a hrály si. Jakýsi muž se spoustou starého šatstva na zádech pozoroval okna domů a vyvolával do výše. Karel byl tak unaven, že se cítil nesvůj, když vystoupil z auta na asfalt, na nějž svítilo teplé a jasné dopolední slunce.

„Opravdu tady bydlíš?" zavolal do auta. Robinson, který po celou cestu pokojně spal, zabručel cosi neurčitého na souhlas a zdálo se, že čeká, až ho Karel vynese.

„Pak tedy už tu nemám co dělat. Sbohem," řekl Karel a chystal se odejít ulicí, která se poněkud svažovala.

„Ale, Karle, co tě to napadá?" zvolal Robinson a samou starostí stál už ve voze celkem zpříma, jenom v kolenou byl ještě trochu nejistý.

„Musím přece jít," řekl Karel, když viděl, jak rychle se Robinson zotavil.

„V košili?" zeptal se Robinson.

„Však si ještě na nějaký kabát vydělám," odpověděl Karel, pokynul povzbudivě Robinsonovi, zdvihl ruku na pozdrav, a byl by skutečně odešel, kdyby řidič nezavolal: „Ještě okamžíček strpení, pane!"

Na neštěstí se ukázalo, že řidič požaduje ještě doplatek, neboť nedostal dosud zaplaceno za dobu, kterou čekal před hotelem.

„Ale ovšem," zvolal z auta Robinson, aby potvrdil, že to je oprávněný požadavek, „vždyť jsem tam musil tak dlouho na tebe čekat. Musíš mu ještě něco dát."

„To se rozumí," řekl řidič.

„Jen kdybych ještě něco měl," řekl Karel a sáhl do kapes u kalhot, ačkoli věděl, že to je zbytečné.

„Mohu se držet jen vás," řekl řidič a ze široka se rozkročil, „tam od toho nemocného člověka nemohu nic žádat."

Od vrat se blížil mladý hoch s rozežraným nosem a poslouchal ze vzdálenosti několika kroků. Právě šel ulicí strážník na obchůzce, podíval se kosým pohledem na muže v košili a zůstal stát.

Robinson, který si strážníka také povšiml, udělal tu hloupost, že na něho z druhého okna zavolal: „To nic není, to nic není!" jako by šlo odehnat strážníka jako mouchu. Děti, které pozorovaly strážníka, povšimly si teď i Karla a řidiče, když se strážník u nich zastavil, a rychle přiběhly. V protějších vratech stála stará žena a upřeně se na ně dívala.

„Rossmanne!" ozval se vtom hlas seshora. To volal Delamarche z balkónu v nejvyšším poschodí. Bylo ho vidět už jen docela nejasně proti bělavě modrému nebi, na sobě měl zřejmě župan a pozoroval ulici divadelním kukátkem. Vedle něho byl rozevřen červený

slunečník, pod nímž, jak se zdálo, seděla jakási žena. „Haló!“, křičel ze všech sil, aby mu bylo rozumět, „Je tu také Robinson?“

„Ano,“ odpověděl Karel, vydatně podporován dalším „ano“, které mnohem hlasitěji zavolal z vozu Robinson.

„Haló!“ zaznělo zpátky, „přijdu hned!“

Robinson se vyklonil z vozu. „To je muž,“ řekl a s tímto vychvalováním Delamarche obrátil se na Karla, na řidiče, na strážníka a na každého, kdo to chtěl slyšet. Nahoře na balkóně, na nějž se ještě všichni roztržitě dívali, ačkoli Delamarche už z něho odešel, zdvihla se teď skutečně pod slunečníkem jakási silná žena v červených šatech bez pasu, vzala z balkónové římsy kukátko a dívala se jím dolů na lidi, kteří jen pozvolna od ní odvraceli pohledy. Zatím co čekal na Delamarche, díval se Karel do vrat a dál do dvora, přes který skoro nepřetržitě přecházeli obchodní sluhové jeden za druhým, a každý z nich nesl na ramenou malou, ale zřejmě velmi těžkou bednu. Řidič přistoupil k vozu a čistil hadrem světla, aby využil času. Robinson si ohmatával končetiny, zdál se udiven tím, že pociťuje jen nepatrnou bolest, ačkoli se tak bedlivě pozoruje, a s hluboko skloněnou tváří začal si na noze rozmotávat jeden ze silných obvazů. Strážník držel svou černou hůlku rovně před sebou a klidně čekal, s tou velkou trpělivostí, kterou musí mít strážníci, ať už jsou v obyčejné službě nebo při pátrání. Hoch s rozežraným nosem si sedl na patník u vrat a roztáhl nohy. Děti se zvolna blížily drobnými krůčky ke Karlovi, neboť se jim zdál pro svou modrou košili nejdůležitější ze všech, ačkoli si jich nevšímal.

Podle dlouhé doby, jež uplynula do Delamarchova příchodu, dalo se tušit, že dům je značně vysoký. A Delamarche dokonce velmi spěchal, jen nakvap si přitáhl župan. „Tak tady jste!“ zvolal radostně i přísně zároveň. Jak tak kráčel dlouhými kroky, bylo vždycky na okamžik vidět jeho barevné spodní prádlo. Karel dost dobře nechápal, proč Delamarche chodí tady ve městě, v tom obrovském činžáku na veřejné ulici, tak pohodlně oblečen, jako by byl ve své soukromé vile. Právě tak jako Robinson se velice změnil i Delamarche. Jeho tmavá, hladce vyholená, pečlivě čistá tvář, v níž vystupovaly pevně vypracované svaly, vypadala hrdě a vzbuzovala respekt. Pronikavý lesk jeho očí, teď stále trochu přimhouřených, byl překvapující. Jeho fialový župan byl sice starý, plný skvrn a byl mu příliš velký, ale nahoře se z toho ošklivého oděvu vypínala mohutná tmavá vázanka z těžkého hedvábí.

„Tak co?“ zeptal se všech zároveň. Strážník přistoupil trochu blíž a opřel se o předek vozu. Karel se pokusil o vysvětlení.

„Robinson je trochu nemocen, ale bude-li se snažit, dokáže už vyjít po schodech nahoru; tady řidič chce ještě doplatek k jízdnému, které jsem už zaplatil. A teď půjdu. Sbohem.“

„Nepůjdeš,“ řekl Delamarche.

„Já už jsem mu to také říkal,“ hlásil se Robinson z vozu.

„A přece půjdu," řekl Karel a udělal několik kroků. Ale Delamarche už mu byl v patách a strkal ho násilím zpátky.
„Povídám, že zůstaneš!" křičel.
„Tak mě přece nechte," řekl Karel a chystal se vybojovat si svobodu pěstmi, kdyby to bylo nutné, ačkoli proti muži, jako byl Delamarche, měl nepatrné vyhlídky na úspěch. Ale stál tu přece strážník, byl tu řidič, skupiny dělníků šly tu a tam po ulici, jinak celkem klidné; což by lidé strpěli, aby se Delamarche na něm dopouštěl bezpráví? V jednom pokoji by s ním sám být nechtěl, ale tady? Delamarche teď klidně zaplatil řidiči, ten s mnohými poklonami shrábl nezaslouženě velký obnos a z vděčnosti šel k Robinsonovi a mluvil s ním patrně o tom, jak to nejlíp udělat, aby ho dostali ven. Karel viděl, že si ho nikdo nevšímá, snad Delamarche snese spíše nenápadný odchod; kdyby se to obešlo bez hádky, bylo by to ovšem nejlepší, a tak Karel prostě vkročil do jízdní dráhy, aby se dostal co nejrychleji odtud. Děti se nahrnuly kolem Delamarche, aby ho upozornily na Karlův útěk, nebylo však vůbec třeba, aby Delamarche zasáhl sám, neboť strážník napřáhl hůlku a řekl: „Stůj!"
„Jak se jmenuješ?" zeptal se, strčil si hůlku pod paži a pomalu vytahoval nějakou knihu. Karel si ho teď po prvé důkladněji prohlédl, byl to silný muž, ale měl už skoro úplně bílé vlasy.
„Karel Rossmann," řekl.
„Rossmann," opakoval strážník, bezpochyby jen proto, že to byl rozšafný a důkladný člověk, ale Karlovi, který tu vlastně přišel po prvé do styku s americkými úřady, připadalo, že vyslovuje jisté podezření už tím, že opakuje jeho jméno. A opravdu to pro Karla asi nevypadalo dobře, neboť i Robinson, který měl přece tolik vlastních starostí, živě prosil z vozu Delamarche němými posunky, aby Karlovi pomohl. Ale Delamarche ho odbyl, prudce zavrtěl hlavou a přihlížel nečinně, s rukama ve svých velikánských kapsách. Hoch na kameni vykládal jakési ženě, jež teprve teď vyšla ze vrat, celou záležitost od samého začátku. Děti stály v polokruhu za Karlem a vzhlížely tiše na strážníka.
„Ukaž doklady," řekl strážník. Byla to asi jenom formální otázka, neboť nemá-li člověk kabát, nemá asi též u sebe žádné zvláštní doklady. Karel proto mlčel a chtěl raději podrobně odpovědět na další otázku, aby pokud možno zamluvil, že nemá doklady.
Ale příští otázka zněla: „Ty tedy nemáš doklady?" a Karel musil teď odpovědět: „U sebe ne."
„To je ale chyba," řekl strážník, rozhlížel se zamyšleně kolem a ťukal dvěma prsty na desku své knihy. „Máš vůbec nějaký příjem?" zeptal se konečně strážník.
„Byl jsem liftboy," řekl Karel.
„Byl jsi liftboy, už tedy jím nejsi, a z čehopak teď žiješ?"
„Teď si budu hledat jinou práci."
„To tě propustili zrovna teď?"
„Ano, před hodinou."

„Na hodinu?“

„Ano,“ řekl Karel a jako na omluvu zvedl ruku. Celou historii nemohl tady vyprávět, a kdyby to i bylo možné, zdálo se přece naprosto beznadějné, že by hrozící bezpráví odvrátil vyprávěním o bezpráví, které už zažil. A když mu nedopomohla k právu dobrota vrchní kuchařky ani rozvaha vrchního číšníka, nemohl to zajisté očekávat od té společnosti tady na ulici.

„A byl jsi propuštěn bez kabátu?“ zeptal se strážník.

„Nu, ano,“ řekl Karel; tak tedy i v Americe patří k mravu úřadů vyptávat se ještě zvlášť na to, co je zřejmé. (Jak se jeho otec rozčiloval nad zbytečnými úředními dotazy, když mu opatřoval cestovní pas!) Karel měl velkou chuť utéci, někde se schovat, aby už nemusil poslouchat žádné otázky. A teď strážník dokonce položil otázku, které se Karel nejvíc obával a kterou očekával s takovým neklidem, že asi proto se až dosud nechoval tak opatrně, jak by se byl choval jinak.

„Ve kterém hotelu jsi byl zaměstnán?“

Sklopil hlavu a neodpověděl, na tuto otázku rozhodně nechtěl odpovědět. Nesmí dojít k tomu, že by se zase vrátil do hotelu Occidental, eskortován strážníkem, že by ho tam vyslýchali a volali k tomu jeho přátele i nepřátele, že by vrchní kuchařka o něm docela ztratila své dobré mínění, které je už beztoho velmi otřeseno, kdyby shledala, že Karel není v pensionu Brenner, jak se domnívá, nýbrž že ho sebral strážník a přivedl ho zpátky, v košili a bez její navštívenky. A vrchní číšník by snad jenom s porozuměním přikyvoval, kdežto vrchní vrátný by mluvil o ruce boží, jež toho lumpa konečně našla.

„Byl zaměstnán v hotelu Occidental,“ řekl Delamarche a přistoupil k strážníkovi.

„Ne,“ řekl Karela dupl nohou, „to není pravda!“ Delamarche se na něho podíval a výsměšně stáhl ústa, jako by mohl prozradit ještě docela jiné věci. Karlovo nenadálé rozčilení silně zapůsobilo na děti, přistoupily k Delamarchovi, aby si mohly Karla odtud lépe prohlédnout. Robinson úplně vystrčil hlavu z vozu a docela znehybněl napětím; jeho jediným pohybem bylo, že tu a tam mrkl očima. Hoch ve vratech zatleskal radostí rukama, žena stojící vedle vrazila do něho loktem, aby byl zticha. Nosiči měli právě přestávku na svačinu a všichni přišli s velkými hrnky černé kávy, kterou míchali pečivem. Někteří se posadili na okraj chodníku, všichni velmi hlasitě srkali kávu.

„Vy snad znáte toho hocha?“ zeptal se strážník Delamarche.

„Lépe, než je mi milé,“ řekl Delamarche. „Prokázal jsem mu kdysi mnoho dobrého, ale on se mi za to velice špatně odvděčil. Jistě to chápete, i když jste ho vyslýchal jen docela krátce.“

„Ano,“ řekl strážník, „zdá se, že to je zatvrzelý mladík.“

„To je,“ řekl Delamarche, „ale to ještě není jeho nejhorší vlastnost.“

„Tak?“ řekl strážník.

„Ano," řekl Delamarche a s rukama v kapsách úplně rozkývRal svůj plášť, jak se teď rozpovídal, „to je pěkný ptáček. Já a můj přítel tam ve voze, my jsme se ho náhodou ujali v bídě, neměl tenkrát ani ponětí o amerických poměrech, přišel právě z Evropy, kde také nebyl k ničemu; nu, vláčeli jsme ho s sebou, nechali jsme ho s námi žít, všechno jsme mu vysvětlili, chtěli jsme mu opatřit místo, myslili jsme, že z něho ještě uděláme užitečného člověka, ačkoli leccos nasvědčovalo opaku, tu jednou v noci zmizel, byl prostě pryč, a to za průvodních okolností, o kterých raději pomlčím. Bylo to tak nebo ne?" zeptal se konečně Delamarche a zatahal Karla za rukáv košile.
„Zpátky, děti!" zvolal strážník, neboť se nahrnuly tak dopředu, že Delamarche málem přes jedno dítě klopýtl. I nosiči, kteří až dosud podceňovali zajímavost tohoto výslechu, začali teď dávat pozor a seskupili se v těsném kruhu za Karlem. Nebyl by teď mohl ustoupit zpátky ani o krok a nadto mu neustále zněla v uších směsice hlasů těchto nosičů, kteří spíše hlučeli, než mluvili nějakou zcela nesrozumitelnou angličtinou, promíšenou snad slovanskými slovy.
„Děkuji za informaci," řekl strážník a zasalutoval Delamarchovi. „Rozhodně ho vezmu s sebou a dám ho poslat zpátky do hotelu Occidental." Ale Delamarche řekl: „Směl bych prosit, abyste mi tu prozatím toho mladíka nechal, mám si s ním co vyřídit. Zavazuji se, že ho pak sám dovedu zpátky do hotelu."
„To nemohu udělat," řekl strážník.
Delamarche řekl: „Zde je má navštívenka," a podal mu vizitku.
Strážník se na ni uznale podíval, ale řekl se zdvořilým úsměvem: „Ne, je to marné."
Ačkoli se Karel měl dosud před Delamarchem na pozoru, spatřoval teď v něm jedinou možnou záchranu. Bylo sice podezřelé, jak Delamarche usiluje o to, aby mu strážník Karla nechal, ale nepochybně spíše přiměje Delamarche než strážníka, aby ho nevodil zpátky do hotelu. A kdyby Delamarche přece jen dovedl Karla zpátky do hotelu, nebylo by to ani zdaleka tak zlé, jako kdyby se tam objevil v doprovodu strážníka. Prozatím ovšem nesmí Karel dát na sobě znát, že chce opravdu k Delamarchovi, jinak je všechno ztraceno. A tak se neklidně díval na strážníkovu ruku, jež se mohla každou chvilku zvednout, aby se ho chopila.
„Musil bych aspoň vědět, proč byl tak náhle propuštěn," řekl konečně strážník, zatím co se Delamarche s rozmrzelým výrazem díval stranou a mačkal vizitku konečky prstů.
„Ale vždyť vůbec nebyl propuštěn!" zvolal Robinson znenadání a vyklonil se, opíraje se o řidiče, co nejvíc z vozu. „Vždyť tam má naopak dobré místo. V ložnici má hlavní slovo a může tam přivést, koho chce. Je jenom strašně zaměstnán, a když člověk po něm něco chce, musí dlouho čekat. Stále vězí u vrchního číšníka, u vrchní kuchařky a je jejich důvěrníkem. Vůbec ho nepropustili. Nevím, proč to řekl. Pročpak by ho propouštěli? Těžce jsem se v hotelu zranil a tak mu přikázali, aby mě dovezl domů, a protože byl právě bez kabátu, jel tedy se mnou v košili. Nemohl jsem ještě čekat, až si dojde pro kabát."

„No tak," řekl Delamarche s rozpřaženýma rukama, tónem, jako by strážníkovi vyčítal, že se nevyzná v lidech, a bylo to, jako by tato dvě slova objasnila Robinsonovu neurčitou výpověď tak, že už v ní nebylo rozporů.

„Ale je to také pravda?" zeptal se strážník už méně jistě. „A je-li to pravda, proč ten hoch předstírá, že ho propustili?"

„Musíš odpovědět," řekl Delamarche.

Karel pohlédl na strážníka, který tu měl udržovat pořádek mezi cizími lidmi, myslícími jen na sebe, a něco ze všech jeho starostí se přeneslo také na Karla. Nechtěl lhát a pevně složil ruce za zády.

Ve vratech se objevil dozorce a zatleskal rukama na znamení, že nosiči mají zase jít po své práci. Ti vylili kávovou sedlinu ze svých hrnků a mlčky odešli kolébavými kroky do domu.

„To nikam nevede," řekl strážník a chtěl Karla uchopit za ruku. Karel bezděky ještě trochu ucouvl, ucítil volný prostor, který se mu otevřel odchodem nosičů, obrátil se a dal se několika velkými skoky do běhu. Děti vykřikly všechny najednou a běžely se vztaženýma rukama několik kroků s ním.

„Chyťte ho," křičel strážník dlouhou, skoro prázdnou ulicí, a pravidelně vyrážeje tento pokřik, běžel za Karlem nehlučným během, který prozrazoval velkou sílu a cvik. Karel měl štěstí, že byl pronásledován v dělnické čtvrti. Dělníci nedrží s vrchností. Karel běžel uprostřed jízdní dráhy, protože tam měl nejméně překážek, a viděl, jak se teď tu a tam na chodníku zastavují dělníci a klidně ho pozorují, zatím co strážník na ně křičí své „Chyťte ho!" a v běhu, chytře se držel rovného chodníku, neustále ukazuje nataženou hůlkou na Karla. Karel neměl mnoho naděje a ztratil ji téměř docela, když se blížili k příčným ulicím, v nichž jistě jsou také policejní hlídky, a strážník začal pískat, až v uších zaléhalo. Jedinou Karlovou výhodou bylo, že byl lehce oblečen, letěl, nebo lépe řítil se dolů ulicí, která se neustále svažovala, jenže byl v rozespalosti roztržitý a často dělal skoky příliš vysoké a zbytečné, takže ztrácel čas. Mimo to však měl strážník svůj cíl neustále před očima, aniž o něm musil přemýšlet, kdežto pro Karla byl běh vlastně vedlejší věcí, musil se rozmýšlet, volit mezi různými možnostmi, vždy znova se rozhodovat. Měl zprvu poněkud zoufalý plán, že se vyhne příčným ulicím, protože člověk neví, co se v nich skrývá, snad by tu rovnou vběhl na policejní strážnici; chtěl se, pokud to jen bude možné, držet této ulice, do daleka přehledné, jež teprve hluboko dole vyúsťovala na most, který hned zase mizel v oparu vody a slunce. Takto rozhodnut, chtěl se právě vzchopit k rychlejšímu běhu, aby honem přeběhl první příčnou ulici, když spatřil v nevelké vzdálenosti před sebou strážníka, který číhal přitištěn k tmavé zdi domu ležícího ve stínu a chystal se v pravém okamžiku vyrazit proti Karlovi. Teď nebylo jiného východiska než příčná ulice, a když na něho z této ulice kdosi docela bezelstně zavolal jménem - nejdřív se mu sice zdálo, že je to jen klam, neboť už dlouhou dobu mu hučelo v uších -, už déle neváhal a obratem na jedné noze zabočil v pravém úhlu do této ulice, aby strážníky co nejvíc překvapil.

Sotva byl o dva skoky dál - že ho někdo zavolal jménem, už zase zapomněl, a teď zapískal i druhý strážník, bylo znát, že je ještě zcela svěží, a vzdálení chodci v této příčné ulici jako by se začínali rychleji pohybovat -, tu sáhla po Karlovi z jedněch malých domovních dveří čísi ruka a vtáhla ho se slovy: „Buď zticha!“ do tmavého průjezdu. Byl to Delamarche, zcela udýchaný, s rozpálenými tvářemi, vlasy se mu lepily na hlavě. Župan nesl pod paží a měl na sobě jen košili a spodky. Dveře, jež vlastně nebyly domovní vrata, nýbrž jen nenápadný vedlejší vchod, ihned zavřel a zamkl.
„Okamžik,“ řekl pak, vztyčil hlavu, opřel se o zeď a těžce dýchal. Karel mu téměř ležel v náručí a tiskl zpola v bezvědomí tvář na jeho prsa.
„Tady běží ti pánové,“ řekl Delamarche a naslouchaje ukázal prstem na dveře. Oba strážníci běželi teď opravdu kolem, jejich běh se rozléhal prázdnou ulicí, jako když se bije ocelí o kámen.
„Tebe to ale pořádně sebralo,“ řekl Delamarche Karlovi, který ještě pořád lapal po vzduchu a nemohl ze sebe vypravit ani slovo. Delamarche ho opatrně posadil na zem, klekl si vedle něho, přetřel mu několikrát čelo a pozoroval ho.
„Teď už to jde,“ řekl Karel a těžce vstal.
„Tak tedy pojď,“ řekl Delamarche, oblékl si zas župan a strkal před sebou Karla, který měl ještě hlavu slabostí sklopenou. Občas Karlem zatřepal, aby ho vzpružil.
„Ty že jsi unaven? Mohl jsi přece volně běžet jako kůň, ale já jsem se tady musil plížit těmi zatracenými průchody a dvory. Naštěstí jsem ale dobrý běžec.“ Samou pýchou se široce rozpřáhl a dal Karlovi herdu do zad. „Časem je takový závod s policií dobré cvičení.“
„Byl jsem už unaven, když jsem začal utíkat,“ řekl Karel.
„Špatný běh se nedá nijak omluvit,“ řekl Delamarche. „Nebýt mě, tak už tě dávno chytili.“
„Také si to myslím,“ řekl Karel. „Jsem vám velmi zavázán.“
„To jsi,“ řekl Delamarche.
Šli dlouhým úzkým průchodem, dlážděným tmavými hladkými kameny. Tu a tam se objevilo vpravo nebo vlevo schodiště nebo se otvíral výhled do jiného, většího průchodu. Dospělé lidi bylo sotva vidět, jenom děti si hrály na prázdných schodištích. U jednoho zábradlí stálo děvčátko a plakalo, až se mu od slz třpytila celá tvář. Sotva že zpozorovalo Delamarche, vyběhlo nahoru po schodech, lapajíc otevřenými ústy po vzduchu, a teprve vysoko nahoře se uklidnilo, když se mnohokrát otočilo a přesvědčilo, že nikdo za ním nejde nebo jít nezamýšlí.
„Tu jsem před chvilkou porazil,“ řekl Delamarche se smíchem a zahrozil jí pěstí, načež děvčátko s křikem běželo ještě výš.
Také dvory, kterými procházeli, byly skoro úplně opuštěny. Jen tu a tam nějaký obchodní sluha tlačil před sebou dvoukolák, jakási žena čerpala u pumpy do konve vodu, listonoš šel klidnými kroky přes celý dvůr, starý muž s bílými kníry seděl se zkříženýma nohama před skleněnými dveřmi a pokuřoval z dýmky, před zasílatelstvím skládali bedny, nečinní koně

lhostejně otáčeli hlavy, muž v pracovním plášti dohlížel s papírem v ruce na celou tu práci; v jedné kanceláři bylo otevřeno okno a úředník, který seděl u psacího stolu, se od něho odvrátil a díval se zamyšleně ven, kde právě šli okolo Karel a Delamarche.

„Klidnější místo si člověk ani nemůže přát," řekl Delamarche. „Večer je několik hodin velký hluk, ale ve dne je to zde vzorné." Karel přikývl, jemu se zdálo, že je tu příliš ticho. „Nemohl bych ani bydlet někde jinde," řekl Delamarche, „neboť Brunelda naprosto nesnáší hluk. Znáš Bruneldu? Nu, však ji uvidíš. Rozhodně ti doporučuji, aby ses choval pokud možno tiše."

Když přišli ke schodišti, jež vedlo k Delamarchovu bytu, bylo auto už pryč a hoch s rozežraným nosem hlásil, že vynesl Robinsona po schodech nahoru, a nijak se nedivil, že se Karel znovu objevil. Delamarche jenom přikývl, jako by to byl sluha, který splnil samozřejmou povinnost, a táhl s sebou po schodech Karla, který trochu otálel a díval se na slunnou ulici.

„Hned budeme nahoře," řekl Delamarche několikrát, zatím co stoupali po schodech, ale jeho předpověď ne a ne se splnit, stále znovu navazovaly jedny schody na druhé a jejich směr se jen nepatrně měnil. Jednou se Karel dokonce zastavil, vlastně ani ne únavou, ale protože byl bezradný nad délkou těch schodů. „Bydlíme sice vysoko," řekl Delamarche, když šli dál, „ale to má také své výhody. Člověk vychází velmi zřídka, celý den je v županu, máme to velmi útulné. Do takové výšky ovšem nepřijdou také žádné návštěvy."

„Odkud by měly přijít ty návštěvy?" myslil si Karel. Konečně se na jednom odpočivadle objevil Robinson před zavřenými dveřmi bytu a byli na místě; schody ani tu jestě nekončily, nýbrž vedly v polotmě dále, a nic nenasvědčovalo, že budou brzo u konce.

„Vždyť jsem si to myslil," řekl Robinson tiše, jako by ho ještě trápily bolesti, „Delamarche ho přivede! Rossmanne, co by s tebou bylo bez Delamarche!" Robinson tu stál ve spodním prádle a jen se snažil, pokud to bylo možné, zabalit do malé přikrývky, kterou mu dali s sebou v hotelu Occidental; člověk nechápal, proč nevešel do bytu, místo aby se tu zesměšňoval před lidmi, kteří možná půjdou kolem.

„Spí?" zeptal se Delamarche.

„Myslím, že ne," řekl Robinson, „ale přece jen jsem raději počkal, až přijdeš ty."

„Nejdřív se musíme podívat, zdali spí," řekl Delamarche a shýbl se ke klíčové dírce. Díval se dlouho klíčovou dírkou a všelijak přitom kroutil hlavou, potom se narovnal a řekl: „Není ji dobře vidě, roleta je stažená. Sedí na pohovce, ale možná, že spí."

„Je snad nemocná?" zeptal se Karel, neboť Delamarche tu stál, jako by prosil o radu. Teď však ostrým tónem opáčil: „Nemocná?"

„Vždyť on ji nezná," řekl Robinson na omluvu.

O několik dveří dál vyšly na chodbu dvě ženy, otřely si ruce o zástěry, podívaly se na Delamarche a na Robinsona a zřejmě se bavily na jejich účet. Z jedněch dveří vyskočila ještě docela mladá dívka s lesklými plavými vlasy, zavěsila se do obou žen a přitulila se k nim.

„To jsou protivné ženské," řekl Delamarche tiše, zřejmě však jen z ohledu na spící Bruneldu, „příště je udám na policii a budu mít na léta od nich pokoj. Nedívej se tam," zasykl pak na Karla, který neviděl nic zlého v tom, že se podíval na ženy, když už musí na chodbě čekat, až se Brunelda probudí. A rozzlobeně potřásl hlavou na znamení, že ho Delamarche nemá co napomínat, a aby to ukázal ještě zřetelněji, chtěl přistoupit blíž k těm ženám. Vtom ho však Robinson zadržel za rukáv se slovy: „Měj se na pozoru, Rossmanne!" a Delamarche, kterého už podráždil Karel, se tak rozzuřil, když se dívka hlasitě zasmála, že s velkým rozběhem, rozhazuje rukama i nohama, vyrazil proti ženám. Zmizely, každá ve svých dveřích, jako by je odfoukl.

„Takhle tu musím občas čistit chodby," řekl Delamarche, když se pomalými kroky vracel; tu si vzpomněl na Karlův odpor a řekl: „Ale od tebe očekávám docela jiné chování, jinak bys mohl se mnou udělat špatné zkušenosti."

Vtom zavolal z pokoje tázavý hlas mírným, znaveným tónem:

„Delamarchi?"

„Ano," odpověděl Delamarche a pohlédl přívětivě na dveře, „můžeme vejít?"

„Ale ano," ozvalo se a Delamarche ještě pohledem zavadil o ty dva muže, kteří čekali za ním, a pak pomalu otevřel dveře.

Vstoupili do úplné tmy. Závěs na balkónových dveřích, místnost neměla okno, byl spuštěn až na zem a propouštěl málo světla, mimo to však byl pokoj tak tmavý i proto, že byl přeplněn nábytkem a rozvěšeným šatstvem. Bylo tu dusno a člověk přímo čichal prach, který se usadil v koutech, zřejmě úplně nepřístupných. Když Karel vstoupil, zpozoroval nejdřív tři skříně, postavené těsně za sebou.

Na pohovce ležela žena, která se předtím dívala dolů z balkónu. Červené šaty se jí dole trochu vytáhly a visely velkým cípem až na podlahu, bylo vidět její nohy skoro až ke kolenům, měla silné bílé vlněné punčochy; boty vůbec neměla.

„To je vedro, Delamarchi," řekla, odvrátila tvář od stěny, vztáhla netečně ruku k Delamarchovi a ten ji uchopil a políbil. Karel se díval jen na její dvojí bradu, která jako by se koulela s sebou, když žena otočila hlavu.

„Mám snad dát vytáhnout závěs?" zeptal se Delamarche.

„Jen to ne," řekla žena se zavřenýma očima a téměř zoufale, „pak to bude ještě horší."

Karel přistoupil k nohám pohovky, aby si tu ženu lépe prohlédl. Divil se jejímu nářku, neboť vůbec nebylo zvláštní horko.

„Počkej, udělám ti trochu pohodlí," řekl Delamarche starostlivě, rozepjal jí nahoře u krku několik knoflíků a rozhalil šaty, takže se uvolnilo hrdlo až po ňadra a objevil se jemný, žlutavý, krajkový lem košile.

„Kdo to je," řekla žena znenadání a ukázala prstem na Karla, „proč se na mne tak upřeně dívá?"

„Ty se začínáš brzo uplatňovat," řekl Delamarche a odstrčil Karla stranou, zatím co chlácholil ženu slovy: „To je jenom ten hoch, kterého jsem přivedl, aby tě obsluhoval."
„Ale já přece nikoho nechci!" zvolala. „Proč mi vodíš do bytu cizí lidi?"
„Vždyť sis pořád přála mít sluhu," řekl Delamarche a klekl si na zem; na pohovce, třebaže velmi široké, nebylo vedle Bruneldy vůbec místo.
„Ach, Delamarchi," řekla, „ty mi nerozumíš a nerozumíš."
„Tak ti tedy opravdu nerozumím," řekl Delamarche a vzal její tvář do obou dlaní. „Ale vždyť se nic nestalo, odejde okamžitě, jestli si to přeješ."
„Když už je jednou tady, ať tu zůstane," řekla teď naopak a znavený Karel jí byl vděčný za tato slova, jež možná vůbec nebyla vlídně míněna, neboť stále nejasně myslil na ty nekonečné schody, po nichž by snad musil hned zase jít dolů. Překročil Robinsona, pokojně spícího na pokrývce, a řekl, ačkoli Delamarche zlostně mával rukama: „Buď jak buď vám děkuji, že mě tu ještě chvilku necháte. Nespal jsem už asi čtyřiadvacet hodin, přitom jsem měl dost práce a všelijaké rozčilování. Jsem hrozně unaven. Vůbec dobře nevím, kde jsem. Ale když se několik hodin vyspím, můžete mě bez jakýchkoli ohledů poslat pryč a já rád půjdu."
„Můžeš tu zůstat nadobro," řekla žena a dodala ironicky, „místa tu přece máme nadbytek, jak vidíš."
„Musíš tedy odejít," řekl Delamarche, „nemůžeme tě potřebovat."
„Ne, ať zůstane," řekla žena teď opět vážně. A Delamarche řekl Karlovi, jako by plnil toto přání: „Tak si už někam lehni."
„Může si lehnout na záclony, ale musí si zout boty, aby nic neroztrhal."
Delamarche ukázal Karlovi místo, které měla na mysli. Mezi dveřmi a třemi skříněmi byla nakupena velká hromada nejrůznějších záclon. Kdyby někdo všechny stejnoměrně složil, dal těžké dospod a lehčí navrch, a kdyby také vytáhl všelijaká prkénka a dřevěné kroužky, zastrčené do té hromady, bylo by z toho snesitelné lůžko, ale tak to byla jenom vratká a klouzavá hromada, na kterou si však Karel přesto okamžitě lehl, neboť byl příliš unaven, aby se zvlášť připravoval na spaní, a musil se také z ohledu na své hostitele mít na pozoru, aby nedělal zbytečné okolky.
Už téměř úplně spal, vtom slyšel hlasitý výkřik, zdvihl se a viděl, jak Brunelda sedí zpříma na pohovce, jak rozevírá náruč a objímá Delamarche, klečícího před ní. Karel, jemuž ta podívaná byla trapná, se zase položil, ponořil se do záclon a chtěl spát. Že to tu nevydrží ani dva dny, bylo mu zřejmé, tím nutnější však bylo, aby se napřed pořádně vyspal a mohl se pak rychle a správně rozhodnout, až bude zcela při smyslech.
Ale Brunelda už spatřila Karlovy oči, vytřeštěné únavou, jež ji už jednou poděsily, a křičela: „Delamarchi, já to vedro nevydržím, hořím, musím se svléknout, musím se vykoupat, pošli ty dva z pokoje, na chodbu, na balkón, kam chceš, jen ať je už nevidím! Člověk je ve svém

vlastním bytě a stále ho někdo ruší. Kdybych byla s tebou sama, Delamarchi! Ach bože, oni tu jsou ještě pořád! Jak se ten nestoudný Robinson v přítomnosti dámy protahuje ve spodním prádle. A jak si ten cizí hoch, který se před chvilkou na mne docela divoce díval, zase lehl, aby mě oklamal! Jen pryč s nimi, Delamarchi, jsou mi na obtíž, tíží mě na prsou, když teď zahynu, bude to kvůli nim.“

„Hned budou venku, jen se svlékni,“ řekl Delamarche, šel k Robinsonovi a zatřásl jím nohou, kterou mu dal na prsa. Zároveň volal na Karla: „Rossmanne, vstávej! Musíte oba na balkón! A běda vám, vejdete-li dříve, než vás zavolám! A teď hybaj, Robinsone“ - přitom zatřásl Robinsonem silněji – „a ty, Rossmanne, si dej pozor, abych si nedošlápl i na tebe,“ a dvakrát hlasitě tleskl do dlaní.

„Jak dlouho to trvá!“ zvolala na pohovce Brunelda, seděla s nohama daleko od sebe, aby její nadmíru tlusté tělo mělo víc místa, a jen s krajním úsilím, při němž často lapala po vzduchu a odpočívala, mohla se sklonit natolik, aby chytila své punčochy docela nahoře a trochu je stáhla, docela svléknout je nemohla, to musil obstarat Delamarche, na kterého už netrpělivě čekala.

Úplně otupělý únavou slezl Karel ze své hromady a šel pomalu ke dveřím na balkón, kousek záclony se mu ovinul kolem nohy a on jej lhostejně vláčel s sebou. Z roztržitosti dokonce řekl, když šel kolem Bruneldy: „Dobrou noc přeji,“ a vyšel pak ven na balkón kolem Delamarche, který poodhrnul závěs u balkónových dveří. Hned za Karlem šel Robinson, asi o nic méně ospalý, neboť si pro sebe bručel: „Pořád tu člověka trápí! Když Brunelda nepůjde s sebou, nejdu na balkón.“ Ale přes toto ujišťování vyšel bez jakéhokoli odporu ven a lehl si hned na kamennou podlahu, neboť Karel už klesl do křesla.

Když se Karel probudil, byl už večer, na nebi už svítily hvězdy, za vysokými domy na protější straně ulice stoupala měsíční záře. Teprve když se trochu porozhlédl po neznámém okolí, když se trochu nadýchal chladného, osvěžujícího vzduchu, uvědomil si Karel, kde je. Jak jen byl neopatrný, nedbal na rady vrchní kuchařky, na Terezino varování, na své vlastní obavy, klidně tu sedí na Delamarchově balkóně, a dokonce tu prospal celé půldne, jako by tady za závěsem nebyl Delamarche, jeho úhlavní nepřítel. Na zemi se válel líný Robinson a tahal Karla za nohu, zřejmě ho také tímto způsobem vzbudil, neboť řekl: „Ty máš spaní, Rossmanne! To je to bezstarostné mládí. Jak dlouho chceš ještě spát? Já bych tě ještě nechal spát, ale za prvé se tady na zemi nudím a za druhé mám velký hlad. Prosím tě, vstaň na chvilku, mám tam vespod v křesle schováno něco k jídlu, chtěl bych si to vytáhnout. Dostaneš potom také něco.“ A Karel vstal a díval se, jak se Robinson, který zůstal ležet, převaluje na břicho a s nataženýma rukama vytahuje zpod křesla postříbřenou misku, do jaké se třeba ukládají navštívenky. Na té misce však ležela půlka docela černého salámu, několik tenkých cigaret, otevřená, ale ještě celkem plná krabička sardinek, přetékající olejem, a spousta bonbónů, většinou rozmačkaných a úplně slepených. Potom se objevil ještě velký

kus chleba a jakási láhev od voňavky, v níž však bylo zřejmě něco jiného než voňavka, neboť Robinson na ni ukázal se zvláštním uspokojením a zamlaskal na Karla.
„Vidíš, Rossmanne," řekl, zatím co polykal sardinku za sardinkou a chvílemi si utíral ruce od oleje do vlněného šátku, který Brunelda zřejmě zapomněla na balkóně. „Vidíš, Rossmanne, tak si člověk musí schovávat jídlo, když nechce umřít hlady. Víš, mě tu úplně odstrkují. A když s tebou stále jednají jako se psem, tak si nakonec myslíš, že jím opravdu jsi. To je dobře, že jsi tady, Rossmanne, mám aspoň s kým promluvit. V domě se mnou nikdo nemluví. Nenávidí nás. A všechno kvůli Bruneldě. Je to ovšem skvělá žena. Ty -" a pokynul Karlovi, aby se k němu sklonil, a pošeptal mu – „viděl jsem ji jednou nahou. Ó!" A ve vzpomínce na tuto slast mačkal a poplácával Karlovy nohy, až Karel vykřikl: „Robinsone, ty ses zbláznil," a popadl ho za ruce a odstrčil je.
„Jsi ty ale ještě dítě, Rossmanne," řekl Robinson, vytáhl zpod košile dýku, kterou nosil na šňůře kolem krku, vyňal ji z pochvy a rozkrájel tvrdý salám. „Musíš se ještě mnohému přiučit. Ale u nás jsi na pravém místě. Posaď se přece. Nechceš také něco jíst? Nu, snad dostaneš chuť, když se na mne budeš dívat. Napít se také nechceš? Ty ale nechceš vůbec nic. A mnoho řečí také zrovna nenaděláš. Ale to je docela jedno, s kým je člověk na balkóně, jen když tu vůbec někdo je. Jsem totiž velmi často na balkóně. To Bruneldu tak baví. Jen ji něco napadne, jednou je jí zima, jindy horko, někdy chce spát, jindy se chce učesat, jednou si chce povolit šněrovačku, jindy si ji chce utáhnout, a to mě vždycky posílají na balkón. Někdy skutečně udělá to, co řekla, ale většinou jen leží tak jako předtím na pohovce a ani se nehne. Dříve jsem občas trochu poodhrnul závěs a díval jsem se, ale od té doby, co mě Delamarche při jedné příležitosti - vím dobře, že to nechtěl a že to udělal jen na Bruneldinu prosbu - několikrát švihl bičem do tváře - vidíš ty pruhy? -, neodvažuji se už nakukovat. A tak tu tedy ležím na balkóně a nemám žádné potěšení, než že se najím. Předevčírem, jak jsem večer ležel tak sám, tehdy jsem měl na sobě ještě své elegantní šaty, o ty jsem bohužel přišel v tom tvém hotelu - ti pacholci, servou člověku z těla drahé šaty! - jak jsem tu tak sám ležel a díval se skrz zábradlí dolů, bylo mi ze všeho tak smutno, že jsem začal naříkat. Tu náhodou ke mně vyšla Brunelda, aniž jsem to hned zpozoroval, v červených šatech - ty jí přece sluší ze všech nejlíp -, chvilku se na mne dívala a nakonec řekla: ‚Proč pláčeš, Robinsone?' Pak nadzvedla své šaty a lemem mi utřela oči. Kdo ví, co by byla ještě udělala, kdyby na ni nezavolal Delamarche a nemusila hned zase do pokoje. Myslil jsem si ovšem, že teď je řada na mně, a zeptal jsem se skrz záclonu, zda už smím do pokoje. A co myslíš, že Brunelda řekla: ‚Ne!` řekla, a ‚Co tě napadá?` řekla."
„Pročpak tu zůstáváš, když s tebou takhle jednají?" zeptal se Karel.
„Promiň, Rossmanne, ty se neptáš moc chytře," odpověděl Robinson. „Však ty tu také ještě zůstaneš, i když s tebou budou zacházet ještě hůř. Ostatně se mnou vůbec nezacházejí tak špatně."

„Ne," řekl Karel, „já určitě odejdu a pokud možno ještě dnes večer. Nezůstanu u vás."
„Jak bys na příklad dnes večer dokázal odejít?" zeptal se Robinson. Vykrojil z chleba střídu a pečlivě ji namáčel do oleje v krabičce od sardinek. Jak chceš odejít, když ani nesmíš vejít do pokoje?"
„Proč nesmíme vejít?"
„Nu, dokud nezazvoní, nesmíme vejít," řekl Robinson a pojídal mastný chléb ústy dokořán otevřenými, přičemž jednou rukou zachycoval olej kapající z chleba, a tu a tam namáčel zbylý chléb do dlaně, jež mu sloužila jako rezervoár. „Všechno je tu teď mnohem přísnější. Nejdřív tu byl jenom tenký závěs, nebylo sice vidět skrz, ale večer člověk přece poznal obrysy. To bylo Bruneldě nepříjemné a tak jsem musil udělat závěs z jednoho jejího divadelního pláště a musil jsem jej sem pověsit místo staré záclony. Ted už není vidět vůbec nic. Také jsem se dřív směl vždycky zeptat, zda už smím dovnitř, a podle okolností mi odpověděli ano nebo ne, ale asi jsem toho příliš využíval a ptal jsem se příliš často. Brunelda to nemohla snést - a ona je přes svou tloušťku velmi slabá, často ji bolí hlava a skoro vždycky má dnu v nohou - a tak se rozhodlo, že se už nesmím ptát, nýbrž že oni zazvoní na zvonek, když smím vejít. To je takové zvonění, že mě vzbudí i ze spaní - měl jsem tu jednou kočku, abych se pobavil, ta se tím zvoněním tak poděsila, že utekla a už se nevrátila; tak tedy, dnes ještě nezvonili, když totiž zvoní, tak nejen smím, ale musím jít dovnitř - a když už takovou dobu nezvonilo, může to trvat ještě velmi dlouho."
„Ano," řekl Karel, „ale co platí pro tebe, nemusí ještě platit pro mne. Vůbec platí něco takového jenom pro toho, kdo si to nechá líbit."
„Ale," zvolal Robinson, „proč by to nemělo platit i pro tebe? Samozřejmě to platí i pro tebe. Jen tu se mnou klidně počkej, až zazvoní. Potom můžeš zkusit, zda se odtud dostaneš."
„Proč ty vlastně odtud neodejdeš? Jen proto, že Delamarche je tvůj přítel, nebo lépe, že jím byl? Jaký je tohle život? Nebylo by to lepší v Butterfordu, kam jste nejdřív chtěli jít? Nebo dokonce v Kalifornii, kde máš přátele?"
„Ano," řekl Robinson, „to nemohl nikdo předvídat." A než vyprávěl dál, řekl ještě: „Na tvé zdraví, milý Rossmanne," a pořádně se napil z láhve od voňavky. „Tehdy, když jsi nás tak sprostě nechal na holičkách, byli jsme na tom velmi špatně. První dny jsme nemohli dostat žádnou práci. Delamarche ostatně žádnou práci nechtěl, on by už byl nějakou dostal, ale posílal stále jenom mne, abych ji sháněl, a já nemám štěstí. On se jen tak potloukal, ale byl už skoro večer a on přinesl jenom dámskou peněženku. Byla sice velmi krásná, z perel, teď ji daroval Bruneldě, ale skoro nic v ní nebylo. Potom řekl, že musíme jít žebrat do bytů, při té příležitosti může člověk samozřejmě najít leccos, co může potřebovat, tak jsme tedy šli žebrat a já jsem zpíval přede dveřmi bytů, aby to líp vypadalo. A jak už má Delamarche vždycky štěstí, sotva jsme stáli před druhým bytem, velmi bohatým bytem v přízemí, a zazpívali u dveří něco kuchařce a sluhovi, vtom jde po schodech nahoru dáma, které ten byt

patří, totiž právě Brunelda. Byla snad příliš sešněrována a nemohla vůbec vyjít těch pár schodů. Ale jak krásně vypadala, Rossmanne! Měla docela bílé šaty a červený slunečník. Vypadala, že by ji člověk snědl. Že by ji vypil. Bože, bože, ta byla krásná. Taková ženská! Ne, jen mi řekni, jak může být na světě taková ženská? Děvče a sluha jí ovšem hned běželi naproti a skoro ji vynesli nahoru. Stáli jsme vpravo a vlevo ode dveří a salutovali jsme, to se tady tak dělá. Ona zůstala chvilku stát, protože pořád ještě nemohla popadnout dech, a teď nevím, jak se to vlastně stalo, nebyl jsem tím hladověním docela při smyslech a ona byla zblízka ještě krásnější a ohromně široká a všude tak pevná, protože měla zvláštní šněrovačku, mohu ti ji pak ukázat ve skříni; zkrátka, já jsem se jí trošku vzadu dotkl, ale docela lehce, víš, jen tak jsem se jí dotkl. To ovšem nelze strpět, aby se žebrák dotýkal bohaté dámy. Nebyl to téměř vůbec dotek, ale konec konců to přece jen dotek byl. Kdo ví, jak špatně by to bylo dopadlo, kdyby mi Delamarche nedal okamžitě políček, a takový políček, že jsem si hned musil držet tvář oběma rukama."

„Co vy jste prováděli!" řekl Karel, docela zaujat tou historkou, a sedl si na zem. „To tedy byla Brunelda?"

„No ovšem," řekl Robinson, „to byla Brunelda."

„Neříkal jsi jednou, že je zpěvačka?" zeptal se Karel.

„Ovšemže je zpěvačka, a veliká zpěvačka," odpověděl Robinson; převaloval na jazyku velký slepenec bonbónů a tu a tam zastrkával prstem zpátky kousek, který se mu dral ven z úst. „Ale to jsme ovšem tehdy ještě nevěděli, jen jsme viděli, že je to bohatá a velmi vznešená dáma. Tvářila se, jako by se nic nestalo, a snad ani nic nepocítila, neboť jsem se jí opravdu dotkl jen konečky prstů. Ale dívala se neustále na Delamarche a on - jak už to umí - se jí zase díval přímo do očí. Nato mu řekla: ‚Pojď na chvilku dovnitř,' a ukázala slunečníkem do bytu, kam měl Delamarche vejít před ní. Potom šli oba dovnitř a služebnictvo za nimi zavřelo dveře. Mne zapomněli venku a tak jsem si myslil, že to nebude ani zvlášť dlouho trvat, a sedl jsem si na schody, že na Delamarche počkám. Ale místo Delamarche vyšel sluha a přinesl mi celou mísu polévky. ‚Pozornost od Delamarche!` řekl jsem si. Sluha ještě chvilku u mne stál, zatím co jsem jedl, a leccos mi o Bruneldě vyprávěl a tu jsem viděl, jaký význam by pro nás mohla mít návštěva u Bruneldy, neboť Brunelda byla rozvedená žena, měla velké jmění a byla úplně samostatná! Její bývalý muž, majitel továrny na kakao, ji sice stále ještě miloval, ale ona o něm nechtěla ani slyšet. Přicházel hodně často do bytu, vždy velmi elegantní, vystrojen jako na svatbu - to je svatá pravda, sám ho znám -, ale sluha se přes největší úplatky neodvážil Bruneldy zeptat, zda ho chce přijmout, neboť se už zeptal několikrát a po každé mu Brunelda hodila do obličeje to, co právě měla po ruce. Jednou dokonce velkou zahřívací láhev plnou vody a tou mu vyrazila přední zub. Viď, Rossmanne, to koukáš!"

„Odkud znáš toho muže?" zeptal se Karel.

„On někdy také přijde nahoru," řekl Robinson.

„Nahoru?“ Karel údivem lehce udeřil rukou o zem.
„Jen se div,“ pokračoval Robinson, „i já jsem se divil, když mi to ten sluha tehdy vyprávěl. Představ si, když Brunelda nebyla doma, dal se ten muž sluhou dovést do jejích pokojů a po každé si vzal s sebou na památku nějakou drobnost a po každé tam nechal něco velmi drahého a krásného pro Bruneldu a sluhovi přísně zakázal, že nesmí říci, od koho to je. Ale jednou - jak mi vyprávěl sluha a já tomu věřím - když přinesl nějaký kousek porcelánu, který byl přímo k nezaplacení, Brunelda to asi nějak poznala, hned tu věc hodila na zem, šlapala po ní, poplivala ji a dělala s ní ještě leccos jiného, takže sluha ten předmět samým hnusem jen stěží dokázal odnést.“
„Copak jí ten muž udělal?“ zeptal se Karel.
„To vlastně nevím,“ řekl Robinson. „Ale myslím, že nic zvláštního, on to aspoň sám neví. Už leckdy jsem s ním o tom mluvil. On na mne každý den čeká tam na rohu ulice, když přijdu, musím mu vyprávět, co je nového; když nemohu přijít, čeká půl hodiny a pak zase odejde. Byl to pro mne pěkný vedlejší výdělek, neboť on za ty zprávy velmi štědře platil, ale od té doby, co se o tom dověděl Delamarche, musím mu všechno odevzdávat a tak tam už tak často nechodím.“
„Ale co chce ten člověk?“ zeptal se Karel. „Copak chce? Vždyť přece ví, že ona ho nechce.“
„Ano,“ povzdechl si Robinson, zapálil si cigaretu a vyfoukl kouř do výše, prudce mávaje rukou. Potom se zřejmě rozhodl jinak a řekl: „Co je mi po tom? Vím jen, že by dal mnoho peněz za to, kdyby tu směl tak ležet na balkóně jako my.“
Karel vstal, opřel se o zábradlí a pohlédl dolů na ulici. Bylo už vidět měsíc, jeho světlo však ještě nepronikło do hloubky ulice. Ulice, ve dne tak prázdná, byla zvláště před domovními vraty plná lidí, všichni se pomalu a těžkopádně pohybovali, košile mužů, světlé šaty žen se slabě odrážely od tmy, všichni byli prostovlasí. Četné balkóny kolem byly teď vesměs obsazeny, podle toho, jak byl balkón velký, seděly tam při světle lampičky rodiny kolem malého stolku nebo jen v řadě na židlích nebo alespoň někteří vykláněli hlavu z pokoje. Muži tu seděli, nohy ze široka vystrčené mezi tyčemi zábradlí, a četli noviny, jež se skoro dotýkaly země, nebo hráli karty, zdánlivě beze slova, ale přitom prudce tloukli do stolu, ženy měly na klíně šití a jen tu a tam se letmo rozhlédly kolem sebe nebo se podívaly na ulici. Jakási štíhlá plavá žena na sousedním balkóně neustále zívala, kroutila přitom očima a dávala si po každé přes ústa kousek prádla, který právě spravovala; i na nejmenších balkónech se děti dokázaly honit, což bylo rodičům velmi na obtíž. V mnohých pokojích stály uvnitř gramofony a z nich se linul zpěv nebo orchestrální hudba, nikdo si toho zvlášť nevšímal, jen tu a tam dal otec rodiny pokyn a někdo šel rychle do pokoje vyměnit desku. U některých oken bylo vidět úplně nehybné milence, u jednoho okna naproti Karlovi stála taková dvojice, mladý muž objal paží děvče a tiskl jí rukou prsa.

„Znáš někoho z těch lidí tady vedle?“ zeptal se Karel Robinsona, který teď také vstal a kromě přikrývky ovinul kolem sebe také ještě Bruneldinu deku, protože ho mrazilo.
„Skoro nikoho, to je právě to zlé na mém postavení,“ řekl Robinson a přitáhl Karla blíž k sobě, aby mu mohl pošeptat do ucha, „jinak bych si právě teď nemohl zrovna stěžovat. Brunelda přece kvůli Delamarchovi prodala všechno, co měla, a odstěhovala se s celým svým bohatstvím sem do toho předměstského bytu, aby se mu mohla úplně věnovat a aby ji nikdo nerušil, bylo to ostatně také Delamarchovo přání.“
„A služebnictvo propustila?“ zeptal se Karel.
„To se rozumí,“ řekl Robinson. „Kde by se tady ubytovalo služebnictvo? Ti sluhové přece jsou velmi nároční páni. Jednou Delamarche u Bruneldy prostě takového sluhu vyhnal políčky z pokoje, padal jeden za druhým, až ten člověk byl venku. Ostatní sluhové s ním ovšem byli zajedno a dělali za dveřmi kravál, tu vyšel Delamarche ven (já jsem tehdy nebyl sluha, nýbrž domácí přítel, ale přesto jsem byl pohromadě se sluhy) a zeptal se: ‚Co chcete?' Nejstarší sluha, jistý Isidor, na to řekl: ‚Vy s námi nemáte co mluvit, naše paní je milostivá paní.' Jak asi vidíš, velmi ctili Bruneldu. Ale Brunelda se o ně nestarala, běžela k Delamarchovi, nebyla tehdy přece ještě tak těžká jako teď, přede všemi ho objala, políbila ho a říkala mu ‚Nejmilejší Delamarchi!' ‚A pošli přece už ty opičáky pryč,' řekla nakonec. Opičáky, tím myslila sluhy; představ si, jak se přitom tvářili. Potom Brunelda přitáhla Delamarchovu ruku k peněžence, kterou měla u pasu, Delamarche do ní sáhl a začal tedy sluhy vyplácet; Brunelda se účastnila vyplácení jen tím, že přitom stála s otevřenou peněženkou u pasu. Delamarche musil do ní často sahat, neboť rozděloval peníze, aniž je počítal a aniž zkoumal požadavky. Nakonec řekl: ‚Poněvadž tedy nechcete se mnou mluvit, říkám vám jenom Bruneldiným jménem: ‚Kliďte se, ale hned.' Tak byli propuštěni, bylo pak ještě několik procesů, Delamarche musil dokonce jednou k soudu, ale o tom nevím žádné podrobnosti. Jen hned po odchodu sluhů řekl Delamarche Bruneldě: ‚Teď tedy nemáš služebnictvo?' Ona řekla: ‚Ale je tu přece Robinson.' Nato řekl Delamarche a plácl mi přitom na rameno: ‚Dobrá, ty budeš náš sluha.' A Brunelda mě pak poplácala po tváři. Když bude příležitost, nech se také od ní jednou poplácat po tváři, Rossmanne. Budeš žasnout, jak je to krásné.“
„Tak ty ses tedy stal Delamarchovým sluhou?“ řekl Karel na závěr.
Robinson slyšel z této otázky politování a odpověděl: „Jsem sluha, ale jen málokdo si toho všimne. Vidíš, sám jsi to nevěděl, ačkoli přece jsi už chvilku u nás. Však jsi viděl, jak jsem byl v noci u vás v hotelu oblečen. Měl jsem na sobě nejvybranější věci. Chodí sluhové tak oblečeni? Háček je právě v tom, že nesmíš často odejít, musíš být vždy po ruce, v domácnosti je neustále co dělat. Jedna osoba nestačí na tu spoustu práce. Jak sis snad všiml, máme tady v pokoji velmi mnoho věcí; co jsme při tom velkém stěhování nemohli

prodat, vzali jsme s sebou. Mohlo se to ovšem rozdat, ale Brunelda nic nerozdává. Jen si představ, jaká to byla práce vynést ty věci po schodech.“

„Tys to všechno vynesl, Robinsone?“ zvolal Karel.

„Kdo jiný?“ řekl Robinson. „Byl tu ještě jeden pomocný dělník, taková potvora líná; musil jsem tu práci většinou udělat sám. Brunelda stála dole u vozu, Delamarche nahoře nařizoval, kam se mají věci položit, a já jsem neustále pobíhal sem a tam. Trvalo to dva dny, to je hodně dlouho, viď? Ale vždyť ani nevíš, kolik věcí je tady v pokoji, všechny skříně jsou plné a za skříněmi je všechno nacpáno až nahoru ke stropu. Kdyby byli vzali několik lidí na to stěhování, bylo by všechno brzo hotovo, ale Brunelda to nechtěla svěřit nikomu kromě mne. To bylo velmi hezké, ale já si tehdy zničil zdraví na celý život a měl jsem něco jiného než své zdraví? Když se jen trochu namůžu, píchá mě tady a tady a tady. Myslíš, že by ti hoši v hotelu, ti zelenáči - copak jsou jiného! - mohli kdy nade mnou zvítězit, kdybych byl zdráv? Ale ať mi už chybí cokoli, Delamarchovi a Bruneldě neřeknu ani slovo, budu pracovat, dokud to půjde, a až to už nepůjde, lehnu si a umřu, a potom, příliš pozdě, poznají, že jsem byl nemocen, a že jsem přesto stále a stále pracoval dál a že jsem se v jejich službách udřel k smrti. Ach, Rossmanne –“ řekl nakonec a osušil si slzy rukávem Karlovy košile. Za chvilku řekl: „Není ti zima, vždyť tu stojíš v košili?“

„Jdi, Robinsone,“ řekl Karel, „ty pořád pláčeš. Nevěřím, že jsi tak nemocen. Vypadáš docela zdráv, ale poněvadž stále ležíš tady na balkóně, tak sis všelicos vymyslil. Snad tě někdy píchá na prsou, to mám také, to má každý. Kdyby všichni lidé kvůli každé maličkosti tak plakali jako ty, musili by plakat lidé na všech balkónech.“

„Vím to líp,“ řekl Robinson a otřel si teď oči cípem své přikrývky. „Ten student, co bydlí vedle u bytné, která také pro nás vařila, řekl mi posledně, když jsem nesl zpátky nádobí: ‚Poslyšte, Robinsone, nejste nemocen?' Mám zakázáno s lidmi mluvit a tak jsem jenom položil nádobí a chtěl jsem odejít. Tu přišel ke mně a řekl: ‚Poslyšte, člověče, nežeňte tu věc do krajnosti, vy jste nemocen.' ‚Ale prosím vás, co mám dělat?' zeptal jsem se. ‚To je vaše věc,' řekl a otočil se. Ostatní tam u stolu se smáli, máme tu všude nepřátele a tak jsem raději odešel.“

„Tak ty tedy věříš lidem, kteří tě mají za blázna, ale lidem, kteří to s tebou myslí dobře, těm nevěříš.“

„Ale já přece musím vědět, jak mi je,“ vyjel Robinson, hned se však zase dal do pláče.

„Ty právě nevíš, co ti je, měl by sis hledat nějakou pořádnou práci, místo abys tu dělal Delamarchovi sluhu. Neboť pokud mohu soudit podle toho, co vypravuješ a co jsem sám viděl, není to tady služba, nýbrž otročina. To nemůže snést žádný člověk, to ti věřím. Ty si ale myslíš, že nesmíš Delamarche opustit, protože jsi jeho přítel. To není správné; když on neuzná, jaký máš bídný život, nemáš už vůči němu vůbec žádné závazky.“

„Tak ty opravdu věříš, Rossmanne, že se zase zotavím, když nechám tady té služby?“

„Určitě,“ řekl Karel.

„Určitě?“ zeptal se Robinson znovu.
„Docela určitě,“ řekl Karel s úsměvem.
„To bych se tedy mohl hned začít zotavovat,“ řekl Robinson a podíval se na Karla.
„Jak to?“ zeptal se Karel.
„No přece proto, že ty máš tady převzít mou práci,“ odpověděl Robinson.
„Kdopak ti to řekl?“ zeptal se Karel.
„To je přece starý plán. O tom se mluví už několik dní. Začalo to tím, že mi Brunelda vyhubovala, protože neudržuji byt dost čistý. Slíbil jsem ovšem, že dám všechno do pořádku. No, je to ale velmi těžká věc. Nemohu na příklad ve svém stavu všude vylézt, abych utřel prach. Už uprostřed pokoje se nemůže člověk ani hnout, a což teprve tam mezi nábytkem a zásobami? A když chceš všechno pořádně vyčistit, musíš přece také odstrčit nábytek, a to že mám dělat sám? Kromě toho by se všechno musilo dělat docela potichu, protože to nesmí rušit Bruneldu, a ta sotva vychází z pokoje. Tak jsem sice slíbil, že všechno uklidím, ale ve skutečnosti jsem neuklízel. Když si toho Brunelda všimla, řekla Delamarchovi, že to tak dál nejde a že budou musit přijmout ještě jednoho pomocníka. ‚Nechci, Delamarchi,` řekla, ‚abys mi jednou vyčítal, že jsem nevedla dobře domácnost. Nemohu se namáhat sama, to přece uznáš, a Robinson na to nestačí; z počátku byl tak čilý a přičinlivý, ale teď je stále unaven a sedí většinou někde v koutě. Ale pokoj s tolika předměty, jako je náš, se neudrží v pořádku sám od sebe.` Potom Delamarche přemýšlel, co by se dalo dělat, neboť do takové domácnosti nelze ovšem přijmout kdekoho, ani na zkoušku ne, neboť po nás všude dávají pozor. Poněvadž jsem tvůj dobrý přítel a poněvadž jsem slyšel od Renella, jak se musíš v hotelu dřít, navrhl jsem tebe. Delamarche ihned souhlasil, ačkoli ses tehdy tak drze zachoval, a já jsem ovšem měl velkou radost, že jsem ti mohl tak prospět. Pro tebe je totiž toto místo jak stvořené, ty jsi mladý, pilný a obratný, kdežto já už nestojím za nic. Chci ti jenom říci, že tě ještě nepřijali; když se nebudeš Bruneldě líbit, nemůžeme tě potřebovat. Tak se jenom snaž, abys jí byl příjemný, o ostatek se už postarám já.“
„A co budeš dělat ty, když já tu budu sluhou?“ zeptal se Karel; připadal si zcela volný, přešel ho i úlek, který zprvu pocítil z toho, co mu Robinson sdělil. Delamarche s ním tedy nezamýšlí nic horšího, než že z něho udělá sluhu - kdyby měl horší úmysly, byl by je povídavý Robinson jistě prozradil -, ale je-li tomu tak, pak si Karel troufá odejít ještě dnes v noci. Nikoho nelze donutit, aby nastoupil místo. A ač měl Karel předtím starosti, zda po svém propuštění z hotelu najde vhodné místo, pokud možno ne horší, a dost brzo, aby byl uchráněn hladu, zdálo se mu teď ve srovnání s místem, které mu tady vyhlédli a které mu bylo protivné, jakékoli místo dosti dobré, a dokonce i bídě nezaměstnaného by byl dal přednost před tímto zaměstnáním. Vůbec se nesnažil to Robinsonovi vysvětlit, zvláště když teď Robinson doufal, že mu Karel uleví v práci, a nebyl proto nestranný ve svém úsudku.

„Napřed tedy," řekl Robinson a doprovázel tu řeč bezstarostnými posunky - lokty měl opřeny o zábradlí -, „ti všechno vysvětlím a ukážu ti zásoby. Máš vzdělání a jistě máš také krásné písmo, mohl bys tedy ihned udělat seznam všech věcí, které tu máme. To si Brunelda už dlouho přeje. Když zítra dopoledne bude pěkné počasí, poprosíme Bruneldu, aby si sedla na balkón, a zatím můžeme klidně pracovat v pokoji, aniž ji budeme rušit. Neboť na to musíš dbát především, Rossmanne. Jen nerušit Bruneldu. Ona všechno slyší, asi má jako zpěvačka tak citlivý sluch. Válíš na příklad ven sud s kořalkou, který stojí za skříní, dělá to rámus, protože sud je těžký a všude se povalují všelijaké věci, takže ten sud nedostaneš najednou ven. Brunelda leží na příklad klidně na pohovce a chytá mouchy, neboť ji vůbec velmi obtěžují. Myslíš si tedy, že se o tebe nestará, a válíš si dál svůj sud. Ona stále ještě klidně leží. Ale ve chvíli, kdy to vůbec nečekáš a kdy vůbec neděláš hluk, sedne si najednou zpříma, uhodí oběma rukama do pohovky, že ji pro prach není ani vidět - co tu jsme, jsem pohovku neklepal; nemohu také, vždyť na ní pořád leží - a začne strašně křičet, jako chlap, a tak křičí celé hodiny. Zpívat jí sousedé zakázali, ale křik jí nemůže nikdo zakázat, musí křičet, ostatně se to teď stává jen zřídka, já i Delamarche jsme už velmi opatrní. Také jí to velmi škodilo. Jednou omdlela. Delamarche byl právě pryč - a já musil dojít pro toho studenta z vedlejšího bytu. Postříkal ji nějakou tekutinou z velké láhve, také to pomohlo, ale ta tekutina nesnesitelně páchla, ještě teď to je cítit, když si přičichneš k pohovce. Ten student je jistě náš nepřítel, jako všichni zde, ty se také musíš mít přede všemi na pozoru a nesmíš si s nikým nic začínat."

„Ty, Robinsone," řekl Karel, „to je ale těžká služba. To jsi mě doporučil na pěkné místo."

„Nedělej si starosti," řekl Robinson a zavrtěl se zavřenýma očima hlavou, aby rozptýlil všechny Karlovy obavy. „To místo má také výhody, jaké ti žádné jiné nemůže poskytnout. Jsi neustále nablízku dámě, jako je Brunelda, spíš s ní někdy v témž pokoji, to už má různé příjemné stránky, jak si dovedeš představit. Oni ti štědře zaplatí. Peněz je tu spousta, já jsem jako Delamarchův přítel nedostal nic; jen když jsem si vyšel, dala mi Brunelda vždycky něco na cestu, ale ty ovšem budeš placen jako jiný sluha. Vždyť také nic jiného nejsi. Nejdůležitější však pro tebe je, že já ti tu službu velmi ulehčím. Nejdřív nebudu ovšem dělat nic, abych se zotavil, ale jak se jen trochu seberu, můžeš se mnou počítat. Osobní obsluhu Bruneldy si vůbec ponechám, tedy česání a oblékání, pokud to neobstará Delamarche. Ty budeš mít na starosti pouze úklid pokoje, pochůzky a těžké domácí práce."

„Ne, Robinsone," řekl Karel, „to mě vůbec neláká."

„Nedělej hlouposti, Rossmanne," řekl Robinson docela blízko Karlovy tváře, „nezahazuj lehkomyslně tuto krásnou příležitost. Kde hned seženeš nějaké místo? Kdo tě zná? Koho znáš ty? My, dva muži, kteří už mnoho zažili a mají velké zkušenosti, jsme běhali celé týdny a nedostali jsme práci. Není to lehké, je to dokonce zoufale těžké."

Karel přikývl a divil se, jak rozumně dovede Robinson mluvit. Pro něho ty rady ovšem neplatí, on tu zůstat nesmí, v tomto velkém městě se snad ještě najde pro něho místečko, věděl, že po celou noc jsou všechny hostince přeplněny, tam někoho potřebují, kdo by obsluhoval hosty, a v tom má cvik. Však se už rychle a nenápadně do nějakého podniku vpraví. Právě v protějším domě byl dole malý hostinec a odtamtud bylo slyšet hlučnou hudbu. Hlavní vchod byl zakryt jen velkým žlutým závěsem, který někdy mohutně zavlál do ulice, unášen průvanem. Jinak ovšem ulice hodně ztichla. Na balkónech byla většinou tma, jen v dálce bylo ještě tu a tam ojedinělé světlo, ale sotvaže se člověk na ně trochu zadíval, lidé se tam zdvihli, a zatím co se hrnuli zpět do bytu, poslední muž, který zůstal na balkóně, pohlédl letmo na ulici, sáhl na žárovku a vypjal světlo.

„Teď už začíná noc," řekl si Karel, „když tu zůstanu ještě déle, budu už k nim patřit." Otočil se, aby odtáhl závěs přede dveřmi bytu.

„Co chceš?" řekl Robinson a stoupl si mezi Karla a závěs.

„Pryč chci," řekl Karel. „Nech mě! Nech mě!"

„Nebudeš je přece rušit," zvolal Robinson. „Co tě to jen napadá!" A položil Karlovi ruce kolem krku, pověsil se naň celou vahou, sevřel nohama Karlovy nohy a v okamžiku ho tak stáhl na zem. Ale Karel se mezi liftboyi trochu naučil rvát a tak uhodil Robinsona pěstí pod bradu, ale slabě a velmi šetrně. Robinson rychle a docela bezohledně dal ještě Karlovi prudkou ránu kolenem do břicha, pak ale začal s oběma rukama u brady tak hlasitě brečet, že kdosi ze sousedního balkónu divoce zatleskal a přikázal „Ticho!" Karel ještě chvilku klidně ležel, aby překonal bolest, kterou mu způsobil Robinsonův úder. Obrátil jen tvář k závěsu, který visel klidně a těžce před pokojem, zřejmě temným. Zdálo se, že v pokoji už nikdo není, snad si Delamarche vyšel s Bruneldou a Karel je už úplně volný. Robinsona, který se opravdu choval jako hlídací pes, se přece už nadobro zbavil.

Tu zazněly v dálce z ulice přerývané zvuky bubnů a trubek. Jednotlivé výkřiky mnoha lidí brzo splynuly v hromadný křik. Karel otočil hlavu a viděl, že všechny balkóny znova ožívají. Pomalu se zdvihl, nemohl se docela narovnat a musil se ztěžka opírat o zábradlí. Dole na chodníku pochodovali dlouhými kroky mladí muži se zdviženýma rukama, v nichž drželi čepice, s tvářemi pootočenými dozadu. Jízdní dráha byla dosud volná. Někteří mávali lampióny, které byly připevněny na vysokých tyčích a zahaleny žlutým dýmem. Právě se ve světle objevili bubeníci a trubači v širokých řadách a Karel žasl, co jich je, vtom za sebou uslyšel hlasy, otočil se a viděl, jak Delamarche zdvihá těžkou záclonu a jak potom z temného pokoje vystupuje Brunelda v červených šatech, s krajkovým přehozem přes ramena, s tmavým čepečkem na vlasech, pravděpodobně neučesaných a jen sběžně shrnutých, jejichž konečky tu a tam volně vykukovaly. V ruce držela malý otevřený vějíř, nepohybovala jím však, nýbrž tiskla jej k sobě.

Karel uhnul podél zábradlí stranou, aby těm dvěma uvolnil místo. Jistě ho nebude nikdo nutit, aby tu zůstal, a i kdyby se o to Delamarche pokoušel, Brunelda ho ihned pustí, když ji o to požádá. Vždyť ho vůbec nesnáší, děsí se jeho očí. Když však vykročil ke dveřím, přece si toho povšimla a řekla: „Kampak, maličký?“ Karel se zarazil před Delamarchovým přísným pohledem a Brunelda ho k sobě přitáhla. „Copak se nechceš podívat na ten průvod dole?“ řekla a strčila ho před sebe k zábradlí. „Víš, oč jde?“ slyšel Karel, jak říká za ním, a udělal bezděčný pohyb, aby se na něho netlačila, ale bez výsledku. Pohlédl smutně dolů na ulici, jako by tam byla příčina jeho smutku.

Delamarche nejprve stál se zkříženýma rukama za Bruneldou, potom běžel do pokoje a přinesl Bruneldě divadelní kukátko. Dole se za hudebníky objevila hlavní část průvodu. Na ramenou obrovitého muže seděl jakýsi pán a z této výše nebylo z pána vidět nic jiného než jeho matně se lesknoucí pleš, nad kterou držel vysoko zdvižený cylindr a neustále zdravil. Kolem něho nesli tabule, zřejmě ze dřeva, jež se z balkónu zdály úplně bílé; bylo to tak uspořádáno, jako by se plakáty ze všech stran takřka opíraly o toho pána, který uprostřed mezi nimi vysoko vynikal. Poněvadž všechno bylo v pohybu, stěna z plakátů se neustále trhala a také se neustále znovu spojovala. Dále už byla ulice kolem toho pána naplněna jeho přívrženci v celé své šíři, i když ne příliš daleko, pokud to člověk mohl ve tmě přesně odhadnout, a ti všichni tleskali a slavnostním zpěvem vyhlašovali asi jméno toho pána, jméno docela krátké, ale nesrozumitelné. Jednotlivci, kteří byli důmyslně rozděleni v zástupu, měli automobilové reflektory s velmi silným světlem, kterým svítili pomalu nahoru a dolů po domech na obou stranách ulice. V té výšce, co byl Karel, to světlo už nerušilo, ale na dolních balkónech bylo vidět, jak si lidé, kteří byli tímto světlem zasaženi, rukama rychle zakrývají oči.

Na Bruneldinu prosbu se Delamarche zeptal lidí na sousedním balkóně, co ten podnik znamená. Karel byl trochu zvědav, zda a jak mu odtamtud odpoví. A opravdu se Delamarche musil zeptat třikrát, a nedostalo se mu odpovědi. Nahýbal se už nebezpečně přes zábradlí, Brunelda lehce dupla ze zlosti nad sousedy, Karel pocítil její kolena. Konečně přece přišla nějaká odpověď, ale zároveň se na tom balkóně, který byl lidmi docela přeplněn, dali všichni do hlasitého smíchu. Delamarche na ně něco zavolal tak hlasitě, že by asi všichni kolem s údivem poslouchali, kdyby právě v tu chvíli nebylo na celé ulici tak hlučno. Buď jak buď, způsobilo to, že ten smích nepřirozeně brzo ustal.

„Zítra se bude v našem okrese volit soudce a ten, co ho dole nesou, je kandidát,“ řekl Delamarche a vrátil se úplně klidný k Bruneldě. „Ne!“ zvolal potom a poplácal Bruneldu mazlivě po zádech. „My už ani nevíme, co se ve světě děje.“

„Delamarchi,“ řekla Brunelda, vracejíc se k chování sousedů, „jak ráda bych se přestěhovala, kdyby to nebylo tak namáhavé. Ale bohužel si to nemohu dovolit.“ A s velkým vzdycháním, neklidně a roztržitě si pohrávala s Karlovou košilí a ten se ustavičně snažil pokud možno

nenápadně odstrčit ty malé tlusté ručky, což se mu také lehce podařilo, neboť Brunelda na něho nemyslila, zabývala se docela jinými myšlenkami.

Ale i Karel brzo zapomněl na Bruneldu a strpěl na ramenou tíhu jejích rukou, neboť byl velmi zaneprázdněn tím, co se dělo na ulici. Zástup se znenadání zastavil před hostincem. Stalo se tak z příkazu malé skupiny gestikulujících mužů, kteří pochodovali těsně před kandidátem a zřejmě mluvili o zvlášť významných věcech, neboť bylo vidět, jak se k nim ze všech stran sklánějí tváře posluchačů. Jeden z těchto význačných mužů dal zdviženou rukou znamení, jež platilo jak zástupu, tak kandidátovi. Zástup zmlkl a kandidát, který se několikrát pokusil postavit na ramenou svého nosiče a několikrát padl zase zpátky, pronesl malou řeč, při které bleskurychle mával cylindrem. Bylo to docela jasně vidět, neboť na řečnícího kandidáta byly namířeny všechny reflektory, takže byl ve středu jasné hvězdice.

Ale teď už bylo také zřejmé, jak se celá ulice o ten podnik zajímá. Na balkónech, které byly obsazeny kandidátovými straníky, přidávali se lidé k vyzpěvování jeho jména a jako stroje tleskali rukama nataženýma daleko přes zábradlí. Na ostatních balkónech, a byla jich dokonce většina, ozval se proti tomu hlasitý zpěv, který však neměl jednotný účinek, protože šlo o přívržence různých kandidátů. Zato se spojili všichni nepřátelé přítomného kandidáta a začali sborově pískat, a na mnoha místech začaly dokonce znovu hrát gramofony. Mezi jednotlivými balkóny se vyřizovaly politické spory se vzrušením zesíleným noční hodinou. Většinou byli lidé už v nočních úborech a měli přes sebe přehozeny jenom pláště, ženy byly zahaleny ve velké tmavé šátky, děti, kterých si nikdo nevšímal, lezly po roubení balkónů, až to budilo strach, a vycházelo jich stále víc z temných pokojů, kde už spaly. Tu a tam některé zvlášť horké hlavy házely po svých protivnících jednotlivé nepoznatelné předměty, někdy se dostaly k cíli, většinou však spadly na ulici, kde často vyvolaly zuřivý řev. Když se vedoucím mužům dole zdál rámus přílišný, dostali bubeníci a trubači rozkaz zasáhnout a jejich břeskný signál, hraný vší silou a téměř nekonečný, potlačil všechny lidské hlasy až nahoru ke střechám domů. A pak zase docela náhle - bylo to skoro neuvěřitelné - přestali, načež dav na ulici, zřejmě v tom vycvičený, řval svůj stranický zpěv do úplného ticha, jež na chvilku nastalo - ve světle reflektorů bylo vidět široce otevřená ústa jednotlivců -, až potom odpůrci, kteří se zatím vzpamatovali, zařvali desetkrát silněji než předtím ze všech balkónů a oken, a jak se aspoň zdálo v této výšce, byla tím strana na ulici po svém krátkém vítězství docela umlčena.

„Jak se ti to líbí, maličký?“ zeptala se Brunelda, otáčejíc se sem a tam těsně za Karlem, aby pokud možno všechno přehlédla kukátkem. Karel odpověděl jenom kývnutím. Bezděčně si povšiml, že Robinson Delamarchovi něco horlivě vykládá, zřejmě mluvil o Karlově chování, ale zdálo se, že Delamarche tomu nepřikládá význam, neboť se neustále snažil Robinsona odstrčit levou rukou, pravou objímal Bruneldu. „Nechceš se podíva kukátkem?“ zeptala se Brunelda a zaťukala Karlovi na prsa, aby ukázala, že myslí jeho.

„Vidím dost,“ řekl Karel.

„Zkus to přece,“ řekla, „uvidíš líp.“

„Mám dobré oči,“ odpověděl Karel, „vidím všechno.“ Nepociťoval to jako laskavost, nýbrž jako vyrušení, když mu dala kukátko k očím, a ona teď opravdu neřekla nic než jediné slovo „Ty!“ melodicky, ale výhružně. A už měl Karel kukátko na očích a opravdu teď nic neviděl.

„Vždyť nic nevidím,“ řekl Karel a chtěl se kukátka zbavit, ale ona je držela pevně a on nemohl hlavou, která spočívala na jejích prsou, uhnout ani dozadu, ani na stranu.

„Teď už ale vidíš,“ řekla a otáčela šroubem kukátka.

„Ne, pořád ještě nic nevidím,“ řekl Karel a myslil na to, že teď, aniž tomu chtěl, skutečně ulehčil Robinsonovi, neboť Brunelda si teď vybíjí své nesnesitelné nálady na něm.

„Kdypak budeš konečně vidět?“ řekla a točila šroubem dál - celý Karlův obličej byl teď zalit jejím těžkým dechem. „Teď?“ zeptala se.

„Ne, ne, ne!“ zvolal Karel, ačkoli nyní opravdu mohl všechno rozeznat, i když jen velmi nejasně. Ale Brunelda si právě cosi vyřizovala s Delamarchem, držela kukátko před Karlovým obličejem jen volně a Karel se mohl dívat na ulici pod kukátkem, aniž si toho zvlášť povšimla. Později už ani netrvala na svém a používala kukátka sama.

Z hostince dole na ulici vyšel číšník a přijímal objednávky vůdců, běhaje rychle přes práh sem a tam. Bylo vidět, jak se natahuje, aby přehlédl vnitřek lokálu a přivolal co nejvíc obsluhy. Zatím co se konaly tyto přípravy, zřejmě k velkému pohoštění, nepřestával kandidát mluvit. Jeho nosič, obrovitý muž, přisluhující pouze jemu, se vždy po několika větách pootočil, aby se řeč dostala ke všem částem davu. Většinou byl kandidát úplně skrčený a pokoušel se dodat svým slovům co nejvíc působivosti tím, že volnou rukou trhavě gestikuloval a druhou mával cylindrem. Někdy však, v téměř pravidelných intervalech, se dal unést, vztyčil se s rozpřaženýma rukama, nemluvil už k jedné skupině, nýbrž k celku, mluvil k obyvatelům domů až nahoru do nejvyšších poschodí, a přece bylo úplně jasné, že ho už v nejnižších poschodích nemůže nikdo slyšet; ba že by ho nikdo nechtěl poslouchat, kdyby to bylo možné, neboť každé okno a každý balkón byly obsazeny alespoň jedním pokřikujícím řečníkem. Několik číšníků zatím přineslo z hostince prkno velké jako kulečník, na němž stály naplněné třpytivé sklenice. Vůdci organizovali rozdílení, a to tak, že lidé postupovali v řadách kolem dveří hostince. Ačkoli byly sklenice na prkně stále znovu dolévány, nestačily pro tu spoustu lidí a dvě řady mladých číšníků se musily prodrat napravo a nalevo od toho prkna a dále ten dav zásobovat. Kandidát ovšem přestal mluvit a využil přestávky, aby načerpal nové síly. Stranou od davu a prudkého osvětlení nosil ho jeho nosič pomalu sem a tam a jen několik jeho nejbližších přívrženců ho doprovázelo a mluvili k němu vzhůru.

„Podívej se na toho maličkého,“ řekla Brunelda, „pro samé koukání zapomíná, kde je.“ A překvapila Karla a obrátila oběma rukama jeho tvář k sobě, takže se mu dívala do očí. Trvalo to však jen okamžik, neboť Karel její ruce ihned setřásl a snažil se teď vší silou osvobodit,

aby se na něj Brunelda nemohla tlačit, a rozmrzen, že ho nenechají ani chvilku na pokoji, a zároveň pln chuti jít na ulici a prohlédnout si to všechno zblízka, řekl:

„Prosím, pusťte mě odtud.“

„Zůstaneš u nás,“ řekl Delamarche, aniž odvrátil pohled od ulice, a natáhl pouze ruku, aby Karel nemohl odejít.

„Jen ho nech,“ řekla Brunelda a odsunula Delamarchovu ruku, „však on už zůstane.“ A tiskla Karla ještě pevněji na zábradlí, byl by se s ní musil prát, aby se od ní osvobodil. A kdyby se mu to i podařilo, co by tím dokázal! Nalevo od něho stál Delamarche, napravo si teď stoupl Robinson, byl v úplném zajetí.

„Buď rád, že tě nevyhodí,“ řekl Robinson a strkal do Karla rukou, kterou provlékl pod Bruneldinou paží.

„Nevyhodí?“ řekl Delamarche. „Uprchlého zloděje člověk nevyhazuje, toho odevzdá policii. A to se mu může stát hned zítra ráno, když nebude úplně zticha.“

Od té chvíle podívaná tam dole už Karla netěšila. Jen z donucení, protože se kvůli Bruneldě nemohl postavit zpříma, nakláněl se trochu přes zábradlí. Pln vlastních starostí, díval se roztržitě na lidi dole, kteří přicházeli před dveře hostince ve skupinách asi po dvaceti mužích, uchopili sklenice a zdvihali je, otáčejíce se ke kandidátovi, který se teď zabýval sám sebou, provolávali volební pozdrav, vyprázdnili sklenice a postavili je zase zpátky na prkno, jistě hlučně, ale v této výši neslyšitelně, a pak uvolnili místo nové skupině, netrpělivě hlučící. Na příkaz vůdců vyšla na ulici kapela, která dosud hrála v hostinci, její velké dechové nástroje se třpytily v tmavém zástupu, ale hra téměř zanikala ve všeobecném povyku. Ulice byla teď dodaleka zaplněna lidmi, alespoň na té straně, kde byl hostinec. Seshora, odkud Karel přijel ráno autem, valili se proudem dolů, zezdola od mostu běhali nahoru, dokonce ani lidé v domech neodolali pokušení, aby se toho podniku osobně nezúčastnili, na balkónech a v oknech zůstaly téměř jenom ženy a děti, kdežto muži se dole hrnuli ze dveří. Teď však hudba a hoštění splnily svůj účel, shromáždění bylo dosti velké, jeden z vůdců, s reflektory po boku, pokynul hudbě, aby přestala, silně zahvízdl a teď bylo vidět, jak nosič, jenž trochu odbočil, spěšně přichází s kandidátem cestou, kterou mu razili jeho přívrženci.

Sotva se kandidát octl u dveří hostince, začal nanovo řečnit ve světle reflektorů, které nyní kolem něho tvořily těsný kruh. Ale teď bylo všechno mnohem obtížnější než předtím, nosič už neměl ani sebemenší volnost pohybu, nával byl příliš velký. Nejbližší přívrženci, kteří se předtím všemožně pokoušeli zesílit účinky kandidátovy řeči, měli teď co dělat, aby se udrželi poblíž něho, asi dvacet se jich vší silou drželo nosiče. Ale ani tento silák nemohl už udělat jediný krok z vlastní vůle a nebylo také ani pomyšlení, aby ovládl dav tím, že by se určitým způsobem otočil nebo vhodně postoupil kupředu či ustoupil nazad. Dav proudil bez plánu, jeden ležel na druhém, nikdo už nestál zpříma, zdálo se, že protivníků s novým obecenstvem přibylo, nosič se dlouho držel poblíž dveří hostince, ale teď se nechal, zdánlivě bez odporu,

hnát nahoru a dolů ulicí, kandidát neustále mluvil, ale nebylo už zcela jasné, zda vykládá svůj program či volá o pomoc; všechno nasvědčovalo tomu, že se dostavil také protikandidát, nebo dokonce několik protikandidátů, neboť tu a tam bylo v náhlém záblesku světla vidět, jak nějaký muž, vyzdvižený davem, pronáší s bledou tváří a zaťatými pěstmi řeč, vítanou mnohohlasými výkřiky.

„Co se to tu děje?“ zeptal se Karel a obrátil se zmaten a bez dechu ke svým hlídačům.

„Jak to toho maličkého vzrušuje,“ řekla Brunelda Delamarchovi a vzala Karla za bradu, aby si přitáhla jeho bradu k sobě. Avšak Karel nic takového nechtěl, a poněvadž ho události na ulici učinily přímo bezohledným, otřásl se tak prudce, že ho Brunelda nejen nechala, ale i o kousek ucouvla a docela ho pustila. „Teď jsi už viděl dost,“ řekla, zřejmě rozzlobena Karlovým chováním, „odestel a připrav všechno na noc.“ Ukázala rukou do pokoje. To byl přece směr, kterým se Karel chtěl dát už několik hodin, neodporoval ani slovem. Tu bylo z ulice slyšet, jak zařinčela spousta rozbíjeného skla. Karel se neovládl a skočil ještě rychle k zábradlí, aby se ještě jednou zběžně podíval dolů. Výpad protivníků, a možná rozhodující, se zdařil. Reflektory, v jejichž prudkém světle se aspoň hlavní události odehrávaly před celou veřejností, takže se všechno udržovalo v jistých mezích, byly všechny najednou rozbity, jako všichni ostatní octl se teď i kandidát a jeho nosič v nejasném osvětlení, jež nastalo tak náhle, že působilo jako úplná tma. Teď se nedalo určit ani přibližně, kde je kandidát, a tma ještě víc klamala tím, že do toho zrovna ze široka vpadl jednotný zpěv, který se blížil zdola od mostu.

„Neřekla jsem ti, co máš teď udělat?“ řekla Brunelda. „Pospěš si. Jsem unavena,“ dodala a pak natáhla ruce vzhůru, takže ňadra se jí vypjala ještě mnohem víc než obvykle. Delamarche, který ji stále ještě držel v objetí, odtáhl ji do kouta na balkóně. Robinson šel za nimi, aby odšoupl stranou zbytky jídla, jež tam ještě ležely.

Této příznivé příležitosti musil Karel využít, teď nebylo kdy dívat se dolů, z toho, co se děje na ulici, uvidí dole ještě dost, a víc než odtud seshora. Dvěma skoky proběhl pokojem, kde svítilo načervenalé světlo, ale dveře byly zamčeny a klíč vytažen. Musí ho teď najít, ale kdo by v tomhle nepořádku našel klíč, a dokonce za tu krátkou drahocennou chvíli, kterou Karel na to má! Teď by vlastně měl být už na schodech, měl by běžet a běžet. A zatím hledá klíč! Hledal jej ve všech zásuvkách, které byly na dosah, prohledával i stůl, kde se povalovalo různé nádobí, ubrousky a nějaká načatá výšivka, byl zlákán křeslem, na němž ležela úplně schumlaná hromada starého šatstva, ve které klíč možná vězí, kde se však nedá nikdy najít, a nakonec se vrhl na pohovku, která opravdu strašně páchla, zda by snad někde v jejích koutech a záhybech klíč nenahmatal. Pak nechal hledání a uprostřed pokoje se zarazil. Brunelda má jistě klíč zavěšený u pasu, řekl si, tam přece visí tolik věcí, všechno hledání je marné.

A poslepu popadl dva nože a vrazil je mezi křídla dveří, jeden nahoře, jeden dole, aby mohl páčit ze dvou míst, od sebe vzdálených. Sotvaže vzal za nože, čepele se ovšem přelomily.

Nic jiného si nepřál, tím líp budou držet pahýly a může je teď zarazit pevněji. A nyní páčil vší silou, s rukama široko rozpřaženýma, s nohama široko rozkročenýma, hekal a přitom bedlivě pozoroval dveře. Jistě dlouho neodolají, to s radostí poznal z toho, jak zřetelně a slyšitelně povolovaly zástrčky. Čím pomaleji to však jde, tím je to správnější, zámek ani nesmí vyskočit, toho by si přece na balkóně povšimli, zámek se musí naopak otevřít docela pomalu a o to Karel usiloval s největší opatrností a přibližoval oči k zámku víc a víc.

„Hleďme," zaslechl vtom Delamarchův hlas. Všichni tři stáli v pokoji, závěs za nimi byl už zatažen. Karel patrně přeslechl jejich příchod. Když je spatřil, poklesly mu ruce a pustil nože. Neměl však vůbec kdy, aby řekl něco na vysvětlenou nebo na omluvu, neboť Delamarche na něho skočil v záchvatu zlosti, který byl daleko prudší, než odpovídalo dané situaci – rozvázaná šňůra jeho županu opsala ve vzduchu velkou křivku. Karel se ještě v poslední chvíli útoku vyhnul, byl by mohl vytáhnout nože ze dveří a použít jich k obraně, ale neudělal to, nýbrž shýbl se a pak vyskočil, popadl široký límec Delamarchova županu, vyhrnul jej, vytáhl jej pak ještě víš – župan byl opravdu Delamarchovi příliš velký. Držel teď šťastně Delamarche za hlavu a ten nanejvýš překvapen mával nejdříve naslepo rukama a teprve za chvíli, ne však ještě s pravým výsledkem, tloukl Karla pěstmi do zad, neboť Karel se vrhl Delamarchovi na prsa, aby si kryl obličej. Rány pěstí Karel snášel, i když se přitom svíjel bolestí a rány byly stále silnější, ale jak by to nesnášel, vždyť před sebou viděl vítězství. Ruce na Delamarchově hlavě, palce asi právě na jeho očích, vedl ho před sebou nejhorším bludištěm nábytku a nadto se pokoušel špičkami nohou omotat Delamarchovy nohy šňůrou od županu, aby ho tak povalil.

Poněvadž však byl úplně zaujat Delamarchem, zvláště když cítil, jak jeho odpor stále roste a jak se mu to nepřátelské tělo stále silněji vzpírá, opravdu zapomněl, že není s Delamarchem sám. Vzápětí si to však uvědomil, když se Robinson za ním s křikem vrhl na zem a podtrhl mu nohy, až se zapotácel. Karel zasténal a pustil Delamarche. Ten ještě o krok ucouvl. Brunelda stála v celé své šířce uprostřed pokoje se široko rozkročenýma nohama, a přikrčena v kolenou, sledovala se svítícíma očima, co se děje. Jako by se skutečně účastnila toho zápasu, dýchala zhluboka, mířila bojovně očima a pomalu napřahovala pěsti. Delamarche si shrnul límec, měl teď zase volný rozhled, a teď už to ovšem nebyl žádný boj, nýbrž pouhý trest. Chytil Karla vpředu za košili, téměř ho nadzvedl ze země, pro samé opovržení na něho ani nepohlédl a mrštil jím proti skříni, vzdálené několik kroků, že Karel v první chvíli myslil, že ty bodavé bolesti v zádech a na hlavě, které mu způsobil náraz na skříň, pocházejí přímo od Delamarchovy ruky. Ve tmách, neboť se mu dělaly mžitky před očima, slyšel ještě, jak Delamarche hlasitě vykřikl: „Ty neřáde!" A v prvním vyčerpání, v němž se zhroutil před skříní, doznívala mu ještě slabě v uších slova: „Jen počkej!"

Když se probral z bezvědomí, byla kolem něho úplná tma, snad byla ještě hluboká noc, pod závěsem slabě prosvítalo z balkónu do pokoje měsíční světlo. Bylo slyšet klidné

oddychování tří spáčů, daleko nejhlasitěji oddychovala Brunelda, funěla ve spánku, jako funěla někdy při řeči; nedalo se však snadno rozeznat, kde který ze spáčů leží, celý pokoj byl naplněn šelestem jejich dechu. Karel trochu prozkoumal své okolí, potom pomyslil na sebe a tu se velmi ulekl, neboť byl sice bolestí celý křivý a rozlámaný, ale přece jen ho nenapadlo, že snad utržil těžké, krvavé zranění. Ale teď cítil na hlavě jakousi tíhu a celý obličej, krk, prsa pod košilí byly vlhké jako od krve. Musí na světlo, aby přesně zjistil svůj stav, možná, že ho zmrzačili, potom by ho asi Delamarche rád propustil, ale co by si pak počal, pak už opravdu nemá žádné vyhlídky. Vzpomněl si na toho hocha s rozežraným nosem v průjezdě a na okamžik skryl tvář ve dlaních.

Bezděky se pak obrátil ke dveřím a po čtyřech se k nim doplížil. Brzo nahmatal konečky prstů nějakou botu a potom nohu. To je Robinson, kdo jiný by spal v botách? Poručili mu, aby si lehl napříč přede dveře a zabránil tak Karlovi v útěku. Ale cožpak nevěděli, v jakém je Karel stavu? Prozatím ani nechtěl prchnout, chtěl se jen dostat ke světlu. Když nemůže dveřmi ven, tak tedy musí na balkón.

Našel jídelní stůl zřejmě na docela jiném místě než večer, pohovka, k níž se Karel ovšem blížil velice opatrně, byla kupodivu prázdná, zato však uprostřed pokoje narazil na vysoko nakupené, třebaže silně namačkané šaty, přikrývky, závěsy, podušky a koberce. Zprvu si myslil, že je to jen malá hromada, asi jako ta, kterou večer našel na pohovce a která se snad skutálela na zem, ale když lezl dál, zpozoroval k svému údivu, že tu leží celý velký náklad takových věcí, jež asi na noc vytáhli ze skříní, kde byly přes den uschovány. Lezl kolem té hromady a brzo poznal, že to všechno je jakési lůžko, na němž vysoko nahoře, jak se přesvědčil opatrnými dotyky, odpočívají Delamarche a Brunelda.

Teď tedy věděl, kde všichni spí, a pospíšil si, aby se dostal na balkón. Byl to docela jiný svět tady za závěsem a Karel se rychle vzpamatoval. Na čerstvém nočním vzduchu, v plném měsíčním světle prošel se několikrát po balkóně sem a tam. Podíval se na ulici, byla úplně tichá, z hostince zněla ještě hudba, ale jen tlumeně, přede dveřmi zametal jakýsi muž chodník, v ulici, kde se večer v pustém povyku davu nedal rozeznat křik volebního kandidáta od tisíců jiných hlasů, bylo teď zřetelně slyšet, jak po dlažbě škrábe koště.

Posunutí stolu na sousedním balkónu upozornilo Karla, že tam někdo sedí a studuje. Byl to mladý muž s malou bradkou, který při čtení neustále rychle pohyboval rty a kroutil si bradku. Seděl u stolku pokrytého knihami, s tváří obrácenou ke Karlovi, lampičku sundal se zdi, vklínil ji mezi dvě velké knihy a její jasné světlo na něho plně dopadalo.

„Dobrý večer," řekl Karel, neboť se mu zdálo, že pozoruje, jak se mladý muž k němu zadíval. Ale byl to asi omyl, neboť ten mladý muž si ho patrně vůbec ještě nepovšiml, dal si ruku před oči, aby zaclonil světlo a zjistil, kdo tu najednou zdraví, a protože stále ještě nic neviděl, zdvihl do výše lampu, aby si jí posvítil také na sousední balkón.

„Dobrý večer," řekl pak také on, chvilku se upřeně díval na Karla a potom dodal: „A co dál?"

„Ruším vás?“ zeptal se Karel.
„Jistě, jistě,“ řekl muž a dal lampu zase zpátky.
Těmito slovy sice naprosto odmítl dát se do řeči, ale Karel přesto neodešel z kouta balkónu, kde byl tomu člověku nejblíž. Mlčky se díval, jak ten muž čte v knize, jak obrací listy, tu a tam sahá po jiné knize, kterou vždy bleskurychle popadne, něco si tam vyhledá a občas si dělá nějaké poznámky do sešitu, přičemž vždy podivně hluboko sklání k němu obličej.
Že by snad ten muž byl student? Docela tak to vypadá, jako by studoval. Celkem nejinak - teď už to je dávno - sedával Karel doma u rodinného stolu a psával úkoly, zatím co otec četl noviny nebo zapisoval do knih a vyřizoval korespondenci pro jakýsi spolek a matka se zabývala šitím a vysoko vytahovala nit z látky. Aby otce neobtěžoval, dal si Karel na stůl jenom sešit a psací náčiní, kdežto potřebné knihy rozložil zprava i zleva po židlích. Jaké tam bývalo ticho! Jak zřídka přicházeli do toho pokoje cizí lidé! Už jako malé dítě se Karel vždycky rád díval, když matka navečer zamykala klíčem dveře bytu. Nemá ani tušení, že to teď došlo tak daleko s Karlem, že se pokouší noži vypáčit cizí dveře.
A jaký smysl mělo celé jeho studium! Stejně všechno zapomněl; kdyby mělo dojít k tomu,
aby tu pokračoval ve studiu, bylo by mu to velmi zatěžko. Vzpomněl si, jak jednou doma měsíc stonal; jakou ho tenkrát stálo námahu, aby se pak znovu vpravil do přerušeného učení. A teď už tak dlouho nečetl žádnou knihu kromě učebnice anglické obchodní korespondence.
„Mladý muži,“ uslyšel Karel nečekané oslovení, „nemohl byste si stoupnout někam jinam? Hrozně mě ruší, že mě tak upřeně pozorujete. Ve dvě hodiny v noci může konečně člověk žádat, aby mohl na balkóně nerušeně pracovat. Chcete snad něco ode mne?“
„Vy studujete?“ zeptal se Karel.
„Ano, ano,“ řekl muž a využil té chvilky, pro učení ztracené, aby si nově uspořádal knihy.
„Pak vás nebudu rušit,“ řekl Karel, „jdu už vůbec zpátky do pokoje. Dobrou noc.“
Muž ani neodpověděl, když se už necítil rušen, dal se, náhle rozhodnut, opět do studia a opřel si ztěžka čelo pravou rukou.
Když Karel došel skoro až k závěsu, vzpomněl si, proč vlastně vyšel ven, vždyť vůbec ještě neví, jak to s ním vypadá. Jakou tíhu to jenom má na hlavě? Sáhl si tam a podivil se, neměl tam žádnou krvavou ránu, jak se ve tmě v pokoji obával; byl to pouze obvaz na způsob turbanu, který byl stále ještě vlhký. Byl utržen ze starého Bruneldina prádla, jak se dalo soudit podle zbytků krajky, které ještě tu a tam visely, a Robinson mu jej asi nakvap ovinul kolem hlavy. Pouze jej zapomněl vyždímat, a když byl Karel v bezvědomí, steklo mu hodně vody po obličeji za košili, a to Karla tak poděsilo.
„Vy jste tu ještě pořád?“ zeptal se muž a mžouravě se podíval.
„Ale už opravdu jdu,“ řekl Karel, „chtěl jsem se tu jenom na něco podívat, v pokoji je úplná tma.“

„Kdo vlastně jste?“ řekl muž, položil pero na knihu, kterou měl před sebou otevřenou, a přistoupil k zábradlí. „Jak se jmenujete? Jak jste se dostal k těm lidem? Jste tu už dlouho? Načpak se chcete podívat? Rozsviťte si přece lampičku, aby vás bylo vidět.“
Karel to udělal, ale než odpověděl, zatáhl závěs u dveří ještě pevněji, aby uvnitř nemohli nic vidět. „Promiňte,“ řekl pak šeptem, „že mluvím tak tiše. Kdyby mě ti uvnitř slyšeli, bude zase kravál.“
„Zase?“ zeptal se muž.
„Ano,“ řekl Karel, „zrovna večer jsem s nimi měl velký boj. Jistě tu mám ještě strašnou bouli.“ A ohmatával si vzadu hlavu.
„Jaký to byl boj?“ zeptal se muž, a když Karel hned neodpovídal, dodal: „Mně se můžete klidně svěřit se vším, co proti tomu panstvu máte na srdci. Nenávidím je totiž všechny tři, a docela zvlášť tu vaši madame. Divil bych se ostatně, kdyby vás proti mně ještě nepoštvali. Jmenuji se Josef Mendel a jsem student.“
„Ano,“ řekl Karel, „už mi o vás vyprávěli, ale nic špatného. Vy jste jednou ošetřoval paní Bruneldu, že?“
„Tak jest,“ řekl student a zasmál se. „Je tím ta pohovka ještě cítit?“
„To je,“ řekl Karel.
„To mě ale těší,“ řekl student a pročísl si rukou vlasy. „A proč vám dělají boule?“
„Byl to boj,“ řekl Karel a uvažoval, jak by to měl tomu studentovi vysvětlit. Potom se však přerušil a řekl: „Neruším vás?“
„Za prvé,“ řekl student, „jste mě už vyrušil a já jsem bohužel tak nervozní, že potřebuji hodně času, abych se zase soustředil. Od té chvíle, co jste se začal procházet po balkóně, nemohu se studiem z místa. Za druhé mám vždycky ve tři hodiny přestávku. Jen tedy klidně vypravujte. Mne to také zajímá.“
„Je to docela prosté,“ řekl Karel, „Delamarche chce, abych tu byl u něho jako sluha. Ale já nechci. Byl bych nejraději odešel hned večer. Nechtěl mě pustit, zamkl dveře, já je chtěl vypáčit a potom se strhla rvačka. Jsem nešťasten, že jsem ještě tady.“
„Copak máte jiné místo?“ zeptal se student.
„Ne,“ řekl Karel, „ale na tom nezáleží, jen kdybych byl odtud pryč.“
„Poslyšte,“ řekl student, „vám na tom nezáleží?“ A oba chvilku mlčeli. „Pročpak nechcete zůstat u těch lidí?“ zeptal se pak student.
„Delamarche je špatný člověk,“ řekl Karel, „znám ho už z dřívějška. Chodil jsem s ním jednou celý den a byl jsem rád, když jsem od něho odešel. A teď se mám stát u něho sluhou?“
„Kdyby si všichni sluhové chtěli tak úzkostlivě vybírat své pány jako vy!“ řekl student a zdálo se, že se usmívá. „Podívejte se, já jsem ve dne prodavač, nejnižší prodavač, či spíše poslíček v obchodním domě Montly. Ten Montly je nepochybně ničema, ale z toho si vůbec nic nedělám, zuřím jen proto, že mě tak mizerně platí. Vezměte si tedy ze mne příklad.“

„Jakže?“ řekl Karel, „Vy jste ve dne prodavač a v noci studujete?“
„Ano,“ řekl student, „nejde to jinak. Zkoušel jsem už všechno možné, ale tento způsob života je ještě nejlepší. Před lety jsem byl jenom student, ve dne v noci, víte, jenže jsem přitom skoro umřel hlady, spal jsem ve špinavé staré díře a neodvažoval jsem se do poslucháren, jak jsem byl tehdy oblečen. Ale to je za mnou.“
„Ale kdy spíte?“ zeptal se Karel a podíval se udiveně na studenta.
„Ano, spát!“ řekl student. „Spát budu, až budu hotov se studiem. Zatím piji černou kávu.“ A obrátil se, vytáhl pod stolem velkou láhev, nalil z ní do šálku černou kávu a obrátil ji do sebe, jako člověk rychle polyká léky, aby co nejmíň cítil jejich chuť. „Dobrá věc, ta černá káva,“ řekl student, „Škoda, že jste tak daleko, že vám nemohu trochu podat.“
„Mně černá káva nechutná,“ řekl Karel.
„Mně také ne,“ řekl student a zasmál se. „Ale co bych si bez ní počal. Bez černé kávy by si mě Montly nenechal ani okamžik. Říkám pořád Montly, ačkoli ten ovšem nemá ani tušení, že jsem na světě. Opravdu nevím, jak by to se mnou v obchodě vypadalo, kdybych tam neměl vždycky pod pultem připravenou stejně velkou láhev, jako je tato, neboť ještě nikdy jsem se neodvážil přestat pít kávu. Brzo bych, jen mi věřte, ležel za pultem a spal. Bohužel to tam tuší, říkají mi tam ‚Černá káva`, což je blbý vtip a jistě mi to už bylo na škodu při postupu.“
„A kdy budete hotov se studiem?“ zeptal se Karel.
„Jde to pomalu,“ řekl student se sklopenou hlavou. Odešel od zábradlí a sedl si zase ke stolu; lokty se opřel o otevřenou knihu, rukama si pročísl vlasy a řekl: „Může to ještě trvat rok či dva.“
„Chtěl jsem také studovat,“ řekl Karel, když student zmlkl, jako by mu tato okolnost dávala právo na ještě větší důvěru, než jakou mu student už prokázal.
„Tak,“ řekl student a nebylo docela jasné, zda už zase čte v knize nebo se jen roztržitě do ní dívá, „buďte rád, že jste nechal studia. Já studuji už několik let, vlastně jen abych byl důsledný. Mám z toho málo uspokojení a vyhlídek do budoucna ještě míň. Jaképak bych měl mít vyhlídky? Amerika je plná podvodných doktorů.“
„Chtěl jsem se stát inženýrem,“ řekl ještě Karel rychle studentovi, který zdánlivě nedával už vůbec pozor.
„A teď se máte stát u těch lidí sluhou,“ řekl student a zběžně vzhlédl, „to vás ovšem bolí.“
To bylo ovšem nedorozumění, tento studentův závěr, ale snad to mohlo Karlovi u studenta prospět. Zeptal se proto: „Nemohl bych snad také dostat místo v obchodním domě?“
Student se při této otázce úplně odtrhl od své knihy; myšlenka, že by mohl Karlovi pomoci najít místo, ho vůbec nenapadla. „Zkuste to,“ řekl, „nebo raději nezkoušejte. Že jsem dostal místo u Montlyho, byl dosud největší úspěch mého života. Kdybych měl volit mezi studiem a svým místem, volil bych přirozeně místo. Moje snažení směřuje pouze k tomu, abych nebyl nucen podstoupit takovou volbu.“

„To je tak těžké dostat tam místo,“ řekl Karel spíš pro sebe.
„Ach, copak si myslíte,“ řekl student, „je lehčí stát se zde okresním soudcem než vrátným u Montlyho.“
Karel mlčel. Tento student, který je přece o tolik zkušenější než on a nenávidí Delamarche z důvodů Karlovi ještě neznámých, který však jistě nepřeje Karlovi nic zlého, nemá pro Karla jediné slovo povzbuzení, aby Delamarche opustil. A přitom ani nezná nebezpečí, jež Karlovi hrozí od policie a před nímž je poněkud chráněn jen u Delamarche.
„Viděl jste přece večer tu demonstraci dole, že? Kdyby člověk neznal poměry, myslil by si, že ten kandidát, jmenuje se Lobter, má nějaké vyhlídky nebo aspoň přichází v úvahu, že ano?“
„Nerozumím politice,“ řekl Karel.
„To je chyba,“ řekl student. „Ale přesto máte oči a uši. Ten člověk má bezpochyby přátele a nepřátele, to vám přece nemohlo ujít. A teď považte, ten člověk podle mého mínění nemá nejmenší vyhlídky, že bude zvolen. Náhodou vím o něm všechno, bydlí tu nad námi někdo, kdo ho zná. Není to neschopný člověk a se zřetelem ke svým politickým názorům a své politické minulosti byl by zrovna on vhodným soudcem pro ten okres. Ale nikoho vůbec nenapadne, že by mohl být zvolen, propadne tak skvěle, jak se jen dá propadnout, vyhodí na volební kampaň svých pár dolarů, to bude všechno.“
Karel a student na sebe chvilku hleděli mlčky. Student s úsměvem přikývl a tiskl si jednou rukou unavené oči.
„Nu, nepůjdete ještě spát?“ zeptal se potom. „Musím také zase studovat. Podívejte, kolik ještě musím probrat.“ A rychle prolistoval polovinu knihy, aby Karlovi ukázal, kolik práce ho ještě čeká.
„Tak tedy dobrou noc,“ řekl Karel a uklonil se.
„Přijďte někdy k nám,“ řekl student a už zase seděl u stolu, „ovšem jen tehdy, budete-li mít chuť. Najdete tu vždycky velkou společnost. Od devíti do desíti večer mám kdy i pro vás.“
„Radíte mi tedy, abych zůstal u Delamarche?“ zeptal se Karel.
„Rozhodně,“ řekl student a sklonil už hlavu nad knihy. Zdálo se, jako by to slovo ani nevyslovil on; jako by je pronesl hlas hlubší než studentův, doznívalo ještě v Karlově sluchu. Šel pomalu k závěsu, pohlédl ještě jednou na studenta, který teď seděl, obklopen naprostou temnotou, zcela nehnutě ve svém prudkém světle, a vklouzl do pokoje. Když vstoupil, všichni tři spáči svorně oddychovali. Hledal podle zdi pohovku, a když ji našel, klidně se na ni natáhl, jako by to bylo jeho obvyklé lůžko. Poněvadž mu student, který zná dobře Delamarche i zdejší poměry a který je nadto vzdělaný člověk, radil, aby zde zůstal, neměl prozatím námitek. Nemá tak vysoké cíle jako ten student. Kdoví, zda by se mu i doma podařilo dokončit studium, a když se to zdálo sotva možné doma, nemůže nikdo žádat, aby to udělal zde, v cizí zemi. Jistě má však větší naději, že najde místo, kde by mohl něco dokázat a dojít uznání za své výkony, když zatím přijme místo sluhy u Delamarche a v tomto bezpečí počká

na příznivou příležitost. Zdá se přece, že v této ulici je hodně kanceláří prostředního i nepatrného významu a snad tam v případě potřeby nebudou příliš vybíraví ve volbě personálu. Vždyť by se rád stal obchodním sluhou, kdyby to bylo nutné, ale konec konců není vůbec vyloučeno, že by také mohl být přijat na pravou kancelářskou práci a jednou sedět jako úředník u svého psacího stolu a dívat se chvilku bezstarostně z otevřeného okna jako onen úředník, kterého dnes ráno viděl, procházeje dvory. Když zavíral oči, napadla ho uklidňující myšlenka, že je přece mladý a že mu Delamarche přece jednou dá volnost; vždyť tato domácnost opravdu nevypadá na to, že je založena na věčné časy. Dostane-li však Karel někdy takové místo v kanceláři, pak se nebude zabývat ničím jiným než svou kancelářskou prací a nebude tříštit své síly jako ten student. Bude-li to nutné, bude pro kancelář pracovat i v noci, což budou z počátku beztoho požadovat při jeho nepatrném předběžném obchodním vzdělání. Bude myslit jen na zájmy podniku, kterému má sloužit, a podstoupí všechny práce, dokonce i takové, které by jiní úředníci odmítali jako nedůstojné. V hlavě se mu rodila dobrá předsevzetí, jako by před pohovkou stál jeho budoucí šéf a četl mu je z tváře.

V takových myšlenkách Karel usnul a jen z prvního polospánku ho ještě vyrušil Bruneldin mohutný povzdech, neboť se převalovala na lůžku, zřejmě trápena těžkými sny.

OKLAHOMSKÉ DIVADLO V PŘÍRODĚ

Karel spatřil na rohu ulice plakát s tímto nápisem: Na závodišti v Claytonu se dnes od šesti hodin ráno do půlnoci přijímá personál pro divadlo v Oklahomě! Velké divadlo v Oklahomě vás volá! Volá jen dnes, jenom jednou! Kdo teď propase příležitost, propase ji navždy! Kdo myslí na svou budoucnost, patří k nám! Každý je vítán! Kdo se chce stát umělcem, ať se hlásí! Jsme divadlo, které může každého potřebovat, každý se uplatní! Kdo se rozhodl pro nás, tomu blahopřejeme hned zde! Ale pospěšte si, abyste byli vpuštěni do půlnoci! Ve dvanáct hodin se všechno zavře a už se neotevře! Buď zlořečen, kdo nám nevěří! Vzhůru do Claytonu!

Před plakátem stálo sice mnoho lidí, ale zdálo se, že nebudí zvláštní ohlas. Je tolik plakátů, plakátům se už nevěří. A tento ptakát je ještě méně věrohodný, než jinak plakáty bývají. Především však má velkou chybu, nestojí v něm ani slůvko o platu. Kdyby stál plat aspoň trochu za řeč, jistě by o něm byla na plakátě zmínka; nezapomněli by na to nejlákavější. Nikdo se nechce stát umělcem, ale jistě chce každý dostávat za svou práci plat. Karla však plakát přece jen něčím velmi lákal. „Každý je vítán!" říká se tam. Každý, tedy i Karel. Všechno, co dosud dělal, je zapomenuto, nikdo mu to nebude vyčítat. Smí se hlásit o práci, která není nečestná, ke které je naopak možno veřejně zvát. A stejně veřejně se slibuje, že přijmou i jeho. Nechtěl nic lepšího, hledá přece příležitost, aby mohl konečně začít řádný život, a zde se snad naskýtá. Ať jsou vylhaná všechna velká slova, jež stojí na plakátu, ať je velké oklahomské divadlo třeba malý kočovný cirkus, chce přijmout lidi, to stačí. Karel nečetl plakát po druhé, vyhledal si však ještě jednou větu: „Každý je vítán." Pomýšlel nejdřív na to, že půjde do Claytonu pěšky, ale to by znamenalo tři hodiny usilovného pochodu a pak by možná přišel právě včas, aby se dověděl, že všechna volná místa jsou už obsazena. Počet lidí, kteří mají být přijati, je podle plakátu ovšem neomezený, ale tak to je vždycky v takových nabídkách. Karel si uvědomil, že se buď musí místa zříci, anebo jet. Přepočítával si peníze, byl by s nimi bez té jízdy vystačil týden, přendával drobné mince na dlani. Jakýsi pán, který ho pozoroval, poklepal mu na rameno a řekl: „Šťastnou cestu do Claytonu." Karel mlčky přikývl a počítal dál. Ale rozhodl se rychle, oddělil peníze, kterých bylo třeba na cestu, a běžel k podzemní dráze. Když v Claytonu vystoupil, slyšel hned hlasité troubení spousty trubek. Byl to zmatený rámus, trubky nebyly sladěny, troubilo se bezohledně. To však Karla nerušilo, potvrzovalo to naopak, že oklahomské divadlo je velký podnik. Když však vyšel ze stanice a spatřil celý ten provoz před sebou, viděl, že všechno je ještě větší, než si vůbec dovedl představit, a nechápal, jak nějaký podnik může tolik vynaložit jen na to, aby získal personál. Před vchodem na závodiště bylo postaveno dlouhé nízké pódium, na něm stály stovky žen, ustrojených jako andělé, s bílými šátky a s velkými křídly na zádech, a troubily na dlouhé trubky, jež se leskly jako ze zlata. Nebyly však přímo na pódiu, nýbrž každá stála na

podstavci, který však nebylo vidět, neboť jej úplně zahalovala dlouhá vlající andělská roucha. Ježto podstavce byly hodně vysoké, snad až dva metry, zdály se postavy žen obrovské, jenom jejich malé hlavy trochu rušily dojem velikosti a také rozpuštěné vlasy byly příliš krátké a visely jim skoro směšně mezi velkými křídly a po stranách. Aby to nebylo jednotvárné, bylo použito podstavců nestejně vysokých; něteré ženy stály docela nízko, že skoro nebyly nad životní velikost, ale vedle nich se jiné ženy vznášely v takové výši, až se zdálo, že jsou v nebezpečí při sebeslabším závanu větru. A všechny tyto ženy troubily.

Posluchačů nebylo mnoho. Asi deset hochů se procházelo před pódiem, byli malí ve srovnání s velkými postavami a dívali se vzhůru na ženy. Ukazovali si na tu neb onu, ale zdálo se, že nemají v úmyslu vstoupit a dát se přijmout. Bylo vidět jen jediného staršího muže, stál poněkud stranou. Vzal také hned s sebou ženu a dítě v kočárku. Žena držela jednou rukou kočárek, druhou se opírala o mužovo rameno. Podívaná je sice udivovala, ale přesto bylo znát, že jsou zklamáni. Také asi čekali, že najdou příležitost k práci, ale toto troubení je mátlo. Karlovi bylo stejně. Přistoupil blíž k muži, chvilku poslouchal trubky a pak řekl: „Tady se přijímá pro oklahomské divadlo?“

„Také jsem si to myslil,“ řekl muž, „ale čekáme tu už hodinu a neslyšíme nic než ty trubky. Nikde není vidět plakát, nikde není vyvolávač, nikde není člověk, který by mohl dát informaci.“

Karel řekl: „Možná, že čekají, až se sejde víc lidí. Je jich tu skutečně ještě velmi málo.“

„Možná,“ řekl muž a pak zase mlčeli. Bylo také těžké rozumět něčemu v hluku těch trubek. Ale potom žena něco pošeptala svém muži, ten přikývl a ona hned zavolala na Karla: „Nemohl byste jít naproti na závodiště a zeptat se, kde se přijímá?“

„Ano,“ řekl Karel, „ale musil bych jít přes pódium mezi anděly.“

„Je to tak obtížné?“ zeptala se žena.

Pro Karla se jí cesta zdála lehká, svého muže však poslat nechtěla.

„Dobrá,“ řekl Karel, „půjdu.“

„Jste velmi laskav,“ řekla žena a ona i její muž stiskli Karlovi ruku.

Hoši se seběhli, aby viděli zblízka, jak Karel vystupuje na pódium. Zdálo se, že ženy na pozdrav prvnímu uchazeči o místo silněji zatroubily. A ty ženy, kolem jejichž podstavce Karel právě procházel, daly dokonce trubky od úst a naklonily se, aby se mohly za ním dívat. Na druhém konci pódia spatřil Karel muže, který neklidně přecházel sem a tam a zřejmě jenom čekal na lidi, aby jim vysvětlil všechno, co si jen mohou přát. Karel chtěl už k němu jít, když vtom zaslechl, jak nad ním někdo volá jeho jméno.

„Karle!“ volal anděl. Karel vzhlédl a dal se do smíchu radostným překvapením. Byla to Fanny.

„Fanny!“ zvolal a pokynul rukou nahoru na pozdrav.

„Pojď sem," zvolala Fanny. „To se u mne ani nezastavíš?" A rozhodila přehozy, takže bylo vidět podstavec a úzké schody vedoucí nahoru.
„Smím jít nahoru?" zeptal se Karel.
„Kdo nám může zakázat, abychom si podali ruce!" zvolala Fanny a pohněvaně se ohlédla, zda už snad někdo nejde, kdo by to zakázal. Ale Karel už běžel po schodech nahoru.
„Pomaleji!" zvolala Fanny, „podstavec spadne a my oba s ním!" Ale nic se nestalo, Karel se šťastně dostal až na poslední schod.
„Jen se podívej," řekla Fanny, když se pozdravili, „jen se podívej, jakou jsem dostala práci."
„Vždyť je to hezké," řekl Karel a ohlédl se. Všechny ženy poblíž si už Karla všimly a chichotaly se. „Ty jsi skoro nejvyšší," řekl Karel a natáhl ruku, aby změřil, jak jsou vysoké ostatní ženy.
„Zahlédla jsem tě hned," řekla Fanny, „jak jsi vycházel ze stanice, ale bohužel jsem tu v poslední řadě, není mě vidět a volat jsem také nemohla. Troubila jsem sice zvlášť hlasitě, ale tys mě nepoznal."
„Stejně troubíte všechny špatně," řekl Karel, „nech mě jednou zatroubit."
„Ano," řekla Fanny a podala mu trubku, „ale nesmíš pokazit sbor, jinak mě propustí."
Karel začal troubit; myslil si, že to je nahrubo dělaná trubka, určená jen k tomu, aby dělala rámus, ale teď se ukázalo, že je to nástroj, na který lze zahrát skoro všechny jemné odstíny. Jsou-li všechny nástroje stejně dobré, pak se jich tu velice zneužívá. Karel se nenechal rušit rámusem ostatních a hrál ze všech sil píseň, kterou kdysi někde slyšel v jedné hospodě. Byl rád, že se setkal se starou přítelkyní a že zde smí troubit na trubku, vyznamenáván přede všemi, a že možná brzo dostane dobré místo. Mnoho žen přestalo troubit a poslouchaly; když najednou ustal, troubila sotva polovina trubek, teprve pozvolna se zase rozpoutal ten rámus naplno.
„Ty jsi ale umělec," řekla Fanny, když jí Karel zase podával trubku. „Dej se přijmout za trubače."
„Přijímají také muže?" zeptal se Karel.
„Ano," řekla Fanny, „my troubíme dvě hodiny. Potom nás vystřídají muži ustrojení jako čerti. Polovina troubí, polovina bubnuje. Je to velmi krásné a vůbec celá ta výprava je velmi nákladná. Nejsou naše šaty také velmi krásné? A křídla?" Podívala se na svůj šat.
„Myslíš," zeptal se Karel, „že i já tu dostanu místo?"
„Docela jistě," řekla Fanny, „vždyť je to největší divadlo na světě. Jaká je to šťastná náhoda, že budeme zase spolu. Záleží ovšem na tom, jaké místo dostaneš. Mohlo by se také stát, že bychom se vůbec neviděli, i když tu budeme oba zaměstnáni."
„Je to všechno opravdu tak velké?" zeptal se Karel.
„Je to největší divadlo na světě," řekla Fanny ještě jednou, „já sama jsem je ovšem ještě neviděla, ale některé mé kolegyně, které už byly v Oklahomě, říkají, že je téměř nezměrné."

„Ale hlásí se málo lidí," řekl Karel a ukázal dolů na hochy a na malou rodinu.
„To je pravda," řekla Fanny. „Ale považ, že přijímáme lidi ve všech městech, že naše náborová skupina ustavičně cestuje a že je ještě mnoho takových skupin."
„Copak divadlo ještě není otevřeno?" zeptal se Karel.
„Ale ano," řekla Fanny, „je to staré divadlo, ale neustále se rozšiřuje."
„Divím se," řekl Karel, „že se sem nehrne víc lidí."
„Ano," řekla Fanny, „je to divné."
„Snad ta spousta andělů a čertů," řekl Karel, „lidi spíš odpuzuje, než přitahuje."
„Jak sis tohle mohl vymyslet!" řekla Fanny. „Je to však možné. Řekni to našemu vedoucímu, snad mu tím prospěješ."
„Kde je?" zeptal se Karel.
„Na závodišti," řekla Fanny, „na tribuně rozhodčích."
„I to je divné," řekl Karel, „proč se přijímá na závodišti?"
„Ano," řekla Fanny, „děláme všude obrovské přípravy na veliký nával. A na závodišti je spousta místa. U všech stánků, kde se jinak uzavírají sázky, jsou zřízeny přijímací kanceláře. Je prý na dvě stě různých kanceláří."
„Ale," zvolal Karel, „copak má oklahomské divadlo tak velké příjmy, že si může vydržovat takové náborové skupiny?"
„Co je nám po tom?" řekla Fanny. „Teď však, Karle, jdi, abys nic nezmeškal, musím už zase troubit. Rozhodně se pokus, abys dostal místo u této skupiny, a přijď mi to hned oznámit. Mysli na to, že čekám na tvou zprávu s velkým neklidem."
Stiskla mu ruku, napomenula ho, aby sestupoval opatrně, přiložila zase trubku ke rtům, ale netroubila, dokud neviděla, že Karel je v bezpečí dole na zemi. Karel dal zase přehozy přes schody, jak byly předtím, Fanny poděkovala kývnutím a Karel šel, probíraje v myšlenkách, co právě slyšel, k muži, který už viděl Karla nahoře u Fanny a přiblížil se k podstavci, kde na něho chtěl počkat.
„Chcete u nás nastoupit?" zeptal se muž, „jsem personální šéf této skupiny a vítám vás." Neustále se trochu, jakoby ze zdvořilosti, ukláněl, vrtěl se, ačkoli se nehýbal z místa, a pohrával si s řetízkem u hodinek.
„Děkuji," řekl Karel, „četl jsem plakát vaší společnosti a hlásím se, jak se tam požaduje."
„Velmi správně," řekl muž uznale, „bohužel se tu každý tak správně nezachová."
Karel myslil na to, že by teď mohl toho muže upozornit, že lákadla náborové skupiny selhávají snad právě proto, že jsou tak velkolepá. Ale neřekl to, neboť tento muž vůbec nebyl vedoucím skupiny, a mimo to by sotva bylo vhodné, aby hned podával návrhy na zlepšení, když ještě ani není přijat. Proto jenom řekl: „Venku čeká člověk, který se chce také přihlásit a poslal mě pouze napřed. Smím teď jít pro něho?"
„Samozřejmě," řekl muž, „čím víc lidí přijde, tím líp."

„Má s sebou také ženu a malé děcko v kočárku. Ty mají také přijít?“

„Samozřejmě,“ řekl muž a zdálo se, že se usmívá Karlovým pochybnostem. „Můžeme potřebovat všechny.“

„Hned jsem zase zpátky,“ řekl Karel a běžel zpět na kraj pódia. Kývl na manžela a volal, že smějí přijít všichni. Pomohl vyzdvihnout dětský kočárek na pódium a šli pak společně. Hoši, kteří to viděli, radili se mezi sebou, pak vystoupili pomalu na pódium, s rukama v kapsách, váhajíce ještě do poslední chvíle, a konečně šli za Karlem a za rodinou. Právě vycházeli ze stanice podzemní dráhy noví cestující a s úžasem zvedali ruce, když spatřili pódium s anděly. Zdálo se, že zájem o místa teď přece jen oživne. Karel byl velmi rád, že přišel tak brzo, snad jako první, manželé byli ustrašeni a všelijak se vyptávali, zda se nekladou velké požadavky. Karel řekl, že ještě neví nic určitého, že však opravdu nabyl dojmu, že bude přijat každý bez výjimky. Myslí, řekl, že mohou být klidni. Personální šéf už jim šel naproti, byl velmi spokojen, že přichází tolik lidí, mnul si ruce, zdravil každého jednotlivce malou úklonou a postavil je všechny do řady. Karel byl první, pak přišli manželé a teprve potom ostatní. Když se všichni seřadili - hoši se zprvu mezi sebou strkali a chvilku trvalo, než se uklidnili -, řekl personální šéf, trubky už zatím zmlkly: „Jménem oklahomského divadla vás vítám. Přišli jste brzo (bylo však už skoro poledne), nával není ještě velký, formality vašeho přijetí budou brzo vyřízeny. Máte samozřejmě všichni průkazy s sebou.“

Hoši vyndávali nějaké papíry z kapes a mávali jimi na personálního šéfa, manžel strčil do své ženy a ona vytáhla zpod peřinky v kočárku celý svazek papírů. Karel ovšem žádné papíry neměl. Že by to snad bylo na překážku, aby byl přijat? Karel přece věděl ze zkušenosti, že se takové předpisy dají snadno obejít, je-li člověk jen trochu rozhodný. Nebylo to nepravděpodobné. Personální šéf přehlédl řadu, ujistil se, že všichni mají papíry, a ježto i Karel zdvihl ruku, ovšem prázdnou, domníval se, že také u něho je všechno v pořádku.

„Dobrá,“ řekl pak personální šéf a odmítavě mávl na hochy, kteří chtěli, aby si jejich papíry hned prohlédl, „papíry budou teď přezkoumány v přijímacích kancelářích. Jak jste už viděli podle našeho plakátu, můžeme potřebovat každého. Ale musím ovšem vědět, jaké povolání doposud zastával, abychom ho mohli dát na pravé místo, kde může uplatnit své znalosti.“

„Vždyť je to divadlo,“ myslil si Karel pochybovačně a poslouchal velmi pozorně.

„Zřídili jsme proto,“ pokračoval personální šéf, „v sázkových stáncích přijímací kanceláře, po jedné kanceláři pro každou skupinu povolání. Každý z vás mi tady teď řekne své povolání, rodina patří vcelku do mužovy přijímací kanceláře. Dovedu vás potom ke kancelářím, kde mají odborníci nejdříve přezkoumat vaše doklady a potom vaše znalosti, bude to jen docela krátká zkouška, nikdo nemusí mít obavy. Tam vás také hned přijmou a dostanete další pokyny. Tak tedy začneme. Zde ta první kancelář je určena pro inženýry, jak už je vidět z nápisu. Je snad mezi vámi nějaký inženýr?“ Karel se přihlásil. Právě proto, že neměl doklady, myslil, že se musí snažit co nejrychleji odbýt všechny formality, a měl také jakési

nepatrné oprávnění se přihlásit, neboť chtěl být přece inženýrem. Když ale hoši viděli, že se Karel hlásí, záviděli mu a přihlásili se také všichni; všichni se hlásili. Personální šéf se napřímil a řekl hochům: „Vy jste inženýři?“ Tu všichni pomalu spustili ruce, ale Karel setrval při svém prvním hlášení. Personální šéf se na něho sice podíval, jako by mu nevěřil, neboť se mu zdálo, že Karel je příliš nuzně oblečen a také příliš mladý, aby mohl být inženýrem, ale přesto už nic neřekl. Karel si to vysvětlil nejspíš snad vděčností za to, že mu přivedl uchazeče. Ukázal pouze na kancelář, jako by ho vybízel vstoupit, Karel tam namířil a personální šéf se zatím obrátil k ostatním.

V kanceláři pro inženýry seděli dva pánové po obou stranách pravoúhlého pultu a porovnávali dva velké seznamy, jež ležely před nimi. Jeden předčítal, druhý zatrhával ve svém seznamu přečtená jména. Když k nim Karel s pozdravem přistoupil, odložili ihned seznamy, vzali si jiné velké knihy a otevřeli je.

Jeden z nich, zřejmě jen písař, řekl: „Vaše doklady, prosím.“

„Nemám je bohužel u sebe,“ řekl Karel.

„Nemá je u sebe,“ řekl písař druhému pánovi a zapsal hned odpověď do knihy.

„Vy jste inženýr?“ zeptal se pak ten druhý, který patrně byl vedoucí kanceláře.

„Nejsem jím dosud,“ řekl Karel rychle, „ale“ –

„Dost,“ řekl pán ještě mnohem rychleji, „pak k nám nepatříte. Všimněte si nápisu, prosím.“ Karel zaťal zuby, pán to jistě zpozoroval, neboť řekl: „Není důvod, abyste byl neklidný. Každého můžeme potřebovat.“ A pokynul jednomu ze sluhů, kteří přecházeli nečinně mezi bariérami. „Doveďte tohoto pána do kanceláře pro lidi s technickými znalostmi.“

Sluha vzal rozkaz doslovně a vzal Karla za ruku. Prošli mezi četnými stánky, v jednom viděl Karel už jednoho z hochů; ten byl již přijat a tiskl tam pánům ruku a děkoval jim. Jak Karel předvídal, byl postup v kanceláři, do níž ho teď sluha dovedl, podobný jako v první kanceláři. Jenže ho odtud poslali do kanceláře pro bývalé středoškoláky, když uslyšeli, že má střední školu. Když tam však Karel řekl, že chodil do střední školy v Evropě, prohlásili, že ani k nim nepatří, a dali ho zavést do kanceláře pro evropské středoškoláky. Byla to budka na vnějším okraji, nejen menší, ale i nižší než všechny ostatní. Sluha, který ho sem přivedl, zuřil, že ho musí tak dlouho vodit a že byli tak často odmítnuti, což podle jeho názoru zavinil pouze Karel. Nečekal už na otázky a ihned odběhl. Tato kancelář byla také asi poslední útočiště. Když Karel spatřil vedoucího kanceláře, skoro se ulekl, jak byl podobný jednomu profesorovi, který asi ještě doposud učí doma na reálce. Jak se hned ukázalo, záležela ovšem tato podobnost jen v jednotlivostech; Karel však ještě drahnou chvíli žasl nad brýlemi na širokém nose, nad plavým, okázale pěstěným plnovousem, nad mírně ohnutými zády a nad silným hlasem, který se vždy nečekaně ozval. Naštěstí ani nemusil dávat zvlášť pozor, neboť tady to bylo jednodušší než v ostatních kancelářích. Také zde si zapsali, že mu chybějí doklady, a vedoucí kanceláře to nazval nepochopitelnou nedbalostí, ale písař, který tady měl hlavní

slovo, přes to rychle přešel a po několika krátkých otázkách, které položil vedoucí, prohlásil, že Karel je přijat. Vedoucí kanceláře, který se právě chystal k důležitější otázce, se obrátil k písaři s otevřenými ústy, ten však záležitost uzavřel rozhodným mávnutím ruky, řekl: „Přijat“ a také hned zapsal rozhodnutí do knihy. Písař se zřejmě domníval, že být evropským středoškolákem je už něco tak potupného, že to lze beze všeho věřit každému, kdo to o sobě tvrdí. Karel sám neměl proti tomu námitek, šel k písaři a chtěl mu poděkovat. Záležitost se však ještě trochu protáhla, když se ho teď zeptali na jméno. Karel hned neodpověděl, ostýchal se říci své pravé jméno a dát je zapsat. Jakmile tu dostane sebenepatrnější místo a uspokojivě je zastane, pak se mohou jeho jméno dovědět, teď ale ne; příliš dlouho své jméno tajil a nemůže je teď prozradit. Protože ho v tu chvíli jiné jméno nenapadlo, řekl přezdívku ze svých posledních míst: „Negro.“

„Negro?“ zeptal se vedoucí, zavrtěl hlavou a ušklíbl se, jako by Karlova slova byla krajně nevěrohodná. Také písař se chvilku zkoumavě díval na Karla, potom však opakoval „Negro“ a jméno zapsal.

„Snad jste nezapsal Negro?“ vyjel si na něho vedoucí.

„Ano, Negro,“ řekl písař klidně a udělal rukou pohyb, jako by další měl teď zařídit vedoucí. Také vedoucí se ovládl, vstal a řekl: „Jste tedy pro oklahomské divadlo –“ ale dál se nedostal, nemohl dělat něco proti svému svědomí, sedl si a řekl: „Nejmenuje se Negro.“

Písař povytáhl obočí, vstal teď sám a řekl: „Pak vám tedy sděluji já, že jste byl přijat pro divadlo v Oklahomě a že budete teď představen našemu vedoucímu.“

Zase zavolali sluhu a ten vedl Karla k tribuně rozhodčích.

Dole u schodů spatřil Karel dětský kočárek a právě také sestupovali dolů manželé, žena s děckem na ruce.

„Přijali vás?“ zeptal se muž, byl mnohem čilejší než dříve, také žena se smála a dívala se muži přes rameno. Když Karel odpověděl, že byl právě přijat a že se jde představit, řekl muž: „Tak vám tedy blahopřeji. Také my jsme byli přijati. Zdá se, že to je dobrý podnik, člověk se ovšem nemůže do všeho hned vpravit, takové je to všude.“ Řekli si ještě „na shledanou“ a Karel vystoupil na tribunu. Šel pomalu, neboť se mu zdálo, že malý prostor tam nahoře je přeplněn lidmi, a on se nechtěl tlačit. Zůstal dokonce stát a rozhlédl se po velkém závodišti, jež sahalo na všech stranách až ke vzdáleným lesům. Zatoužil podívat se jednou na koňské dostihy, neměl k tomu v Americe dosud příležitost. Když byl malé děcko, vzali ho jednou v Evropě na dostihy, ale on se nepamatoval na nic, než že ho matka táhla mezi spoustou lidí, kteří se nechtěli uhnout. Dosud tedy vlastně neviděl vůbec žádné dostihy. Za ním zavrzal nějaký stroj, Karel se otočil a viděl, že přístroj, na němž se při dostizích oznamují jména vítězů, táhne nahoru tento nápis: „Obchodník Kalla se ženou a s dítětem.“ Zde se tedy oznamují kancelářím jména přijatých.

Právě běželo dolů po schodech několik pánů, živě spolu mluvili, v rukou drželi tužky a poznámkové bloky; Karel se přitiskl k zábradlí, aby pánové mohli projít, a vyšel nahoru, když teď nahoře bylo místo. V jednom koutě plošiny opatřené dřevěným zábradlím - celé to vypadalo jako plochá střecha úzké věže - seděl jakýsi pán, ruce měl natažené na dřevěném zábradlí a přes prsa měl širokou hedvábnou bílou stuhu s nápisem: „Vedoucí desáté náborové skupiny oklahomského divadla.“ Na stolku vedle něho stál telefon, jakého se jistě také používá při dostizích a jímž se vedoucí zřejmě dovídal všechny nutné údaje o jednotlivých uchazečích, ještě než mu byli představeni, neboť se zprvu Karla neptal vůbec nic, nýbrž řekl pánovi, který se zkříženýma nohama a s rukou na bradě stál opřen vedle něho: „Negro, evropský středoškolák.“ A díval se dolů po schodech, zda snad zase někdo nepřichází, jako by Karel, který se hluboce klaněl, byl tím pro něho vyřízen. Ale poněvadž nikdo nepřicházel, poslouchal občas, co druhý pán hovoří s Karlem, většinou se však rozhlížel po závodišti a ťukal prsty na zábradlí. Tyto jemné, a přece silné, dlouhé a hbité prsty strhovaly chvílemi Karlovu pozornost na sebe, ačkoli ho druhý pán dost zaměstnával.

„Vy jste byl bez místa?“ zeptal se tento pán nejdřív. Tato otázka, jako skoro všechny ostatní otázky, které pán kladl, byla velmi prostá a docela nezáludná, mimo to se odpovědi ani nepřezkušovaly kontrolními otázkami; přesto však způsob, jakým tento pán své otázky vyslovoval, s očima upřenýma na tázaného, jak s předkloněným tělem pozoroval jejich účinek, jak poslouchal odpovědi s hlavou skloněnou k hrudi a tu a tam je nahlas opakoval, to vše dodávalo otázkám zvláštního významu, kterému člověk sice nerozuměl, který však tušil, takže začal být opatrný a rozpačitý. Občas se stávalo, že Karel pociťoval nutkání, aby odvolal svou odpověď a nahradil ji jinou, jež by snad byla přijata s větším souhlasem, ale přece jen se vždy zdržel, neboť věděl, že takové kolísání jistě působí špatným dojmem a že účinek odpovědí je nadto většinou nevypočitatelný. Zdálo se ostatně, že o jeho přijetí je už rozhodnuto, a toto vědomí ho posilovalo.

Na otázku, zda byl bez místa, odpověděl prostým „Ano“.

„Kde jste byl naposled zaměstnán?“ zeptal se pak ten pán. Karel už chtěl odpovědět, tu zdvihl pán ukazováček a řekl ještě jednou: „Naposled!“

Karel porozuměl správně už první otázce, bezděky zavrtěl odmítavě hlavou, jako by ho poslední poznámka mýlila, a odpověděl: „V jedné kanceláři.“

To byla sice pravda, kdyby však ten pán žádal bližší informaci o té kanceláři, tak by Karel musil lhát. To však pán neudělal, nýbrž vyslovil otázku, kterou bylo možno zodpovědět velmi snadno a docela podle pravdy. „Byl jste tam spokojen?“

„Ne!“ zvolal Karel tak, že mu téměř vpadl do řeči. Když však pohlédl stranou, povšiml si, že se vedoucí trochu usmívá. Karel litoval, že jeho poslední odpověď byla tak nepromyšlená, ale vykřiknout to „ne“ bylo příliš lákavé, neboť po celou dobu své poslední služby bylo jeho největším přáním, aby někdy přišel nějaký cizí zaměstnavatel a obrátil se na něho s touto

otázkou. Jeho odpověď mu však mohla ještě i jinak škodit, neboť ten pán se teď mohl zeptat, proč nebyl spokojen. Místo toho se však zeptal: „Pro jaké místo se cítíte způsobilý?“ V této otázce se možná tajila nějaká léčka, neboť proč ji klade, když přece Karel byl už přijat jako herec? Ačkoli si to uvědomoval, přece se nemohl přemoci, aby prohlásil, že se cítí zvláště způsobilý pro povolání herecké. Vyhnul se proto té otázce a řekl, i když tu bylo nebezpečí, že se bude zdát vzdorovitý: „Četl jsem plakát ve městě, a protože tam stálo, že můžete potřebovat každého, přihlásil jsem se.“

„To víme,“ řekl ten pán, odmlčel se a tím dal najevo, že trvá na své dřívější otázce.

„Byl jsem přijat jako herec,“ řekl Karel váhavě, aby pánovi naznačil, jaké nesnáze mu působí poslední otázka.

„To je správné,“ řekl pán a zase zmlkl.

„Ne,“ řekl Karel a všechna jeho naděje, že našel místo, se rozplývala, „nevím, zda se hodím na to, abych hrál divadlo. Vynasnažím se však a budu hledět, abych vykonal všechny příkazy.“

Pán se obrátil k vedoucímu, oba přikývli, zdálo se, že Karel odpověděl správně, dodalo mu to zase odvahy a vzpřímeně očekával další otázku. Ta zněla: „Co jste chtěl původně studovat?“ Aby vyjádřil otázku přesněji - na přesném vyjádření pánovi vždy velmi záleželo - dodal:

„V Evropě, myslím.“ Přitom dal ruku z brady a udělal slabý pohyb, jako by tím chtěl zároveň naznačit, jak je Evropa vzdálena a jak bezvýznamné jsou plány, které si tam kdysi někdo dělal.

Karel řekl: „Chtěl jsem se stát inženýrem.“ Tato odpověď mu sice byla proti mysli, bylo směšné oživovat zde starou vzpomínku, že se kdysi chtěl stát inženýrem, když si byl plně vědom, co dosud v Americe dělal - copak by se byl i v Evropě stal kdy inženýrem? - ale nevěděl, co by zrovna jiného řekl, a proto odpověděl takto.

Ale pán to bral vážně, jako bral vážně všechno. „Nu, inženýrem,“ řekl, „se asi hned stát nemůžete, snad by vám zatím vyhovovalo vykonávat nějaké nižší technické práce.“

„Zajisté,“ řekl Karel a byl velmi spokojen; přijme-li tu nabídku, bude sice přeřazen ze stavu hereckého mezi technické pracovníky, ale opravdu se domníval, že se může v této práci lépe osvědčit. Ostatně, opakoval si to stále znovu, nezáleží ani tak zvlášť na druhu práce, jako spíše na tom, aby se vůbec někde natrvalo uchytil.

„Jste dost silný pro těžší práci?“ zeptal se pán.

„Ale ovšem,“ řekl Karel.

Nato pán vyzval Karla, aby k němu přistoupil blíž, a ohmatal mu paži.

„Je to silný hoch,“ řekl pak a přitáhl Karla za paži k vedoucímu. Vedoucí s úsměvem přikývl, podal Karlovi ruku, zůstávaje dál pohodlně opřen, a řekl: „Tak jsme domluveni. V Oklahomě se všechno ještě přezkoumá. Buďte naší náborové skupině ke cti!“

Karel se na rozloučenou uklonil, chtěl se potom rozloučit také s druhým pánem, ale ten už se procházel po plošině, dívaje se vzhůru, jako by byl se svou prací úplně hotov. Zatím co Karel sestupoval, byla vedle schodiště vytažena vývěsní tabule s nápisem: „Negro, technický zaměstnanec."
Poněvadž to všechno mělo řádný průběh, nebyl by už Karel ani tolik litoval, kdyby se na tabuli bylo objevilo jeho skutečné jméno. Všechno bylo zařízeno dokonce nadmíru pečlivě, neboť dole u schodiště už Karla očekával sluha a připevnil mu pásku na paži.
Když Karel paži zdvihl, aby se podíval, co stojí na pásce, byl tam úplně správný nápis „Technický zaměstnanec".
Ať už teď Karla dovedou kamkoli, napřed chtěl Fanny ohlásit, že všechno šťastně dopadlo. Ale ke své lítosti se od sluhy dověděl, že andělé i čerti už odcestovali na další místo, kam se měla odebrat náborová skupina, aby tam oznámili, že skupina přijede druhý den.
„Škoda," řekl Karel, bylo to první zklamání, které v tomto podniku zažil, „měl jsem mezi anděly jednu známou."
„Shledáte se s ní v Oklahomě," řekl sluha, „teď ale pojďte, jste poslední."
Vedl Karla podle zadní stěny pódia, na němž předtím stáli andělé; teď tam byly už jenom prázdné podstavce. Ale Karlova domněnka, že by bez hudby, kterou tu provozovali andělé, přišlo více uchazečů, ukázala se nesprávná, neboť před pódiem teď už nestáli vůbec žádní dospělí, jen několik dětí se pralo o dlouhé bílé péro, jež asi vypadlo některému andělu z křídla. Jeden hoch je držel do výše, ostatní děti mu chtěly jednou rukou sehnout hlavu a druhou sahaly po péru.
Karel ukázal na děti, ale sluha se ani nepodíval a řekl: „Pojďte rychleji, trvalo to velmi dlouho, než jste byl přijat. Měli snad nějaké pochybnosti?"
„Nevím," řekl Karel udiveně, ale nevěřil tomu. „I když jsou okolnosti sebejasnější, najde se vždycky někdo, kdo chce svým bližním dělat starosti." Ale velká tribuna pro diváky, k níž teď přišli, vypadala tak přívětivě, že Karel brzo zapomněl sluhovu poznámku. Na této tribuně stála totiž velká dlouhá lavice, pokrytá bílým ubrusem, všichni, kdo byli přijati, seděli zády k závodišti na lavici o řadu níž a byli hoštěni. Všichni byli veselí a vzrušení, a právě když Karel nepozorovaně jako poslední přisedl na lavici, mnozi povstali, pozvedli sklenice a jeden pronesl přípitek vedoucímu desáté náborové skupiny a nazval ho „otcem těch, kdo hledají místo". Kdosi upozornil, že lze vedoucího vidět také odtud, a opravdu bylo nepříliš daleko vidět soudcovskou tribunu se dvěma pány. Všichni teď pozdvihovali sklenice tímto směrem, také Karel vzal sklenici, jež stála před ním, ale ať volali sebehlasitěji a ať se sebevíc snažili na sebe upozornit, nic nenasvědčovalo tomu, že si na soudcovské tribuně té ovace všimli nebo alespoň hodlali všimnout. Vedoucí se opíral v rohu jako předtím a druhý pán stál vedle něho s rukou na bradě. Poněkud zklamáni si zase sedli, tu a tam se ještě někdo otočil k tribuně rozhodčích, ale brzo se už zabývali pouze hojným jídlem; podávala se velká drůbež,

jakou Karel ještě nikdy neviděl, v mase vypečeném do kůrčičky byla zapíchnuta spousta vidliček, sluhové neustále nalévali víno - lidé si toho sotva všímali, každý byl skloněn nad svým talířem a do poháru padal proud červeného vína - a kdo se nechtěl účastnit zábavy ostatních, mohl si prohlížet obrázky s pohledem na oklahomské divadlo, jež byly navršeny na jednom konci tabule a měly kolovat. Ale nikdo se o obrázky zvlášť nestaral a tak se stalo, že se ke Karlovi, který byl poslední, dostal jen jeden pohled. Soudil-li člověk podle tohoto obrázku, byly jistě všechny velmi pozoruhodné. Na tomto obrázku bylo vidět lóži prezidenta Spojených států. Na první pohled si mohl člověk myslit, že to není lóže, ale jeviště, tak daleko se roubení klenulo do volného prostoru. Toto roubení bylo celé ze zlata, ve všech svých částech. Mezi sloupky, jakoby vystřiženými nejjemnějšími nůžkami, byly vedle sebe umístěny medailónky s podobiznami dřívějších presidentů, jeden měl nápadně rovný nos, odulé rty a pod klenutými víčky strnule sklopené oči. Kolem lóže, ze stran i z výše, dopadaly paprsky světla; bílé, a přece mírné světlo jaksi odhalovalo popředí lóže, kdežto pozadí působilo jako temná, červenavě se lesknoucí prázdnota za sametem, staženým šňůrami, který spadal podle celého okraje v záhybech třpytících se různými odstíny červeně. Bylo stěží možno představit si v té lóži člověka, tak nádherně všechno vypadalo. Karel nezapomínal na jídlo, ale přesto se často díval na obrázek, který položil vedle svého talíře.
Opravdu by velmi rád viděl ještě alespoň jeden z ostatních obrázků, ale nechtěl si sám pro něj dojít, neboť sluha držel na obrázcích ruku a asi se musilo zachovávat pořadí; snažil se tedy pouze, aby přehlédl tabuli a zjistil, zda se přece jen neblíží ještě nějaký obrázek. Tu s úžasem zpozoroval - zprvu tomu vůbec nevěřil - mezi obličeji nad jídlem nejhlouběji skloněnými jemu dobře známou tvář: Giacomo. Hned se k němu rozběhl. „Giacomo!“ zvolal.
Nesměle jako vždy, když byl překvapen, povstal Giacomo od jídla, otočil se v tom úzkém prostoru mezi lavicemi, otřel si rukou ústa, ale potom byl velice rád, že Karla vidí, prosil ho, aby si sedl vedle něho, nabídl se, že by třeba přišel ke Karlovu místu; že si musí všechno povědět a zůstat navždy spolu. Karel nechtěl rušit ostatní, proto měl každý zatím zůstat, kde je, jídlo brzo skončí a pak ovšem zůstanou vždycky pospolu. Karel však přece jenom pobyl ještě u Giacoma, jen aby se na něho mohl dívat. Jaké to jsou vzpomínky na uplynulé časy!
Kde je vrchní kuchařka? Co dělá Tereza? Giacomo se skoro vůbec nezměnil, předpověď vrchní kuchařky, že z něho za půl roku jistě bude kostnatý Američan, se nesplnila, byl drobný jako předtím, tváře měl propadlé jako předtím, v tu chvíli byly ovšem kulaté, neboť měl v ústech ohromné sousto masa a pomalu z nich vyndával zbytečné kosti, které pak házel na talíř. Jak si Karel mohl přečíst na pásce na jeho paži, nebyl ani Giacomo přijat jako herec, nýbrž jako liftboy, zdálo se, že divadlo v Oklahomě může potřebovat opravdu každého! Pohroužen do pohledu na Giacoma, zůstal však Karel příliš dlouho pryč ze svého místa. Právě se chtěl vrátit, vtom přišel personální šéf, stoupl si na jednu z vyšších lavic, tleskl do dlaní a pronesl malý proslov, za něhož většina lidí vstala, a ti, kdo zůstali sedět, protože se

nemohli odtrhnout od jídla, byli nakonec pošťuchováním ostatních donuceni, aby rovněž povstali.
„Doufám,“ řekl, Karel zatím už doběhl po špičkách zpátky na své místo, „že jste byli spokojeni s jídlem na uvítanou. Jídlo naší náborové skupiny se vcelku chválí. Bohužel musím už hoštění zakončit, neboť za pět minut odjíždí vlak, který vás má dovést do Oklahomy. Je to sice dlouhá cesta, ale uvidíte, že je o vás dobře postaráno. Zde vám představuji pána, který povede váš zájezd, musíte ho poslouchat.“
Jakýsi hubený malý pán vylezl na lavici, na níž stál personální šéf, stačil se stěží zběžně uklonit a hned začal ukazovat napřaženýma nervozníma rukama, jak se všichni mají shromáždit, seřadit a vydat na cestu. Zprvu ho však neposlouchali, neboť ten, co už dříve pronesl k shromážděným řeč, uhodil rukou do stolu a spustil delší děkovnou řeč, ačkoli - Karel docela zneklidněl - bylo právě řečeno, že vlak brzo odjíždí. Ale řečník vůbec nedbal, že ani personální šéf neposlouchá, nýbrž že dává vedoucímu zájezdu různé pokyny, dlouze se rozpovídal, vypočítával všechny chody, jež byly podávány, všechny je posoudil a na závěr zakončil pak řeč zvoláním: „Vážení pánové, tak si nás můžete získat!“ Všichni, kromě oslovených, se smáli, ale přece to byla víc pravda než žert.
Tuto řeč ostatně odpykali tím, že musili teď k vlaku běžet poklusem. Ale ani to nebylo zvlášť obtížné, neboť - Karel si toho povšiml teprve teď - nikdo nenesl zavazadlo; jediné zavazadlo byl vlastně dětský kočárek, který tlačil otec a který teď jaksi nejistě poskakoval v čele skupiny. Jací nuzní, podezřelí lidé se tu sešli, a přece byli tak dobře přijati a opatrováni! A vedoucímu transportu byli jistě svěřeni, aby o ně sám pečoval. Hned vzal sám jednou rukou za držadlo dětského kočárku a zdvihl druhou, aby skupinu povzbudil, hned byl za poslední řadou a pobízel ji, aby si pospíšila, hned běžel po stranách, díval se na některé pomalejší lidi uprostřed a snažil se ukázat jim pohyby rukou, jak mají běžet.
Když se dostali na nádraží, byl vlak už připraven. Lidé na nádraží si na skupinu ukazovali, bylo slyšet výkřiky jako: „Ti všichni patří k oklahomskému divadlu!“ zdálo se, že divadlo je mnohem známější, než se Karel domníval, on se ovšem nikdy nestaral o věci kolem divadla. Pro skupinu byl vyhražen celý zvláštní vagón, vedoucí transportu vybízel k nástupu víc než průvodčí. Podíval se předem do každého jednotlivého oddělení, tu a tam něco urovnal a teprve potom nastoupil sám. Karel dostal náhodou místo u okna a přitáhl si Giacoma k sobě. Tak seděli těsně u sebe a vlastně se oba těšili na jízdu. Tak bezstarostně v Americe dosud necestovali. Když se vlak rozjel, mávali rukama z okna a chlapci naproti nim se pošťuchovali a bylo jim to k smíchu.
Jeli dva dny a dvě noci. Teprve teď Karel pochopil, jak je Amerika velká. Díval se neúnavně z okna a také Giacomo se k němu tlačil tak dlouho, až hoši naproti, kteří se pilně oddávali hře v karty, měli toho dost a uvolnili mu dobrovolně místo u okna. Karel jim poděkoval - Giacomově angličtině každý nerozuměl - a později byli hoši mnohem družnější, jak ani

nemůže být jinak mezi cestujícími v jednom oddílu, ale jejich družnost byla často na obtíž, protože na příklad vždycky štípli Karla nebo Giacoma vší silou do nohy, když jim spadla karta na zem a oni ji hledali na podlaze. Giacomo potom vykřikl, vždy nanovo překvapen, a vytáhl nohu do výše; Karel se jednou pokusil odpovědět kopnutím, ale jinak všechno mlčky snášel. Všechno, co se dělo v tom malém oddělení, plném kouře i při otevřeném okně, ztrácelo význam ve srovnání s tím, co bylo vidět venku.

První den projeli vysokým pohořím. Modravě černé hromady kamení přistupovaly jako špičaté kužely až k vlaku, člověk se vykláněl z okna a marně hledal jejich vrcholky, objevovala se tmavá, úzká, rozervaná údolí, lidé ukazovali prstem směr, kterým se ztrácela, široké bystřiny hbitě proudily mohutnými vlnami po hrbolatém dně a unášely tisíce zpěněných vlnek, vrhaly se pod mosty, po nichž vlak jel, a byly tak blízko, až jejich chladným závanem mrazilo ve tváři.

DODATKY

I

„Vstávej! Vstávej!“ volal Robinson, sotvaže Karel ráno otevřel oči. Závěs na dveřích byl ještě spuštěn, ale podle slunečního světla, které vnikalo skulinami stejnoměrně do pokoje, bylo znát, že je už pozdní dopoledne. Robinson se znepokojeně rozhlížel a kvapně pobíhal sem a tam, jednou nesl ručník, jindy kbelík s vodou, pak zase kousky prádla a šatstva, a když přecházel kolem Karla, po každé kývl hlavou a snažil se tak Karla pobídnout, aby vstal. Zdvihal do výšky předměty, které právě držel v ruce, aby Karlovi ukázal, že se dnes ještě naposled za něho dře, protože je samozřejmé, že se první ráno nemůže ještě podrobně vyznat ve své práci.

Brzo však Karel viděl, koho Robinson vlastně obsluhuje. V pokoji byl dvěma skříněmi oddělen kout, kterého si Karel dosud nevšiml, a tam se provádělo obřadné mytí. Nad skříněmi vyčnívala Bruneldina hlava, obnažený krk a šíje - vlasy jí právě padaly do obličeje - a Delamarche tu a tam zdvihl ruku s houbou, kterou omýval a třel Bruneldu, až voda stříkala daleko kolem.

Bylo slyšet, jak Delamarche uděluje stručné rozkazy Robinsonovi. Ten však nemohl podávat věci obvyklým vchodem do místnosti, neboť vchod byl nyní zatarasen, nýbrž byl odkázán na malou mezeru mezi jednou skříní a španělskou stěnou a nadto musil ještě po každé, když něco podával, daleko natáhnout ruce a odvrátit tvář. „Ručník! Ručník!“ volal Delamarche. A sotvaže se Robinson, který právě hledal pod stolem něco jiného, ulekl toho příkazu a vystrčil hlavu zpod stolu, už se ozvalo: „Kde je voda, k čertu!“ a vysoko nad skříní se objevila rozzuřená tvář Delamarchova. Všechno, co člověk podle Karlova mínění potřebuje k mytí a oblékání pouze jednou, požadovalo a podávalo se tu mnohokrát v nejrůznějším pořadí. Na malých elektrických kamnech se ve kbelíku neustále ohřívala voda a znovu a znovu nosil Robinson, ze široka rozkročen, těžké břemeno k umývárně. Měl tolik práce, že pochopitelně neplnil vždycky přesně příkazy a jednou, když zase žádali ručník, jednoduše vzal z velkého lůžka uprostřed pokoje košili a hodil ji schumlanou přes skříň.

Ale také Delamarche měl co dělat a byl možná proti Robinsonovi tak popuzen jen proto - ve své podrážděnosti úplně přehlížel Karla -, že sám nestačil Bruneldě vyhovět. „Ach!“ vykřikla, až sebou trhl i Karel, který jinak neprojevoval účast. „Jakou mi děláš bolest! Jdi pryč! Raději se umyji sama, než bych takhle trpěla! Teď zase už nemohu ani zdvihnout ruku. Dělá se mi úplně mdlo, jak mě mačkáš. Na zádech jsem jistě samá modřina. To se ví, ty mi to neřekneš. Počkej, řeknu Robinsonovi, aby si mě prohlédl, nebo našemu maličkému. Ne, vždyť to neudělám, ale buď jen trochu jemnější. Měj ohled, Delamarchi, ale to ti mohu opakovat každé ráno znovu, ty nemáš a nemáš ohled. Robinsone!“ zvolala pak najednou a zamávala

nad hlavou krajkovými kalhotkami. „Přijď mi na pomoc, podívej se, jak trpím, tomuhle mučení on říká mytí, tenhle Delamarche! Robinsone, Robinsone, kde vězíš, ani ty nemáš trochu citu?“ Karel mlčky ukázal Robinsonovi prstem, aby tam šel, ale Robinson sklopil oči a rozvážně zavrtěl hlavou, věděl to líp. „Co tě to napadá?“ řekl Robinson Karlovi do ucha. „To ona tak nemyslí. Šel jsem tam jenom jednou a víckrát nepůjdu. Tehdy mě oba popadli a strčili mě do vany, že jsem se málem utopil. A několik dní mi Brunelda vyčítala, že jsem nestyda, a každou chvíli mi říkala: ‚Už jsi teď dlouho nebyl u mne v lázni` nebo ‚Kdypak si mě zas přijdeš prohlédnout v lázni?` Teprve když jsem ji několikrát na kolenou odprosil, přestala. Na to nezapomenu.“

A zatím co Robinson vyprávěl, volala Brunelda neustále: „Robinsone! Robinsone! Kdepak vězí ten Robinson!“

Ačkoli jí nikdo nepřišel na pomoc a nikdo jí ani neodpověděl - Robinson si sedl ke Karlovi a oba se mlčky dívali na skříň, nad níž se občas objevovala Bruneldina nebo Delamarchova hlava -, Brunelda si neustále hlasitě na Delamarche stěžovala. „Ale Delamarchi!“ volala. „Teď zase vůbec necítím, že mě myješ. Kde máš houbu? Tak se přece do toho dej! Kdybych se jen mohla shýbnout, kdybych se jen mohla pohnout! Já bych ti ukázala, co je mytí. Kde jsou ty časy, kdy jsem jako děvče na statku rodičů každé ráno plavala v Coloradu a byla mezi svými přítelkyněmi ze všech nejpohyblivější. A teď! Kdy se naučíš mě mýt, Delamarchi; ty máváš houbou, namáháš se, a já nic necítím. Když jsem řekla, že mě nemáš pohmoždit, tak jsem přece nemyslila, že tu chci stát a nachladit se. Uvidíš, že vyskočím z vany a uteču, tak jak jsem!“

Ale pak tu hrozbu nesplnila - vždyť by to ostatně vůbec nedokázala - zdálo se, že ji Delamarche z obavy, aby se nenachladila, chytil a vtlačil do vany, neboť ve vodě to mocně žbluňklo.

„To umíš, Delamarchi,“ řekla Brunelda trochu tišeji. „Mazlit se a pořád se mazlit, když něco špatně uděláš.“ Potom bylo chvilku ticho. „Teď ji líbá,“ řekl Robinson a povytáhl obočí.

„Co budem dělat teď?“ zeptal se Karel. Když už se rozhodl, že tu zůstane, chtěl se také hned pustit do práce. Robinson neodpověděl a tak ho Karel nechal na pohovce a začal sám rozhazovat velké lůžko, na němž spáči leželi v noci tak dlouho, že bylo jejich tíhou stále ještě zmačkáno, a potom chtěl každý jednotlivý kousek z té hromady pořádně složit, což nikdo neudělal už asi několik týdnů.

„Podívej se, Delamarchi,“ řekla vtom Brunelda, „myslím, že nám rozhazují postel. Na všechno musí člověk myslit, nikdy nemá klid. Musíš být na ty dva přísnější, jinak si dělají, co chtějí.“ „To je jistě ten maličký s tou svou zatracenou horlivostí!“ zvolal Delamarche a chtěl se asi vyřítit ven z umývárny, Karel už vším praštil, ale naštěstí Brunelda řekla: „Neodcházej, Delamarchi, neodcházej! Ach, jak je ta voda horká, to člověka tak unaví. Zůstaň u mne, Delamarchi.“ Karel si teprve teď vlastně povšiml, že za skříněmi neustále stoupá pára.

Robinson si dal polekaně ruku na tvář, jako by Karel provedl něco zlého. „Nechte všechno tak, jak to bylo!“ ozval se Delamarchův hlas. „Copak nevíte, že Brunelda po koupeli vždycky ještě hodinu odpočívá? To je pěkné hospodářství! Počkejte, až na vás přijdu! Robinsone, ty asi už zase chodíš jako ve snách! Ty, jenom ty jsi mi odpovědný za všechno, co se děje. Ty musíš držet toho kluka na uzdě, tady se nebude dělat, co ho napadne. Když člověk něco potřebuje, nemůže od vás nic dostat; když nemáte nic na práci, tak jste pilní. Někam si zalezte a počkejte, až vás budeme potřebovat!“

Ale hned na všechno zapomněl, neboť Brunelda šeptala unyle, jako by ji ta horká voda zaplavila: „Voňavku! Přineste voňavku!“ „Voňavku!“ křičel Delamarche. „Hněte sebou!“ Ano, ale kde je voňavka? Karel pohlédl na Robinsona. Robinson pohlédl na Karla. Karel viděl, že se musí všeho chopit sám, Robinson neměl ani ponětí, kde je voňavka, lehl si jednoduše na zem, neustále šťáral oběma rukama pod pohovkou, ale nevytáhl nic než chuchvalce prachu a ženských vlasů. Karel šel nejdřív rychle k umývacímu stolu, který stál hned u dveří, ale v jeho zásuvkách našel jenom staré anglické romány, časopisy a noty a všechno bylo tak přeplněno, že se otevřené zásuvky pak už nedaly zavřít. „Voňavku,“ vzdychala zatím Brunelda, „jak dlouho to trvá! Zdalipak ještě dnes dostanu svou voňavku?“ Když Brunelda byla tak netrpělivá, nesměl Karel ovšem nikde hledat důkladně, musil se spolehnout na první povrchní dojem. V umývacím stolku láhev nebyla, na umyvadle stály vůbec jen staré lahvičky s léky a mastmi, všechno ostatní jistě už odnesli do umývárny. Snad je láhev v zásuvce jídelního stolu. Ale cestou ke stolu - Karel myslil jenom na voňavku, jinak na nic - se srazil prudce s Robinsonem, který konečně nechal hledání pod pohovkou a rozběhl se naslepo proti Karlovi, protože mu blesklo hlavou jakési tušení, kde by voňavka mohla být. Bylo zřetelně slyšet, jak hlavy na sebe narazily, Karel ani nehlesl, Robinson se sice v běhu nezastavil, ale křičel neustále a přehnaně hlasitě, aby si v bolesti ulevil.

„Místo aby hledali voňavku, tak se rvou,“ řekla Brunelda. „Já se z toho hospodářství rozstonám, Delamarchi, a docela jistě umřu v tvém náručí. Musím tu voňavku mít,“ zvolala pak, když se vzchopila, „musím ji rozhodně mít! Nejdu z vany, dokud mi ji nepřinesou, i kdybych tu rnusila zůstat do večera.“ A plácla pěstí do vody, bylo slyšet, jak voda vystříkla.

Ale ani v zásuvce jídelního stolu voňavka nebyla, byly tam sice samé Bruneldiny toaletní potřeby, jako staré labutěnky, kelímky s líčidlem, kartáče na vlasy, kadeře a mnoho schumlaných a slepených drobností, ale voňavka tam nebyla. V koutě, kde bylo nakupeno asi sto krabic a kazet, otvíral a přehraboval Robinson, stále ještě s křikem, jednu krabici po druhé, přičemž vždy polovina obsahu, většinou šití a dopisy, spadla na zem a zůstala tam ležet, ale ani on nemohl nic najít a chvílemi to Karlovi naznačoval tím, že zavrtěl hlavou a pokrčil rameny.

Tu vyskočil Delamarche ve spodním prádle z umývárny a bylo slyšet, jak Brunelda usedavě pláče. Karel a Robinson nechali hledání a dívali se na Delamarche, který úplně promáčen -

také po tváři a z vlasů mu stékala voda - zvolal: „Tak tedy laskavě začněte hledat!“ – „Tady!“ poručil nejdřív Karlovi a „Tam!“ přikázal pak Robinsonovi. Karel opravdu hledal a znovu prohlížel také ještě ta místa, kam byl už poslán Robinson, ale nenašel voňavku, stejně jako ji nenašel Robinson, který ani tolik nehledal, ale tím horlivěji po očku pokukoval po Delamarchovi, neboť Delamarche přecházel dupaje sem a tam po celém pokoji a jistě by byl nejraději Karla i Robinsona spráskal.
„Delamarchi?“ zvolala Brunelda. „Pojď mě aspoň osušit! Ti dva voňavku stejně nenajdou a jenom všechno zpřeházejí. Ať hned přestanou hledat. Ale ihned! A ať všechno odloží! A na nic už nesáhnou! Chtěli by asi udělat z bytu chlívek. Popadni je za límec, Delamarchi, jestli nepřestanou! Ale vždyť oni stále ještě hledají, zrovna spadla krabice. Ať už ji nezvedají, ať nechají všechno ležet a ven s nimi z pokoje! Zastrč za nimi dveře a pojď ke mně. Ležím přece už příliš dlouho ve vaně, nohy mám už docela studené.“
„Hned, Bruneldo, hned!“ zvolal Delamarche a pospíšil s Karlem a s Robinsonem ke dveřím. Než je však pustil, přikázal jim, aby přinesli snídani a pokud možno od někoho vypůjčili dobrou voňavku pro Bruneldu.
„Vy tu ale máte nepořádek a špínu,“ řekl Karel venku na chodbě, „jakmile se vrátíme se snídaní, musíme se dát do uklízení.“
„Jen kdybych nebyl tak churavý,“ řekl Robinson. „A tohle jednání!“ Robinsona se jistě dotklo, že Brunelda nedělá vůbec žádný rozdíl mezi ním, který ji přece obsluhuje už několik měsíců, a Karlem, který nastoupil teprve včera. Ale nic lepšího si nezasloužil a Karel řekl: „Musíš se trochu vzchopit.“ A aby zoufalého Robinsona trochu potěšil, dodal: „Vždyť ta práce bude jen jednou. Udělám ti za skříněmi lůžko, a až bude všechno trochu uklizeno, můžeš tam ležet celý den, nebudeš se musit vůbec o nic starat a uzdravíš se co nevidět.“
„Teď tedy sám uznáváš, jak to se mnou vypadá,“ řekl Robinson a odvrátil od Karla tvář, aby byl sám se sebou a se svým žalem.
„Ale copak mě oni nechají chvilku klidně ležet?“
„Chceš-li, promluvím o tom sám s Delamarchem a s Bruneldou.“
„Copak má Brunelda nějaké ohledy?“ vykřikl Robinson a vyrazil pěstí dveře, k nimž právě přišli, aniž na to Karla připravil.
Vešli do kuchyně, kde ze sporáku, který zřejmě potřeboval opravit, přímo vystupovaly černé mráčky kouře. Před dvířky sporáku klečela jedna z žen, které Karel viděl včera na chodbě, přikládala holýma rukama do kamen velké kusy uhlí a pořád se zkoumavě dívala do ohně. Vzdychala při tom, neboť pro tu starou ženu bylo klečení nepohodlné.
„No ovšem, teď ještě ke všemu přišli tihle trapiči,“ řekla, když spatřila Robinsona, s námahou vstala, opírajíc se o uhlák, a zavřela dvířka sporáku, jejichž knoflík omotala zástěrou. „Teď ve čtyři hodiny odpoledne“ - Karel s úžasem pohlédl na kuchyňské hodiny – „musíte ještě snídat? Bando! - Sedněte si,“ řekla potom, „a počkejte, až budu mít na vás kdy.“

Robinson zatáhl Karla na lavičku poblíž dveří a pošeptal mu: „Musíme ji poslechnout. Jsme totiž na ní závislí. Najali jsme u ní pokoj a ona nám samozřejmě může kdykoli dát výpověď. A my se přece nemůžeme stěhovat, jak bychom dostali zase odtud tu spoustu věcí a především Brunelda není vůbec schopna transportu."

„A tady vedle se nedostane jiný pokoj?" zeptal se Karel.

„Nikdo by si nás k sobě nevzal," odpověděl Robinson. „V celém domě nás nikdo nepřijme."

Seděli tiše na lavičce a čekali. Žena pořád pobíhala sem a tam mezi dvěma stoly, dřezem a sporákem. Z toho, co vykřikovala, se dověděli, že její dceři není dobře, a že ona proto musí zastat všechnu práci sama, totiž obsluhovat třicet nájemníků a vyvařovat pro ně. Ještě k tomu byla v nepořádku kamna, jídlo pořád ještě nebylo hotovo, ve dvou velikánských hrncích vařila hustou polévku, a ačkoli ji často na zkoušku nabírala naběračkami a nechala ji stékat z výšky, polévka ne a ne se povést, bylo to asi tím špatným ohněm, a tak si žena před dvířky sporáku dřepla skoro až na zem a šťourala pohrabáčem ve žhavém uhlí. Kuchyně byla plná kouře, který dráždil ženu ke kašli, chvílemi tak silnému, že se držela židle a několik minut nedělala nic jiného, než kašlala. Občas prohodila, že dnes už snídaně nebude, protože se jí nechce a nemá ani čas. Poněvadž Karel a Robinson dostali rozkaz, že musí snídani přinést, ale neměli možnost si ji vynutit, neodpovídali na takové poznámky, nýbrž zůstali tiše sedět jako předtím.

Všude kolem na židlích a na stoličkách, na stolech i pod stoly, ba dokonce na zemi, naházeno v koutě, stálo ještě neumyté nádobí od snídaně nájemníků. Byly tam konvičky, v nichž ještě zůstalo trochu kávy nebo mléka, na některých talířcích byly ještě zbytky másla, jedna velká plechovka se převrátila a sušenky se z ní rozkutálely. Z toho všeho by se dala sestavit snídaně, které by Brunelda nemohla vůbec nic vytknout, když se nedoví, jak k ní přišli. Když to Karel uvážil a pohled na hodiny mu ukázal, že tu teď už půl hodiny čekají a Brunelda možná zuří a štve Delamarche proti služebnictvu, zvolala právě žena mezi záchvatem kašle - při němž se upřeně dívala na Karla -: „Jen si tu seďte, snídani stejně nedostanete. Zato dostanete za dvě hodiny večeři."

„Pojď, Robinsone," řekl Karel, „dáme snídani dohromady sami." – „Cože?" zvolala žena a sklopila hlavu. „Prosím, buďte přece rozumná," řekl Karel, „pročpak nám nechcete dát snídani? Čekáme teď už půl hodiny, to je dost dlouho. Platíme vám přece za všechno, a jistě líp než všichni ostatní. Že snídáme tak pozdě, je pro vás jistě nepříjemné, ale jsme u vás v nájmu, máme ve zvyku pozdě snídat a vy se tedy musíte také trochu zařídit podle nás. Dnes je vám to přirozeně zvlášť zatěžko, když vaše slečna dcera je nemocná, ale zato jsme my zase ochotni sestavit si snídani tady z těch zbytků, když to jinak nejde a když nám nedáte čerstvé jídlo."

Ale žena neměla náladu na přátelské povídání, pro tyto nájemníky zdály se jí příliš dobré i zbytky od snídaně ostatních; měla však také už dost té dotěrnosti obou sluhů, popadla proto

podnos a šťouchla jím Robinsona do břicha. Ten se zatvářil trpitelsky a teprve za chvilku pochopil, že má podnos podržet a že žena vyhledá něco k jídlu a dá mu to. Naložila sice honem na podnos spoustu věcí, ale všechno to vypadalo spíše jako hromada špinavého nádobí než jako právě připravená snídaně. Ještě když je žena tlačila ven a oni pospíchali ke dveřím, přikrčeni, jako by se báli nadávek nebo ran, vzal Karel Robinsonovi podnos z rukou, neboť u Robinsona se mu nezdál dost v bezpečí.

Když už byli na chodbě dost daleko ode dveří bytné, sedl si Karel s podnosem na zem a především jej očistil, dal dohromady věci, které k sobě patří, slil tedy mléko, seškrábal na jeden talíř různé zbytky másla a pak odstranil všechny stopy, které prozrazovaly, že věcí bylo už použito, očistil tedy nože a lžičky, na rovno zakrojil nakousnuté chlebíčky a dodal tak tomu všemu lepší vzhled. Robinson považoval tuto práci za zbytečnou a tvrdil, že snídaně často už vypadala ještě daleko hůř, ale Karel se nedal od toho odvrátit, a byl dokonce rád, že se Robinson svými špinavými prsty té práce nechce zúčastnit. Aby byl Robinson zticha, přidělil mu Karel ihned, ovšem jednou provždy, jak mu přitom řekl, několik sušenek a hustou sedlinu z hrnku, ve kterém předtím byla čokoláda.

Když přišli ke svému bytu a Robinson vzal bez okolků za kliku, zarazil ho Karel, neboť nebylo přece jisté, zda smějí vejít. „Ale ano," řekl Robinson, „on ji teď jenom češe." A v pokoji, stále ještě nevyvětraném a zatemněném seděla skutečně Brunelda v křesle, nohy široko roztaženy, a Delamarche stál za ní hluboko skloněn a česal jí krátké vlasy, které byly hodně slepené. Brunelda měla na sobě zase docela volné šaty, tentokrát však bledě růžové, byly snad o trochu kratší než ty včerejší, skoro až ke kolenům bylo vidět bílé, hrubě pletené punčochy. Brunelda byla netrpělivá, že česání trvá tak dlouho, pohrávala si tlustým červeným jazykem mezi rty, někdy se dokonce s výkřikem: „Delamarchi!" úplně od Delamarche odtrhla a ten klidně čekal se zdviženým hřebenem, až zase zvrátí hlavu dozadu.

„Trvalo to dlouho," řekla Brunelda povšechně a ke Karlovi prohodila: „Musíš být trochu hbitější, chceš-li, abychom byli s tebou spokojeni. Neber si příklad z líného a žravého Robinsona. Vy jste zatím asi už někde snídali; příště to nestrpím, to vám povídám."

To bylo velmi nespravedlivé a Robinson také zavrtěl hlavou a pohyboval rty, ovšem bez hlesu, Karel však pochopil, že na pány lze zapůsobit jen tím, že jim člověk ukáže přesvědčující práci. Vytáhl tedy z kouta nízký japonský stolek, prostřel na něj ubrus a rozestavil přinesené věci. Kdo viděl, jak ta snídaně vznikla, mohl být s tím vším spokojen, jinak se však dalo snídani leccos vytknout, jak si Karel musil přiznat.

Naštěstí měla Brunelda hlad. Kývla uznale na Karla, když všechno připravoval, a někdy mu při tom překážela, neboť si nedočkavě brala nějaké sousto měkkou tlustou rukou, kterou hned všechno rozmačkala. „Udělal to dobře," řekla mlaskajíc a stáhla vedle sebe na židli Delamarche, který nechal trčet v jejích vlasech hřeben, aby jej měl po ruce pro další práci. Také Delamarche byl vlídnější, když spatřil jídlo, oba byli velmi hladoví, jejich ruce se míhaly

po stolku sem a tam. Karel poznal, že se tady musí jen přinést co nejvíc, aby byli spokojeni, vzpomněl si, že nechal v kuchyni ležet na zemi všelijaké potraviny, které by přišly vhod, a proto řekl: „Napoprvé jsem nevěděl, jak se má všechno upravit, příště to udělám líp.“ Ale už při těchto slovech si vzpomněl, s kým mluví, byl příliš zaujat věcí samou. Brunelda spokojeně pokývla na Delamarche a podala Karlovi za odměnu hrst sušenek.

II

Bruneldin odjezd

Jednoho rána tlačil Karel ze vrat vozík pro nemocné, ve kterém seděla Brunelda. Nebylo už tak časně, jak doufal. Domluvili se, že provedou stěhování ještě v noci, aby na ulicích nebudili rozruch, neboť by se tomu ve dne nevyhnuli, třebaže se Brunelda chtěla skromně přikrýt velkým šedým šátkem. Ale transport po schodech trval příliš dlouho, ačkoli při něm velmi ochotně pomáhal student, který byl mnohem slabší než Karel, jak se při té příležitosti ukázalo. Brunelda se chovala velmi statečně, sotva si povzdychla a snažila se všemožně ulehčit svým nosičům práci. Přesto to však nešlo jinak, než že ji na každém pátém schodu posadili, aby sobě i jí dopřáli čas k nutnému oddechu. Bylo studené ráno, na chodbách vanul chladný vzduch jako ve sklepích, ale Karel a student byli úplně zpocení, a když odpočívali, musili si osušovat tvář každý jedním cípem Bruneldina šátku, který jim ona přátelsky podávala. Tak se stalo, že se dostali teprve za dvě hodiny dolů, kde už od večera stál vozík. Dalo ještě trochu práce zdvihnout naň Bruneldu, potom však se zdálo, že se všechno povedlo, neboť jistě nebude těžké vozík tlačit, poněvadž má vysoká kola, a jediným důvodem k obavám bylo, že by se vozík mohl pod Bruneldou rozsypat. S tímto nebezpečím bylo ovšem třeba počítat, nemohli vézt s sebou náhradní vozík, ačkoli student se zpola žertem nabídl, že by jej opatřil a tlačil.

Potom se rozloučili se studentem, a to dokonce velmi srdečně. Všechny nesrovnalosti mezi ním a Bruneldou se zdály zapomenuty, student se dokonce omluvil za to, že kdysi urazil Bruneldu, když byla nemocná, a Brunelda řekla, že všechno je dávno zapomenuto a napraveno víc než dost. Nakonec poprosila studenta, aby laskavě přijal od ní na památku dolar a s námahou vyhledala dolar ve svých sukních. Tento dárek byl významný, neboť Brunelda byla známa svou lakotou, student měl také opravdu z něho velkou radost a vyhodil minci vysoko do vzduchu. Potom ji ovšem musil hledat na zemi a Karel mu musil pomáhat, konečně ji Karel také našel pod Bruneldiným vozíkem. Student a Karel se samozřejmě rozloučili daleko prostěji, jenom si podali ruce a vyslovili přesvědčení, že se jistě ještě někdy setkají a že do té doby alespoň jeden z nich - student to tvrdil o Karlovi, Karel o studentovi - jistě vykoná něco chvályhodného, což se bohužel dosud nestalo. Potom vzal Karel s chutí za držadlo vozíku a vytlačil jej ze vrat. Student se díval za nimi, dokud je ještě bylo vidět, a mával kapesníkem. Karel často kýval zpátky na pozdrav, také Brunelda by se byla ráda otočila, ale takové pohyby byly pro ni příliš namáhavé. Aby se mohla ještě naposled rozloučit, zakroužil Karel s vozíkem na konci ulice, takže i Brunelda mohla vidět studenta, a ten využil příležitosti a zvlášť horlivě mával šátkem.

Potom však Karel řekl, že se teď už nesmějí zdržovat, že mají dlouhou cestu a vyjeli daleko později, než měli v úmyslu. Bylo už skutečně tu a tam vidět povozy a ojediněle i lidi, kteří šli do práce. Karel nechtěl svou poznámkou říci nic víc, než co skutečně řekl, Brunelda to však ve svém jemnocitu chápala jinak a celá se přikryla šedým šátkem. Karel proti tomu nic nenamítal; vozík přikrytý šedým šátkem byl sice velmi nápadný, ale nesrovnatelně méně nápadný, než by byla nepřikrytá Brunelda. Jel velmi opatrně; než zahnul za roh, pozoroval další ulici; když se to zdálo nutné, nechal dokonce vozík stát a šel sám několik kroků vpřed; když předvídal nějaké setkání, jež by mohlo být nepříjemné, čekal, až bylo možno se mu vyhnout, nebo dokonce volil cestu docela jinou ulicí. Poněvadž předtím důkladně prozkoumal všechny možné cesty, neoctl se ani tehdy v nebezpečí, že by jel velkou oklikou. Naskytly se ovšem překážky, kterých se sice obával, které však v jednotlivostech nemohl předvídat. Tak v jedné ulici, která zvolna stoupala, do daleka přehledná a k jeho radosti úplně prázdná - výhoda, které chtěl Karel využít a zvlášť si pospíšit - z tmavého kouta domovních vrat znenadání vyšel strážník a zeptal se Karla, co to veze na vozíku, tak pečlivě přikrytém. Ačkoli se strážník díval na Karla velmi přísně, musil se přece usmát, když nadzdvihl přikrývku a spatřil rozpálenou, postrašenou tvář Bruneldinu. „Cože?“ řekl. „Myslil jsem si, že tu máš deset pytlů brambor, a zatím je to jediná ženská? Kam to jedete? Kdo jste?“ Brunelda se ani neodvážila pohlédnout na strážníka, dívala se stále na Karla a zřejmě se obávala, že ji ani on nedokáže zachránit. Karel však měl už dostatek zkušeností se strážníky, jemu se to všechno nezdálo zvlášť nebezpečné. „Slečno,“ řekl, „ukažte přece průkaz, který jste dostala.“ „Ale ano,“ řekla Brunelda a začla tak zoufale hledat, že se jistě zdála opravdu podezřelá. „Slečna,“ řekl strážník se zřejmou ironií, „ten průkaz nenajde.“ „Ale najde,“ řekl Karel klidně, „má jej určitě, jenom jej založila.“ Začal teď hledat sám a opravdu jej vytáhl za Bruneldinými zády. Strážník na něj pohlédl jenom zběžně. „Tady to je,“ řekl strážník s úsměvem. „Tak taková je to slečna? A vy, maličký, zařizujete zprostředkování a transport? Opravdu si nedovedete najít lepší zaměstnání?“ Karel jenom pokrčil rameny, to bylo zase to známé vměšování policie. „Tak tedy šťastnou cestu,“ řekl strážník, když nedostal odpověď. Ve strážníkových slovech bylo asi pohrdání, Karel jel proto bez pozdravu dál, pohrdání policie je lepší než její pozornost.

Krátce nato měl snad ještě nepříjemnější setkání. Přitočil se k němu totiž jakýsi muž, který tlačil před sebou vozík s velkými konvemi mléka, a chtěl se stůj co stůj dovědět, co leží na Karlově vozíku pod šedým šátkem. Nebylo pravděpodobné, že má stejnou cestu jako Karel, ale přesto zůstal po jeho boku, i když Karel zcela nečekaně zahýbal za roh. Spokojil se nejdřív s výkřiky jako na příklad „Ty máš jistě těžký náklad!“ nebo „Špatně sis to naložil, nahoře něco vypadne!“ Potom se však rovnou zeptal: „Co to máš pod tím šátkem?“ Karel řekl: „Co je ti po tom?“ Ale poněvadž zvědavost toho muže tím ještě vzrostla, řekl Karel nakonec: „To jsou jablka.“ „Tolik jablek!“ řekl muž udiveně a ustavičně to zvolání opakoval.

„To je přece celá sklizeň," řekl pak. „No ano," řekl Karel. Ale buď Karlovi nevěřil, nebo ho chtěl pozlobit, šel ještě dál a začal - všechno za jízdy - jakoby žertem natahovat ruku po šátku a nakonec se i odvážil za ten šátek zatahat. Co asi Brunelda zkusila! Z ohledu na ni nechtěl se Karel s tím mužem pouštět do hádky a vjel do nejbližších otevřených vrat, jako by to byl jeho cíl. „Tady bydlím," řekl, „děkuji za doprovod." Muž zůstal udiveně stát před vraty a díval se za Karlem, který se klidně chystal projet celým prvním dvorem, kdyby to bylo nutné. Muž nemohl už pochybovat, ale aby ještě naposled ukojil svou zlomyslnost, nechal stát svůj vozík, běžel po špičkách za Karlem a tak prudce škubl šátkem, že by byl málem odkryl Bruneldinu tvář. „Ať ta tvoje jablka mají vzduch," řekl a běžel zpátky. I to si Karel ještě nechal líbit, protože se toho muže konečně zbavil. Zajel pak s vozíkem do kouta na dvoře, kde stálo několik velkých prázdných beden, a schován za nimi, chtěl Bruneldě pod šátkem říci několik chlácholivých slov. Musil jí však dlouho domlouvat, neboť se rozplývala v slzách a docela doopravdy ho úpěnlivě prosila, aby tady za bednami zůstal po celý den a jel dál teprve za noci. Snad by ji byl ani sám nepřesvědčil, jak by to bylo pochybené, ale když někdo na druhém konci té hromady shodil na zem prázdnou bednu, takže se prázdným dvorem rozlehl strašlivý rámus, polekala se tak, že se už neodvážila říci ani slovo, přetáhla přes sebe šátek a byla asi šťastna, když se Karel bez váhání ihned vydal na cestu.

Ulice teď stále víc ožívaly, ale vůz nebudil takovou pozornost, jak se Karel obával. Snad by vůbec bývalo moudřejší zvolit pro transport jinou dobu. Kdyby taková jízda byla zase nutná, odvážil by se jí Karel za pravého poledne. Nikdo ho zvlášť neobtěžoval a tak Karel konečně zahnul do úzké tmavé uličky, kde byl podnik číslo 25. Přede dveřmi stál šilhavý správce s hodinkami v ruce. „To jsi vždycky tak nepřesný?" zeptal se. „Měl jsem různé překážky," řekl Karel. „Ty má člověk, jak známo, vždycky," řekl správce. „V tomto domě to ale neplatí. Pamatuj si to!" Takové řeči Karel už sotva poslouchal, každý využívá své moci a nadává tomu, kdo je v nižším postavení. Když si člověk na to jednou zvykne, nezní to jinak, než jako pravidelné bití hodin. Když tlačil vozík do průjezdu, ulekl se, jaká je tu všude špína, ačkoli to ovšem čekal. Když se člověk podíval zblízka, nebyla to žádná postižitelná špína. Kamenná podlaha průjezdu byla téměř čistě zametena, malba na zdích nebyla stará, umělé palmy byly jen trochu zaprášené, a přece bylo všechno tak mastné a odporné, bylo to, jako by se se vším špatně zacházelo a jako by to už žádná čistotnost nedokázala napravit. Když Karel někam přišel, rád uvažoval o tom, co by se tam dalo zlepšit a jaká by to jistě byla radost hned se do toho dát a nedbat, že s tím možná bude nekonečná práce. Tady však nevěděl, co by se dalo dělat. Pomalu stáhl z Bruneldy šátek. „Vítám vás, slečno," řekl správce strojeně, Brunelda na něho nepochybně udělala dobrý dojem. Jakmile to Brunelda zpozorovala, dovedla toho ihned využít, jak Karel viděl s uspokojením. Všechny obavy posledních hodin se rozplynuly.